

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

16'ncı Toplantı
14 Kasım 2018 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, bakanlara sordukları soruların yazılı cevaplarının gününde gelmediğine ve grup danışmanlarının toplantı salonuna giremediklerine ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri hakkında sunumu

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri

a)Dışişleri Bakanlığı

b)Avrupa Birliği Başkanlığı

c)Avrupa Birliği Bakanlığı

ç)Türk Akreditasyon Kurumu

d)Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

16'ncı Toplantı

14 Kasım 2018 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.11'de açılarak dört oturum yaptı.

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, bakanlara sordukları soruların yazılı cevaplarının gününde gelmediğine ve grup danışmanlarının toplantı salonuna giremediklerine ilişkin bir açıklama yaptı.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından, 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri hakkında bir sunum yapıldı.

2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Dışişleri Bakanlığının,
Türk Akreditasyon Kurumunun,
2019 yılı bütçeleri ile 2017 yılı kesin hesapları;
Avrupa Birliği Başkanlığının,
2019 yılı bütçesi;
Avrupa Birliği Bakanlığının,
2017 yılı kesin hesabı;
Kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 21.17'de toplantıya son verildi.

14 Kasım 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.11

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 16’ncı Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Dışişleri Bakanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu, Avrupa Birliği Başkanlığının bütçesi, Avrupa Birliği Bakanlığının kesin hesap ve Sayıştay raporu, Türk Akreditasyon Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığının Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Dışişleri Bakanımıza söz vereceğim.

Buyurun Sayın Çavuşoğlu...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN – Neyle ilgili?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Danışmanlarla ilgili efendim.

BAŞKAN - Danışmanlarla ilgili, usulle ilgili bir şey yok

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Olur mu? Var.

BAŞKAN – Danışmanlar usulün dışında.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sorular ve cevaplarla ilgili...

BAŞKAN – Ha, sorular ve cevaplarla ilgili vereyim.

Buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan’ın, bakanlara sordukları soruların yazılı cevaplarının gününde gelmediğine ve grup danışmanlarının toplantı salonuna giremediklerine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; günaydın.

Sayın Başkan, bütçe görüşmelerinin yarısını geçtik ve yürütme gelip burada sunumlarını yaptı, biz binlerce soru sorduk, bunların bir bölümüne cevap verildi biliyorsunuz, büyük çoğunluğuna cevap alamadık. Siz pek çok bakana ayın 12’sine kadar süre vermiştiniz, 12 Kasıma kadar. Bazı bakanlara da 14 Kasıma kadar yani bugüne kadar süre vermiştiniz. Şu ana kadar yalnızca Sayıştay Başkanlığından bize cevap geldi, onun dışında benim odama ulaşan bir cevap yok. Geçen yıllarda da Sayın Mevlüt Çavuşoğlu dâhil pek çok bakanımız sorularımıza çok geç cevap vermişti, hatta bütçe görüşmeleri

bittikten sonra cevaplar ulaşmıştı, hatta bazı bakanlar, inanın Sayın Mevlüt Bey, bir yıl sonra cevapları göndermişlerdi yani bu yılın bütçesine ait cevapları bir yıl sonraki bütçe görüşmelerinden hemen önce göndermişlerdi, Sayın Başkan şahit. Yeni sistemde...

BAŞKAN – Bu arada bilgi vereyim. Meclis, Cumhurbaşkanlığı ve Kamu Denetçiliği Kurumununki geldi, o cevaplar da bugün dağılacak size.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama eksik ve geç olmuş.

BAŞKAN – Geç olmadı, verdiğimiz zamanda aşağı yukarı geldi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, iktidar partisi demeyeyim birinci parti şu iddiayla seçmene gitti: “Güçlü Meclis, güçlü hükümet, kuvvetler ayrılığı, kuvvetlerin birbirine saygısı, dengesi ve denetlemesi.” Sayın Başkan saygıyı sizin oluşturmanız gerekiyor. İddia edilen günlerde cevapların verilmesinden geçer saygı ve kifayetli cevapların verilmesinden geçer. Bu anlamda neden gününde cevapların gelmediğini ve bundan sonra nasıl tedbir alacağınızı lütfen Komisyonumuza açıklayın derim.

İkinci olarak, ben de elbette biliyorum, ki günlerdir şikâyetçisiniz, burada pek çok danışman hareketliliği var diye, önce çok serbest bıraktınız bu durumu...

BAŞKAN – Danışman terörü...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oraya vardırılmaz işi.

Ama bugün de yasakladığınızı söylüyorsunuz.

Sayın Başkan, bu yasakçı zihniyet Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmesin. Bunun bir ifrat tefrit noktasında dengesini bulalım. Bakın, bu konuda biz grup başkanlarının...

BAŞKAN – Arkadaşlar, sadece gruplarınızı yani parti gruplarının 2’şer danışmanının girebileceği konusunda bir mutabakatımız var, orada bir değişiklik yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama şu anda onlar da giremiyorlar.

BAŞKAN - Ama buradaki 60-70 milletvekilimiz herkes kendi danışmanı ile gelirse herkesin elinde bir iPhone ya da bir Samsung kamera herkes bir yerden çekiyor, böyle bir usul yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, şu anda grup danışmanımız kapıda ve giremiyorlar.

BAŞKAN – Grup danışmanları içeriye girebilir, her siyasi partiden 2’şer grup danışmanı içeriye girebilir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tamam, böyle bir talimat verin.

Bir de diğer konudaki sorularıma cevap verirsiniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben size teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, biz Başkanlık Divanı olarak yazılı olarak gelmesi gereken sorularla ilgili bütün ilgili bakanlıklarımıza ve kurumlarımıza gereken yazıları yazdık ve hangi tarihe kadar da cevapları beklediğimizi bildirdik. Başkanlık Divanı olarak bunun takibini ilgili kurumlardan yaparız bakanlıklardan ama ne İç Tüzük ne Anayasa ne kanunlar bu konuda herhangi bir şekilde bize yaptırıma ilişkin bir yetki vermemektedir. Burada bir sıkıntımız olduğunda da, eğer alamazsak da alamadığımız kurumlara da Meclis Başkanlığı yazılı olarak bildirir, onların aracılığıyla talep ederiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Gücümüz nedir peki? Görüşmeleri durdurun.

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Çavuşoğlu, buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleri hakkında sunumu

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Zatiâlinizi ve Komisyonumuzun çok değerli üyeleri milletvekili arkadaşlarımızı sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Yeni hükümet sisteminde Dışişleri Bakanlığı olarak bütçemizi ilk defa Komisyonunuza sunmaktan da ayrıca mutluluk duyuyoruz. 24 Haziran seçimleriyle birlikte milletimizin takdir ve tercihi sonucu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçiş yaptık ve Türkiye'nin millî hedeflerine ulaşması, muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkma yolculuğunun hızlandırılması için bu sistemi önemli bir kazanım olarak görüyoruz. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi kapsamında tüm kurumlarımızda olduğu gibi bakanlığımızda da önemli değişimler gerçekleştiriyoruz. Elbette diplomasimizin köklü geleneğine bağlı kalarak yeni dönemde bakanlık olarak daha esnek, daha dinamik ve daha proaktif bir şekilde hareket etmek için gerekli değişim ve dönüşüm sürecini arkadaşlarımızla beraber yürütüyoruz.

Bu dönemde de Sayın Cumhurbaşkanımızın güçlü liderliğinde, dış politikada ülkemizin ufkunu, milletimizin yolunu açmaya devam edeceğiz. Gözünü ve gönlünü Türkiye'ye yöneltmiş mazlumları yalnız bırakmayacak bir adalet ve vicdan merkezi olarak “Türkiye, Türkiye’den büyüktür.” anlayışıyla hareket etmeyi önümüzdeki süreçte de devam ettireceğiz. Esasen bu dönemde gücümüzü artırmak için yeni imkânlarla kavuştuk. Avrupa Birliği Başkanlığına dönüşen Avrupa Birliği Bakanlığı ile bütünleştik. Yurt dışındaki misyon sayımız bu dönemde bir yıl içinde artmaya devam etti, devam ediyor. Vatandaşlarımıza yönelik konsolosluk hizmetlerimizin kalitesi yükseliyor. Profesyonel kadrolarımızı kuvvetlendiriyoruz. Bilişim ve teknoloji altyapımızı güçlendirmeye devam ediyoruz. Geleneksel medya araçları ve sosyal medya başta olmak üzere her platformda kamu diplomasisi çalışmalarını da yoğunlaştırıyoruz. Hükümetimizin ilk ve ikinci 100 günlük icraat programlarında bakanlığım önemli projelere yer verdi ve bu projelerimizin hepsini zamanında tamamlamak için arkadaşlarımızla yoğun bir şekilde çalışıyoruz ve tüm gücümüzle hedeflerimizde ilerleyeceğiz, şüphesiz bu yolda Gazi Meclisimizin bizlere olan desteği son derece değerlidir.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; çok boyutlu ve zorlu sınamalarla kuşatılmış bir coğrafyada yaşadığımız gerçektir. Bu durum yıllardır böyle ve öngörülebilir gelecekte de böyle olacaktır. Sınamalarla birlikte değişim süreçleri de bölgemizde ve dünyada devam ediyor. Asya Kıtası yükseliyor. Afrika Kıtası, ekonomik açıdan potansiyelini artırmaya başladı. Dünyanın geleceğini değiştirecek bilgi temelli ekonomi hızla şekilleniyor. Bu değişken zeminde dış politikamız vizyona ve manevra yeteneğiyle ülkü ve ilkelerine sahip çıkan bir niteliktedir. Temel ülkü ve ilkelerimiz her tartışmanın üstündedir. Bu temel, istiklalimizin korunması, Türk milletinin huzuru, güvenlik ve refahının sağlanmasıdır. Bu yaklaşım “Yurtta barış, dünyada barış.” Anlayışıyla tüm insanlığın barış, refah ve istikrarı için çalışmalarımızı gerektiriyor.

Sayın Cumhurbaşkanımızın öncülüğündeki millî ve yerli dış politikamız girişimci ruhumuzu, insani ve vicdani kültürümüzü yansıtıyor. Bu girişimci ve insani bir dış politikadır, dünyadaki hangi sorun olursa olsun bu sorunun çözümüne dair geçerli ve sonuç odaklı tezler ortaya koyan. Uluslararası sistemin adil ve hakkaniyet ekseninde şekillenmesi için iddiasını sürdüren ve bu yöndeki reform

çabalarına öncülük eden, değişimin gerisinde kalan değil bu değişimi yönlendirme ve yönetme kararlılığına sahip olan bir Türkiye'yiz çok şükür. Çalışmalarımızı bu anlayışla sürdürmeye devam ediyoruz:

Terörle mücadele stratejilerimizde, Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Operasyonlarımızda, Suriye krizinin çözümü için Astana toplantılarıyla siyasi sürece yaptığımız katkılarda, son olarak Soçi'de imzaladığımız ve İdlib'de bir insani faciayı önleyen mutabakat zaptında, düzensiz göçle mücadelede yaptığımız önemli katkılarda, Irak'ın yeniden imarı için uluslararası alandaki en yüksek meblağı içeren taahhüdümüzde, rekor sürede tertip ettiğimiz Filistin-Kudüs konusundaki iki olağanüstü İslâm Zirvesi'nde, artırarak sürdürdüğümüz ve dünyada ilk sırayı aldığımız insani yardımlarımızda, küresel bir markaya dönüşen ara buluculuk faaliyetlerimizde ve Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koydukları "Dünya 5'ten Büyüktür" iddiamızda hem girişimci anlayışı hem de insani bir duruşu görmek mümkündür. Hedeflerimiz için çalışırken yoğun ve sürekli bir diplomasi yürüterek üst düzey temaslarda bulunmak gerekiyor ve 2018 yılı Ocak-Kasım döneminde yurt dışına cumhurbaşkanı seviyesinde 27, başbakan seviyesinde 8 -tabii, 24 Hazirana kadar- ve dışişleri bakanı seviyesinde 72 ziyaret gerçekleştirdik. Yine bu dönemde bize ise devlet başkanı seviyesinde 62, hükümet başkanı seviyesinde 28 ve dışişleri bakanı düzeyinde 35 ziyaret gerçekleşti ve 24 ülkeyle Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi mekanizmalarımız var. En son Arnavutluk ve Moldova'yla da ilişkilerimizi stratejik iş birliği düzeyine çıkardık ve çalışmalarımızı başlattık. Tabii, bu yoğun temas ve ağlar, ülkemizin uluslararası gelişmeler ve bölge denklemleri bağlamında sahip olduğumuz ağırlığı gösteriyor. En son Suriye konusundaki Türkiye, Rusya, Almanya ve Fransa dörtlü zirve toplantısında da görüldüğü gibi, 2019 yılına girerken Türkiye, önemli kararların alındığı masalarda ev sahibi konumunda bulunmakta ve merkezî rolünü de güçlendirmektedir.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Sevgili Başkan; dış politikamızın önceliklerinin başında kriz yönetimi vardır. Aynı şekilde, terörle mücadele önceliğimiz olarak devam ediyor. Yine, stratejik ilişkilerin yönetimi bizim önceliğimizdir, komşularımızla ilişkiler elbette önceliğimiz olmaya devam edecektir ve bölge odaklı açılım politikaları, yine yurt dışındaki vatandaş ve soydaşlarımız bizim dış politikamızın önceliği olarak devam edecektir.

Millî güvenliğimiz şüphesiz dış politikamız için de önceliklidir ve millî güvenliğimize en somut tehdit ise terörizm kaynaklıdır. Bakanlığımız terör örgütleriyle mücadelede hep devrede ve faal olmuştur. İçeride askerimizin, polisimizin, güvenlik güçlerimizin yürüttüğü terörle mücadeleyi biz de dışarıda en iyi şekilde ve masada sürdürüyoruz ve tüm kurumlarımızla da yakın iş birliğimiz var.

Her görüşmemizde 2016 hain darbe girişiminden sonra FETÖ'yle içeride olduğu gibi dışarıda yaptığımız mücadelenin örneklerini çok değerli milletvekillerimizle de paylaşmıştık ve bu dönemde de, son bir yıl içinde de bu mücadelemiz yoğun bir biçimde devam ediyor ve özellikle FETÖ mensuplarının Türk adaletine hesap vermelerini sağlıyoruz ve bugüne kadar yurt dışında bulunan FETÖ mensuplarıyla ilgili, Adalet Bakanlığımızın, yargımızın hazırladığı 452 ifade dosyası ve özellikle bu şahısların bulunduğu 83 ülkeye bizzat ulaştırıldı ve üçüncü ülkelere sınır dışı edilenlerin yanı sıra, 21 ülkeyle ikili iş birliği anlaşmalarımız çerçevesinde 104 FETÖ mensubunu Türkiye'ye getirdik ve adalete teslim ettik. Yine, FETÖ iltisaklı eğitim kurumlarının kapatılması ve FETÖ'den arındırılması ve Türkiye Maarif Vakfına (TMV) devredilmesi için çabalar sarf ettik, Maarif Vakfımızla, diğer kurumlarımızla bu konularda da neticeler aldık. 21 ülkede FETÖ iltisaklı okul ve dil kursları kapatıldı, sonlandırıldı, 16 ülkede Maarif Vakfı, FETÖ iltisaklı okulları, o ülkelerle yapılan mutabakat zabıtlarıyla beraber devraldı.

Yine, yabancı kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi için tüm misyonlarımız yoğun bir çaba sarf etmektedir. Bugüne kadar 3.503 mülakat gerçekleştirdi arkadaşlarımız, 428 toplantı tertip edildi ve 899 makale ve mektup değişik basın organlarında yayınlandı. Her sene olduğu gibi bu sene de 15 Temmuz Demokrasi Zaferi ve Şehitleri Anma Günü kapsamında tüm misyonlarımız anma törenleri gerçekleştirdi.

Bu vesileyle, PKK, FETÖ, DEAŞ ve diğer terör örgütleriyle mücadelemizde hayatlarını feda eden tüm şehitlerimizi rahmetle anıyoruz ve tüm gazilerimizi de yine saygıyla, minnetle yâd ediyoruz.

Bakanlığım, PKK'nın yurt dışındaki tüm faaliyetleriyle mücadelede ilgili kurumlarımızla eş güdüm içerisinde yoğun çaba sarf ediyor. Son olarak ABD'nin PKK'nın 3 elebaşısı için para ödülü koyduğunu biliyorsunuz ve bunlar olumlu adımlardır fakat geç ve yetersizdir, biz sahada da neticesini görmek istiyoruz. Yine muhataplarımıza PKK'yla mücadelede samimi, somut ve tutarlı iş birliği beklediğimizi her vesileyle vurgulamaya devam ediyoruz. Son bir yılda Almanya ve bazı ülkelerde PKK'ya yönelik ciddi tedbirler alındığını görüyoruz, İngiltere, Fransa dâhil ama bunlar da henüz yetersiz ve bu mücadeleyi birlikte devam ettirmemiz gerekiyor.

Suriye ve Irak'ta DEAŞ terör örgütüne karşı kayda değer ilerleme kaydedildi ancak bu örgüt değişen şartlara göre kendini uyarlıyor. Sahada DEAŞ'la mücadele önemli ama DEAŞ'ın ideolojisiyle mücadele daha da önemlidir. Bu terör örgütünün bizim dinimiz İslam'la hiçbir ilgisinin olmadığını ve İslam'ın barış dini olduğunu herkese çok iyi anlatmamız gerekiyor ve Türkiye'nin önceliklerinden bir tanesi de budur ve uluslararası platformda da Türkiye'nin DEAŞ'a karşı mücadelesi büyük bir takdir toplamaktadır. Özellikle finans kaynaklarının kurutulmasına yönelik attığımız adımlar ve yabancı terörist savaşçıların yine bertaraf edilmesi, onların geldiği ülkelerle yaptığımız iş birliği de yine gözle görülür bir şekilde tüm dünyada takdir topluyor.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarımız, krizlerin bulunduğu bir coğrafyada yaşıyoruz. Dolayısıyla kriz yönetimi de dış politikamızın temel öncelikleri arasında, bunu başta da söylemiştim. Suriye'de akan kanın durdurulması ve buradan bize yönelik tehdidin bertaraf edilmesi önceliğimizdir, bizim millî güvenliğimiz bakımından da önemlidir, bölgemizin istikrarı bakımından da hayatidir. Sahada sükûnetin korunup siyasi çözüm sürecinin ilerletilmesine yönelik katkılarımız devam ediyor. Sınırımıza mücavir alanda çatışma ortamının sona erdirilmesi için çaba sarf ediyoruz. Soçi'de en son Rusya'yla imzaladığımız muhtırayla İdlib gerginliği azaltma bölgesinin mevcut hâlinin muhafaza edilmesi bakımından önemli bir adım attık ve milyonlarca Suriyeliyi yeni bir insani felaketten kurtardık ve yine milyonlarca insanın evini terk etmesinin önüne geçtik. Ayrıca, bunu yaparken Suriye'de siyasi çözüme inanıyoruz. Siyasi çözüm için de çok önemli, belki de son bir fırsat penceresi daha açmış olduk ve Sayın Cumhurbaşkanımızın bu konuda gösterdiği liderlik bütün dünya tarafından takdirle takip edilirken ülkemizin küresel vicdan merkezi konumunu da teyit etmiştir. Şimdi ise siyasi sürecin yeniden canlandırılması için çaba sarf ediyoruz. Özellikle Bakan Yardımcımız Sedat Bey tüm süreçlerde Türk heyetine başkanlık ediyor ve şimdi Anayasa Komisyonunun kurulması için tüm taraflarla ve BM'le yoğun bir çaba sarf ediyoruz. En son, biraz önce de bahsettiğimiz İstanbul'daki dörtlü zirvenin esas amacı da buydu ve şimdi yıl sonuna kadar bu komisyon ilk toplantısını yapabilir mi, bunun derindeyiz ve Astana'da, bu ayın sonunda yapılacak toplantıda esasen resim biraz daha netleşecek. Tabii ki terörden arındırılmış bölgelere gönüllü insanların, mültecilerin geri dönmesi, gönüllü bir şekilde dönmesi için de gerekli desteği veriyoruz ve şu ana kadar Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtı bölgelerine 206 binden fazla ülkemizden mülteci dönmüştür ve belki bir o kadar, belki daha fazla yerinden edilmiş, Suriye'nin değişik bölgelerinde yaşayan insanlar da dönmüştür. Bunların insani yardım dâhil temel ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli desteği de veriyoruz. Uluslararası topluma da bu konuda hassas

olmaları çağrısında bulunuyoruz. Şimdi ise Menbic yol haritasının başarılı bir şekilde uygulanması için çalışıyoruz ve ABD'yle daha önce imzaladığımız bu yol haritası kapsamında müşterek devriyeler başladı ama tüm YPG'lilerin Menbic'i terk etmesi bu planın ve yol haritasının esas hedefidir. Daha sonra da Fırat'ın doğusunda bu bölgelerin de istikrara kavuşturulması için gerekli adımları da elbette atacağız ve tüm bu çalışmaların da, yol haritasının uygulanmasının da takipçisi olmaya devam edeceğiz.

Irak'ta seçimler oldu. Irak DEAŞ'ı yendi, şimdi kapsayıcı, herkesi kucaklayan bir hükümet kuruldu. Daha bazı bakanlar atanmadı ama en azından önemli bir adımdır ve bu, Irak'ın geleceği için önemlidir ve biz Irak'la ilişkilerimizi geliştireceğiz ve Irak'ın özellikle yeniden imarı, inşası için çaba sarf ediyoruz. En yüksek taahhütte bulunan ülke Kuveyt'teki konferansta Türkiye'dir ve şimdi tekrar yeri gelmeye başlayınca ve tedbirler alınmaya başlayınca Musul ve Basra Başkonsolosluklarımızı da tekrar açmak için resmî çalışmaları başlattık ve önümüzdeki süreçte Irak'ın özellikle terörle mücadelesine destek vermeye devam edeceğiz. Bir taraftan PKK'ya yönelik -gerek Kuzey Irak Yönetimi gerekse merkezi yönetim- Türkiye olarak mücadelemizi sürdüreceğiz çünkü orada PKK özellikle de Kürt kardeşlerimize yönelik çok ciddi bir tehdit oluşturmaya başladı ve oradaki siyasi partileri de tehdit etmeye başladı. PKK'nın Irak'tan da tamamen temizlenmesi sadece bizim için değil, Iraklı kardeşlerimiz, özellikle de Kürt kardeşlerimiz için önemlidir. Bunu Kürt kardeşlerimiz de özellikle bize söylüyor.

Elbette Türkmenlerin huzur ve güveni bizim için de önceliklidir. Bunun için de tüm muhataplarımızla temaslarımızı sürdürüyoruz ve NATO'nun biliyorsunuz artık Irak'ta teröre karşı Irak'ın kapasitesinin güçlendirilmesi için bir çalışması var ve orada kurulacak üssün komutan yardımcılığını da bir generalimiz, Türk general üstlenecektir ve bu bakımdan da Irak'a desteğimiz devam edecek.

Irak Kürt Bölgesel Yönetimiyle de elbette Irak'ın toprak bütünlüğü ve siyasi birliğine saygı ilkesi çerçevesinde ilişkilerimizi geliştirmek arzusundayız. Bu konuda da referandumda zaten tutumumuz belliydi, kendileri de hatalarını anladılar, maalesef bizim tavsiyelerimizi dinlemediler ama şimdi özellikle Erbil ve Bağdat arasındaki uzlaşa da Irak'ın istikrarı bakımından önemli.

Değerli arkadaşlar, İsrail'in özellikle pervasızca işgal ve hukuk tanımazlığının devam ettiğini görüyoruz. Dün de Gazze'ye saldırıda bulundular, sonra ateşkes sağlandı ve özellikle Kudüs bağlamında Amerika'nın aldığı tek taraflı karar, zaten barışa yanaşmayan, siyasi çözüme yanaşmayan İsrail'i olumsuz anlamda daha da kıskırtmıştır ve barış sürecine ağır bir darbe indirilmiştir. Tabii, biz bu duruma sessiz kalamazdık, kalmadık, iki tane olağanüstü İslam İşbirliği Teşkilatı Zirvesi düzenledik ve her iki zirvenin sonuçlarını da Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna ve Güvenlik Konseyine taşıdık ve BM Genel Kurulundan da ABD ve İsrail'e karşı büyük bir ezici çoğunlukla iki tane karar çıkarttık. Bu süreci özellikle takip ediyoruz ve Filistinli kardeşlerimizin korunması konulu kararın özellikle uygulanması önemli. BM Genel Sekreteri bu konuda kendi görüşünü bildirdi.

Biz, elbette ABD'yle ilişkilerimizi stratejik bir şekilde götürmek isteriz. NATO üyeliğimiz, Avrupa Birliği üyelik sürecimiz bizim dış politikamızın temel ve stratejik öncelikleri arasında olmaya devam ediyor ve bu konuya arkadaşlarımızla birlikte önem veriyoruz ve ABD'yle bazı zorluklar yaşadığımızı sizler de biliyorsunuz. Hep birlikte bunu yaşadık, takip ettik. Sadece bu Brunson meselesi değil, Brunson meselesi, basit, bir şahsın yani bir kişinin hukuki bir süreciyle ilgili ama esas ABD'yle ilişkilerimizi zedeleyen ve gerginliği artıran mesele, bugüne kadar FETÖ konusunda her ne kadar FBI'nın son soruşturması çok ciddi ve kapsamlıysa da ve FETÖ'nün karanlık yüzünü ve Amerikan kanunlarını nasıl ihlal ettiklerini, nasıl bir örgüt olduğunu görmeye başlasalar da –bu önemli- fakat FETÖ'nün iadesiyle ilgili taleplerimize karşılık henüz olumlu cevapların verilmemesi, aynı zamanda YPG ve PKK'ya Suriye'de ABD'nin destek vermesi bizim ilişkilerimizi esas geren iki meseledir ve şu anda daha önceki Dışişleri Bakanı Tillerson'la kurduğumuz çalışma gruplarının amaçları da budur

zaten. Bir tanesi hukuki meselelerle ilgili, bir tanesi Menbic ve Suriye’de YPG’lilerin şu anda özellikle işgal ettiği bölgelerden çıkartılması ama Kürtler dâhil herkesin burada söz sahibi olması, istikrara kavuşturulması ve diğer bir çalışma grubu da özellikle Irak’ta PKK’nın yok edilmesiyle ilgilidir. Bu konularda somut adımlar görürsek, neticeler alırsak elbette ilişkilerimiz daha sağlıklı bir düzeye gelir. Biz her ülkeye saygı duyarız ama her ülkenin de bize saygı duyması gerektiğini görüyoruz. Tehdit dilinin ve yaptırımların bir neticeye varmadığını ABD de kendisi görmüş oldu ve önümüzdeki süreçte tüm bu alanlarda Menbic yol haritasının uygulanması dâhil çalışmalarımızı, çabalarımızı sürdüreceğiz.

Tabii ki NATO’nun önemli bir üyesiyiz ve NATO’nun faaliyetlerine en çok katkı sağlayan ülkelerin başında geliyor Türkiye Cumhuriyeti. Önümüzdeki süreçte de iş birliğimizi sürdüreceğiz. Biraz önce Irak’taki NATO’nun eğitim sürecini de sizlerle paylaşmışım.

Değerli arkadaşlar, Avrupa Birliği Bakanlığı ile Avrupa Birliği Başkanlığı olarak bütünleştiğimizi söylemişim. Daha önce Avrupa Birliği Bakanlığı da yaptım sekiz ay süreyle ve Türkiye’nin AB’ye tam üyeliği karşılaştığımız her türlü siyasi engele rağmen en önemli stratejik hedeflerimizden biridir ve bizim için AB süreci herhangi bir dış politika meselesi de değildir, önümüzdeki siyasi, ekonomik ve sosyal dönüşümü destekleyen, daha müreffeh Türkiye hedeflerimizin ayrılmaz bir parçasıdır. AB Bakanlığı, Dışişlerine bağlı bir başkanlık olarak yapılandırıldıktan sonra da bu süreçleri yürütecek bir kapasiteye sahiptir. Bu konuda hiç kimsenin endişesi olmasın ve AB Başkanlığının özerk yapısının korunması özellikle bu bakımdan da önemlidir ve bizim de kararlılığımızın bir göstergesidir fakat bu yapılanma yetmez, önemli olan, önümüzdeki süreçte reformlara devam etmemizdir ve biz bu reformlara devam edeceğiz. Daha Hükümet kurulur kurulmaz ilk yaptığımız çalışmalardan bir tanesi diğer bakanlarımızla beraber Reform Eylem Grubu toplantısının yapılmasıydı ve burada her şeyi bir gözden geçirdik ve Aralık ayının 11’inde –yanlış hatırlamıyorsa- ikinci toplantıyı yapacağız. Artık senede bir değil veya uzun aralıklarla değil, daha sık toplanarak... Şimdi Adalet Bakanlığımız da ciddi bir reform çalışması yapıyor, özellikle yargı reformu üzerinde çok duruyor -ki bu bizim için çok önemli, yargının bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü bakımından da çok önemli- ve bu reformları biz de Dışişleri Bakanlığı, AB Başkanlığı olarak çok yakından takip ediyoruz, tüm kurumlarımızla beraber çalışıyoruz. Ama Avrupa Birliğiyle önümüzde biliyorsunuz bir vize serbestisi meselesi var, 7 kriter 6’ya düştü. Bu kriterlerin gerçekleşmesi konusunda da Avrupa Birliğiyle beraber çalışıyoruz. Önümüzdeki süreçte yargı ve temel haklar ile adalet, özgürlük ve güvenlik alanlarına özellikle odaklanacağımızı da buradan vurgulamak isterim.

Avrupa Konseyinde, özellikle olağanüstü hâlin getirilmesiyle birlikte –ki bu elzemdi bizim için, bir tercih değildi- denetime tekrar dönme süreci oldu. Şimdi olağanüstü hâlin kalkması ve ortak komisyonun kurulması gibi bazı kriterleri yerine getirdik ama orada da biliyorsunuz on iki seneye yakın görev yaptım ve iki sene de Meclis Başkanlığını yürüttüm. Avrupa Konseyi, bizim şu anda en önemli ortağımızdır. Üye olduğumuz için de çok yakın iş birliği içinde çalışıyoruz, çalışma gruplarımız faal hâlde ve neticelerini de alıyoruz ve İnsan Hakları Mahkemesinden dosyaların Türkiye’ye gelerek devlet ile vatandaşın özellikle barışarak sulha gitmesi de bizim için çok önemlidir. Vatandaşlarımızın da mutlu olduğunu görüyoruz ve önümüzdeki süreçte Avrupa Konseyinin diğer kriterlerini yerine getirme konusunda da arkadaşlarımızla çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Çoğu Avrupa ülkesiyle ilişkilerimiz son derece olumlu, bazılarıyla bazı sorunlar yaşadık. Sizler de zaten bunları gördünüz, tepkilerinizi de öyle veya böyle getirdiniz ve her zaman görüşlerimiz farklı olsa da -özellikle muhalefetteki arkadaşlar için söylüyoruz- Türkiye’nin çıkarları söz konusu olduğu zaman ortak tavrı da Meclisimiz her zaman sergilemiştir. Bu yüzden yüce Meclisimize de çok teşekkür ediyoruz.

Diğer taraftan, gümrük birliğinin güncellenmesi de tabii ki bizim önceliğimizdir ve Avrupa Birliği ülkeleri için de çok faydalı olduğu için kazan kazan anlayışıyla bu konuya da odaklanacağız.

Tabii ki Yunanistan'daki FETÖ iltisaklı şahıslar ve Batı Trakya Türk azınlığının sorunlarını her vesileyle dile getiriyoruz, Avrupa Birliği nezdinde de bunu getiriyoruz, İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde de bunu getiriyoruz.

Çok değerli arkadaşlar, Kıbrıs konusunda -geçtiğimiz bütçe oturumundan da bazı arkadaşlarımız var, yeni arkadaşlarımız da var- gelişmeleri sizlerle paylaşmıştık. Maalesef Crans Montana'da tüm esnekliğimize ve yapıcı yaklaşımımıza rağmen Rumlar yönetimi, ekonomiyi, gücü paylaşmak istemedikleri için bir çözüme gidemedik. Bunu BM de gördü Avrupa Birliği de kendi gözleriyle gördü, diğer garantör ülke İngiltere de net bir şekilde gördü. Şimdi ise yeni bir çözüm için yani çözüm olacaksa neyi ne için müzakere edeceğimizi, hangi bir sistem için müzakere edeceğimizi ve müzakerenin çerçevesini belirlemek için gayriresmî görüşmelerimiz devam ediyor. Zaten BM'nin İyi Niyet Raporu'nda da özellikle bunu görebiliyorsunuz, hiçbir çözüm modelini empoze etmiyor ve yeni fikirlere gerek duyduğunda da özellikle bu raporda Genel Sekreter vurguluyor. Özellikle tabii, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yönetimiyle de bu konuda yakın iş birliği içindeyiz ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tabii bir taraftan bu müzakereyle çözüm sürecini birlikte yürütürken, yurt dışındaki temasların artırılması için ve daha fazla ofisin açılması için, diğer taraftan KKTC pasaportunun daha fazla ülkede geçerli olması için kardeşlerimizle beraber çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Diğer taraftan, doğu Akdeniz'de, biliyorsunuz, en uzun kıyı şeridine sahip olan ülkeyiz Türkiye olarak. Ülkemizin Kıbrıs Adası'nın batısında ve kuzeyindeki deniz alanlarındaki meşru hak ve çıkarlarını korumak için gerekli tedbirleri aldık. Tabii ki bu konuda kimsenin bir macera içerisine girmesini istemeyiz ama her bu tür gelişmelerde de karşılığını verdiğimizizi görüyorsunuz. Diğer taraftan, ada etrafındaki hidrokarbon zenginlikleri üzerinde Kıbrıs Türk halkının da hakkı vardır ve Kıbrıs Türk halkının hakkını yedirmeyeceğimizi herkese de çok net bir şekilde söylüyoruz.

Değerli milletvekilleri, çok değerli arkadaşlar; tabii ki bu bölgemizdeki konuları takip ederken, bölgemizdeki diğer ülkelerle de ve dünyanın değişik bölgeleriyle de ilişkilerimizi geliştirmek için son bir yıl içinde çaba sarf ettik. Rusya'yla ilişkilerimiz olumlu bir zeminde gelişmeye devam ediyor. Güçlü bir siyasi irade ve liderlerimiz arasında yakın bir diyalog var. En sorunlu zamanda bile bir çıkış yolu buluyoruz ve tabii ki bölgesel bakımdan da önemli bu diyalogumuz. Suriye'den Kırım'a, Kafkasya'dan Balkanlara pek çok konuda Rusya'yla fikir alışverişinde bulunuyoruz ama her konuda Rusya'yla fikir birliği içinde olduğumuzu söylesek doğru olmaz. Kırım konusunda, yine Gürcistan'ın sınır bütünlüğü, toprak bütünlüğü konusunda, yine Karadeniz konularında biz Rusya'yla aynı düşünmüyoruz, hatta Suriye'de de yer yer aynı düşünmüyoruz ama her konuda zaten aynı düşünmek şart değil, önemli olan farklı düşündüğünüz konular da bile açık, şeffaf ve samimi olmanızdır.

Diğer taraftan, Ukrayna'yla ilişkilerimiz de biliyorsunuz stratejik düzeyde ve geçen hafta, iki hafta önce yaklaşık, Ukrayna'yla stratejik iş birliği konseyi zirvesi toplantısını yaptık, ortak bakanlar kurulu niteliğinde ve Ukrayna'yla da her alanda elbette ilişkilerimizi geliştireceğiz. Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü destekliyoruz. Kırım'ın yasa dışı ilhakını tanımıyoruz. Temel önceliğimiz ise Kırım Tatarlarının durumudur, bu konuda da gerçekten Ukrayna yönetimiyle çok yakın bir dayanışma içindeyiz. Moldova'yla ilişkilerimizi biraz önce stratejik düzeye çıkardığımızı söylemiştik ama Gagavuz yöresindeki soydaşlarımızın esenliği için çalışıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyaretinde birçok eserimizin, yaptığımız yatırımların açılışını yaptık, eğitim dâhil ve tüm soydaşlarımıza tabii ki desteğimiz devam edecek.

Balkanların barışı, istikrarı Türkiye için çok önemlidir ve biz bunun korunması için çok yoğun çaba sarf ediyoruz. Ve özellikle Balkanlardaki soydaşlarımız için yapıcı gayretlerimizi de sürdürüyoruz. Yine, sadece tek başımıza tek taraflı adımlar atmıyoruz, bölge ülkeleriyle oluşturduğumuz güçlü mekanizmalarla o ülkeler arasındaki güven artırıcı adımların yanında, o ülkeler arasında ekonomik ilişkilerin yine gelişmesi, diğer taraftan ülkeler arasındaki yollar gibi, otobanlar gibi projelerin de yine hayata geçirilmesi bakımından Türkiye yoğun çaba sarf ediyor, önemli bir rol üstlenmiştir. Türkiye-Bosna-Sırbistan, Türkiye-Bosna Hersek-Hırvatistan üçlü mekanizması da etkin bir şekilde devam ediyor.

İran bizim önemli bir komşumuz, iş birliğimizi iyi komşuluk ilişkileri ve halklarımızın ortak menfaatleri temelinde ilişkilerimizi de geliştiriyoruz. Ticaret, turizm, ulaştırma ve enerji ilişkilerimizin elbette güçlenmesi gerekiyor, güçleniyor. Terörizmle mücadele dâhil ve bazı konularda da gerekli ikili gerekse Türkiye-Azerbaycan-İran üçlü mekanizmalarımız var. Bu çalışmalarımızı da sürdüreceğiz. Yine bölgesel istişarelerimiz özellikle Suriye bağlamında devam ediyor, Rusya'yla beraber Astana sürecini de devam ettireceğiz.

Biz ABD'nin yaptırımlarını doğru bulmuyoruz. Yaptırımlara karşıyız ve yaptırımların gerek İran halkı gerekse ikili ticaret ve ekonomik ilişkilerimizin önündeki muhtemel olumsuz etkisini en aza indirmek için ABD başta olmak üzere, Avrupa Birliği ve tüm taraftarlarla hatta Asya'daki ülkelerle de yakın iş birliği içindeyiz. Çünkü bu kararlar sadece bizi değil, sadece İran'ı değil, ta Japonya'yı bile yakından ilgilendiriyor, etkiliyor. Esasen, ABD'nin bu tek taraflı kararları tüm dünya sistemini de olumsuz bakımdan etkilemeye başladı.

İşte Azerbaycan, kardeş Azerbaycan'la da gerek ikili gerekse üçlü, dörtlü mekanizmalar ve yine Türk Konseyi çatısı altında ilişkilerimizi her alanda gerçekleştiriyoruz. Azerbaycan'ın sınır bütünlüğü, toprak bütünlüğüne en güçlü desteği doğal olarak -bir millet iki devletiz- kardeş Türkiye vermek durumundadır. Bu desteğimizi de devam ettiriyoruz.

Ama daha önce hayata geçirdiğimiz projelere ilaveten, biliyorsunuz, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Projesi'ni hayata geçirdik. Şimdi, bu demiryolu projesinin güvenliği ve yine ticarete açılması bakımından üçlü düzeyde çalışmalarımızı sürdürüyoruz ve haziran ayında TANAP boru hattının açılışını Eskişehir'de yaptık ve şimdi TAP'la beraber Azerbaycan gazının, Şahdeniz gazının Avrupa piyasalarına ulaşması için çalışıyoruz.

Yine Azerbaycan'ın yatırımı Star Rafinerisi'ni de kısa bir süre önce açtık ve bu, Türkiye'de bugüne kadar olan en önemli yatırımdır ve en büyük yatırımcı oldu Azerbaycan bu yatırım ile beraber. Dolayısıyla, kardeş Azerbaycan'la dayanışmamız her alanda devam edecektir.

Elbette Nahçıvan-Ermenistan arasındaki çatışma, yine Azerbaycan'ın özellikle Kızılkaya Tepesi'ni Ermenistan'dan geri alması, bunlar önemli gelişmeler takip ediyoruz. Azerbaycan-Ermenistan meselesinin barışçıl yoldan çözülmesi için de diyalogla çözülmesi için de uluslararası platformda Minsk Grubu üyesi olarak da çabamızı önümüzdeki dönemde de sürdüreceğiz.

Aynı şeyler Gürcistan için de geçerlidir. Artık Gürcistan'la başlattığımız bu kimlikle, pasaportsuz kimlikle giriş çıkışları, biliyorsunuz, Ukrayna'yla da başlattık. Şimdi Moldova'yla imzaladık anlaşmayı ve kısa bir süre içinde uygulamaya geçeceğiz. Gürcistan'la yine bu üçlü düzeydeki projelerimizin yanında tarihi İpek Yolu'nu canlandıracak önemli projelere de birlikte ev sahipliği yapıyoruz.

Orta Asya cumhuriyetlerine yönelik yeni faaliyetlerimizi biliyorsunuz, çalışmalarımızı sizler de takip ediyorsunuz. Gerek Orta Asya bağlamında gerekse Gürcistan bağlamında en yakından takip ettiğimiz konulardan bir tanesi de Ahıska Türklerinin dönmesidir. Ahıska Türkleri, bunlar sürgüne

gönderildikten sonra 1944'te en çok Orta Asya ülkelerine gitmiştir. Onların oradaki esenliği, Türkiye'ye gelenler, vatandaşlıklarının verilmesi gibi, bu zamanında zulüm çeken bu kardeşlerimize desteğimizi en üst düzeyde devam ettiriyoruz.

Türk Konseyi, biliyorsunuz, bizim Orta Asya'da Türki Cumhuriyetlerini birleştirmek bakımından önemli bir inisiyatifimizdi. En son toplantıda, zirvede, eylül ayında, Issık Göl'de Macaristan gözlemci üye oldu. Macaristan: "Evet, ben bir Avrupa Birliği üyesi ülkeyim ama geçmişimi unutamam, ben bu topraklardan geldim. Dolayısıyla, Asya'yla ilişkilerimizi, bağlarımızı güçlendirmek istiyoruz." Bu Asya açılımı politikalarında da Türkiye onlar için en önemli ortaktır.

Özbekistan'la yirmi yıllık bir boşluk oldu ilişkilerimizde. Yeni seçim ve yönetimle beraber şu anda ilişkilerimizin en iyi olduğu ülke Özbekistan diyebiliriz. Niye en iyi dedim? Çünkü o açığı kapatmamız lazım. Özbekistan önümüzdeki yıl Azerbaycan'da düzenlenecek Türk Konseyi zirvesinde Türk Konseyinin de inşallah üyesi olacak. İki gün önce Türkmenistan'daydım. Türkmenistan'la da yine ilişkilerimizi, bağlarımızı güçlendiriyoruz. Ama hemen o bölgede Pakistan ve Afganistan arasındaki sorunların çözülmesi için ve diyalogun artması için, terörle ortak mücadele için destek veriyoruz, üçlü mekanizmamız işliyor, önümüzdeki süreçte üçlü zirve gerçekleştireceğiz. Ama Afganistan'ın geleceği için bir İstanbul süreci vardı, biliyorsunuz. "Asya'nın Kalbi-İstanbul Süreci" inisiyatifi ve şimdi Türkiye tekrar eş başkanlığını üstlendi, aralık ayı içinde uygun bir zamanda toplantıyı yapacağız; Afganistan Cumhurbaşkanı da gelecek ve önemli liderler, dışişleri bakanlarının ve tüm üye ülkelerin katılımlarıyla.

Elbette, Çin'le ilişkilerimiz önemli, geliştiriyoruz ama Uygurların meselesini, durumunu da çok yakından takip ediyoruz. Terörist kimse; Türk, Kürt fark etmez ama masum insanlarla teröristleri de ayırt etmek lazım. Biz bu meseleyi ikili düzeyde de takip ediyoruz. En son, biliyorsunuz, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyinde de bu süreci yakından takip ettik, takip etmeye de devam edeceğiz.

O bölgedeki, Asya'daki bölgeleri de yakından takip ediyoruz. Japonya'yla ilişkilerimiz gerçekten mükemmel düzeyde. Şimdi ise ekonomik ortaklık anlaşması -yani serbest ticaret anlaşması anlamına geliyor- müzakerelerini tamamlamak üzeriyiz ve 2019'un ilk yarısında G20 Zirvesi'nden önce -Japonya G20'ye ev sahipliği yapacak- inşallah bu anlaşmayı da imzalayacağız.

Diğer taraftan, "Güneydoğu Asya-Pasifik bölgesi de yükseliyor." dedik ve ekonominin gücü batıdan doğuya doğru kayıyor, dolayısıyla bizim, buraları çok iyi takip etmemiz lazım. Geçen sene Manila'da ASEAN'dan (Güneydoğu Asya Uluslar Topluluğu) -10 üyesi var- bir statü aldık: Sektörel Diyalog Ortaklığı. Yani, üye olmayan ülkelere şu anda verebilecekleri bir statüdür ve bu sene Singapur'daki ilk toplantıya resmî olarak katıldık. Bu örgüt düzeyinde de ilişkilerimiz iyi, yol haritamızı başarılı bir şekilde uyguluyoruz, her ASEAN ülkesiyle de ikili ilişkilerimizi geliştiriyoruz. Bu bölgede sadece Laos'ta büyükelçiliğimiz yoktu ve geçtiğimiz günlerde Laos'a giderek büyükelçiliğimizin resmî açılışını da yaptık, ilişkilerimizi geliştireceğiz. Vizeleri de kaldırdık, sadece diplomatik pasaportlara değil; bu bir anlaşmayla oldu ve şimdi bizim vatandaşlarımız da önceden vize almaya gerek duymadan gidebilecekler, sadece havaalanında bir damga vurulacak. Vatandaşlarımızın serbest seyahati için de bu tür çalışmalarımızı zaten sürdürüyoruz.

O bölgede Myanmar ve Rohingya'ların durumunu takip ediyoruz, gerek Bangladeş'teki Rohingya'lı kardeşlerimize yardım olsun gerek onların Myanmar'a dönmesi olsun; uluslararası toplumla, BM ve İslam İşbirliği Teşkilatı gibi ortaklarımızla da bu süreci yakından takip ediyoruz. Bu bir insani dramdır ve BM raporlarında da çok açık, net bir şekilde soykırım olduğu da belirtilmiştir. Bu konuya hassasiyetimizi sürdürmek durumundayız, o kardeşlerimize sahip çıkmak durumundayız.

Açılım politikalarımızı her oturumda, her konuşmamızda anlatıyoruz ama artık “Afrika’yla açılım” diyemiyoruz, ortaklık politikasına döndüştü. Afrika Kıtası’nda özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde ziyaretlerimizin dışında faaliyetlerimizle de varız. Kıtadaki büyükelçiliğimizin sayısı 41’e yükseldi, bu sayıyı inşallah 50’ye çıkaracağız. TİKA’mız, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, AFAD, Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı, Anadolu Ajansı ve Türk Hava Yolları gibi tüm kurumlarımızla kıtadaki varlığımızı daha da güçlendireceğiz tüm dünyada olduğu gibi. Biraz önce saydığım tüm kurumlarımız esasen bizim tüm dünyadaki bir yumuşak gücümüzdür ve Türkiye’nin saygınlığını da önemli bir şekilde artırmaktadır. Tüm kurumlarımıza ve yöneticilerine de çok teşekkür ediyoruz.

Aynı açılımımız yine Latin Amerika ve Karayipler’de de artık ortaklık politikasına doğru yoğunlaşmaya başladı. Bu sene de iki ülkede büyükelçilik açtık: Bolivya ile Trinidad ve Tobago’da. Hemen arkasından, şimdi Paraguay’da Asuncion’da büyükelçiliğimizi açıyoruz, büyükelçimizi yeni görevlendirdik. Latin Amerika bölgesiyle bağlarımızı daha da güçlendireceğiz.

Sevgili Başkanım, çok değerli Komisyon üyeleri; milletimizin tarih ve kültüründen beslenen güçlü bir yardım geleneğimiz var ve bu özelliğimiz insani dış politikamızın da özünü oluşturuyor. On yıl öncesine kıyasla insani yardımlarımızı yaklaşık 100 kat artırarak geçtiğimiz yılda 8,1 milyar dolara yükselttik ve bu, bizi dünyada en cömert ülke yaptı. Doğru, dünyanın henüz en zengin ülkesi değiliz ama dünyanın en cömert ülkesi ve milleti olmaktan da gurur duyuyoruz. En az gelişmiş ülkelerin sorunlarını ilk defa G20 gündemine biz taşıdık, artık “en az gelişmiş ülkeler” deyince akla ilk gelen ülke Türkiye’dir, bunu abartmadan söylüyorum. Ve yine bu sene hepimiz seçim kampanyası yürütürken 4 Haziranda Gebze’de BM Teknoloji Bankasını açtık. BM Teknoloji Bankasının amacı, burada teknoloji üretmek ve bu teknolojileri de en az gelişmiş ülkelere transfer ederek o ülkelerin kalkınmasına katkılar sağlamaktır. Neden 194 ülke içinde Türkiye tercih edildi? Biraz önce söylediğim sebepten dolayı: Çünkü en az gelişmiş ülkelerin konularına en çok hassasiyet gösteren ülke Türkiye’dir.

Evet, ilişkilerimizi geliştirelim, tabii ki mazlumlara da yardım edelim, elbette uluslararası örgütler nezdinde de çok aktif dış politika izleyelim, inisiyatifler alalım ama yurt dışındaki vatandaşlarımıza hizmet etmezsek o zaman hiçbir anlamı olmaz. O yüzden, yurt dışındaki vatandaşlarımıza, soydaşlarımıza ve akraba topluluklarımıza en kaliteli hizmeti vermek için de tüm kurumlarımızla beraber çok çalışıyoruz. Devletimizin her an vatandaşımızın yanında olduğunu, onlara verdiğimiz güvenle, yurt dışında da hissettirmemiz lazım verdiğimiz hizmet kalitesi, hızı açısından; o yüzden, merkez ve yurt dışı teşkilatımız vatandaşlarımızın kesintisiz konsolosluk hizmeti alabilmesi için yoğun mesai harcıyor. Ve her zaman söylediğim gibi, altını çizerek tekrar söylüyorum: Yedi gün yirmi dört saat anlayışıyla hizmet veriyoruz, çağrı merkezimiz de bunlardan bir tanesidir. Türkçenin dışında 5 dilde yine hizmet veriyor. Başka ülkelerin vatandaşlarına da hizmet veriyor. Geçenlerde uğradığımda bir iki çağrıya cevap verdim, bir tanesi İngiltere’den, bir hanımefendi –eşi Pakistanlıymış- Türkiye’ye gelmesi için Pakistanlı eşine nasıl vize alınır, onu sormak için aramış. Kendisine zaten izah ettik. İnşallah Pakistan’la da vize konusunda bazı esneklikler göstereceğiz ve bazı kriterler koyarak e-vize kapsamını da biraz genişleteceğiz, bunu İçişleri Bakanlığımızla da görüşüyoruz. Diğer taraftan, bu çağrı merkezine bugüne kadar 5,6 milyon telefon gelmiş; bu önemlidir yani sadece vatandaşlarımız değil.

Son dönemde Avrupa ülkelerinde artan yabancı düşmanlığı, ırkçılık, İslam ve Türkiye karşıtlığından elbette vatandaşlarımız da etkileniyor. Vatandaşlarımızı bu anlamda korumak, kollamak da bizim önceliğimizdir ve bu tür saldırılara maruz kalan vatandaşlarımıza hukuki destek de veriyoruz, danışmanlık da veriyoruz. Ayrıca, vatandaşlarımızın yine bu hizmetlerin dışında yaşadığı başka

sorunlar var; aile sorunları var, çocukları bazen elden alınıyor. Şimdi, Aile Bakanlığımızla beraber aile müşavirlerimizi de göndererek bu konularda da danışmanlık veriyoruz. Berlin’den başlatarak şimdi bazı ülkelerde yurtlar açıyoruz, kreşler açıyoruz ki ailelerinden alınmak zorunda kalan bu çocuklarımıza orada güvenli bir şekilde, öyle veya böyle, sahip çıkmak bizim de devlet olarak görevimizdir, tüm misyonlarımızın esas görevlerinden bir tanesidir.

Diğer taraftan, aşırı acımlara karşı tabii ki bu aşırı acımların yaşandığı ülkelerle de temaslarımız devam ediyor.

Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, konuşmamın sonuna geliyorum. Dış politikamız konusunda genel takdimimi bu şekilde sonlandırırken, sorularınıza geçmeden önce bütçe teklifimizi de kısaca sizlere sunmak istiyorum.

Biraz önce konuşmamda faaliyetlerimizi özet olarak anlatmaya çalıştım çünkü verilen sürede hepsini anlatmak mümkün değil, Başkan da zaten saate bakmaya başladı.

Şunu bilmenizi isterim: Biz kadro olarak biraz azaldık; bu FETÖ terör örgütü yüzünden oluşturduğumuz komisyon ve mahkeme kararları sebebiyle ve ortaya çıkan somut deliller sebebiyle kariyer memurlarımızın yüzde 23’ünü bakanlığımızdan çıkarmak zorunda kaldık. Ama ne oldu şimdi bakanlığımız? Daha dinamik, daha güvenilir bir hüviyete kavuştu. Dolayısıyla, bu açığı kapatmak için de personel sayımızı artırıyoruz; bu sene de sınavlarımızı yapacağız. Sınavlarımızda KPSS’yi kaldırdık; bu, bazı yanlış yorumlara da sebep oldu. Esasen, buradaki amacımız şudur: Yurt dışında eğitim görmüş çok değerli çocuklarımız var ama onlar Türkiye’de eğitim almadıkları için üç yıl kurs da alsalar KPSS’de başarılı olmaları mümkün değil ama bu çocukları da bizim kaybetmememiz lazım, kazanmamız lazım; o yüzden, yabancı dil barajıyla alıyoruz, sonra zaten kendi sistemimizde bizim –burada, aramızda çok değerli çalışma arkadaşlarımız da var geçmişte birlikte çalıştığımız, o arkadaşlarımız da bilir ki- zaten çok zorlu ve kapsamlı sınavlarımız var, o sınavları da geçerek bakanlığımıza girebilecekler. Kaliteyi de bozmadan bu sayıyı artırmak için çabalarımızı sürdüreceğiz. 240 misyona ulaştık. Sadece Şibirgan’da güvenlik sebebiyle son bir yılda başkonsolosluğumuzu kapattık, zaten Mezar-ı Şerif de oraya çok yakın ama güvenlik, tabii ki, bizim için önemli, özellikle Musul’dan sonra daha da hassasiyet gösteriyoruz ve riske atamayız. Ama önümüzdeki süreçte 269’a çıkacağız. Şu hâlimizde dünyada 5’inci sıradayız ve İnşallah ilk 4’e, ilk 3’e de gireceğiz.

Tüm bu çabalarımızda, tabii, elbette bizim maddi güce ve desteğe ihtiyacımız var, devletimiz de bizi hiçbir zaman ihmal etmiyor. Geçtiğimiz yıllarda bütçemizin yetersiz olduğunu hep söylüyoruz, sizler de söylüyorsunuz ama açık olduğu zaman -gerek döviz kurundaki dalgalanmalardan gerekse diğer görünmeyen masraflar da oluyor- devletimiz, Maliye Bakanlığımız bizi hiçbir zaman mağdur etmedi ve bakanlığımızdan gelen kanunlar çerçevesinde ek ödenek taleplerimiz de karşılandı. Bunun için müteşekkirimiz ve Meclisimizin de bu konuda zaten ciddi bir desteği var.

Bu sene 2019 yılı için bütçemiz yaklaşık 4,5 milyar yani 4,635 diyelim. Yine, diğer bize bağlı kuruluşlarımız var, Ulusal Ajans var. Avrupa Birliği Başkanlığımız var ve TÜRKAK var, Türk Akreditasyon Kurumunun bütçeleri de özerk olduğu için ayrı ayrı belirtilmiştir. Biz bu bütçeyi etkin bir şekilde kullanmak için çalışacağız. Aynı şekilde, şu anda tabii devletimizin bir tasarruf politikası var. Kamu maliyesi dönüşüm ve değişim süreci çerçevesinde bakanlığın bünyesinde de gerekli ekipler teşkil ettik, ekip kurduk. Nereleden tasarruf edebiliriz? Elbette devletin itibarından tasarruf olmaz, bunun bilincindeyiz ama lüzumsuz harcama var mı ya da elimizdeki bütçeyi harcamak için önceliklerimiz nedir? Bunları çok iyi bir şekilde tespit ediyoruz. Buna göre devletin bize tahsis ettiği

-bu esasen milletimizin parasıdır- bu parayı etkin bir şekilde kullanıyoruz ve önümüzdeki süreçte yine milletimize yakışır bir şekilde misyonlarımızı inşa etmeye devam edeceğiz ama önceliklere tabii ki önem vermemiz lazım.

New York'taki -daha önce size bilgi vermiştim, Komisyonumuza bilgi vermiştim- Türk Evi hizmet binamızın inşaatı hızlı bir şekilde devam ediyor. Temel üstünden 32 kat olacak, aşağıda eksi 4, hatta 3 kat da yukarıda -gerek asansör ve diğer tesisatlar için- yani toplam da yükseklik 35 kat oluyor. Eylülde gittiğimizde 3'üncü katın artık temeli atılmıştı, şimdi 6'nı kata çıkmışlar, mayıs ayında kaba inşaatı bitecek, ondan sonra detaylara başlayacağız ve bir yılı geçti, şu anda üç yıllık bir süre içinde toplamda yani iki yıl sonra milletimize yakışır bu Türk Evi'ni New York'ta BM'nin tam karşısında inşallah diyeceğiz. Diğer ülkelerde de özellikle kendi mülkiyetimiz için çaba sarf ediyoruz ve milletimize yakışır, ülkemizin itibarına yakışır bir şekilde misyonlarımızı yeniliyoruz, genişletiyoruz. Bu konuda da destekleriniz için çok teşekkür ediyoruz.

Ben bu düşüncelerle 2019 yılı bütçesinin -sadece bakanlığımızın bütçesi değil- ülkemizin, devletimizin bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum. Sabırla dinlediğiniz için de hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza sunumları için teşekkür ediyoruz.

Bütçeler üzerindeki sunum tamamlanmıştır.

Şimdi müzakerelere başlayacağız.

Ancak Sayın Bakanım, müzakerelere başlamadan önce Komisyonunda bulunan bürokrat arkadaşlarımızın kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica edeceğim.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli hazırun, müzakerelere başlıyoruz.

Öncelikle her gruptan gruplar adına bir milletvekilimize, ondan sonra da istem sırasına göre söz taleplerini karşılayacağım. Bugün bir ilki daha yaşıyoruz. İlk sözlerin hepsi Dışişleri kökenli arkadaşlarımızın olacak ya da Avrupa Birliği, Avrupa'yla şey...

Her ne kadar misafir milletvekillerimiz için beşer dakika uyguluyoruz ama bunları grup adına söz kabul ettiğimiz için onar dakikayla bu süreleri geçeceğiz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2019 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/276) ile 2017 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/275) ve Sayıştay tezkereleeri

a)Dışişleri Bakanlığı

b)Avrupa Birliği Başkanlığı

c)Avrupa Birliği Bakanlığı

ç)Türk Akreditasyon Kurumu

d)Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı

BAŞKAN - Sayın Çeviköz, sizden başlayalım.

Buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, bakan yardımcıları, değerli basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada, daha önce Avrupa Birliği Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı olarak iki ayrı bakanlıkken şimdi tek bir bakanlık çatısı altında birleşen Dışişleri Bakanlığının bütçesini değerlendirmek için Cumhuriyet Halk Partisi adına söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, Dışişleri Bakanlığının, dünyadaki temsil gücünü son derece önemseydiğimizi belirtmek isterim. Emekli bir büyükelçi olarak burada bulunan tüm meslektaşlarımı da içtenlikle selamlıyorum.

Dışişleri Bakanlığı ve benim de içinden geldiğim hariciye geleneği, her zaman liyakate önem veren, kendine özgü gelenekleri olan bir kurum olarak bilinir. Bu özelliğiyle Türkiye hariciyesi uluslararası toplum nezdinde de en güçlü diplomasi geleneği ve yeteneğine sahip bir kurum olarak kabul edilirdi. Sayın Bakan, siz görevinizi yeniden üstlenmeniz dolayısıyla düzenlenen törendeki konuşmanızda “Gerçekten Türkiye’nin en iyi kadrolarının ve en çalışkan insanların bulunduğu iki bakanlıkta görev yapmak herkese nasip olmaz. Dışişlerindeki personel sadece Türkiye değil, dünyada herkesin saygısını ve takdirini kazanmıştır. Sizlerle beraber çalıştığım için kendimi her zaman şanslı sayıyordum.” dediniz. Bu sözleriniz için çok teşekkür ederim. Bu duygu ve düşüncelerde olan biri olarak Dışişleri Bakanlığının teşkilatında yapılan düzenlemelerle ve dışarıdan atanan büyükelçilerle ilgili ne düşündüğünüzü gerçekten çok merak ediyorum. Bugün Türkiye’nin yurt dışındaki büyükelçilerinin yüzde 10’undan fazlasını meslekten olmayan kişiler oluşturuyor. Demek ki Dışişlerinin liyakat kıstası yüzde 90’ın altına düşmüş durumda. İlginçtir, bu meslekten olmayan büyükelçilerin geçmişte Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilliği ya da Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın danışmanlığını yapmış olmaları dikkati çekiyor yani sadakat yeni bir liyakat kıstası olarak kabul ediliyor anlaşılan. Dolayısıyla, bakanlık görevini üstlenirken yaptığınız konuşmadaki ifadelerinizle çelişen bu duruma dikkatinizi özellikle çekmek istiyorum.

Sayın Bakan, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Başkanlığı yapmış bir siyasetçi olarak Avrupa Konseyini ve bu kurumun önemini en iyi bilenlerden birisiniz. O göreviniz sırasında Dışişleri Bakanlığı kadrolarının takdir ve desteğine tam anlamıyla sahiptiniz. Bugün maalesef Avrupa Konseyinin kurucu üyesi olan Türkiye gözetime tabi bir ülke konumuna indirgenmiştir. Acıklı olan Avrupa Konseyinin en önemli statüsüne sahip olmak için yıllarca uğraştığımız ve nihayet “grand payeur” unvanını kazanarak bir bakıma konseyin elit üyeleri kategorisine yükselmiş olduğumuz hâlde bu statümüzden kendi kendimize çekildik. Öfke ile kalkan zararla oturur sözleri boşuna söylenmemiştir. Avrupa Konseyine “grand payeur” olarak ödememiz gereken miktardan sağladığımız tasarruf ne kadardır? Bununla kaybettiğimiz statüyü, dış politikamızı daha etkin yapacak hangi faaliyete ödenek kaydırmak suretiyle yeniden kazandığımızı açıklamanızı merakla bekliyorum.

Türkiye’nin Batı’yla olan ilişkileri tümüyle bilinen seyrini kaybetmiştir. Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye hakkında hukuk devleti olma özelliğini kaybettiği için, insan haklarına değer vermediği için, ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü gibi temel hak ve özgürlükleri kısıtladığı için, Wikipedia’ya erişimi yasakladığı için, kısıcası Kopenhag Kriterlerinden uzaklaştığı için, en sert eleştirileri yapıyor, Avrupa Parlamentosu da Avrupa Birliğiyle üyelik müzakerelerinin askıya alınmasını tavsiye ediyor. Bunlar gerçekten Türkiye’yi uluslararası toplum nezdinde küçük düşürecek gelişmelerdir. Kopenhag Kriterlerini küçümseyerek “Biz Ankara kriterlerini uygularız.” avunmasını sadece dışarıda değil artık içeride kendi yurttaşlarımız da istihzaıyla karşılıyorlar. Bu aldatıcı avunmayı daha fazla kullanmayın, zira Ankara’nın da itibarını zedeleyeceksiniz.

Bakınız, bugün Avrupa Birliğiyle ortak ticaret politikası alanında herhangi bir ilerleme kaydedilmemiştir. Türkiye artan sayıda ithal ürüne ilave vergi uyguladığı için ortak gümrük tarifesinden sapmıştır. Avrupa Birliğinin Türkiye'ye bakışının siyasi olduğunu söyleniyor ama bu sapış, Avrupa Birliğiyle olan ilişkileri ekonomik yönde de etkilemektedir.

Türkiye'nin Orta Doğu politikasında da ivedilikle değişmesi gereken unsurlar var: İdeolojik dış politikadan derhâl arınarak tarafsızlık ilkesini yeniden kucaklamak, çatışmacı çözüm yaklaşımından derhâl vazgeçerek bölge halklarıyla kucaklaşan barışçı bir dış politika uygulamasına geri dönmek, kutuplaştırıcı yaklaşımlardan arınmış, bütünleştirici ve birleştirici projeler üretmek suretiyle bölgesel sahiplenmeyi güçlendirmek. Bunların hiç biri yapılmıyor.

Suriyeli mültecilerin barınması için önemli bir rol üstlendiğimiz söyleniyor. Bu önemli rol yüksek rakamlı bir bütçeyi gerektirmektedir. Türkiye bu konuda hem Avrupa Birliğinden hem de Birleşmiş Milletlerden fonlar almaktadır. Aralık 2017 yılı sonuna kadar 3 milyar avroluk toplam finansman, 72 projeye sözleşmeye bağlanmıştır. Bu fonların kimler tarafından, ne çerçevede kullanıldığı konusunda sadece Avrupa Birliğine değil Türkiye Büyük Millet Meclisine de hesap verilmelidir. Ama böyle bir açıklamayı henüz göremedik. Ortada dolaşan bir laf var “35 milyar dolar harcama yaptık.” diyor. Nereye gitti bu harcamalar? Emeklilikte yaşa takılanların haklarını savunduğumuz zaman ona para bulunamayacağını söylüyorsunuz da 35 milyar doların hangi harcama kaleminden çıktığını şeffaf biçimde Türkiye Cumhuriyeti'nin vergi ödeyen vatandaşlarıyla paylaşmaktan neden kaçınıyorsunuz? Daha da ilginç olanı, Avrupa Birliği de sizden şeffaflık konusunda hesap soruyor. Avrupa Birliğinin mali durumunu denetlemekle yükümlü olan Avrupa Denetçiler Mahkemesi, Avrupa Birliğinin Türkiye'ye mülteciler için gönderdiği fonlarla ilgili bir rapor yayımladı. Avrupa Konseyinin Türkiye'ye mülteciler adına gönderdiği fonun nasıl kullanıldığını denetleyen kurum raporunda mülteciler için hızlı bir mekanizma geliştirilerek yanıt verildiği ancak bu mekanizmanın tam olarak iyi bir şekilde koordine edilmediği bildirildi. Geliştirilen projelerin yarısının amacına ulaştığı ancak yarısının beklenen etkiyi yaratmadığı söylendi ve sığınmacı kriziyle Türkiye'ye verilen 3 milyar euronun nasıl harcadığı konusunda bilgi alamamaktan şikâyetçi olundu. Bu da aslında Türkiye'nin şeffaflık ve hesap verilebilirlik bakımından dünya standartlarının gerisinde kaldığını, daha doğrusu sınıfta kaldığını göstermeye yetiyor da artıyor bile.

Suriye'de Astana ve Soçi sonrası bir dizi askeri etkinlik gerçekleştirildi. Bu da Dışişleri Bakanlığının bir misyon olarak belirlediği “insani dış politika” anlayışını eleştirilebilir hâle getirdi. Bu süreçlerin sonunda çatışmasızlık bölgelerinin kurulmasına karar verilmiş ve Türkiye garantör ülkelerden biri olmasına rağmen insani erişimin artmasını ve sivillerin ve sivil alt yapının yeterli düzeyde korunmasını sağlayamadı. Soçi sürecinin 15 Ekimde açıklanması beklenen silahsızlandırma sürecinin durumu ise hâlâ belirsiz.

Türkiye “Dış politikada sıfır sorun politikası.” dediği günden bu yana tüm komşularıyla sorun yaşayan bir ülke hâline gelmiştir. Ülkemiz bölgesinde çözüm üreten bir ülke olmaktan hızla uzaklaşarak bölgesel krizleri üreten ve körükleyen bir ülke konumuna sürüklenmiştir. Orta Doğu'da bizden habersiz yaprak kıpırdamaz öz güveninden, Orta Doğu'nun en kritik ülkelerinde büyükelçisi bile olmayan ülke konumuna gelmiştir. Orta Doğu coğrafyası içinde Katar dışında Türkiye'nin iyi bir ilişki kurduğu bir ülke neredeyse kalmamıştır. İki yüz kırk dış misyonla dünyanın en geniş temsil ağına sahip beşinci ülke olmakla övünüldürken en uzun sınırlara sahip olduğumuz güney komşumuz Suriye'de hiçbir temsilciliğimiz bulunmamaktadır.

Son olarak İtalya’da Palermo’da Libya hakkında yapılan toplantıda da Türkiye’nin ideolojik bir yaklaşım içinde olduğu gerekçesiyle toplantı esnasında düzenlenen ve Libya’da mevcut iki farklı yönetimin uzlaştırılması için çaba gösterilen küçük toplantıya Türkiye’nin davet edilmesi taraflardan birinin karşı çıkması nedeniyle mümkün olamamıştır. Buna tepki göstererek Palermo toplantısını tamamen terk etmek yerine böyle bir ayrıma tabi tutulmayan bir dış politika izlemek herhâlde diplomasinin ve sağlıklı bir dış politikanın gereği olmalıydı.

Sayın Bakan, değerli meslektaşlarım, değerli milletvekilleri; diplomasi bir liyakat işidir, dış politika uzmanlık işidir. Ancak bugün tek adam diplomasisi” Dışişlerinin liyakate ve uzmanlığa dayanan kurumsal yapısını tamamen bozmuş ve keyfi diplomatik atamalarla sürdürülür bir hâle gelmiştir. Bu anlayışın değişmesini, Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmelerimizin de buna yarayan bir işlevi olmasını temenni ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çeviköz.

Sayın Özsoy, buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanımız, bürokratlarımız; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Bir yıl önce tabii bütçe tartışmasını yine yapmıştık, Dışişleri Bakanlığının bütçe tartışmasını. Ben bugün biraz farklı bir noktadan başlamak istiyorum, bir mantığın teşhiri açısından. Yakın zamanda herkes muhtemelen HDP’den Kürt meselesi, Suriye, Rojava falan bekler ben Moldova meselesine girmek istiyorum.

Biliyorsunuz yakın zamanda, ekim ayı içerisinde Cumhurbaşkanının bir Moldova ziyareti oldu. Moldova’da tabii içeride basına çok fazla yansımada ama Moldova’daki Cumhurbaşkanının sarayının o restorasyonunun Türkiye tarafından yapıldığına dair çok fazla haber çıktı. Igor Dodon’ın sarayını Türkiye’deki vergi veren insanların paralarıyla bir şekilde restore ettiler, artı hediye olarak da oraya iki tane TOMA hediye edildi. Yani adamın sarayını yapıyorsun, üstüne TOMA hediye ediyorsun. Hani otoriterlik, insan hakları konusunda bayağı sıkıntılı bir durum mu var Moldova’da? Tabii onun dışında Türk MİT’inin orada yaptığı birtakım istihbarat çalışmaları, operasyonlar filan da var. Orada çok ne olup bittiğini bilmiyoruz ama hani öyle ciddi bir meseleyi bir latifeye kapatalım. Türkiye’den gittiğiniz zaman oraya şeker var, lokum var, olmasa Diyarbakır kadayıfı var, verelim de TOMA vermek nedir, gerçekten çok şaşkınlıkla bunu gördük. Yani alaylı olsun diye söylemiyorum, bir mantığın teşhiri açısından söylüyorum yani dış politikaya egemen olan mantığın teşhiri açısından.

Sayın Bakan, insani dış politikayı söyledi. Tabii şeyi de merak ediyorum: Gerçekten bu saraya verilen para da bu insani yardım olarak dağıtılan 8 milyar liranın içerisinde mi, bu kriz ortamında bu kızıl kıyamette? Meslek olarak antropoloğum, hediye meselesi antropolojide çok fazla tartışılır. Biz biliyoruz ki karşılıksız bir hediye yoktur, kimse kimseye öyle bedavadan bir şey vermez. Dış politikada da, diplomaside de verdiğiniz zaman muhakkak karşılığında bir şeyler almaya çalışırsınız yani öyle karşılıksız bir durum yoktur. Bu meseleyi insani parametrelerde... Tabii ki Sayın Bakan, burada bakanlığın çalışmalarını anlatırken anlatacaktır.

Yalnız -Moldova’dan ikinci bir konuya geçelim- ben birkaç gündür bakıyorum bakanlığın Yemen konusundaki çalışmalarına, burada kısmi olarak küçük bir alt başlıkta değinilmiş. En büyük İnsani krizle karşı karşıya Orta Doğu, Yemen’de açlık krizi, yani milyonlarca insanın ölebileceğini Birleşmiş Milletler söylüyor. Gerçekten üşenmedim, Sayın Bakanın ismiyle Yemen’i girdim, buyurun, siz de

deneyin, 2018 yılı içerisinde, biliyorum, hani, raporda da, bakanın sunumunda da verilmiş birtakım alanlarda Yemen için girişimlerde, çabalarda bulunduklarını, bunun insani bir şekilde demokrasi ve diyalogla çözülmesi gerektiğine dair kimi çabalar var ama Yemen'e dair gösterilen çabalar, kıyasla, Arakan, Filistin, başka alanlara kıyasla neredeyse yok ve dünyanın en büyük açlık krizlerinden biriyle karşı karşıya olduğumuz söyleniyor. Dolayısıyla, eğer insani bakış varsa, olması gerekiyorsa, bir an önce Yemen'e bakmak lazım. Ama, işte, Orta Doğu'da değişik ilişkiler, Suud'la olan ilişkiler... Biz bu argümanı çok inandırıcı bulmuyoruz işin doğrusu.

Üçüncü bir konu kıymetli arkadaşlar, CHP'li vekilimizin, sayın büyükelçinin eleştirilerine katılıyoruz. Yalnız şu Avrupa Birliği konusunda birkaç çift laf da biz söylemek istiyoruz. Hem Avrupa Birliği hem de Avrupa Konseyiyle ilişkiler çok uzun zamandan beri krizli bir durum içerisinde. Avrupa Birliği görüşmelerinde Türkiye'yle müzakerelerin mutlak surette sürdürülmesi gerektiğine taraf olan kesimler dâhi artık havlu atmış durumdalar. En son, Genişlemeden Sorumlu Komiser Hahn, Türkiye'yle müzakerelerin resmî olarak bitirilmesi ve böyle stratejik partnerlik üzerinden, göç, ticaret, güvenlik gibi alanlarda çalışılması gerektiğine dair fikir beyan etti. Tehlikeli bir durumdur. Avrupa Birliği basitçe, yani burada söylediklerimizi öyle Avrupa hayranlığı olarak lütfen kimse değerlendirmesin. Avrupa Birliği süreci Türkiye'nin toplumsal, siyasal, ekonomik dönüşümüne genel anlamda bir çerçeve sunmuş, çok uzun süreli bir proje. Yani bu siyasal diplomatik yörüngeyle ilgili bir meseledir. Maalesef yani iç politika malzemesi olarak öyle Avrupa'ya, Avrupa ülkelerine birçok atarlanma oldu. Almanya, biliyorsunuz, Hollanda, Avusturya vesair ama Türkiye ekonomisi yüzde 50 oranında entegre olmuş durumda Avrupa ekonomisine. Avrupa'dan gelen direkt sermaye, yatırım sermayesi Türkiye'ye gelen yabancı sermayenin hâlâ yüzde 65-70'ini oluşturuyor. Yani, böyle, hani, milliyetçi, işte, yerli milli olduğu iddia edilen söylemlerle bu ilişkileri dağıtmak hem kısa hem orta hem uzun vadede Türkiye'nin başına çok ciddi siyasi, ekonomik ve diplomatik faturalar ortaya çıkaracaktır.

Bunları söyledikten sonra iki konuyu daha paylaşayım arkadaşlar: Şimdi ben Sayın Bakan sunumunu yaparken bazı küçük böyle notlar aldım. Mesela -kıymetli çabalar, bunu samimiyetle söylüyorum- işte, Batı Trakya Türkleri, hatta Moldova ziyaretinde Gagavuz Türkleriyle ilgili hassasiyet ifade edilmiş, en nihayetinde, oldukları ülkelerin azınlıkları, yani orada ciddi sıkıntılar yaşıyorlar. Yine "Balkan'daki soydaşlar" ifadesi var, "Uygur Türkleri" var, Çin. Ben şimdi şuradaki arkadaşlara sorsam, ha, şu, şu, burada belki 150 arkadaşımız var, desem ki: "Haritadan bana Çin'in Uygur bölgesini gösterin." Kimse gösteremez ya da çok az insan gösterir, yani konuyla ilgili olanlar.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Kendi adınıza konuşun.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Kendi adınıza konuşun, geneli itham altında bırakmayın.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – İddia ediyorum zaten, siz bilebilirsiniz canım, bir müsaade edin, bitireyim, sonra konuşursunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – "Çok azınız" dedi zaten.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Çok azınız dedim yani, onun içinde olabilirsiniz. Niye kesiyorsunuz beni?

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Geneli itham altında bırakmayın.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Hayır, çok azı dedim. Mesleği olanlar bilebilir, ilgisi olanlar bilebilir. Burada bir mantığı tartışmaya çalışıyoruz.

Bakın, burada Gagavuz Türklerinin özerk olması gerektiği konusunda Cumhurbaşkanı orada ısrarla ifade etti, değil mi Sayın Bakan? Gagavuz Türklerine özerklik, bizim buradaki HDP'li belediyelere sömürgeci mantıkla kayyum atama. Yerel yönetimler darmadağın edilmiş, bütçeleri saraya bağlanmış

durumda. Avrupa Birliğiyle müzakere sürecindeki yerel yönetim reformu komple ters çevrilmiş durumda. Açıkçası, arkadaşlar, bütün bu süreçlere baktığımız zaman, tabii, dışarıyı da takip ediyoruz, Avrupa Birliği, Komisyonu, Konseyi vesair, Türkiye'nin imajı öyle bir yerlerde ki şöyle düşünüyorlar: "Bıktık, yorulduk, biz artık gitmek istemiyoruz." Bunların içerisinde -büyükelçiler bilirler, emekli büyükelçiler- daha önce Türkiye'nin Avrupa Birliğine giriş sürecine canla başla destek sunan çevreler var, bunu düşünmek lazım. Yani, eskiden, on yıl önce, sekiz yıl önce, yedi yıl önce Türkiye'ye son derece dostane bir şekilde her türlü destekte, yardımda bulunan kesimlerin ciddi bir hayal kırıklığı söz konusu.

Neyse, konuyu Suriye ve Rojava meselesine getirerek bağlamak istiyorum. Kırım Tatarları, Batı Trakya, Gagavuz, Balkan, Uygur Türkleri, bir taraftan bu tartışmalar, bizce yapılması lazım. Yani azınlık olarak hakları, kültürel, siyasal, toplumsal, ekonomik hakları, bir şekilde ellerinden alınan bütün topluluklar için söylüyoruz, olması lazım.

Fakat ortada bir de şöyle bir durum var: Dışişleri Bakanlığının bütçesine bakın yine, Kültür, Turizm bütçesine bakın, tek kelimeyle Osmanlıcı ve Türkçü bir yaklaşımla kültürel hizmetler veriliyor. Ya, Türkiye'de hiç mi yok Türk olmayan, Sünni olmayan vatandaşlar? Ben o kadar dış programa gittim, birçoğuna bakıyorum, gerçekten mezhepçi, ırkçı birtakım kültürel projelerin ötesine geçemiyor. Yok mu bu ülkenin, Osmanlının bakiyesinde Ermeniler, yok mu Aleviler, yok mu başka kültürler? Yeri geldiği zaman konuşuyoruz, 72 tane medeniyet, 72 tane kültür. Peki, bunların Dışişleri Bakanlığının en azından tanıtım bütçesindeki yeri nedir? Türkiye'nin eğer bunlar zenginlikleriyse, bunlara dair herhangi bir planlamamız, herhangi bir çabamız var mı? Bunları sormak lazım.

Kıymetli arkadaşlar, geçen El Monitör'de bir yazı çıkmıştı, tabii, teyide muhtaç bir durumdur ama bu Özgür Suriye Ordusu denen yapı içerisinde bir militanın ifadelerine yer veriliyordu. Makale var yanımızda, paylaşabiliriz ama, tabii, teyide muhtaçtır. Bu makalede militan şunu diyor, diyor ki: "Biz artık maaşlarımızı Türk lirasıyla almak istemiyoruz çünkü bu fiili devalüasyondan sonra Türk lirası çok değer kaybetti, aldığımız maaşlar Suriye'de iki hafta yetmiyor, biz bundan sonra Suriye dinarıyla maaş istiyoruz." diye öyle bir ifadeye bulunmuştu. Orada, hani, bu Afrin "operasyon" değil, "işgal"i bağlamında birtakım tartışmalar yürütüldü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özsoy, lütfen...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İşgal değildir ya, ne işgali? "Afrin işgali" diyor ya! Afrin operasyonuna "işgal" diyorsunuz ya!

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Arkadaşlar, biz Afrin meselesini işgal olarak görüyoruz, yani ben bunu böyle görüyorum, bunun tanımını böyle yapıyorum, uluslararası hukuk da böyle yapıyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Özsoy...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bravo! Türkiye'de de milletvekilisiniz yani, Türkiye'de milletvekilisiniz, milletvekilliği de yapıyorsunuz şu anda!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Teröristler de aynen böyle düşünüyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Arkadaşlar, bir müsaade edin.

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Askerlerimize saygısızlıktır sizin yaptığınız! Şehitlerimize hakaret ediyorsunuz bir milletvekili olarak!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Türkiye’de de milletvekilliği yapıyorsunuz şu anda değil mi?

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Evet, ben Türkiye’de milletvekilliği yapıyorum, Türkiye sadece sizin değil.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, Sayın Özsoy, lütfen sükûneti sağlayalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Türkiye bizim! Türkiye bizim!

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Az önce söyledik, biz bir işgal durumu olarak görüyoruz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Bir saniye ya! Konuyla ilgili konuşmuyor ki.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İşte, bunu teröristler böyle görüyor. Terörist zihniyet aynen böyledir. Biz de o terörist zihniyeti yok edeceğiz Allah’ın izniyle!

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Şu an “Allah birdir.” desek karşı çıkacaksınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ya de bakalım! Hadi bir dene bakalım!

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu nedir ya?

BAŞKAN – Sayın Aydemir, lütfen...

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Sayın Başkan, sürekli müdahale ediliyor.

BAŞKAN – Lütfen... Bir saniye...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz Türkiye Cumhuriyeti ordusunun Afrin’e gitmesine “işgal” diyemezsiniz!

BAŞKAN – Sayın Aydemir, bir saniye, lütfen, bir dakika....

Sayın Özsoy, bir saniye, bir dakika, siz konuya gelin, tamamlayacak mısınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet efendim.

BAŞKAN – Siz mi tamamlayacaksınız Sayın Paylan? Sayın Özsoy kendisi söyleyemiyor mu?

Süreniz zaten doldu, lütfen selamlamak için buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Hayatları sabotaj ya!

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Başkan, kesmeyin.

BAŞKAN – Ama “sabotaj”... Kim sabotaj yapıyor Sayın Özsoy?

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Konuşmamı sabote ettiler, ne yaptılar? Afrin bir işgaldir, böyle düşünüyoruz, gerekirse mahkemeye gideriz.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz, sağ olun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – O olmaz, bu olmaz ya! Sizden icazet alacak değiliz. Ben HDP’nin Genel Başkan Yardımcısıyım.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – PKK’lı mısın?

BAŞKAN – Sayın Aydın, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne olursan ol!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz “Bu, teröristlerin fikridir, terörist düşüncesidir.” diyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir dakika, müsaade eder misiniz?

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Sizin dışınızda birçok uluslararası platform da böyle görüyor zaten. Ben sizin gibi düşünmek zorunda değilim ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, müdahale edin, bu nedir ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Biz de ona karşılık veriyoruz, o düşüncelere karşılık veriyoruz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, söz verdim Sayın Aydın’a.

Buyurun Sayın Aydın...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne yapacağız yani?

BAŞKAN – İki defa bitirmesi için söz verdim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, müdahale edin.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, bize değil, yanındakine bağır.

BAŞKAN – Bir dakika...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir saniye...

Sayın Çelebi, Sayın Aydemir, lütfen...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Genel Başkan Yardımcısı olduğunu ifade etti. Osmanlı o bölgede...

BAŞKAN – Sayın Çelebi, lütfen, tamam.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan, söz burada.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ben konuşurken...

BAŞKAN – Ya, sözün kimde olduğunu ben biliyorum, lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bitirmesi için söz verin.

BAŞKAN – İki defa söz verdim ve sonra bıraktı Sayın Özsoy.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Bize terörist diyenler...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Paylan, yanındakini ikaz et, yanındakini.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, lütfen...

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Hepsi belgeli... Özgür Suriye Ordusu için şeker yediğimiz zaman...

BAŞKAN – Sayın Kamil Aydın, lütfen buyurun.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun siz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Yarın öbürkü gün devran döner...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Başlayın lütfen.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne olacak yani sizin işiniz gücünüz tehdit ya! Tehdit ediyorsunuz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Tehdit etmiyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tehdit bunların hepsi.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Yüzünüze söylüyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yok edeceğiz, bu anlayışı yok edeceğiz Allah'ın izniyle.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sayın Başkanlık Divanı, Değerli Bakanım...

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Ortaklıklar var ya... Afrin'de oturup...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Orada yok olacaklar...

BAŞKAN – Sayın Özsoy... Sayın Özsoy...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Evet, Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum söz hakkı verdiğiniz için.

Değerli Bakanım, saygıdeğer milletvekili arkadaşlar, Komisyon üyeleri, basınımızın temsilcileri, bürokrasimizin seçkin ekibi; hepinizi ben sözlerime başlarken en kalbî duygularıyla saygıyla selamlıyorum.

Efendim, tabii, cevap hakkı, malumunuz, Türkiye Cumhuriyeti devletinin sınırları içerisinde kendini vatandaşlık bağıyla bağlı hisseden herkesin, özellikle seçilmişlerin bu konuşmadan sonra bir cevap hakkı doğmuştur. Ben bu cevapla başlamak istiyorum.

Afrin Harekâtı bir temizlik harekâtıdır, 5 bin terörist kanlarında boğulmuştur. Evet, şehitlerimiz vardır, onların ruhaniyeti önünde de saygıyla eğiliyoruz. Türkiye'nin dışarıdaki itibarına, olumsuz itibarına -bulunduğu makam, mevki ne olursa- olumlu katkıda bulunanları da gerçekten Türk milletinin maşerî vicdanına havale ediyorum, hesabı sorulacaktır Allah'ın izniyle.

Saygıdeğer milletvekilleri, bir ülkenin öncelikli ilkelerinin yekûnu o ülkenin siyasetini oluşturur, genel çerçevesini oluşturur. Yerli ve yabancı uluslararası birçok bilim adamı şöyle bir tanım yapar, der ki: “Bir ülke siyaseti iki merkez üzerine odaklanır. Bunlardan bir tanesi refahtır, öteki güvenlidir.” Dolayısıyla ikisi arasında bir mukayese söz konusu olduğunda her zaman güvenlik öncelenir çünkü biri birinin teminatıdır, biri birinin koruyucusudur yani güvenliği olmayan bir ülkede kalkınma olmaz, güvenliği olmayan bir ülkenin refahından söz edilemez.

Dolayısıyla biz de Milliyetçi Hareket Partisi olarak “Önce ülke ve millet, sonra parti ve ben.” veciz ifadesine bağlı olarak biz kesinlikle bu milletin seçilmişleri teminatı olarak diyoruz ki zor bir coğrafyadayız, coğrafyada iç ve dış her türlü mihrakın, senaryonun, hesabın aktif olduğu bir süreçte uykularımızı haram edip, gerekirse uyku orucunda olup güvenliğimizi önceleyeceğiz. Bizim duruşumuz budur ve bunun da farkındayız. İşte, içeride ve dışarıda ilkeli bir dış siyaset genel çerçevesinde her türlü terör saldırı ve nifak odaklarına karşı yapılan mücadeleyi anlamlı bulmakta ve Türk milleti adına bu mücadeleyi destekleme kararlılığımızı çok açık bir şekilde ifade etmekteyiz. Bu anlamda gerek PKK gerekse sınır ötesinde PKK'nın uzantısı PYD, YPG ya da bir başkası ya da El Kaide, El Nusra gibi ve uzantıları ya da FETÖ gibi her türlü Türkiye üzerinde, Türkiye'nin birliği, dirliği, bekası üzerine her türlü hesabı olan nifak merkezlerine karşı mücadelenin biz arkasında olmaya devam edeceğiz. Tabii, şu anda Dışişleri Bakanlığının bütçesini konuşuyoruz. Tabii, Dışişleri, aynı zamanda diplomasi sanatının çok incelikli, gerçekten çok ustalıkla yapıldığı bir birimin adıdır. Bunu yaparken, bir tarafta alanda mücadeleyi sürdürürken, maalesef, biraz önce atfen büyük bir gururla söylenildiği gibi, maalesef, bizim için çok maalesef çok incitici, dışarıda da aleyhimize oluşabilecek, gerçekten hiç bağdaşmayan

birtakım lobilerin de önüne geçme adına diplomasi kanalımızı da Sayın Bakanım, çok güçlü kılmak zorundayız. Bu konuda biz bu ülkenin birer ferdi olarak her şeyden önce her şeyi yapmaya hazırız. Niye bunu söylüyoruz? Çünkü gerçekten siyahı beyaz, beyazı siyah, hakkı batıl, doğruyu yanlış, yanlış doğru gösteren birtakım uygulamalara tanıklık etmekteyiz. Bunu malumunuz çok eski üyelerinden, çok güçlü üyelerinden birisi olduğumuz NATO ittifakında da yaşadık yani ilgili maddeden aldığımız güçle bir yardım talebimiz oldu terörle mücadele ederken. Bu bile hafife alındı, dikkate alınmadı ve Allah’a şükür ki artık ebedî dostluklar, ebedî düşmanlıklar, ebedî ittifaklar gibi böyle klişe ifadelerle hapsedilmeden özgürlüğümüzü, ülkenin ali menfaatlerini dikkate alarak, birtakım hamleler yaparak bunlardan çıkmayı başardık.

Şimdi, biz bu diplomasinin saygın bir şekilde Türkiye için, zihninde Türkiye’yi düşünerek, Türk milletinin bekasını, topyekûn bu milleti oluşturan bütün unsurlarıyla... Kültüre de atfı yapıldı. O dışarıda kültürel etkinliklerimizin içerisinde her türlü etnik ve inanç motiflerimiz var. Hiç kimse bunu inkâr edemez yani Allah’tan korkun, insan yöresel folkloru da mı inkâr edecek? Yurt dışında bu tür faaliyetlere tanıklık ettik, biz de vardık, konuştuk.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Peki...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Kesmeyeceksin, önce yapacaksın, önce davranacaksın.

Bakın, sana bir şey yok...

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Peki, siz bize öğretiyorsunuz, değil mi?

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Ben yaşıyorum.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Maşallah!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz her türlü kesme hakkına sahipsiniz!

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Şimdi, bakınız, evet, uluslararası etkileşimde diplomasi kanadını ağır ve etkin kılmak zorundayız. Bunu yaparken Allah korusun bugüne kadar Batı’nın refere edildiği yani işte “Kahn” refere edildi yani zaten bunlar ülkenin varlığına, bekasına kastetmiş bir yapının sistematik unsurları. Biz her şeyin farkındayız, eyvallah, istemeyebilirler, müzakereler kesilsin talebinde bulunabilirler, hiç önemli değil, biz işimize bakacağız ama daha tehlikelisi biz küresel bir terörle mücadele ederken bir gün o terörün bumerang misali kendilerine dokunduğunun hâlâ farkında değiller. Biz diplomatik kanalla, sabırla bunu sürekli anlatacağız, mütemadiyen. Terörün coğrafyası, şuyu buyu olmaz. İşte, bakın, gider bir gün sinagogda gerçekleşir, gider bir gün kilisede gerçekleşir, Allah korusun gider bir gün camide ya da başka bir ibadethanede gerçekleşir.

Şimdi, bakın, bu nedir? Üretilen bir İslamofobyanın ve bir Türkofobyanın ürünüdür. Başörtülü bir kardeşimizin Amerika Birleşik Devletleri’nde dahi tabii bir ihtiyacını giderme adına muayene için bir resepsiyona gidip hastanede bir tacize uğruyor. Niye? Potansiyel terörist ilan ediliyor. Londra’da aslında Brezilyalı bir vatandaş, başında takkesi var diye terör şüphelisi olarak öldürüldü. Bunları biliyoruz tarihsel süreçte. Dahasını söyleyeyim: Almanya başta olmak üzere, Avusturya başta olmak üzere birçok ülkede Türklere ait mekânlar bombalanmakta, kundaklanmakta, talan edilmekte, camilere molotofkokteylleri atılmaktadır. Hatta dahasını, daha bilimsel bir örnek vereyim: İngiltere’de yapılan bir çalışmada bir denek bir iş başvurusunda bulunuyor, bütün niteliklerini, özelliklerini CV’sine yazıyor. Aynı şahıs sadece inancını “İslam” diye değiştiriyor, ismini bir Müslüman ismi olarak koyuyor ya da bir Türk ismi olarak yazıyor, aynı müracaatta bulunuyor. Biri reddediliyor, aynı özellikteki biri kabul görüyor. Şimdi, bunları yaşadığımız bir Batı var karşımızda. Biz de gerçekten akliselim düşünüp diplomasi kanadını çok iyi kullanarak, tanıtım kanallarımızı çok açık tutarak bir şeyler yapmak zorundayız.

Şimdi, başka bir mesele var. Tabii ki sorunlarımız var, gerçekten uzun vadeli ve kısa vadeli ilgilenmemiz gereken, Dışişlerinin öncelikleri olan birtakım sorunların ifade edilmesi gerekir.

Sayın Bakanım, kısaca değindiniz ama gerçekten Kafkaslarda, Balkanlarda yani bizim gönül coğrafyası dediğimiz bir coğrafyada sıkıntılar yumağı var, bizi bekliyor, bunlar çözüm bekliyor. Karabağ'ın artık halledilmesi lazım yani bunun bir işgal altında olduğunu bağıra bağıra söylememiz lazım, buna sahip çıkmamız lazım. Efendim, bakın, Irak'ta Allah'a şükür bir oldubittiyi önledik. Türk milletinin feraseti, kardeşlik hukuku oradaki bir oldubittiyi önledi. Ama aynı hataya, oldubitti sonrası oluşan bir devlet yapılanmasında, yönetim şeklinde tekrar hataya düşmeyelim; oradaki kardeşlerimizi, soydaşlarımızı, dindaşlarımızı, kim ne derse desin, dost ve akrabalarımızı masum bırakmayacağız, yönetimde onlar da olacak.

Biz 1991'de sınırı açıp insanlığın gereği olan... Bakın, toplumlar ve milletler insanların üstte organize olduğu bir birliktelikler. Toplumlar, milletler, devletler aynen birey gibi refleks gösterir. Bireyler nasıl refleks gösterir biliyor musunuz, bu felsefede de böyledir, evrensel beyannamelerde de böyledir, İslami normlarda da böyledir: Önce yakından... Yani evinde yangını olan bir insanın çıkıp da evinin yangınını bırakıp "Mahalledeki koşmuşun evini bir an önce söndüreyim, dönüp gelip evimin yangınını daha sora söndürürüm." olmaz. Evinde aç varsa "Önce onu doyurayım, ben aç kalsam da olur." diyemez. İnsan refleks gibi toplumlar da aynı refleks gösterir.

Biz Türk milleti olarak, Allah'a şükür, önce benim kardeşimin, akrabamın, dostumun, aile bireyimin sıkıntılarına çözüm üretmek zorundayım; bu, İslamidir aynı zamanda, hiç kimse sağa sola vurmasın. Cuma hutbelerindeki en son ayetikerimenin meali de budur. Hısımdır, akrabadır, anadır, babadır, bunu genişletirsiniz halkaları, bu böyle büyür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Hişyar Bey'e ek süre vermedi Başkan.

BAŞKAN – Efendim?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ek süre vermedi Başkan Hişyar Bey'e ve sözünü kesti ve doğrudan MHP temsilcisine verdi.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sen onun avukatı mısın?

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya aynı hukuku uygulayın ya da haksızlık yapmayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ek süre verdi ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkan bize ek süre vermedi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Verdi, "Toparlayın." dedi.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Burada bağışmalar vardı, hayır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – "Toparlayın." dedi.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin ya, müsaade edin.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Toparladınız maşallah.

BAŞKAN – Son sözünüzü, son cümlenizi alayım lütfen.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yani sözün özü şudur: Bizim gönül coğrafyamıza yapacağımız her şey insanidir, evrenselidir, İslamidir, her yönüyle haklı bir duruştur. Bu konuda Sayın Bakanım, hassaten, özel ilgi ve alaka istiyoruz; Kırım için de istiyoruz, Doğu Türkistan için de istiyoruz, Irak'taki kim mazlumsa onlar için de istiyoruz, Karabağ için de istiyoruz, Kafkaslar için de istiyoruz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Bir de Kürt deyin ya.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Kürt kardeşlerimiz için de istiyoruz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Çok güzel.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kürt kardeşlerimizin farkı yok ki bizimle aynı.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Yaptık 91'de, sen öğreneceksin. 91'de biz sınırlarımızı açtık, 300 bin tane peşmergeye ev sahipliği yaptık, kardeş olduk. Bizim kardeşlik hukukumuz var, siz rahat olun. Siz rahat olun, yurt dışında Türkiye'yi satmayın yeter!

BAŞKAN – Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – “Sen” diyemezsin, siz diye konuşmak zorundasın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bak mikrofon...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Yurt dışında satmayın, Türk'ü de satmayın, Kürt'ü de satmayın.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Peki, siz kuyruğunuza yapışmış bu Hükûmetle memleketi...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Doğru konu!

BAŞKAN – Arkadaşlar...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Kuyruğuna yapışırsınız.” Ne biçim konuşuyorsun sen ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Doğru konu!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir sus kardeşim ya!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne biçim konuşuyor, bir baksana!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey olabilir mi ya? “Hükûmet sizin kuyruğunuza yapışmış.” diyor ya! Böyle bir şey olabilir mi?

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Size konuşma adabı öğretenlere... Sizi kale almıyoruz!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne haddinize böyle demek ya!

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Az önce konuşurken oradan onlarca kere sabote ettiniz. Bunun için siz oraya oturmuşsunuz,

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Afrin'de teröristi savunursan...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne için oturmuşuz?

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Kimse konuşmasın diye. Tabii, ağzımızı açıyoruz “Onu diyemezsin, bunu diyemezsin, ‘işgal’ diyemezsin.” Ben derim, bu benim fikrimdir. ‘İşgal’ demek hakaret değildir, bir tanımlamadır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben de diyorum ki ‘işgal’i teröristler kullanıyor, teröristler bunu tanım olarak kullanıyor.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Biz HDP olarak Afrin'i işgal olarak görüyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Teröristler de böyle görüyor, siz de aynısınız zaten.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Dünya Türkiye'yi Suriye'ye terörist ihraç eden ülke olarak görüyor.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Bir daha temizleriz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Afrin Operasyonu’nda bu kadar kamyonla terörist taşıdınız oraya ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşım ne kadar bağırırsan bağır, terör bitecek, o imansız yapı orada yok olacak.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum arkadaşlar.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Nezaketi sizden öğrenecek değilim.

BAŞKAN – Herkes rahatladı mı? Herkes rahatladığına göre Sayın Sezgin’le devam edelim.

Buyurun Sayın Sezgin.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, Dışişleri Bakanlığının çok değerli mensupları, basın temsilcileri; hepinizi selamlıyor, saygılarımı sunuyorum.

Sayın Bakan, Ahıska Türklerinden söz ettiniz, sağ olun. Bugün Ahıska Türklerinin Stalin emriyle sürgüne gönderildikleri günün yıldönümü, bunu belirtmek istedim.

Efendim, Türkiye’nin büyüklüğüne yakışan dış politika; demokratik, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygılı, hukukun üstünlüğü ilkesinin egemen olduğu ve elbette ulusal çıkarları esas alan bir devletin dış politikası olmalıdır. Oysa, maalesef, bu değerlerden hayli uzaklaşmıştır, hatta son dönemde bu değerlerden uzaklaşan bazı yabancı ortaklarımıza kötü emsal olduğumuz dahi söylenebilir.

Bizim demokrasimizle birlikte dış politikamız da altüst olmuş, ulusal çıkar anlayışımız rotasından çıkmıştır. Elbette çok söylendi, Türkiye kolay bir coğrafyada bulunmamaktadır. Elbette veriler, dengeler, sınamalar durağan değildir. Ama, bu coğrafya yüzyıllardan beri bildiğimiz, hafızamıza ve arşivimize yerleşmiş bir coğrafyadır. Hafızamızda bu coğrafyada neyin yapılması, neyin yapılmaması, kiminle nasıl hareket edilmesi gerektiğine dair bilgi mevcuttur. Bu bilgiyi en etkin tarzda kullanacak akıl da vardır. Sadece coğrafyamızda değil, dünyaya nasıl bakılması gerektiği hakkında yeterliden öte birikime ve akla sahip olduğumuza hiçbir şüphe yoktur.

Ne yazık ki on altı yıllık iktidar demokrasiye olduğu gibi, dış politikaya da özellikle son sekiz, dokuz yıldır çok farklı bir zihniyetle yaklaşmış, âdeta dünyayı yeniden keşfetmek istemiştir. Cumhuriyetin dış politikasının temel referansları terk edilmiş, ümmet referansları öne çıkabilmiştir. Bu politikada hayal, ölçüsüz tarzda iç siyaset ve hiç muteber olmayan grup ve anlayışların fikirleri, kâh melun FETÖ’nün görüşleri kâh İhvan referansları etkili olabilmektedir.

Son sekiz dokuz yılın sonuçları hazindir. Türkiye bu süre zarfında dış politikanın varlık nedenini ve temel hedeflerini oluşturan ulusal güvenlik çıkarlarıyla ekonomik ve ticari çıkarlarının azamileştirilmesi, ülke itibarının arttırılması bakımından başarısız olmuştur. Bunun aksini ifade eden bir muhasebe inandırıcı olmaz. Artık büyük vizyon, tanzim eden ülke, küresel aktör olma iddiaları çok geride kalmıştır. Şimdi, dış politikamızın, uluslararası ilişkiler yaklaşımımızın ürettiği birçok ciddi sınamayla, sorunla, risk ve tehditle karşı karşıyayız.

Bütün bu gelişmeler bir veya iki bedbaht olayla izah edilebilir mi? Örneğin, ülkemize ağır maliyeti besbelli, yarattığı risk ve tehditlerin muhtemel sonuçları ise belirsiz olan Suriye krizinin başından beri yapılan hatalar, dış politikamızı bu denli deforme etmiş olabilir mi? Hiç sanmıyorum. Bu durum, bir zihniyetin, temeldeki yanlış duruşun ürünüdür. Ve esasen, Suriye’yle ilgili olarak üst üste yapılan hatalarda bizatihi bu zihniyetin ve tutumun belirleyiciliği vardır. Bu zihniyet Türkiye’ye içeride de dışarıda da çok zarar verdi. Hataların neticelerinin yarattığı tehditlerin, tahribatın, kısmen denetim

altına alınması için katlanılan maliyet de her defasında ve her açıdan çok yüksek oldu. Bugün bu gidişatı onarma gayreti söz konusu. Yani yanlış politikalardan ders çıkartıldığı, yeni bir yaklaşım benimsendiği gibi bir izlenim yaratılıyor, makul bir profil çizme gayreti seziliyor; ulusal çıkar, millî menfaat kavramı daha sık telaffuz ediliyor. Sayın Millî Savunma Bakanı da bu zeminde yaptığı konuşmalarda böyle bir izlenim yansıttı. Sayın Bakan, sizin konuşmanız da benzer bir intiba veriyor. Bu çizginin somut ve kalıcı bir tutuma dönüşmesini elbette temenni ederiz. Ancak, geçmiş deneyimler, ikircikli tutumlar, tezatlar bu konuda iyimserliğe sevk etmiyor. Tutarlı dış politikada kurumsal geleneklerin korunması çok önemlidir. Sebat ve devamlılık olmazsa olmazdır. Rastgele dış politika üretilemez, konuşulamaz.

Jeostratejik dengelerde ülkelerin iç siyasi yapılarında, kısaca uluslararası ilişkilerin bütününde bir süreden beri uç veren değişikliklerin hızlandığı bu dönemde yeni sınamalar karşısında Türkiye'nin dış politikasının yeniden sağlığına kavuşması da kendi başına bir sınamadır. Kaldı ki nesnel veriler Türkiye'nin stratejik öneminin daha da arttığına işaret etmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin, coğrafi konumunun getirdiği sorumlulukların ve sağladığı geniş olanakların farkındalığı içinde hareket etmesi, yeni ortaya çıkan sınamalarla ortak mücadele yollarının bulunması için inisiyatif alması, uluslararası normların -bunun altını çiziyorum- ve ilkelerin savunulması yoluyla küresel düzeydeki konumunu, itibarını onararak pekiştirmesi gerekmektedir. Kısaca, değişen koşullarda Türkiye'nin dış politikasının sahici anlamda normalleşmesi icap etmektedir. Bu siyasi irade ortaya konulabildiği ve korunabildiği takdirde Türkiye'nin en iyi yetmişmiş ve mükemmelen kurumsallaşmış kadrolarından biri olan Dışişleri Bakanlığı kadrosu gerekli tasarlamayı ve uygulamayı eminim en iyi şekilde gerçekleştirebilecektir. Bu kadroya ve kuruma yeni düzenlemelerle zarar verilmemesi gerekir; bu, çok önemli bir noktadır ve buna azami ölçüde özen gösterilmelidir.

Sayın Başkan, ifade edilecek birçok husus var ancak zamanı istismar etmemek adına Sayın Bakana yönelik sorularına geçiyorum.

Önümüzdeki dönemde ABD ile Rusya arasında yeniden bir yakınlaşma yaşanacağına dair müphem de olsa bazı ipuçları mevcut. Bunun ulusal güvenliğimize hizmet edecek şekilde, Suriye zemininde harekete geçmesi imkânını yoklayacak bir inisiyatif almayı öngörür müsünüz?

Sayın Cumhurbaşkanı Le Figaro gazetesindeki makalesinde Türkiye'nin Orta Doğu coğrafyasında demokratik ve özgürlükçü yönetimleri destekleyeceğini ifade etmiştir. Bu destek, Suriye ve başka bir öçekte Mısır örneklerinde olduğu gibi, çıkarlarımızı aleyhine sonuç vermeyecek şekilde tasarlanacak ise elbette saygıdeğerdir fakat bu konuda inandırıcı olabilmek için önce Türkiye'nin yeniden hiç değilse Kopenhag Kriterlerine doğru yönlendirilmesi gerekmez mi?

Son on altı yılda Filistinli kardeşlerimizin, ayrıca en acıklı durumda olan Gazzeli kardeşlerimizin koşulları iyileşti mi, ağırlaştı mı? Bu sorunun çözümü ufkunda Türkiye'nin konumu ilerledi mi, geriledi mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Sezgin, toparlayın lütfen.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Tamam efendim.

Sayın Bakan, Yunanistan Başbakanı Çipras'ın 9 Kasım günü Ege'de karasuları ve Akdeniz'de enerji kaynakları konusundaki beyanlarına dair bakanlık açıklaması ötesinde paylaşılabileceğiniz hususlar var mı?

Diğer sorularımı bir sonraki aşamaya saklıyorum Sayın Başkan, teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sezgin.

Sayın Bozkır, buyurun lütfen.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dışişleri Bakanlığı 2019 mali yılı bütçe tasarısının görüşülmesi vesilesiyle AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

AK PARTİ politikalarıyla ilgili çok fazla tenkit yapan arkadaşımız oldu ancak otuz dokuz yıl Dışişleri Bakanlığında görev yapmış biri olarak dış politikada hangi noktadan buraya geldiğimizin de en büyük şahitlerinden biri benim. Birkaç konuyla iştigal eden bir Dışişleri Bakanlığı ve Türkiye dış politikası bugün dünyanın her yerinde sözünü geçirten, söz ettiren ve kendisine güvenilen bir ülke olarak gerçekten çok yönlü bir politikayı devreye sokmuş bulunmaktadır. Komşularla olsun, dünyayla olsun, bütün ülkelerle esas amaç iyi ilişkiler kurmak, dost sayısını artırmak, düşman sayısını azaltmaktır. Tabii, bunun yanlış anlaşılması hâlinde de bugünkü arkadaşlarımın ifade ettiği bazı sonuçlara varmak mümkündür.

Bir kardeşim konuşmasında Türkiye'nin sıfır sorun politikasının artık öldüğünü ve bundan sonra gerçekten sorunlarla dolu bir politika izlenmekte olduğunu ifade etti. Kendisinden önce aynı yerde oturan diğer bir eski milletvekili aynı şeyi söylediğinde ben bu, meslek arkadaşımızın mesleki bilgisine olan takdirlerim son derece olmakla birlikte matematik bilgisine olan güvenimi bu ifadesiyle yitirdiğimi ifade etmiştim çünkü hiçbir komşumuzla iyi ilişki olmadığını söylemek 13 komşumuzla bugün ulaştığımız noktada son derece iyi olan ilişkilerimizi göz ardı etmek demektir ve hatta matematikle ilgili bir sorun var demektir. Türkiye bugün bütün komşularıyla, kendisine atfedilmeyecek sorunlar dışında, en iyi ilişkilerini yaşamaktadır. Bütün komşularımıza tek tek baktığımızda, Yunanistan'la olsun, Bulgaristan'la olsun, Romanya'yla, Moldova'yla, Ukrayna'yla, Rusya'yla, Gürcistan'la, Azerbaycan'la, Irak'la, Ermenistan'la bir dönem sarf ettiğimiz çaba da düşünülürse ve Suriye'de elimizde olmayan nedenleri de düşünersek ilişkilerimizde aslında tarihin belki de en iyi noktasına ulaşmış vaziyettedir ama bundan dolayı eğer “yanlış politika” deniliyorsa elimizde olmayan nedenleri de hatırlamamızda fayda var.

Suriye'de biz uzun zaman terör örgütü PKK'nın liderinin yirmi yıl yaşadığı Damascus'da Şam'da, o dönemde Türkiye'de verdiğimiz çok büyük şehitler ve insan kayıplarına rağmen, yeni lider başa geçtiğinde biz iyi ilişki kurmak için çok çaba sarf ettik ama Beşar Esad'la bu ilişkinin devamı kendisi yanlış tercih yapıp kendi halkını öldürmeye başladığında, 300 bin insanın katili olduğunda, 5 milyon insanı göçe zorladığında mümkün değildi. Ama bu demek değildir ki dış politikada Türkiye hata yaptı. Bütün bu katil Esad görüntüleri ortadayken ve bu kadar insan göçe zorlanmışken Cumhuriyet Halk Partisinden milletvekillerimizin gidip Esad'la el sıkışıp poz poz resimler vermesini biz hiçbir zaman içimize sığdıramadık.

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin de yatlarda resminiz var Sayın Büyükelçimiz.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Bundan sonra da her zaman diyoruz ki, Suriye halkının bundan sonraki döneminde, eğer bu liderle devam edilecekse, ülkemizdeki göçe zorlanmış 4 milyon Suriyelinin, göçe zorlanmış birçok Suriyelinin, ailelerini kaybetmiş Suriyelilerin Beşar Esad liderliğindeki bir Suriye'de devam etmesi mümkün değildir, bunu hiçbir zaman unutmamamız lazım.

CAVİT ARI (Antalya) – Tatili siz yaptınız, biz yapmadık Sayın Büyükelçi.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir müsaade edin ya. Böyle bir usul yok ya, ne yapıyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) – Usul yok da bire bir sataşma var.

BAŞKAN – Ya, bırakın Allah'ınızı severseniz!

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Şimdi, bakınız, bizim politikamız diklenmeden dik durmaya dayanıyor.

BAŞKAN - Kendinize geldiği zaman isteğiniz her türlü tepkiyi gösteriyorsunuz, böyle bir şey olur mu?

CAVİT ARI (Antalya) – Cumhuriyet Halk Partisine bire bir sataşma var Başkanım.

BAŞKAN - Müsaade edin lütfen.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Eğer Türkiye'nin çıkarı varsa bizim için gerisi detaydır. (Gürültüler)

BAŞKAN – Müsaade edin. Hesaplaşacak mıyız yani?

CAVİT ARI (Antalya) - Kardeşim, hesaplayan sizsiniz.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Eğer Türkiye'nin çıkarı, Türkiye'nin güvenliğini tehdit eden bir bölüm...

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) - Başkan, tarafgir davranıyorsun.

BAŞKAN – On dakika üzerinde sataşmasını mı yapacağız Sayın Özsoy?

Hesaplaşarak bir noktaya gitmek mümkün değil, yapmayın.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Eğer bu tehdit Suriye'den geliyorsa, bu tehdit Irak'tan geliyorsa Türkiye Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri gereğini yapar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ortak Bakanlar Kurulu topladınız, ortak.

BAŞKAN – Sayın Gürer, biraz müsaade et.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Eğer bu tehdit varken Türk Silahlı Kuvvetleri Cerablus'ta 4 bin DEAŞ teröristini öldürdüyse bundan dolayı kimsenin gocunmaması lazım. Cerablus'a bugün huzur gelmiştir ve o bölgeye biz 180 bin Suriyeli kardeşimizi geri götürdük, yerleştirdik. Afrin Harekâtı'nda bir o kadar PYD teröristinin işgal ettiği Afrin'i Türk Silahlı Kuvvetleri PYD/PKK uzantısı teröristlerden temizledi diye gocunan varsa bu, Türkiye'nin menfaatlerine uygun değildir.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – 150 bin Kürt'ü yerinden ettiniz, nokta. 150 bin Kürt, çoğu Müslüman.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Biz bugün, 80 bin Suriyeli kardeşimizi de Afrin'e yerleştirdik.

CAVİT ARI (Antalya) - 4 milyonu da Türkiye'ye yerleştirdiniz.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Eğer bunu işgal olarak düşünüyorsanız, o zaman Türkiye içinde de girilen kanton harekâtlarında kurulan barikatlarla, kurulan hendeklerle Türkiye'yi ele geçirme teşebbüslerinin de Türkiye'nin güvenlik güçlerince önlenmesi ve bugün o bölgelerin huzur içinde, tamamen barış içinde yaşıyor olmasını da belki kınamak sizin gündeminizde olabilecektir. Bakınız, Türkiye bazı ülkelerde büyükelçi bulundurmaz ama bu ilişkilerin devamında eğer haklı olduğumuz nedenler varsa gerekirse büyükelçi bulundurmaz. Şam'da büyükelçi bulundurmaz, şu anda bu kadar eli kana bulanmış bir rejimin temsilcisine itimat mektubunu sunacak olan bir büyükelçi göndermeyi biz Türkiye olarak içimize sığdıramıyoruz.

AB'yle ilişkilerimize çok kısa değinmek istiyorum. AB'yle ilişkileri bu noktaya getiren AK PARTİ'dir, bütün bu reformları yapmıştır. Kopenhag Siyasi Kriterleri'ni yerine getirdiği için müzakereler başlamıştır ama 15 Temmuzda Türkiye'nin demokrasisine çok büyük bir saldırı olduğunda iki ay boyunca Avrupa Birliği ülkelerinden biz burada dostlarımızı göremediğimiz için kalp kırıklığımızı içimize gömdük, hâlâ da devam ettiriyoruz ama bakınız, Avrupa Parlamentosuyla olsun,

AB Komisyonuyla olan ilişkilerimiz olsun, Kati Piri diye bir raportör var. Kati Piri diye bu raportöre ilk karşı çıkanlardan birisi benim. Neden karşı çıktım? Ankara’da bombalama olayında bir PKK saldırısında 28 kardeşimiz hayatını kaybettiğinde cenaze töreni burada yapılırken bu Kati Piri denen zat gitti Diyarbakır’da “Efendim, Türk Silahlı Kuvvetlerinin öldürdüğü insanları korumak için orada 5 kişinin hayatını kurtardım.” diye demeçler verdi. Ermeni soykırım iddiasını AP raporlarına soktu diye raporları iki kere iade edilmiş bir kadındır ve biz bununla görüşmüyoruz ve bu görüşmediğimiz kişiyle de sağ olsun bütün muhalefet partileri görüşmek için âdeta yarış içinde bulunuyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Bütün deme, bazıları. Bazı muhalefet partileri.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Biz görüşmedik, asla görüşmedik. Teklif bile edemezler.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Bir tanesi hariç. Ama gerçekten böyle bir ilişki içinde AB’yle ilişkilerimizi biz sürdürüyorsak bu ülkemizin menfaatlerinin devamında gördüğümüz yarar nedeniyle sürdürüyoruz ama bunu sürdürüyoruz diye de Kati Piri geldiğinde herkes önünde el pençe divan duracak, bütün Türkiye’yle ilgili ne kadar olumsuz bilgi varsa bununla paylaşacağız, böyle bir nedenimiz de yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sizde var o anlayış.

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin de kimin önünde durduğunuzu çok iyi biliyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Suudilerle hangi amaçla...

BAŞKAN – Arkadaşlar, rahat olun ya! Sayın Bekaroğlu, sizi kastetmedi, Ömer Bey’e söyledi, sen rahat ol!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yemen’desin, Yemen. Suudilerle ikili ilişkilerin sebebini anlatsın, anlatsın bakalım hadi.

BAŞKAN – Rahatsız olmayın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Rahatsız olmuyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Suçluyor ama suçluyor, haksız yere bizi suçluyor.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Johannes Hahn Genişlemeden Sorumlu Komiserdi. Genişlemeden Sorumlu Komiser bir Avusturyalı siyasetçidir ve Türkiye’nin en büyük düşmanlığını yürüten siyasi partinin önde gelen liderlerinden biridir. Eğer Türkiye’yle iyi geçinme niyeti yoksa bizim de Johannes Hahn’la iyi geçinme mecburiyetimiz yoktur. Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizde karşılıklı çıkar olması lazım. Karşılıklı çıkar şayet yoksa ve bu ilişkilerimiz devam etmeyecekse bunda tabii ilk adımı atan biz olmayacağız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kopenhag Kriterleri...

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Kopenhag Siyasi Kriterleri’ni yerine getirdiği için Türkiye müzakerelere başladı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi ne durumda?

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Şimdi ne durumda olduğunu da sizin verdiğiniz yanlış bilgilerle değil, objektif kriterlerle ve Türk insanının ne düşündüğüne bakarak bunu devam ettireceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Siz bir raportörü böyle aşağılarak...

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Burada çok önemli bir şeye daha değinmek istiyorum. Söz alan konuşmacıların hiçbirisi Kudüs’le ilgili tek bir kelime etmedi. Başkentin Kudüs’e nakline ilk karşı çıkan Türkiye’dir ve Türkiye İslam İşbirliği Teşkilatını İstanbul’da topladığı için bu harekât akamete uğramıştır ve bütün dünyada gördüğü tepkilerle Amerika Birleşik Devletleri ve birkaç tane adı sanı

bilinmeyen ülkeden ibaret kalmıştır. Ben isterdim ki Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli milletvekilleri burada konuşurken Kudüs'e de değinsinler. Kudüs'ün hepimizin ortak değeri olduğunu, bütün dinlerin ortak değeri olduğunu vurgulasınlar ve bunun...

BAŞKAN - Sayın Bozkır, bunu da siz yapın canım, illa herkesin yapmasını beklemeyin.

CAVİT ARI (Antalya) – Bize niye söylüyorsunuz?

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Biz yapıyoruz, biz yapıyoruz ama burada bütün bunları, Filistin'i tenkit ederken burada...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Daha milletvekilleri konuşmadı. Nereden biliyorsun söylemeyeceklerini? Hem suçlu, hem güçlü. Mavi Marmara'da 20 milyona insanların satıldığını da unutmayın. Daha konuşmadık. Nereden çıkarıyorsun?

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, rahat ol, Sayın Bekaroğlu.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Burada Kudüs'ü söylemeyen birisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, tansiyonun çıkacak, bak yüzün kızardı, dikkat et ha.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Mavi Marmara şehitlerini kim sattı 20 milyon dolara? Haraç mezat sattınız.

BAŞKAN – Toparlayın lütfen. Son cümlelerinizi alayım.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Dışişleri Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum ve çalışmalarında Sayın Bakanımızda ve çalışma arkadaşlarına da güç ve kuvvet diliyorum ve inşallah çok iyi günlerde de beraber olacağız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Sayın Çavuşoğlu, bu konuşmadan sonra AB masasını kapatın. Çok hata yaptığınızı düşünüyorum Sayın Bakanım. Bu konuşmadan sonra vallahi kapatın.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Boşuna para veriyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Boşuna bütçe olur. Bu konuşmadan sonra AB masasını kapatın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Size mi soracağız?

BAŞKAN – Ne o, rahatsız mı oldun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Boşuna para gider, boşuna para gider.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Size mi soracağız? Size mi soracağız?

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Kime soracaksın? Tabii, soracaksın.

BAŞKAN – Arkadaşlar, siz böyle aranızda sohbet ederseniz hakikaten bakanlığa hiç gerek yoktu, oylar geçerdik biz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Soracaksın, millet iradesini biz de temsil ediyoruz. Babanın malı değil burası.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Böyle mi temsil ediyorsun? Nasıl temsil ediyorsun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir sus ya! Nasıl temsil edeceğimize biz karar veririz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir de o tarafa bağır, bir de o tarafa “Sus.” de, lütfen.

BAŞKAN – Yani size bağırmalıyım ki oraya da bağırabileyim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye taraf tutuyorsun?

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu bir sus!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ya, bize “Sus.” diyorsun.

BAŞKAN – Ya, Uğur Bey siz de susar mısınız!

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkanım, eleştiriyoruz sizi.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Rezalet bu ya! Rezalet bu ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadi güle güle! Hadi güle güle!

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar lütfen...

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Yeriniz genişlesin. Bol bol sallarsınız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hadi uğurlar olsun!

BAŞKAN - Evet teşekkür ediyorum.

Yalnız bir şeyi düzeltelim Sayın Bozkır. Artık “muhalafet partileri” kavramı ortadan kalktı. Yani ikinci, üçüncü, beşinci parti ya da bir, iki, üç, dört, beş öyle gidiyor.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - Teşekkür ederim ikaz ettiğiniz için.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bakan yardımcıları, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bu yeni dönemdeki ilk bütçeniz. Hayırlı olsun ekibinizle birlikte.

Ben yine Sayıştay raporlarına ağırlık veren bir konuşma yapacağım ama Sayın Bozkır sizden biz daha böyle büyükelçi seviyesinde, dışışleri seviyesinde, daha diplomatik, daha zarafetli bir dil bekliyorduk. Siz şey gibi böyle, Plan ve Bütçe Komisyonunda da olmaması gereken bir lisan kullandınız, üzüldük.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Gayet güzel konuştu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Şimdi, Sayın Bakanımız sunumunda Kudüs'ten bahsetmiyordu, onu mu eleştirdiniz bilmiyorum Kudüs konusunda. Sayın Bakan da Kudüs'ten bahsetmemişi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Bahsettim, iki tane karar çıkardığımızı da söyledim. İslam İşbirliği Zirvesi'nden de bahsettim. İsrail'e karşı tutumumuzdan da bahsettim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Orada temsilcimiz olmamasından da bahsettiniz mi Sayın Bakanım? Filistin'de temsilcimiz olmamasından da bahsedildi mi acaba? Edilmedi. Ne gereksiz konular bunlar, neden girilir bu konulara anlamak mümkün değil.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – O senin İsrail hayranlığından olabilir.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Sayın Bakanım, şimdi, Dışışleri Bakanlığıyla ilgili bütçeyi görüşüyoruz ve masaya yatırmamız lazım politikalarınızı. Dışışleri Bakanlığıyla ilgili olarak, kadrosuyla ilgili olarak tabii ki geçmişten gelen bir geleneğiniz var. Mutluyuz, o geleneğin devam etmesini istiyoruz ama bakıyoruz ki şu andaki yapıdan siz sorumlu değilsiniz. Şu andaki Türkiye'nin dış politikasından maalesef siz sorumlu değilsiniz, sizinle beraber olan “staff” maalesef sorumlu değil çünkü iki başlılık oldu. Şu anda Cumhurbaşkanlığında da Güvenlik ve Dış Politika Ofisi tarafından bunlar yürütülüyor, birçok konu onlar tarafından dile getiriliyor. Politika yapıcısı durumuna gelenler

maalesef onlar, siz değilsiniz. Şimdi kalkıp da bu bütçe görüşmelerinde Dışişleri Bakanlığını sadece eleştiri konusu yapmam ayıp olacak bir taraftan da, size haksızlık yapmış olacağım, onu biliyorum. Onun için fazla da yüklenmeyeceğim.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Biraz ciddi olun, boş konuşmayın lütfen. Dış politikayı biz oluşturduk.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Lütfen... Ne demek “Boş konuşmayın.” Sayın Bakanım?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Efendim, boş konuşuyorsunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Boş konuşmuyorum, dolu konuşuyorum. Siz ne dediğinizin farkında mısınız acaba?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Oluşturulan masalardan haberiniz yok o zaman.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bir bakana yakışıyor mu böyle konuşmak.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sizin Cumhurbaşkanlığı sisteminizden haberiniz yok o zaman.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) - Bu nasıl bir üsluptur, bir milletvekiline yaklaşım? Nasıl bir üsluptur?

TUMA ÇELİK (Mardin) – Tevazuyla dinleyin ya!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şu anda bir bürokrattan farkınız mı var? Adınız bakan, yalnızca adınız bakan, bir bürokratsınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) - Sayın Güler, lütfen ya...

MAHİR POLAT (İzmir) – Dışişleri Bakanına yakışmıyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cumhurbaşkanlığı sisteminde bakan mı kaldı?

BAŞKAN – Kedi ulaşamadığı ciğere murdar dermiş.

TUMA ÇELİK (Mardin) - Başkan, böyle olmaz, bir milletvekiline böyle yaklaşılmaz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bu nasıl bir üsluptur ya!

BAŞKAN – Müsaade edin. Sayın Bakan, lütfen bütün bu görüş, eleştiri ve soruları alalım. Biliyorsunuz, bu süreç biraz sabır sürecidir. Sonrasında siz gereken cevapları vereceksiniz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Alalım da layık olduğu gibi gereken cevabı veririm, haddini de bildiririm. (Gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) - Siz mi bildireceksiniz?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Burası had bildirme yeri mi Sayın Başkan? Sayın Bakan “Haddini bildiririm.” diyor. Ne demek o? Kime ne haddini bildiriyor.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne demek? “Haddini bildiririm.” diyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Burada milletin seçtiği vekiller var, atanmışlar yok.

TUMA ÇELİK (Mardin) - Diyemez, diyemez, bir milletvekiline böyle diyemez.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Atanmış bakan!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Atanmış bakansınız siz!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) - Milletin oylarıyla seçilmiş milletvekilleri, haddini nasıl bildireceksiniz?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Biz milletin oylarıyla seçilmiş vekilleriz. Kime haddini bildireceksiniz? Yakışıyor mu bu üslup? Siz bir Dışişleri Bakanısınız. Biraz üslubunuza dikkat edin.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) - Nasıl bir şeydir ya! Biraz üslubunuza dikkat edin, sözlerinize dikkat edin. Atanmışlar yok, seçilmişler var Sayın Bakan.

BAŞKAN – Arkadaşlar yani herkes bağırabilir, herkes topa girebilir ama bunun hiç kimseye bir faydası yok, lütfen... Sakinlik içerisinde bu işi götüreceğiz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Devlet terbiyesi diye bir şey var.

BAŞKAN - Müsaade edin Sayın Bakırlıoğlu.

MAHİR POLAT (İzmir) – Sözüňü geri alacak mı, özür dileyecek mi Sayın Bakan?

BAŞKAN - Sayın Kuşoğlu gerekeni söyler, müsaade edin siz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bülbül, lütfen rica edeceğim, müsaade ediniz.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Üzülmemek mümkün değil, aynı üslupla Sayın Bakanla konuşmayacağım.

Sayın Bakanın, buradaki “staff”ın, bu değerli bürokrasi kadrosunun hakkını savunmasını, Türkiye’nin politikalarına sahip çıkmasını sadece arzu ederiz, bundan mutlu oluruz ama Sayın Bakanın kabadayı, babayiğit bir üslup takınarak burada özellikle bizlere karşı bu üslupla konuşmasını halka, bu millete karşı yapılmış bir saygısızlık olarak görüyorum. Çok üzüldüm Sayın Bakanım, hiç yakıştıramadım bir Dışişleri Bakanımıza, gerçekten çok üzüldüm. Burada Türk milleti adına biz oturmuşuz, Türk milleti adına sizin yaptığınız harcamalarla ilgili, yapacağınız harcamalarla ilgili, sizin bütçenizle ilgili bir değerlendirme yapıyoruz, sizin böyle bir hakkınız yok, bu üslupla konuşmak çok ayıptır, bu Plan ve Bütçe Komisyonuna yakışmıyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Siz önce kendinize yakışanı yapın.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Ben kendime yakışanı yapıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakan, lütfen müsaade edin, sizi kızdıracak ne oldu böyle?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU - Beni yok sayacak şekilde hitap ediyor, böyle bir şey var mı? Ben bu ülkenin Dışişleri Bakanıyım, kadrolarımla dış politikayı yürütüyorum yani “Sen yoksun, kanunla ilgili konuşmaya gerek yok.” diyor, bu saygısızlıktır.

BAŞKAN – Müsaade eder misiniz Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Bülent Bey’le kaç defa bütçe görüşmelerini, müzakerelerini yürüttük, hiçbir zaman da böyle saygısızlık yapmamışım. Dolayısıyla her türlü eleştiriyi hazırım.

BAŞKAN – Tamam Sayın Bakanım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU - Ama şahsımı ve ekibimi yok sayan hiçbir şeyi de kabul etmem mümkün değil, cevabımı da veririm, haddini de bildiririm; bu kadar açık, net söylüyorum. (Gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sistemin değiştiğinden haberiniz yok.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) - Nasıl bir üslup bu!

BAŞKAN – Arkadaşlar müsaade eder misiniz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sistem değişti, sistem, artık bakan değil bürokrat.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz ya.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sistemin değiştiğinden haberiniz yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, biz burada sistemi tartışmıyoruz. Hükûmet sistemini tartıştık, referandumla o iş bitti. Şimdi konuşacağımız şey, müsaade eder misiniz, bütçeyi konuşuyoruz.

Sayın Kuşoğlu devam edin lütfen. Ben sürenizi tekrar başlatayım, konuşamadınız çünkü.

Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Başkanım, burası Plan ve Bütçe Komisyonu, Türk milleti adına buradayız, milletvekilleriyiz, sizin göreviniz de aynı zamanda bu tür -kelimeyi seçmeye çalışıyorum- hoş olmayan, haddi aşan nezaketsiz olan üsluplar konusunda gereken uyarıları yapmanız ve bu Komisyonun...

BAŞKAN – Bülent Bey, tutanakları istedim. Tutanakları çıkartıyor arkadaşlar, bakacağım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Lütfen.

Ayrıca Sayın Bakanım, hiçbir zaman “staff”ınıza öyle bir laf etmedim, tam tersine değerli Dışişleri Bakanlığının bürokratlarının değerini hep takdir ettim. Bugünkü sözlerim de hep öyle olmuştur.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – “Staff” ne demek?

BAŞKAN – Ekibiniz efendim.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sizden şunu bekleriz, sizden biraz önce Sayın Bozkır dedi ya, biz dünya politikasında da öyleymiş “İstemediğiniz yani çok düşük olduğunu düşündüğünüz, tenezzül etmediğiniz yere büyükelçi gönderilmez, biz onun için Şam’a büyükelçi göndermedik.” o bapta bir cümle söyledi. Biz de Ankara’ya Amerika birleşik Devletleri’nin büyükelçi göndermesini isteriz. Sizin bu konuda mücadele etmenizi arzu ederiz her şeyden önce. Bunu savunmanızı. Benimle ne uğraşıyorsunuz, ne olacak ki benimle? Sizin göreviniz bu konularla mücadele etmek. Biraz önce Sayın Büyükelçi söyledi, 3 milyar euronun hesabını soruyorlar, bunlarla mücadele etmektir.

Onun haricinde başka konular var. Dışişleri Bakanlığınızın. Dışişleri Bakanlığıyla ilgili olarak 2017 harcamalarınızla ilgili olarak şartlı görüş verilmiş. Bir yığın konu var, onları açıklayacağım ama geçmişte de Dışişleri Bakanlığı G20 Zirvesi’nde 400 milyon liralık bir harcama yapmış ve burada hesabını verememişti. Bu tür konuların hesabını vermek zorundasınız. 400 milyon liralık Antalya G20 Zirvesi’nin hesabını veremediniz o zaman da.

Şimdi, Bakanlığınızla ilgili olarak şartlı görüş verilmiş. İkinci bulgu: “Özellikle bakanlıkça depozite o ve teminatların kayıt ve takibinin tam olarak yapılamaması.” Bu nedenle yurt içi ve yurt dışında aşağı yukarı 20 milyona yakın depozito ve teminatla ilgili olarak kayıt yapılamamış. Bunlar istismar edildi demiyorum ama istismar edilebilecek konulardır, daha fazla dikkatli olunması lazım. 3 milyar euroyla ilgili olarak da aynı hassasiyetin gösterilmesi lazım, bu 20 milyon lirayla ilgili olarak da benzer hassasiyetin gösterilmesi lazım Sayın Bakanım. Sizin bunların hesabını veriyor olmanız lazım.

“Yurt dışı misyonlara gönderilen avans ve krediler ile bunların mahsuplarının muhasebe kayıtlarına merkezî yönetim muhasebe yönetmeliğinde belirtilen tarihteki kurların kullanılmaması nedeniyle eksik yapılması.” 5’inci madde önemlidir: “İç kontrol sistemi yapılandırma çalışmalarının tamamlanmaması.” Özellikle bu iktidar döneminde denetim yeterince yapılamıyor, sizin Bakanlığınızda da denetim yeterince yapılamıyor, bir türlü de bu iç denetim mekanizması kurulamamış vaziyette; bir an önce bu iç denetim mekanizmasının kurulması ve Bakanlığınız içerisindeki bu tür, biraz önce söylediğim ve Sayıştay raporunda da olan 8 bulgunun özellikle -ki geçmiş yıllardaki raporlarda da var, her dönem bu konuyla ilgili eleştiriler geliyor- bir an önce düzeltilmesi lazım. Yani sadece harcamaları yapmak değil bunları doğru dürüst kayıt altına almak ve bunun da hesabını verebilir olmak lazım Sayın Bakanım.

Diğer konulara girmeyeceğim. Üzüldüm, buradaki, Plan ve Bütçe Komisyonundaki olması gereken seviyeye... Ki biz, şimdiye kadar hiçbir zaman Dışişleri Bakanlığında gördüğümüz bu seviyesizliği diğer bakanlıklarda görmedik ve yaşamadık. Tam tersine burada çok daha seviyeli bir tartışma ortamı beklerken maalesef çok seviyesiz bir tartışma ortamı yaşadık; üzüldüyorum bunun için, üzüldüm, onun için de devam etmeyeceğim.

Ama Sayın Başkanım, sizin, bizlerin, milletvekillerinin ve bu milletin hakkını daha titizlikle korumanız lazım. Burada bu tür lafların olmaması lazım.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, tutanakları istedim, bakacağım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Geçen gün de sonradan siz müdahale ettiniz ama burada Ticaret Bakanlığı görüşmeleri sırasında, Bakanın konuşması sırasında bazı bürokratlar alkışladı, böyle bir terbiyesizlik olamaz, bu tür konulara hiçbir zaman müdahale...

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, o sırada da ben salon dışındaydım. Onu görünce de bir şekilde salona intikal ettiğimde yapılması gerekeni yaptım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Siz dışarıdaydınız, geldiniz, teşekkür ederim, ben onu da söyledim ama.

BAŞKAN – Kabul edilebilir bir şey değil tabii ki.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bunlara -bu tür konular oluyor- hiçbir zaman meydan verilmemesi lazım. Bugün de Sayın Bakanın...

Çok gereksizdi Sayın Bakanım sizin bu tartışmalara girmeniz, böyle bir üslup kullanmanız. Siz tecrübeli bir Bakansınız, ya bu ne kadar kendinizi niye böyle kontrol edemez durumlara sokuyorsunuz, bu durumları yaşıyorsunuz, bizlere de yaşıyorsunuz Üzüldüm gerçekten; üzüldüm, hakikaten üzüldüm.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum; başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Sayın Başkanım, bu benim dördüncü ya da beşinci bütçem, hatırlamıyorum. Her bütçe tartışmalarında arkadaşlarımızdan çok ağır eleştiriler de geldi -politikamızla ilgili tabii, şahsi değil- ve burada medeni bir ortamda bazen tansiyon yükseliyor, ediyor ve biz tartışmalarımızı sürdürdük, tamamladık. Bülent Bey de benim sevdiğim, saydığım bir arkadaşım ve kendisi de Bakanlığımızın bütçesi konusunda Sayıştayın denetimi dâhil bazı eksikliklerimizi, kendi tespitlerini, raporlarındaki tespitlerini de bizimle paylaşır ve her zaman da kendisine ben teşekkür etmişimdir bizzat ve bu tür eleştirileri dikkate aldığımızı da söylemişizdir. Yine bugün, arkadaşlarımızın hepsi lehte ya da aleyhte dış politikamızla ilgili görüşler bildirdi ve hepsini de saygıyla karşılıyoruz. Fakat burada Bülent Bey'in söylediği “Size bir şey demek istemiyorum çünkü zaten dış politikayı yürüten de, yapan da siz değilsiniz yani siz yoksunuz.” gibi bir sözü benim kabul etmem mümkün değil yani bu, benim doğrudan şahsıma yönelik...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, ben öyle bir söz söylemedim.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Evet, bu anlama gelen sözler söyledi. “Sizi eleştirmeyeceğim zaten dış politika...”

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, doğru değil, söylemedim.

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Bir müsaade edin Bülent Bey.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Sayın Bakan “İki başlılık var.” dedi.

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yani “Sizi eleştirmiyorum, zaten politikayı oluşturan da yürüten de siz değilsiniz, Cumhurbaşkanlığı diye bir kurum var.” diyerek söyledi; ben böyle algıladım, böyle işittim, dikkatlice dinledim çünkü Bülent Bey her konuştuğu zaman dikkatli de dinlerim biraz önce söylediğim sebeplerden dolayı. Yani benim kızgınlığım ve tepkim bundandır. Ben Bülent Bey’e kızmak ya da...

BAŞKAN – Bülent Bey de kastının olmadığını söyledi, siz de yanlış anlamadan hareket ettiğinizi söylediniz; bu işi tatlıya bağlayalım.

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ben on altı sene milletvekilliği yaptım, milletvekilliğinin de önemini çok iyi biliyorum, yüce Meclisimizin de önemini biliyorum ve tüm arkadaşlara da -hangi görüşten olursa olsun- saygım var. Bunu HDP’li arkadaşlarımız da iyi de bilir. Görüş ayrılığımız olur, yani konuşmalarımızda çatışabiliriz ama herkese saygım var. Benim Bülent Bey’i üzme gibi bir amacım da olmadı. Yani, bu sebepten dolayı, şahsımı “Sen yoksun.” anlamında söylemesi sizi de üzdü, kusura bakmayın.

BAŞKAN – “Staff”ın anlamını bilmemeniz beni de çok üzdü yani.

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Evet, sizi de üzdü, Bülent Bey de kusura bakmasın.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sistem değişikliğinden haberi yok Sayın Bakanın.

Dış politikayı Cumhurbaşkanı mı belirliyor, siz mi belirliyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Gürer...

BAŞKAN – Sayın Gürer, lütfen...

Arkadaşlar, bir müsaade edin yani.

Yani Sayın Aydemir, bileydim seni KİT Komisyonunda bırakırdım ben ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Diyalogumuz var Fethi Bey’le de o yüzden.

BAŞKAN – Arkadaşlar, söz almak isteyen sayın üyemiz var mı şu an için?

Sayın Çakır, buyurun lütfen.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın değerli çalışanları, değerli basın; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığın 2017 yılı kesin hesapları ile 2019 bütçesini görüştüğümüz bugün, bu çalışmaların ve bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Biliyoruz ki dünya artık küçücük bir köye dönüşüyor. Ülkeler arası ilişkiler, dostluk veya düşmanlık çizgisinden belki daha da ötede tamamen çıkar, beklentiyi öne çıkaran bir yapıya evriliyor. Bulunduğunuz yer, mıntıka, mahal, coğrafya biliyorsunuz ki sizinle ilgili mutlaka bir hesap ve plan yapılabilecek özelliklere sahip. Coğrafya kaderdir, amenna. Kaderinizi güzelleştirme adına ne yaptığımız son derece önemli olmaktadır.

Dışişleri Bakanlığının bütçesini konuşurken elbette rakamların diliyle neler yapılabileceği de konuşulacaktır, konuşulmalıdır da. Ama sizin dış dünyaya açılan pencereniz olma özelliğini taşıyan yüzünüz hasebiyle ve hatta sizi dış dünyada temsil edecek bir tüzel kişilik olarak da tam anlamıyla neler yapabildiği, yapması gerektiği de bugün masada olacaktır mutlaka. Her zaman ve her yerde ifade

edildiği gibi, ifade ettiğimiz gibi, dış politikayı oturttuğumuz “Yurtta sulh, cihanda sulh.” formülasyonu Dışişleri Bakanlığının bütçe görüşmeleri aşamasında da önümüze koyacağımız değerlendirme kriteri olmaya devam edecektir.

Dünyanın en güzel coğrafyasına sahip bir ülkenin fertleriyiz. Atalarımızın şehit kanlarıyla bize emanet ettikleri bu ülkeyi aynı güzellikte gelecek nesillere aktarabilme adına bakış açımızı, en geniş anlamıyla perspektifimizi, o yarınlara projektör tutabilecek çalışma gayretini de gösterebilmeliyiz.

Tam da burada, cumhuriyetin 100’üncü kuruluş yılında, 2023 yılında, gelişmiş, daha müreffeh bir ülkenin ferdi olabilmek bir arzu değil, bir gerçek olarak yakalanabilmelidir.

Avrupa Birliği üyesi olma yolunda gösterilen gayret, kriterlerin bizi ilgilendiren olumlu yanları için bir tercihtir.

Komşu ülkelerle olan ilişkileri asla bir ülkenin bütünlüğüne hâle getirecek bir eksende değerlendirmemiş bir anlayışı dünden bugüne taşıdık, yarınlara da taşımaya devam etme düşüncemiz aslolanıdır. Ama komşu ülkelerde cereyan eden kargaşa, kaos, terör, bilinmezlik handikapları sınırlarınızda kesin ve keskin tedbirler almaya sizi zorlayacaktır. Bugün belki de en basitiyle izah edilmesi, söylenmesi gereken budur. Ülkeler arası sıkışan ekonomik paradigmalardan getirdiği ve dayattığı süreçler, aynı zamanda ülkeler arası dış politika efsanelerini de dostluk kavramıyla ifade edilen sahte duruş ve tutumları yerle bir etmeye devam ediyor. Paktların kendi âleminde tartışılır hâle geldiği günlerden geçiyoruz. Stratejik ortaklıkların, uluslararası teşkilatların, zayıfın uğradığı taciz, saldırı ve zulme karşı nasıl aciz, ilgisiz ve seyirci kaldığını görüyoruz. Evrensel değerlerin güçlüden yana nasıl evrildiğini gören tarihin canlı şahitleriyiz. Ülkeler üzerindeki menfaatlerin, hedeflerin sadece silahla, ekonomik ambargoyla elde edilmediği, hatta bunun için dış politikanın en soft anlamıyla nasıl kullanıldığının her gün yeni bir örneğini yaşıyoruz. Ulusal menfaatlerimiz bütün bu söylediklerimizi ihmal etmeden, kenara koymadan bir yenilenmeyi, bir değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Afganistan’da, Irak’ta, Kudüs’te, Suriye’de, Arakan’da yaşanan olaylar, ölen milyonlar sizin mecburi ilgi alanınıza girmekte; inanç, vicdan, komşuluk, zulme karşı durma adına yeni hareket alanları belirleme ve yöneliş için sizi mecburi istikamet olarak bugünkü tercihlerinize yönlendirmektedir.

Bakanlığın görev, yetki ve sorumluluklarını burada tekrarlamak istemiyorum. Vizyon olarak önümüze konulan ulusal menfaatlerimiz ile evrensel değerler, özgürlük ile güvenlik arasında gözettiğimiz denge doğrultusunda yapıcı, ön alıcı, gerçekçi ve sorumlu bir dış siyaset uygulamak suretiyle Türkiye’nin ve Türk milletinin hak ve menfaatlerini ileriye taşıırken, tüm ülkelerin halklarının ve bireylerin insan hakları ve demokratik değerler temelinde, güvenlik içinde yaşama hakkını savunmak, güç kullanımından ve gerginliği tırmandırıcı uygulamalardan kaçınmak, özellikle yakın çevremizde tarihi ve kültürel bağlarımız bulunan bölgelerde siyasi diyalog zeminini güçlendirmek, bölge ülkeleri arasında ekonomik ilişkileri pekiştirerek tüm tarafların yararına olacak şekilde karşılıklı ekonomik bağımlılık yaratmak, farklı kültürler arasında hoşgörüyü teşvik etmek yoluyla barışçıl ve istikrarlı bir düzenin kurulmasına katkıda bulunmak, kıtasal ölçekli açılımlarla dünya üzerindeki tüm ülkelerle ilişkiler geliştirmek, küresel düzeyde iş birliğinin güçlendirilmesini teminen, çok taraflı örgüt ve platformlarda etkin bir diplomasi üretmek, hedef ve strateji çizgilerimizi belirleyici olacaktır. Bakanlığın bu vizyon çerçevesinde neyi yapıp yapmadığı elbette değerlendirilmelidir. Ülkeler arası ilişkilerin günlük bozulup düzeldiği bugünün ilişkilerinde tüm sahte, yapay ilişkileri ters yüz edecek, daha tutarlı, daha sağlıklı hâle getirmeye çalışacak yeni kaldıraç ve programların hayata geçirilmesi önemli olacaktır.

Milyonlarca göçmene ev sahipliği yapmanın sadece insani, vicdani duygularla izah edilemeyeceği aşîkârdır.

Yanardağ misali altından kaynamaya başlayan bir dünyanın üstünde oturduğumuzu biliyoruz. Sizin için düşman konumunda olan bir örgütün müttefikiniz için nasıl dost olabileceğini görüyorsunuz ve hatta size karşı, yarın, bire bir onu kullanmayacağından emin de değilsiniz. İçeride teröre karşı verdiğiniz mücadelenin artık simetrik bir yansımasının dışarıda da olacağını bilmek durumundasınız. Belki barınak, sığınak, yığınak temizlerken yurt dışında oluşturulan barınak, sığınak, yığınaklarla mücadele için yeni modeller, yeni çalışma sistemleri geliştirmek zorunda olacaksınız. Kendinizi iyi anlatamazsanız, anlatmazsanız, o ayak dışarıda güçlenmeye, destek bulmaya devam edecektir. El Bab ve Afrin o ayağın kirli izlerini temizleme adına yapılması mecburi harekâtlardır.

Yurt dışı temsilciliklerimiz, yurt dışıyla yoğun temas hâlinde olan iş adamlarımız, öğrencilerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız hem tanıtım hem temsil kabiliyetlerini kullanma noktasında teşvik edilmeli, desteklenmelidir. Uluslararası bilgilendirme kapasitemiz dünden daha iyi olmak zorundadır.

Dünya barış harekâtına verdiğimiz desteğin sadece silahlı kuvvetler gücü olmadığı, bunun aynı zamanda bir dış işleri faaliyeti olduğu gözden ırak tutulmamalıdır. Güney sınırlarımızda oluşturulmak istenen yapının sadece bizi ilgilendirmedığı, dünyanın parselasyonuna kalkışmış emperyalist kafa yapısına sahip ülkeleri bölme operasyonunun bir varyasyonu olarak biliniyor ve kabul ediliyor. Burada ülke olarak duruşunuzun silahlı güce dayanan bir yanı kadar, dış politika performansınız, başarınız ülkeler arası sağlayacağınız ilişki denkleminde de belirleyici olacaktır.

İktidarlar yaptıklarının hesabını her daim halka vereceklerinin bilinciyle icrai faaliyet ederler. Dış politikada keskin duruş, kesin sınırlar çizme şansınız yok. Uzun vadeli programlarınız, sizin dahliniz olmasa bile yanı başınızda cereyan edecek anlık bir olayla ters yüz olabilir. Aslolan, hangi durumda olursanız olun doğruyu yapma niyet ve gayretiniz olmalıdır ki bugünkü dış politikamızın da bundan farklı olmadığını biliyoruz.

Dış ilişkilerde, son zamanlarda, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin hem silahlı gücüne hem de ekonomik gücüne bağlı olarak dünyaya yeni bir şekil ve yön verme niyeti ve bu niyeti gerçekleştirme adına hiçbir girişimden kaçınmayacağı izahtan varestedir. Trump'la birlikte okyanusta çalkalanan bir kayık gibi dünyanın akıbetini endişeyle takip ediyoruz. Piyasada korku senaryoları anlatılıyor. Ülkelerden haraç alınıyor, vermeyenler ambargoyla, kotalarla, vergilerle tehdit ediliyor. Ne yapalım? Bu durumu görmeyelim mi, gözlerimizi kapatalım mı? Kudüs'ü başkent kabul etme girişimi, İran'a ambargo, plan ve programı, Türkiye'yi bir papaz üzerinden terbiye etme girişimi, Rusya'nın sıkıştırılmak istenilmesi -ki Rusya'nın emperyal hedeflerini de atlamadan- sadece bir tesadüf programı olabilir mi? İşte, Dışişleri Bakanlığı tüm bu süreçten tarihin verdiği bilgi ve tecrübeye dayalı bir kıvrak dış politika pratiğiyle çıkmasını başarmalıdır diye düşünüyorum, başaracağına da inanıyorum. Onun için bugün burada söylenenler, söylenecekler, değerlendirmeler, eleştirilerin tamamı bu amaca, bu çıkışa katkı sağlayacak konular olarak tutanaklara geçecek, tarihin malzemesi olacaktır. Ülke bazlı bir değerlendirme doğru olmaz, biliyorum ama bugün birileri "Dünya 5'ten büyüktür." ifadesini bir yere oturtmaya çalışıyorsa, milyonlarca insana kucak açan bir ülkeyi anlamak istemiyorsa, siz, sizin eksikliklerinizi konuşmaktan onları düzeltme çabası elbette tehir edilmemeli, daha öte başka şeyleri haykırma durumundasınız. Dünya nereye gidiyor? İşte, burada vicdanınızın sesi sizin için yön belirleyici olmaya devam edecektir. Dünyanın bu şartlarını görerek ihmal etmeden yapılacak her çalışmanın yarınla güzellik adına bir şeyler aktaracağı muhakkak.

Bu dileklerle, 2019 yılı bütçenizin hayırlı olmasını diliyor, hazırunu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çakır.

Plan ve Bütçe Komisyonu

14 . 11 . 2018

T: 16

O: 1

Değerli arkadaşlar, diğer Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizden isimlerini yazdıranları okuyacağım. Burada olup da ismi yazılmamış olan varsa yazdırmasını rica ediyorum çünkü bu okuduğum listenin dışında hiçbir milletvekiline söz vermeyeceğim.

Mahir Polat, Bayram Yılmazkaya, Süleyman Bülbül, Utku Çakırözer, Serkan Topal, Mehmet Güzelmansur, Burcu Köksal, Özkan Yalım, Okan Gaytancıoğlu, Fikret Şahin, Türedi Kayan, Gökan Zeybek, Nurhayat Altaca Kayışoğlu, Özgür Karabat, Ednan Arslan, Hasan Baltacı, Sezgin Tanrikulu, Mahmut Tanal, Murat Emir, Vehbi Bakırlıoğlu, Özkan Yalım, Bekir Başevirgen, Uğur Bayraktutan, Ahmet Yıldız, Tuma Çelik, Tulay Hatimoğulları, Ömer Fethi Güler, Yunus Emre.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bedia Özgökçe, Dilan Taşdemir.

BAŞKAN – Peki.

Bedia Özgökçe Ertan, Dilan Taşdemir.

Başka var mı arkadaşlar?

Bakın, varsa yazdırın yoksa sonrasında söz vermeyeceğim.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Yazdırmak istiyorum.

BAŞKAN – Size söz verdik zaten, konuştunuz.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Ama ben grup adına konuştum.

BAŞKAN – Yok, öyle bir usulümüz yok.

Teşekkür ediyorum.

İsmail Özdemir...

Dışişlerinin vermiş olduğu nezaket içerisinde istedi Sayın Sezgin, bir değerlendirilebilir belki.

Değerli arkadaşlar, birleşime 14.15'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.32

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.28

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 16’ncı Birleşim İkinci Oturumu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Her geçen gün karmaşıkleşan ve kırılganlaşan uluslararası sistem, devletlerin dış politikalarının idare edilmesini de aynı ölçüde zorlaştırmaktadır. Konvansiyonel çatışmaların sayısındaki artış; etnik, dinî ve ekonomik temelli uyuşmazlıkların yaygınlaşması, küresel güç mücadelesinin kazandığı yeni boyutlar, göç ve mültecilik olgularında ortaya çıkan trajik örnekler, terörizm ve kitle imha silahları konusunda yaşanan gelişme ve tartışmalar yakın geleceğe ilişkin tahmin ve değerlendirmeleri de güçleştirmektedir.

Güvenlik konuları bundan yirmi yıl öncesine kıyasla günümüzde daha fazla gündeme gelmektedir. Ne var ki bölgesel ve küresel nitelikteki uluslararası kuruluşlar da çok boyutlu yeni uluslararası sorunların çözümünü noktasında ancak sınırlı bir etkiye sahip olabilmekte, hatta bazı bölgesel teşkilatlarda çözümlere şahit olunmaktadır. Türkiye, coğrafyası itibarıyla hiçbir zaman bir sükûnet halkası içinde olmadığı gibi özellikle son yıllarda tam bir karmaşa, belirsizlik ve çatışma düzeninin ortasında kalmıştır. Kuzeyimizde Rusya-Ukrayna arasında yaşanan ancak gerisinde daha büyük bir mücadelenin var olduğu bilinen kriz, Rusya’nın Kırım’ı ilhakı ve NATO’nun Doğu Avrupa coğrafyasındaki yeni tedbirleriyle yeni boyut kazanmıştır.

Kafkasya coğrafyasında Ağustos 2008 savaşı, Abhazya ve Güney Osetya sorunlarında yeni bir statü oluşturmuştur. Azerbaycan’ın yaklaşık çeyrek asırdır işgal altında olan Karabağ bölgesinde yeniden bir cephe savaşının başlaması ihtimali son yıllarda birkaç defa belirmiştir. İran’ın nükleer programı bağlamında ortaya çıkan uluslararası kriz, İran ile P5+1 görüşmeleri sonucu belirli bir uzlaşıyla neticelenmişse de Trump yönetimi bu uzlaşmayı yok saymıştır.

Irak’ta 2003 ABD müdahalesinden sonra taşlar hâlâ yerine oturmadığı gibi, mezhebî çatışma ve gerilim zaman zaman yükselmekte; gerek IŞİD örgütünün faaliyetlerinin tamamen ortadan kaldırılamaması gerekse de etnik, ekonomik ve sosyal temelli uyuşmazlıkların siyasi düzlemde halledilememesi neticesinde krizler varlığını korumaktadır.

Tüm bunlara karşın, Türkiye’nin ve bölgenin en önemli sorunu, yukarıda adı geçen sorun türlerinin her birinden bir parça içeren, insan kaybı, düzen tesisine ilişkin umutsuzluk ve çıkar çatışmasındaki düzey bakımından her birini geride bırakmış olan Suriye krizidir. Bu sorun, Rusya ve ABD’nin bu ülkedeki askerî varlığı, çeşitli taraflara siyasi, ekonomik ve askerî nitelikteki destekleri itibarıyla da farklılaşmaktadır. Suriye’nin en uzun kara sınırına sahip olunan ülke olması, Türkiye’nin bölgedeki en

büyük sığınmacı nüfusuna ev sahipliği yapıyor olması, Suriye’de faal olan terör örgütlerinin hedefinde bulunması, tarihi hasımlıklar ve hesaplar çerçevesinden bakıldığında, Türkiye açısından Suriye krizine jeopolitik duyarlılık ve riskler çerçevesinde bakılma zarureti ortaya çıkmaktadır.

Kıbrıs ve Yunanistan bağlamında azalmayıp artan sorunlar, başta Orta Doğu olmak üzere diğer sahalardaki kriz ve sorunların gölgesinde kalmış gibi görünmektedir. Oysa yakın dönemde kritik gelişmeler yaşanmış, Yunanistan Ege’deki bazı Türk adalarına fiili işgal girişiminde bulunmuş, Türk deniz unsurlarına yönelik muhtelif taciz ve kışkırtmaları üst düzeyde sergilemiş, Rumların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin varlığını yok saymaya dönük müzakere süreçleri yaşanmıştır.

Türkiye geçtiğimiz birkaç yıl içinde Doğu Akdeniz’de muhtemel krizlerde sonuçlar üzerinde aleyhte tesir oluşturabilecek bazı keskin tutumlar içinde olmuş, Mısır ve İsrail’in de içinde bulunduğu bazı devletlerle derin krizler yaşamıştır. İsrail, Mısır, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan Türkiye aleyhine birlikte hareket etme mekanizmaları geliştirmiş, enerji denkleminde Türkiye’yi dışlamak için iş birliği süreçlerini derinleştirmiştir. Bu kırılgan ve hareketli bölgede mevcut gücünü muhafaza etmek ve hatta artırmak Türkiye için zaruret arz etmektedir. Bunun somut tespitler ve çözüm önerileri, hedefler ve hedefe yönelik stratejik adımlarla gerçekleştirilebileceği ise açıktır.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan itibaren bölgesinde söz sahibi, tarihî mirası itibarıyla da bir merkez ülke konumunda olarak barış ve bölgesel dayanışma anlayışını sürdürmeye gayret etmiştir. Hatay’ın Türkiye’ye katılışı ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi’yle Türk boğazlarında tam hâkimiyetin tesisi Atatürk dönemi dış politikasının en önemli başarıları olmuştur. Takip eden yıllarda, İkinci Dünya Savaşı’nın yıkıcı etkilerinden uzak kalmak arzusu belirleyici olmuş, savaş sonrasında ise Türkiye yeni bloklaşma politikasının tarafı olarak NATO ittifakına girmiştir.

İki kutuplu dönemde Türkiye açısından bloklar arası mücadele sistematığının dışında yaşanan en önemli gelişmenin Kıbrıs Barış Harekâtı olduğunu söylemek mümkündür. Türkiye yakın çevresinde barış ve istikrarın sürdürülmesini hedefleyen bir söylem ve strateji takip etmiş; Batı dünyası ülkeleriyle ikili ilişkilerinin yanı sıra NATO, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi gibi Batılı kuruluşlarla tesis edilen çok taraflı ilişkilerle dış politikanın genel çerçevesi çizilmiştir.

1990’larda uluslararası sistemde ortaya çıkan köklü değişiklik, Türkiye’nin ağır terörle mücadele yıllarına eşlik etmiş, buna rağmen Türkiye Balkanlardan Kafkaslara, Afganistan’dan Somali’ye kadar geniş bir sahaya yönelik çok boyutlu ilgisini sürdürmüştür.

Türk dış politikasının belirlenme ve uygulanmasında bir takım yenilikler, çeşitlilikler ve hareketlilikler sağlanmakla birlikte, bugün itibarıyla Türkiye’nin karmaşık ve riskli sorunlarla yüz yüze olmaya devam ettiği açıktır.

15 Temmuz hain darbe girişimi ve arka planında bazı Batılı ülke, kişi ve kurumların da payı olduğunun ortaya çıkması neticesinde Batı’yla ilişkiler daha da gerilmiştir. Batı dünyasıyla yaşanan gerginliklerde Irak ve Suriye’de yaşanan kaos ortamında yeşeren ve mevzi kazanan IŞİD, PYD, DAESH ve benzeri terör örgütlerinin de payı olduğu görülmektedir. Zira, Türkiye’nin uzun zamandır müttefiki ABD’nin Türkiye’nin güney sınırında terör destekli bir Kürt devleti oluşumuna destek verir mahiyette politikalar izlediği, PKK’nın Suriye kolu YPG/PYD gibi terör örgütlerine silah ve mühimmat yardımının alenen yapıldığı, Türkiye’nin buna yönelik itirazlarına ise kulak asılmadığı görülmektedir. Müttefiklik hukuku ve dostane ilişkilere aykırı bu gibi gelişmeler, Türkiye ile Batı arasındaki ilişkilerin sorgulanmasına sebep olmakta, Türkiye’nin ulusal güvenliğini tehdit eden gelişmeler karşısında Türkiye için tek başına mücadele etme mecburiyeti ortaya çıkmaktadır. Tek başına da kalsa, terörle kaynağında mücadele etme azminde olan Türkiye’nin Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtları gibi Fırat’ın doğusundaki terör yapılanmasını sona erdirmeye yönelik bir harekâta işaret eden

açıklamaların ve bazı terör unsurlarının top atışlarıyla vurulmasının ardından, uzun süredir geciktirilen Menbic yol haritasında nihayet adımlar atılmaya başlanmış, mutabakat çerçevesinde öngörülen öngörülen ABD-Türkiye ortak devriye faaliyetleri 1 Kasım'da başlamıştır. Ortak devriyeler, kimilerince Türkiye ile ABD arasındaki ihtilafların azalacağına dair bir umut olarak görülmüşse de işin aslının öyle olmadığı kısa süre sonra anlaşılmıştır. Zira ABD'nin bir yandan da YPG'yle Türkiye sınırında ortak devriye başlattığı ortaya çıkmıştır.

Fırat'ın doğusundaki terör yapılanmasının Türkiye'nin sınır güvenliğiyle birlikte bölgesel güvenlik riskleri oluşturduğu herkesin malumudur. Bu bölgede yaklaşık 2 bin ABD askerinin hâlihazırda faal olduğu da bilinmektedir. ABD'nin resmî açıklamaları bu askerî varlığın DEAŞ'la mücadele için orada olduğu yönündedir. Ayrıca ABD, DEAŞ'ın Suriye'de kontrol ettiği toprakların yüzde 99'undan çıkarıldığını belirtmektedir. Çok küçük bir alanda varlığını sürdüren DEAŞ'a Fırat'ın güney kesiminde ABD destekli SDG tarafından yeni bir operasyon yapılacağı belirtilmektedir.

Dikkatinizi çekmek isterim ki ABD Savunma Bakanlığının Kongre'ye sunulmak üzere hazırladığı 5 Kasım tarihli raporda göze çarpan hususlardan biri, Pentagon'un SDG'yi hâlâ “en güvenilir ortak” olarak nitelendirmesidir. Rapor, DEAŞ'ın tamamen yok edilmesi hedefinin hâlen geçerli olduğunu ve bu çerçevede SDG'nin ABD tarafından desteklenmesi gerektiğini açıkça ifade etmektedir. Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyinde gerçekleştirdiği askerî operasyonların SDG'nin DEAŞ karşıtı eylemlerini aksattığına da değinen rapor, ABD'nin SDG'yi kendi hedefleri açısından vazgeçilmez gördüğünü ortaya koymaktadır. Şayet ABD'nin bölgede bulunmasının tek sebebi DEAŞ ise onların kontrol ettiği son toprak parçalarının da DEAŞ'tan alınması hâlinde ABD'nin Suriye'den çıkması gerekecektir. Ancak rapordan da anlaşıldığı kadarıyla, ABD'nin Suriye'deki operasyonlar bittiği zaman Suriye'den çıkacağına dair bir gösterge yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aksu, lütfen toparlayın.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Bitiriyorum.

ABD'nin DEAŞ sonrasında da burada kalmak için başka gerekçeler öne süreceği anlaşılmaktadır.

Şüphesiz, egemenlik haklarımızı ihlal eden, milletimizin huzur ve güvenliğini tehdit eden girişimlere karşı kim ne derse desin Türkiye meşru haklarını kullanmaktan imtina etmeyecektir. Geline nokta, Türkiye'nin dış politikada yeni hedef ve stratejiler belirleyerek karmaşık sorunlara çözüm üretmesi yerinde olacaktır.

Mevcut şartlar ve sorunlar karşısında alınacak yeni tedbirler, uygulamaya konulacak yeni politikalar ve stratejilerin esas ilkesi ise her zaman olduğu gibi millî menfaatleri temin ederek egemenlik haklarımızın korunması ve cumhuriyetimizin ilelebet yaşatılması gayesi olacaktır. MHP olarak, millî menfaatler, millî değerler ve millî beka için atılacak her adımda sizlerin destekçisi olacağımızı yinelemek istiyorum. Türkiye'nin millî güvenliğini ve millî çıkarlarını korumak ve geliştirmek; çevremizde barış, huzur, istikrar ve güvenlik kuşağı oluşturmak; başta komşularımız olmak üzere bütün ülkelerle karşılıklı saygı ve menfaate dayalı uzun vadeli dostane ilişkiler kurmak; mevcut sorunları Türkiye'nin hak ve çıkarları korunarak uluslararası hukuk çerçevesinde adil ve kalıcı çözümlere kavuşturmak partimizin dış politika anlayışının özünü oluşturmaktadır. Bu çerçevede partimiz, uluslararası iş birliği odaklı, caydırıcı, çok yönlü ve çok boyutlu bir dış politika yürütülmesini gerekli görmektedir. Dış politikada devlet ciddiyeti, üslubu ve anlayışıyla hareket edilerek Türkiye'nin dünya siyasetinde ve uluslararası ilişkilerde güçlü, itibarlı, sözü dinlenen, dostluğu aranan ve dostluğuna güvenilen bir ülke olmasını

sağlayacak bir politika izlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Küresel ölçekte etkisi ve saygınlığı olan bir uluslararası aktör olmak için ülkemizin coğrafi, stratejik ve jeopolitik konumunu dikkate alan, bölgesel ve uluslararası barışa katkıları da içeren etkili ve aktif bir dış politika izlenmelidir.

Milliyetçi Hareketin lider ülke Türkiye ülküsünün en önemli unsurlarından biri Türkiye'nin bağımsız, etkili ve sonuç alıcı bir dış politika izleyebilmesidir. Bu kapsamda, Türkiye'ye karşı tarihten gelen husumetleri bugüne taşıyan ve Türkiye'nin millî çıkarlarını hedef alan ülkelere karşı uluslararası hukuk ve meşruiyet çerçevesinde gereken caydırıcı politikalar uygulanmalıdır. Ayrıca, partimiz uluslararası ilişkilerde diğer devletlerin bağımsızlık, ülke bütünlüğü ve iç işlerine karışmamayı temel ilke olarak benimsemekte ve diğer devletlerden de bu ilkeye uygun bir tutum beklemektedir.

Bu düşüncelerle, Dışişleri Bakanlığımızın değerli mensuplarına zor şartlarda üstlendikleri görevlerin yerine getirilmesi için harcadıkları olağanüstü gayretten dolayı teşekkür eder, 2019 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını temenni ederim.

BAŞKAN – Sayın Aksu, teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; Sayın Bozkır yok burada, daha hiçbir üye konuşmadan, peşinen “Niye Kudüs’le ilgilenmiyorsunuz?” diye sordu, gitti. İlgileneceğiz, Sayın Bozkır’a haber verin, ilgileneceğiz.

Değerli arkadaşlarım, dış politikayla ilgili konuşurken sürekli “karşılıklı çıkar ilişkileri” diye yorumlarlar. Bir yere kadar elbette yani iki ülke arasındaki ilişkide her iki ülkenin ve halklarının çıkarları gözetilir mutlaka ama birtakım ilkelere de vazgeçilmez. Diyelim siz sıkı bir şekilde demokratik ilkelere bağlıysanız, karşı taraf değilse buna dikkat ederseniz ya da sizin nefret söylemi, ırkçılık gibi ciddi hassasiyetleriniz varsa bunu yapan ülkeye ve yönetimine dikkat edersiniz.

Bir de ciddi bir problem: Dış politikayı iç politikanın malzemesi hâline getirmek, bu da çok ciddi bir problem özellikle son zamanlarda ve özellikle Türkiye için. Sayın Bozkır’ın ifade ettiği Filistin ve Kudüs meselesi Türkiye’de ve Arap ülkelerinde, diğer Müslüman ülkelerde en çok iç politikanın malzemesi hâline getirilen konudur. Ciddi bir trajedi orada yaşanıyor ama herkes, özellikle Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri ve lideri Sayın Cumhurbaşkanı olmak üzere iç politikanın malzemesi hâline getiriyor. Sayın Bozkır “Kimse konuşmadı.” filan... Bakalım, Adalet ve Kalkınma Partisinin Filistin ilişkilerine filan bakalım. Yani bir taraftan kameraların önünde Filistin’in üzerine kavga ediyor, bağırıyor, çağırıyor, “...”(*)’lar, şunlar bunlar ama öbür taraftan İsrail’le arka kapıda, arka planda ilişkiler devam ediyor, en zor şeylerde bile ticari ilişkiler zirve yapıyor; bunlar oluyor, nasıl oluyor? Oluyor işte bunlar çünkü çifte standart uyguluyor, çünkü dış politikanın konularını acımasız bir şekilde, insafsız bir şekilde iç politikanın malzemesi yapıyor, insanlar neye duyarlıysa onu malzeme yapıyor.

Tabii, bir başka konu da var. O konu da: Büyük ideolojiler böyle çökünce, gerileyince dinî ve etnik kimlikler ortaya çıkmış, iç politika da dış politikada da bunlar müthiş bir şekilde kullanılan malzeme hâline gelmiş. Türkiye’de Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri de bunu yapıyor. Sayın Bakanın anlattığı gibi çok iyi ilişkiler filan yok. Öyle düşünülen, edilen, ortak akılla karar verilen, buna göre temkinli bir şekilde dış politikadır diye hareket edilen böyle değil, böyle bir konu yok. Dış politikada on tane düşünülür, bir tane söylenir diplomasinin kuralları içinde ama öyle değil, bir şey atılıyor, bir şey yapılıyor, “Ben yaptım, ben sahip çıktım, şöyle yaptım.” filan. Türkiye müthiş bir şekilde geri düşüyor, zarar ediyor; sonra o zararın iki misli daha geri verilerek bu telafi edilmeye çalışılıyor. Bu,

* Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Amerika'yla ilişkilerde de böyle oldu, Rusya'yla ilişkilerde de böyle oldu, Suriye'yle ilişkilerde de böyle oldu, oldu ve oldu, olmaya ve devam ediyor. En son Amerika'yla olan ilişkiler... Ne verildi ne alındı bilmiyoruz. Rusya'yla olan ilişkilerde, uçak düştü işte, “Ben verdim emri.” falan. Sonra neler yapıldı, neler verildi de bu noktaya gelindi? Tutsuzluk var yani sizin dış politika yöneliminiz yok aslında, dış politika yönelimi yok. Bu, ta baştan beri, 2002, 2003'te başladı, BOP günlerinde başladı arkadaşlar. Sayın Erdoğan o Irak savaşına Amerika'yla birlikte girmeye can atarken meşhur 1 Mart tezkeresi esnasında... Hâlâ “Niye benim üzerimden görmüyor Amerika?” Amerika'yla bütün problemi “Niye benim üzerimden görmüyor? Benden iyi partner mi var bu bölgede?” Peki, Amerika bu bölgede ne yapıyor? Ne yaparsa yapsın, Irak'ı parçalasın, başka ne yaparsa yapsın, “Benim üzerimden niye yapmıyor?” kavgası verdi, 1 Mart tezkeresinin şeyi de buydu.

Sizin çifte standardınıza -aslında hepimizin çifte standardı diyebilirim- bir güzel örnek Uygurlardır. Bu Uygur Türkleri herhâlde dünyada en çok zulüm altında inleyen, en çok haksızlığa uğrayan halklardan biridir ve fakat Türkiye'de dışarıdan falan herkes görmezden geliyor. Müthiş bir propaganda, sanki dünyanın bütün teröristleri Uygurlardan çıkıyor. Birileri ideolojik körlükten dolayı görmüyor. İlber Hoca bir yazı yazmış, Uygurlara dikkat çekmiş, birtakım gazetelerde, dergilerde “İdeolojik körlük, hayır, Çin filan, öyle olur mu?” denmiş. Uygurlar görünmüyor, siz de görmüyorsunuz. Şimdi Çin'le ne yapıyoruz? Kültür ve barış yılı mı başlıyor, programları mı başlıyor? Peki, Uygurların durumu nedir? Uygurların durumu konuşulacak mı, edilecek mi? Evet, onlar yani Uygurlar –“Uygur Özerk Bölgesi” filan diyoruz ama- çok sıkı şeyler altındalar, insanlar kamplarda inliyor; kendi dilleriyle yazamıyorlar, konuşamıyorlar; en küçük provokasyonlarda büyük olaylar meydana geliyor. 2 milyon insanın – bilmiyoruz, doğrudur, yanlışır kapalı bir bölge- kamplarda olduğu söyleniyor, baskı altında olduğu söyleniyor ama bunlarla ilgili hiçbir şey yok. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetinin de çok fazla bir şey de yaptığı yok. “Yapıyoruz.” falan gibi laflar ediliyor ama yaptığı yok.

Bir başka görmediğimiz konu değerli arkadaşlarım, sizin çifte standardınız, Yemen. Yemen nerede Sayın Bakanım? Değerli arkadaşlarım, Adalet ve Kalkınma Partili üyeler size soruyorum: Yemen'de ne oluyor haberiniz var mı? Yemen'de bir iktidar savaşı olarak başladı, sonra Suudi Arabistan oraya daldı Arap Baharı'yla beraber, daha başka yere de daldı, Bahreyn'e gitti, bin iki bin kişiyi öldürdü, çıktı; Türkiye Cumhuriyeti devletinin hiç sesi çıkmadı, görmedi bile. Şimdi aynı şeyleri Yemen'de yapıyor, orada her gün insanları katlediyor, bir koalisyon var, bu koalisyon yerel güçlerden oluşuyor gibi görünüyor ama Amerika'sı, Fransa'sı, İngiltere'si de destek veriyor, bir tane diktatörü yerinde iktidarda tutmak için destek veriyor ama Türkiye Cumhuriyeti devleti bunu hiç görmüyor.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin son zamanlarda yaşamış olduğu en büyük diplomatik skandal Suudlu gazeteci Sayın Kaşıkçı'nın öldürülmesi. Nerede, kimse niye bir şey söylemiyor? Kapandı gitti gibi görünmüyor. Niye Suudi Arabistan'ı görmüyorsunuz? Suudi Arabistan'ın Yemen'de yaptıkları zulmü niye görmüyorsunuz? Açlıktan kıvranan insanları niye görmüyorsunuz? Birleşmiş Milletler rapor üstüne rapor yayınlıyor, hani beğenmediğimiz Birleşmiş Milletler. “Açlık başladı.” diyor zaten. İnsanlar kırılıyor, ölüyor. Niye ses çıkmıyor, niye bu çifte standart?

Değerli arkadaşlarım, bunları görmediğimiz müddetçe gideceğimiz bir şey yok. Adalet ve Kalkınma Partisinde –“millî, yerli falan” diyoruz ya- böyle bir dış politika, geniş ufku olan, vizyonu olan, dış politika böyle bir şey göremiyorum ben değerli arkadaşlarım.

Şimdi, bakın, Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmete geldikten sonra bir süre tutunma gayreti... Tutunma gayreti de şuydu: İçerideki vesayet güçleri, kendi iktidarına karşı olan çevrelere karşı tutunmak için dışarıdaki çevrelerden, dışarıdaki güçlerden destek aldı bir süre, ilişkileri iyi devam ettirdi filan ama ondan sonra ne olduysa bir şekilde koptu. Dış politikayı şimdi neyin üzerine kuruyor,

kim dostumuz, kim düşmanımız, hangi ittifakların içindeyiz, hangisinde değiliz? Bunları yaparken bir ülkeyle şöyle yada böyle ilişki inşa ederken neye bağlı kalıyoruz? Bunları hiç kimse bilmiyor. Kendilerinin de bildiği kanaatinde değilim değerli arkadaşlarım.

Bakın, Allah rahmet eylesin, Erbakan Hoca on bir ay iktidarda kaldı, siz on altı senedir iktidarsınız. On bir ayda bir sürü işler yaptı ama bunlardan yaptığı bir tanesi de sizin görmezden geldiğiniz, uluslararası yükümlülükler şey yapmasın diye formalite icabı topladığınız D-8'lerdi. Ne güzel günlerdi değil mi yani Bangladeş, Endonezya, İran, Malezya, Mısır, Nijerya, Pakistan, Türkiye bir araya geldiler. Öyle insanların karikatür şeklinde yazdıkları çok fazla düşünülmemiş, işte "Avrupa Birliği var, ben de bu taraftan İslam birliği kuruyorum." filan şeklinde yapılmış bir şey değil, çok iyi de düşünülmüştü, bu ülkeler özellikle de seçilmişti. Anlaşmaları burada okuyacak durumda değilim. Ama iş birliği alanları belliydi, ticari nasıl yapacakları, karşılıklı çıkarlarda nasıl gözetilecekleri; her şey belliydi. Kısa, orta, uzun programlar hepsi yapılmıştı. Hedefler de müthişti ve ortadaydı, herkesin bir şekilde bildiği hedeflerdi.

Peki, sizin ne? Şimdi size soruyorum: Sizin hedefleriniz ne? Gerçekten Orta Doğu'yla ilgili, İslam dünyasıyla ilgili, Balkanlarla ilgili nasıl ilişkiler şey yapacağız? Avrupa Birliğiyle ilgili tam üyelik hedefimiz diye daha birkaç gün önce Hükümet yetkilileri tarafından açıklandı. Nedir peki bu hedef? Nasıl gerçekleştireceksiniz, ne yapacaksınız? Madem hedefiniz budur niçin bu şekilde zikzaklar çiziyorsunuz, niçin gereğini neyse onu yapmıyorsunuz?

Değerli arkadaşlar, Avrupa Birliğine üye olmak istiyorsanız yapılacak şeyler bellidir. Yani birtakım tavizler şunlar bunlar, elbette gelir tikanır. Siz demediniz mi Sayın Bakanım, Ankara'da gündüz vakti havai fişekler atılırken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz daha...

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, toparlayın, buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Toparlayacağım.

"Avrupa Birliği ister alsın bizi ister almasın, biz Ankara kriterleri deriz, yolumuza devam ederiz." Neydi Ankara kriterleri? Elbette demokrasiydi, elbette hukuk devleti... Tamam ekonomide de birtakım şeyler vardı ama insan haklarıydı, hak ve özgürlüklerdi; bunlardı. Peki, bunların neresindeyiz değerli arkadaşlarım? Şu anda Türkiye demokrasinin neresinde? Dünya bu konuda bize nasıl bakıyor? Hak ve özgürlükler konusunda nerelerdeyiz değerli arkadaşlar? Tutulan raporlarda bizimle ilgili neler yazılıyor? Bunlara bir bakmak gerekiyor.

Şunu ifade edeyim: Siz var olan... Var olanlar çok mükemmel değildi elbette, dünyanın şartları. Eleştiriyorduk da. İşte "Yurtta sulh cihanda sulh." güzel bir şeydi ilkesel olarak ama bu bir yerde hiçbir şeye karışmamak, hiçbir yerde fikrini söylememeye de dönüşebiliyordu. Daha aktif filan... Daha aktif olacağız ama bizim gücümüz ne? Bizim gücümüz ne? Hiçbir şeyi abartmamamız gerekiyor. Özellikle de uluslararası ilişkilerde abartmayalım, içeride seçimde şurada burada abartalım ama. Gücümüz ne? Gücümüz oranında hareket etmek durumundayız. Türkiye bunu yapmıyor. Bir tane kişinin, özellikle de iç politikada, seçimlere falan endeksli olarak hamaseti üzerinde kurulu gidiyoruz ve dünya kadar kayıplarımız oluyor. Bu kayıplar için kim hesap veriyor?

Şimdi diyorsunuz ki "Seçimler geliyor, biz kazanıyoruz." Evet yani şimdiye kadar kazandınız -bundan sonra kazanacağınızı falan sanmayın- ama mesele kazanıp kazanmama meselesi değil. Mesele, netice olarak, ülke olarak ne kazanıyoruz, nereye düşüyoruz? Bu konuyla ilgili ciddi bir muhasebe yapma zamanı gelmiş ve geçiyor.

Sayın Bakanım, bütçeler bir fırsat. Geliyorsunuz -yani Dışışleri Bakanlığının bütçesinin böyle olmaması gerekiyor- bir hamasetle geçiyorsunuz, hiçbir problem yok, her yerde her şeyi yapıyorsunuz. Her tarafta problem var. Türkiye’de, Balkanlarda, Yunanistan’la...

Sıfır sorun. Ne sıfır sorunu ya? Her ülkeyle eskiden hiç bilmediğimiz... Ha “Büyüdük, herkesle ilişkimiz var, bundan dolayı sorunlarımız var.” filan. Öyle değil; yanlış yapıyorsunuz da sorunlarınız var, bir kişiye endekslediniz diye sorunlarınız var. Türkiye’nin temel problemi tek adama endekslemektir. Böyle bir demokrasi olmaz, böyle bir ülke olmaz, böyle bir Türkiye olmaz değerli arkadaşlarım, bundan hepimiz zarar ederiz.

Bütçeniz hayırlı olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tatlıoğlu, buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli komisyonumuzun üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Bakan, biz, tabii, sizin konuşmanız üzerine biraz hazırlık yapıyoruz işin doğrusu. Çünkü bu dönemin çok önemli bir özelliği var. Bu dönemin en önemli özelliği bilgiye ulaşamamak. Bilgiye ulaşamadığımız zaman lehte de aleyhte de yorumlarınız sağlıklı olmuyor. Bunu dün de gördük. İki tane Türkiye oluyor galiba: Biri A Haber izleyenlerin Türkiye’si, bir de izlemeyenlerin Türkiye’si. İkisinde de yanlışlar oluyor dolayısıyla sağlıklı bir ortam olmadığı için.

Türkiye’nin dış işlerinin de diğer konuların da en önemli sorunu şu Sayın Bakan: Konuşamıyoruz, toplumun hiçbir kesimi konuşmıyor. Bakın, niçin Suriye’deyiz, niçin? Çünkü Türkiye bu konuyu konuşmadı. Türkiye kendi sorunlarını konuşamayan bir eve benziyor. Konuşamadığımız zaman, bu sorunları çözemeyiz ve yeniliriz ve yeniliyoruz.

Şimdi, gerçekten sizi dinlediğimizde bir -bazılarının deyimiyle- “dream politics”, bir de reeli var bu işin. Yani bu nedenle bugünkü Türkiye, sorunlarını konuşamayan, buna dış politika özellikle dâhil ve yorumlamayan, yorumlayamayan, doğru çözümler bulamayan bir Türkiye oluyor. Doğru şeyler de var. Güzel şeyleri de göremiyoruz bu sefer. Mesela biz bu süreçte millî politikaya dair bütçeleri onayladık, MİT gibi, Milli Savunma gibi. Genel Kurulda da onaylayacağız.

Mesela sizin konuşmanızda çok güzel bir şey var Avrupa Birliği konusunda. “Her türlü engele rağmen en önemli stratejik hedeflerimizden biridir.” diyorsunuz. Sonuna kadar destekliyoruz ama lütfen bunun arkasında duralım.

Sayın Bakanım, Türkiye bu coğrafyaya yeni taşınmadı, komşularımız da on yıllık kiracılar değil. Türkiye bu sorunları çözerek geldi. Ama sanki bu sorunlar son beş altı yılda çıkmış da Türkiye bu coğrafyaya yeni taşınmış gibi bir imajla bunların altından kalkamayız. Bakın, Türkiye’nin temel sorunu şöyle bir şey galiba: 2010’larda başlayan bir politika var. Bu politika maalesef geçmiş dönemin Başbakanının liderlik yaptığı bir politika, Sayın Davutoğlu’nun ve bu politikayı yapanlar yaşadıkları coğrafyayı ve yaşadıkları çağı kavrayamamış kadrolar. Gerçekten de bütün politikalar, bu anlamda özellikle Orta Doğu politikaları Türkiye’nin tarihî kodlarından kopuk. Ve kendisiyle ilgili- çok özür dileyerek söylüyorum- “Küçük Enver” yakıştırmaları çok yanlış da değil maliyetleri açısından baktığımızda. Bunları bir gün konuşacağız, Türkiye elbette ki konuşacak; bugün konuşamamamız bunların olmadığı anlamına gelmiyor.

Bakın, sadece Dışışleri ekibinin ve Orta Doğu politikamızın Türkiye'ye maliyeti hane başına 7 bin dolar olarak konuşuluyor. Yani biz esasında sıfır sorun politikasıyla geldiğimiz yerden dönmeseydik, elbette ki bütün şartları biz belirlemedik. Sizin de bu dönemde, bakanlığınız döneminde bunları bir toplama sürecine liderlik yaptığınızı düşünüyoruz, bunu da gözlemliyoruz. Ama çok ciddi bir maliyet içerisine girdik, prestijimizde maddi ve manevi bir maliyet yükleniyoruz ve marka değerimiz gerçekten düşüyor. Mesela birkaç parça olayı sizinle paylaşmak istiyorum ve samimiyetle sormak istiyorum.

Kaşıkçı cinayetinin Türkiye'de olabilmesi, işlenebilmesi, buna cesaret edenler açısından düşündürücüdür ve ülkemiz için de çok küçük düşürücüdür. Bakın, biz bir cumhurbaşkanını davet ettik, ülkenin bir eski cumhurbaşkanını; bu nedenle davetinden vazgeçti. Yani Kaşıkçı olayının Türkiye'de gerçekleşmesi gerçekten Türkiye'nin imajını çok zedelemiştir.

Bu anlamda, bir başka konuyu sormak istiyorum ve bunu samimiyetle sormak istiyorum, özellikle de Amerikan ilişkilerinde Rıza Sarraf'ı sormak istiyorum. Yani gerçekten bu şahıs bir iş adamı... Zaman zaman Türkiye'yi yöneten kadronun fotoğrafında gördük biz bunu, zaman zaman yine iktidar tarafının yayın organlarında hain olarak gördük, zaman zaman kahraman olarak gördük. Nedir burada gerçek fotoğraf? Ve en son bizim bir arkadaşımız bunun eski eşinin özel bir güvenlik içerisinde VIP'ten Amerika'ya uğurlandığına şahit oldu. Nedir gerçekten, samimi olarak Rıza Sarraf'ın Türk dış politikasında Amerika'yla ilişkiler içerisindeki yeri, rolü nedir? Bunu samimiyetle öğrenmek istiyoruz. Türk politikacıları olarak da buna hakkımızın olduğunu düşünüyoruz.

Bir başka konu: Ben Sayın Bekaroğlu'na katılıyorum, bu konuşmanızda Uygurlar bir cümle olarak geçmiş. Bakın, Uygurlar hem insan olarak şu an dünyanın faciasıdır, Müslüman olarak dünyanın faciasıdır ve Türk olarak dünyanın faciasıdır. Bunu biz kurban edemeyiz. Biz buna sahip çıkmak zorundayız. Bunun bu kadar bir satırla yer almasının, doğrusu diğer iyi yaptıklarınızı da özellikle coğrafyamızda, Balkanlarda ve Orta Asya'da yaptıklarınızı da gölgeleme etkisi söz konusudur.

Mesela İdlib Mutabakatı'na saygılıyız şimdilik kaydıyla, ancak ağır silahların nereye gittiği, teröristlerin nereye gidecekleri, zaman zaman alevlenen çatışmalar konusunda da ciddi endişelerimiz var. Başka bir şey daha sormak istiyorum; geçmiş zaman ama biz de yeni siyasetçiyiz: Mesela PKK ile Oslo görüşmelerinde Dışışlerinin bir etkisi var mıdır, bir katkısı var mıdır? Dışışlerinin burada bir rolü olmuş mudur? Peşmergenin Suriye'ye geçişinde ve bugün Kuzey Suriye'deki yapılanmada Dışışlerinin bilgisi olmuş mudur? Bu soruları da lütfen samimi bir politikacının soruları olarak alın ve cevaplamanızı rica edeceğim.

Özellikle Kuzey Suriye, Irak ve Orta Doğu ekseninde Filistin'e tekrar gelmemiz gerekiyorsa Filistin on beş yılın gerisinde, bugünkü manzara bu. Biz Türkiye olarak maalesef, 2010'lardan sonra komşularımızın iç sorunlarının bir parçası hâline geldik ve bu bizi Orta Doğu'nun sıkıntıları içerisine çekti. Bir toparlanma dönemi olduğunu düşünmek istiyoruz ve çok hızlı bir şekilde Türkiye'nin bu Suriye meselesiyle beraber, Orta Doğu politikalarından çıkarak yine, Avrupa Birliği sürecinde... Çok doğru bir teşhis koydunuz, çok doğru, son çeyrek yüzyılın realitesidir; zenginlik doğuya kayıyor, dünyanın merkezi Çin Denizi'ne doğru kayıyor. Türkiye elbette buradaki yerini hızla almalıdır ve büyük bir avantajdır, Türkiye'nin zenginleşmesine ve güçlenmesine çok büyük katkı koyacaktır ama bu, kendi yanlışlarımızla oluşturduğumuz sıkıntıları çabuk çözmemiz gerektiği mecburiyetini de ortaya koymaktadır.

Suriye'de yapılması gereken hızla bu meselenin çözümü ve bizdeki misafirlerin Suriye'ye intikalidir. Bakın, demografik yapımızı değiştiriyor ve demografik yapının dışında çok ciddi asayiş problemleri oluşacak ve eğer bunları çözmeden giderseniz çok iyi hatırlanmayacaksınız, iyi yaptıklarınız da heba olup gidecektir.

Bir de bir şeyi daha iktisatçı olarak söylemek istiyorum. Esasında bizim dış politikamızın merkezine “ekonomik coğrafya” diye bir kavram koymamız lazım ve dış politikayı bunun etrafında örmemiz lazım. Bu “ekonomik coğrafya” kavramını çok uzun süredir garip bir siyasi kimlik ve hareket olarak söylüyoruz ama bu “ekonomik coğrafya” kavramı bugünün kavramıdır, son çeyrek yüzyılın. Ya, bu sadece Türkiye ekonomik menfaatlerini gözetir demek değildir, bunu siz çok daha iyi algıyorsunuz. Bunun etrafında örülmüş çağdaş ve Türkiye’ye yakışır bir dış politikayı yürütebilecek kadrolarımız var, bugünkü kadrolarınızla yürütebilirsiniz. Mesele bu eksene geçmektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Katırcıoğlu, buyurun lütfen.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinize saygılar sunuyorum. Efendim, öğleden önceki oturumda, biliyorsunuz, bir ufak gerilim oldu ve bu gerilime neden olan mesele de esasında benim de hani Bakana sormak istediğim bir meseleydi çünkü bakın, yeni bir rejim diyoruz, yeni bir sistem diyoruz fakat bu sistemin tam olarak nasıl çalıştığını da çok fazla bilmiyoruz. Mesela bu politika kurulları, Cumhurbaşkanlığı katında oluşmuş olan politika kurulları ne işe yarıyor bakanlık varken?

Şimdi, ben bu soruyu mesela Berat Albayrak’a sormuştum. Onun pek -anladığım kadarıyla vücut diliyle anlatmaya çalıştı- hoşuna gitmemiştii benim anladığım kadarıyla. Dolayısıyla da ben de böyle bir soruyu size sormak istiyordum. Bunu Kuşoğlu sordu ve bence de Sayın Bakanım, kusura bakmayın ama pek uygun olmayan bir cevap vermiş oldunuz gibi geliyor bana.

Efendim, şimdi, ben yeteri kadar konuşulmayan, üstelik de konuşulması mutlaka elzem olan bir konuyla ilgili konuşacağım: Kürt meselesi. Kürt meselesi öyle bir mesele ki bugün bizim dış politikamızda benim anladığım kadarıyla -ben dış politika uzmanı falan değilim ama bu ülkede yaşayan bir aydınım, bir üniversite hocasıyım, iktisatçıyım ve yakından izliyorum özellikle Kürt sorunu etrafındaki konuları- buradan baktığımda bizim dış politika olarak bugün uğraştığımız konular hep Kürt meselesiyle ilgili yani mesela Rusya’yla ilişkimiz yine Kürt meselesi üzerinden bir ilişki sağlıyor. Amerika’yla ilişkilerimiz öyle, Irak’la ilişkilerimiz öyle, İran’la ilişkilerimiz öyle. Dolayısıyla bir Kürt sorunu var ve bu sorunu benim anladığım kadarıyla Sayın Cumhurbaşkanı bir beka sorunu olarak ifade etmekle birlikte, tabii, kendisi burada olmadığı için bunu konuşma imkânımız olmuyor ama bir dönem önce çözüm sürecine kendisinin önyak olduğunu biliyoruz. Yani bir sorun var ortada ve bu sorunun çözülmesi gerekiyor ve bu sorun çözülmeden ne iç politika ne dış politikada başarılı adımlar atması mümkün değildir Türkiye’nin. Açıkça bunu görmek zorundayız.

Şimdi, bu çerçeveden baktığımızda, yani Kürt sorunu etrafındaki tartışmalara baktığımızda, giderek hani çözüme yaklaşan bir Adalet ve Kalkınma Partisi birdenbire yön değiştirdi ve hani hiç unutmadığım bir cümlesi vardır ki geçenlerde de yine buna benzer bir cümlesi oldu: “Ben milliyetçilikleri ayaklarımın altına aldım.” dedi. Esasında Osmanlı toplumu olarak biz, Osmanlı bakiyesi bir toplum olarak sahiden tek milletli bir toplum değiliz yani bir Almanya değiliz, bir Fransa değiliz; biz çok çeşitli kimliklerin olduğu bir toplumuz ve çok çeşitli kimliklerin olduğu bir toplumun ortak bir kimliğe ihtiyacı vardır.

Bakın, cumhuriyeti kuran babalar benim anladığım kadarıyla bunu Türklük ve Müslümanlık üzerinden yapabileceklerini düşünmüşler ama gel gör ki tarih bize neyi gösterdi? Çok yakın bir tarih, 2002’de, Adalet ve Kalkınma Partisi, ondan önceki siyasi İslam fikriyatı üzerinde yükselen ve kendini sistemin parçası olarak görmeyen bir düşünce akımı siyasileşti ve sonuçta iktidara geldi.

Ve öyle anladık ki işte sembollerle -bunu tabii hatırlamanız mümkün- başörtüsü meselesi, bu işte en önemli sembollerden biriydi, vesaire... Şimdi, dolayısıyla da Türkiye'nin hâlâ böyle bir ihtiyacı var. Türkiye tek kimlikli bir toplum değil, Türkiye farklılıklardan oluşan bir toplum ve bu farklılıklardan oluşan topluma yeni bir kimlik önermemiz gerekiyor yani herkesin bu ülkeyi, bu toplumu, bu devleti kendisinin gibi hissedebileceği bir toplum anlayışı üretmemiz lazım.

Şimdi, tabii, bu şeyle olmuyor arkadaşlar, mesela Sayın Cumhurbaşkanı sıklıkla bunu yapıyor, devletin çeşitli kademelerinde de bunu yapıyorlar; ben burada doğrusunu isterseniz bu tavrı kınıyorum; özellikle Halkların Demokratik Partisiyle ilgili olarak bir tür PKK'yla iltisaklı ve giderek de terör örgütü gibi muamele yapıyorlar HDP'ye yönelik olmak üzere. Her gün neredeyse bir ilçe başkanımız, bir üyemiz tutuklanıyor.

Arkadaşlar, özellikle Adalet ve Kalkınma Partisindeki arkadaşlara sesleniyorum: Eğer bizi siz PKK'yla iltisaklı bir örgüt olarak görüyorsanız biz de sizi FETÖ'yle iltisaklı bir örgüt olarak gördüğümüzü söyleyebiliriz ama gayet açık ki mantık bunu söylüyor, böyle bir tartışmanın bir kıymetiharbiyesi yok, biz buradan bir yere varamayız. Ne biz PKK'yla iltisaklıyız ne siz FETÖ'yle iltisaklısınız belki de. Ama dolayısıyla da burada Halkların Demokratik Partisinin böyle bir vizyonla siyaset yaptığını, bir kere, zaman zaman -Sayın Bakan, kusura bakmayın, sizin bu Bakanlığınız gündemine de gelmiş oldu- bu Komisyonda zaman zaman bu tartışmayı yapıyoruz ve ben bu geçtiğimiz öğleden önceki tartışmalardan giderek böyle bir tartışmayı tekrar gündeme getirmemiz gerekiyor diye düşündüm ve dolayısıyla da bu sebeple konuştum.

Şimdi, burada altını çizmekte yarar var, biz Halkların Demokratik Partisi olarak Türkiye'de kutuplaştırıcı politikadan rahatsızız, ötekileştirici politikadan rahatsızız. Biz sadece Kürtlerin partisi değiliz, biz Türkiye'de bütün ezilenlerin partisiyiz; biz Çerkezlerin de partisiyiz, biz Süryanilerin de partisiyiz, biz Alevilerin de partisiyiz ve bu çok doğal bir durum çünkü toplum böyle bir durumda. Dolayısıyla, siz nasıl bakarsanız bakın yani herkesin tabii ki kendine göre görüşü var, ben burada kimseyi kınıyor değilim ama biz böyle görüyoruz, dolayısıyla da bizim nasıl düşündüğümüzü eğer anlamak diye bir derdiniz varsa -hani Türkiye'nin üçüncü büyük partisi olmak hasebiyle burada bulunuyoruz- biz buradayız ve konuşmaya hazırız. Yani bizi kriminalize ederek, bizi terörle iltisaklı hâle getirerek bugüne kadar yürütülen politikalar Türkiye'nin yararına olmamıştır arkadaşlar, olmuyor da zaten.

Bakın, ben neredeyse her hafta ana akım medyada tartışma programlarına çağırılan bir kişiydim NTV'de, CNN'de vesaire; bir gün oradaki arkadaşlardan biri telefon etti "Siz kara listeye alınıyorsunuz ve bir daha çıkmayacaksınız." dedi ve bir daha da çıkmadım hakikaten, çıkamadım daha doğrusu, çağırmadılar. Bu, sadece bana olan bir şey değil arkadaşlar; bu, Halkların Demokratik Partisine karşı yürütülen bence asla doğru olmayan bir anlayışın ürünüdür. Buradan açıkça söyleyeyim: Yani Adalet ve Kalkınma Partisi ve Cumhurbaşkanı yanlış yapıyor, yanlış düşünüyor. Bunu söyleme hakkına sahibiz yani ben Cumhurbaşkanı gibi düşünmek zorunda değilim ki dolayısıyla da biz bunu söylemek zorundayız. Yanlış yapıyorsunuz Sayın Bakan çünkü Kürtler bizim toprakların insanları, Selahattin Demiştaş'ın söylediği gibi buraya geçerken uğramış topluluklardan biri değil, burasının insanları; burada doğdular, burada büyüdüler, burada bizim arkadaşlarımız, akrabalarımız oldular. Dolayısıyla da bu meselede çözümcü bir yaklaşımı eğer Türkiye üretemezse... Ben size söyleyeyim, "Türkiye'nin ekonomi sorunları" deniyor değil mi, emin olun, Türkiye'deki ekonomik sorunlarının temelinde de bu mesele yatmaktadır çünkü Türkiye huzursuzdur, Türkiye bu sorunu aşamadığı için sıkıntıdadır ve bu

sıkıntıyı da benim anladığım kadarıyla bir tür savaş politikasıyla gidermeye çalışmaktadır. Yani tabii ki Türkiye'nin Hükûmetinin yanlış yapma özgürlüğü var seçilmiş olmaktan ötürü ama bizim de muhalefet olarak yanlış yapıldığını söyleme hakkımız var.

Dolayısıyla da ben Halkların Demokratik Partisinin bir üyesi olarak Sayın Bakan ve sayın bürokratların nezdinde şunu önermeye çalışıyorum: Bu anlayışla bir yere gideriz ama o gideceğimiz yer tüm toplumun mutluluğunu sağlayacak bir yer olamayacaktır. Bizim barıştan yana bir tutum almamız gerektiğini düşünüyorum ve üstelik de sadece içeride değil, dışarıda da öyle; bizim dışarıdaki Kürtlere de sahip çıkmamız lazım, bizim Irak'taki Kürtlere de sahip çıkmamız lazım çünkü bunlar bizim akrabalarımız. Mesela soydaşlarımız diyoruz değil mi? Soydaşlarımız derken genellikle Türklük üzerinden bunu tanımlıyoruz ama bu ülkenin yurttaşlarının bir kısmı eğer Kürt ise oralarda yaşayanlar da Kürtlerin soydaşları, dolayısıyla da bunları yok sayan bir yerden siyaset üretmememiz lazım diye düşünüyorum. O sebeple de ben, Sayın Bakan, yani hayırlı olmasını diliyorum bütçenizin ama lütfen, Halkların Demokratik Partisini düşünürken biraz daha farklı düşünmeye çalışın çünkü gerçekten de benim samimi olarak anlatmaya çalıştığım bir perspektifte siyaset yapan bir örgüttür, partidir ve inanılmaz haksızlıklara uğramaktadır. Şu an itibarıyla aşağı yukarı 37 bin, 40 bin civarında üyesi tutuklu vaziyettedir ve emin olun, incir kabuğunu doldurmayacak sebeplerle bu olmaktadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Katircioğlu.

Sayın Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli Bakanım, Bakan yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız, basınımızın çok değerli mensupları, kıymetli hanımefendiler, beyefendiler; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. İnşallah Bakanlığımızın bütçesi hayırlı ve bereketli olur.

Ben konuşmama Sayın Katircioğlu'nun son ifade ettiği şeyle başlamak istiyorum, PKK'yla iltisaklı olmadıklarını ifade ediyorlar. Bu, bizim için memnuniyet verici bir ifadedir, kendisine teşekkür ediyorum.

Konuşmama başlarken Malazgirt'ten Çanakkale'ye, Dumlupınar'dan 15 Temmuz'a, Kato'dan Gabar'a, Pülümür'den Silopi'ye, Karadeniz'den Ege Denizi'ne, Marmara'dan tüm bölgelerimize, Suriye'ye kadar milletimizin bekası için canını emanet bilip teslim eden bütün şehitlerimize Cenab-ı Hak'tan rahmet diliyorum, gazilerimizin aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyorum ve biz burada huzurla oturabilelim diye şehirde, sınırda, hatta sınır ötesinde görev yapan, teröristlerle mücadele eden kahraman evlatlarımızın, elleri tetikte nöbet bekleyenlerin gözlerinden öpüyor, bütün güvenlik güçlerimize selamlarımı ve muhabbetlerimi iletiyorum.

Her türlü toplumsal yaşamın temelini oluşturan insan haklarının ve demokratik değerlerin savunulması ve ileriye götürülmesi, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyaset, düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle yapılan her türlü ayrımcılıkla mücadele edilmesi konusunda kararlılığımızı sürdüreceğiz. İnsanlığın kültürel mirasının, çevrenin ve yerkürenin doğal yaşam alanlarının korunması ve uluslararası hukuka olan saygının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi gibi konular en temel ilkelerimizdir. Gönül coğrafyamızda mağdur ve mazlumların yanında yer aldık, bundan sonra da inşallah yer almaya devam edeceğiz. Batı'nın yıllardan beri sömürdüğü, sömürmeye devam ettiği bütün kıtalarda var olmaya devam ediyor, milyonlarca masum ve yurtsuz Suriyeli kardeşlerimizi misafir etmeye devam ediyoruz.

Girişimci dış politikasının bir sonucu olarak ülkemizin yakın bölgesine ilaveten açılım ve ortaklık politikalarıyla uzak coğrafyalarda barış, istikrar, güvenlik ve refahın tesisi yönünde de varlık gösterdiğimizi hep birlikte görmekteyiz. Ülkemiz değişik kıtalarda üst düzey ziyaretlerle, kapsamlı ekonomik iş birliği projeleriyle, kalkınma ve insani yardımlarıyla, kültürel ve eğitim çalışmalarıyla ikili ve çok taraflı ilişkilerine yoğunluk kazandırmaya devam edecektir. Dış dünyaya yönelik tüm faaliyetlerimizi kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonla bütüncül bir şekilde hayata geçirmiştir. Ülkemiz, NATO'nun kolektif savunma, kriz yönetimi ve iş birliğine dayalı güvenlik olarak tanımlanan üç temel görevinin layıkıyla yerine getirilmesi için çaba sarf etmektedir. Bakanlığımız küreselleşmenin getirdiği sınırlamalarla, sorumluluk bilinci içerisinde pozitif gündemle yanıt verme kararlılığını sürdürmekte ve mevcudiyetini sadece bölgesinde değil, uluslararası düzeyde de her alanda hissettirmeye devam edecektir. Küresel alanda yaşanan zafiyetlerin giderilmesi için insani dış politika anlayışıyla dış politika gündemimizdeki tüm meselelere sorumluluk sahibi, insan odaklı ve ilkeli bir biçimde yaklaşmakta, girişimlerimizin bölgesel ve uluslararası düzeyde insan hayatı açısından olumlu yansımaları ve somut sonuçlara yol açması hedeflenmektedir. Sürdürülebilir istikrar ve barışın adil bir sistemde sağlanabileceği anlayışıyla Bakanlığımızın girişimleri etik bir perspektif ve adalet olgusunu her düzeyde güçlendirecek şekilde yürütülmektedir. Ülkemizin uluslararası ekonominin yönetimindeki ağırlığı giderek artmakta olup G20 içerisindeki aktif rolümüz gün geçtikçe yükselmektedir. Dünyanın her köşesine ulaştırdığımız insani ve kalkınma yardımlarımızı kapsayan uluslararası alandaki tüm çalışmalarımız dış politikamızın özünde yatan girişimci ve insani anlayışın bir gereği olarak ortadadır.

Ülkemiz terör örgütlerinin ülkemize yönelik tehditlerinin ortadan kaldırılmasını ve terör örgütlerinin faaliyetlerinin engellenmesini teminen askerî, ekonomik, diplomatik çabalarına kararlı bir şekilde devam etmektedir. Elbette Bakanlığımızın önceliklerinden biri de terörizmle mücadele olmuştur. Özellikle 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra ve Türkiye'nin maruz kaldığı terör saldırılarından dolayı, terörle mücadele yurt dışında da Bakanlığımızın öncelikleri arasında yer almıştır. FETÖ, PKK/PYD, DEAŞ veya ne şekilde tezahür edilirse edilsin tüm terör örgütleriyle mücadeleye kararlılıkla ve aralıksız bir şekilde devam edilecektir. Ülkemiz, on altı yıldan beri gerek içeride gerekse dışarıda ulusal ve uluslararası birçok badireden geçti. Bu süreçte, Sayın Cumhurbaşkanımızın göstermiş olduğu liderlik ve bu sayede aldığımız neticeler takdire şayandır. İçeride parti kapatma davalarından tutun 367 garabetine, e-muhıttıradan Gezi olaylarına, 17-25 Aralık hadiselerinden MİT tırlarına, 15 Temmuz hain işgal girişimiyle doruğa ulaşan tüm olaylarda gösterilen liderlik, dışarıdaysa "...**" başlayan, Rusya kriziyle devam eden, Amerika'nın Filistin ve Kudüs hadisesinde Birleşmiş Milletler nazarında yalnız bırakılmasına, Amerika'nın PKK, PYD-YPG ve FETÖ'ye kadar yanlı duruşlarının karşısında hep dik durulmuştur. Orta Doğu'da Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı operasyonlarıyla hem sahada hem masada olmamızın, bölgesinde lider bir ülke konumuna gelmemizin, FETÖ ve PKK'ya içeride ve dışarıda vurulan darbelerle dünyaya gösterilen liderlik ve lider ülke Türkiye anlayışımızın mimarı Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı ifade ediyorum.

Ayrıca, o dönem Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım'a, Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'na ve ekibine de teşekkür ediyorum.

Özellikle, 15 Temmuz ve sonrası gerek içeride gerekse dışarıda yerli ve millî politikalarımızda bizden desteğini esirgemeyen Milliyetçi Hareket Partisi lideri Sayın Devlet Bahçeli'ye de teşekkürü bir borç biliyorum.

** Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Sayın Bakanım, çok kıymetli Komisyon Başkanımız ve Komisyon üyelerimiz; Dışişleri Bakanlığımızın 2019 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize, vatanımıza hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, hepinizi bir kere daha sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Polat...

MAHİR POLAT (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Dışişleri Bakanlığımızın bürokratları, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün sabahleyin Bakanımızın 19 sayfalık sunumunu hep beraber dinledik. Çok daha geniş perspektifte bir sunum beklerken bu sunum, Bakanlığımızın neyi yapmadığı, yapamadığı veya yanlış yaptığının ilanı gibiydi. Bu ülkenin geçmişten günümüze kadar gelen bir AB perspektifi vardı, hepimiz için AB'ye üyelik bir hayaldti, hükümetler ilk geldikleri sırada –Adalet ve Kalkınma Partisi hükümeti- bununla ilgili çok ciddi önlemler aldı, çok ciddi atılımlar yaptı. Günümüzde artık bakanlığı bir daire başkanlığına dönüştürerek derin bir kopuşun ilanı hâline gelmiş oldu AB perspektifi bizim için.

Türkiye var olduğu günden beri jeopolitiği hiç değişmemiş bir ülke; Kafkaslarla, Orta Doğu'yla, Asya'yla, Avrupa'yla bir bağı vardı, fakat bu kadar saldırı altında olan bir ülke değildi. Çünkü bizim geçmişten ta ki sizin iktidarlarınıza kadar “Yurtta sulh, cihanda sulh.” ilkesiyle hareket eden bir dış politikamız vardı. Yani Türkiye'nin yaşadığı derin sorunları jeopolitiğe bağlamak doğru bir yaklaşım değil. Komşularımızla maalesef ilişkilerimizde geldiğimiz nokta belli. Dostluğumuz kalmadı, Türkiye'nin hızlıca normalleşmeye ihtiyacı var. Türkiye'nin eskisi gibi komşularına ilham kaynağı olabilmesi için demokrasisinin, iç barışının ve ekonomisinin iyi bir noktaya gitmesi gerekiyor ki arabuluculuğunun ve sözünün ağırlığı olsun.

Aslında Sayın Bakan, dış politikamız bence bir çöküş içerisinde. Bunun başlangıcını da, başladığı günü de hep beraber biliyoruz, işte, halkına zulmeden abad olamaz, “Esad Kardeşim”den “Esed”e dönüştü yani Suriye politikasına bakışımızı Türkiye o günlerde Amerika Birleşik Devletleri, PYD ve YPG yönetimiyle birlikte bir strateji içerisinde, bir rejim değişikliğine gitmek için mücadele ediyordu. O günlerde Salih Müslim bizim pasaportumuzla geziyordu, bugünlerde PYD ve YPG terörist örgüt oldu, bunun dönüşümünü, neden döndüğünü yeterince anlayamadık. Bugün Türkiye o günkü noktadan çok daha uzakta, uçak kriziyle “Bir daha olsa aynı tepkiyi verirdik.”den Soçi’de Rusya’nın durduğu yere yaklaşmış bir Türkiye’yle karşı karşıyayız. Oysa ulusların uluslararası politikası iki günde, üç günde belli reflekslerle değişmez, belli kalıpları vardır. O kalıplara göre dış politika uzun yıllar standart kalır, nüans farklılıklarıyla değişebilir.

Sayın Bakanın sunumu 19 sayfa idi, 13 sayfası Türkiye Cumhuriyeti’nin terörle mücadelesine yansıyor. Bunlar işte bildiğimiz, malum PKK PYD-YPG, FETÖ, IŞİD. Biz bunlardan daha önce bir PKK’yı biliyorduk, sonra PYD-YPG eklendi. FETÖ’den bizler “F tipi örgütlenme” diye bahsederken “hizmet hareketi” olarak bahsedildiği noktadan bugün FETÖ’yle mücadele dış politikamızın önemli sorun noktalarından biri hâline gelmiş. Cumhuriyet Halk Partisinin devlette “liyakat, liyakat, liyakat” diye dilinde tüy bittiği noktada, maalesef bugün Bakanlık çalışanlarınızın yüzde 23’ü kamudan ihraç edilmiş, kaç tanesi hakkında soruşturma açılmış veya görevden uzaklaştırılmış onu bilmiyoruz. Bu ülkenin dış politika kurmayları 3.503 mülakat, 428 toplantı yapmışlar. Ülkenin zamanını almışlar yani FETÖ’yü anlatmakla dış politikada ciddi bir emek vermişiz. Oysa ki FETÖ, geçmişte bizim tüm uyarılarımıza rağmen, sizin iktidarınızda çok ciddi bir şekilde palazlanmış; bununla ilgili de tek kaygımız şu: Yeni FETÖ tarzı yapılanmaların dış politikamıza ve ülkemize, devletimize sirayet edilmesinin önüne geçilmesi gerekiyor.

İŞİD’le ciddi bir mücadele içinde olduğunuzu söylüyorsunuz, İŞİD’in çok hızlı bir şekilde kabuk değiştirebildiğinden bahsettiniz. Benim hatırladığım kadarıyla Rusya bizi İŞİD’le petrol ticareti yapmakla suçlamıştı. Bugünlerde Rusya’yla ciddi bir şekilde stratejik işler yaparken acaba Rusya bu konuyla ilgili bir açıklama yaptı mı sizlere ya da yapacak mı? Bununla ilgili bizi bilgilendirirseniz mutlu oluruz.

Avrupa’da gelişen yabancı düşmanlığını, ırkçılığı, İslamofobi, Türk düşmanlığını şiddetle kınıyorum; ırkçılığın her türlüünü şiddetle kınamamız gerekiyor. Burada aslında bizim bir politik dili değiştirmemiz gerektiğinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHİR POLAT (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yılmazkaya buyurun lütfen.

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekillerim, değerli Dışişleri Bakanlığı Komisyon üyeleri; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Öncelikle, 2019 Dışişleri Bakanlığı bütçemizin başta ülkemize, komşu ülkelere ve tüm dünyada Bakanlık çalışanlarına hayırlı olmasını diliyorum. Dış politikada maalesef sınıfta kaldığımız belirtiliyor, bunu sadece biz değil takip ettiğimizde tüm dünya söylüyor. Temelde ideolojik, mezhepsel kökenli, çatışma ortamı ve komşularla tam sorunlu politikalar, tutarsızlıklar, farklı söylemler bizi bu hâle getirmiştir diyorum.

Sayın Bakan, siz de biliyorsunuz ki dış ilişkiler uzun solukludur. Avrupa Birliğiyle ilgili ilişkilerde iyileşme var gibi görünüyor. Ancak özetle seçimlerden önceki dönemde Sayın Cumhurbaşkanımızın söylemleriyle, Almanya, Hollanda gibi köklü ülkelere tahrik edici söylemler, “Hitler bozuntusu” gibi yakıştırmalar yapılmıştı. Gerçi bunlar iç politika amaçlı söylenmişti, biliyoruz ancak bu duruma ülke içinde tepki yoksa da Avrupa ve dünya ülkeleri bizi çok eleştirmişlerdir. Siz de eminim Bakanlık olarak zorda kalmışsınızdır diye düşünüyorum. Keşke o dönemde Sayın Cumhurbaşkanımıza bu söylemleri için uyarıda bulunabilseydiniz ama galiba bunu gerçekleştiremiyorsunuz diye düşünüyorum. Bu açıdan da işiniz çok zordur diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, Suriye’yle ilgili dış politikada en azından “Bu konuda yanlış yaptık galiba.” pişmanlığını yaşıyor musunuz doğrusu merak ediyorum. Emin olun ki Suriyelilerin daha çok yaşadığı bölge milletvekili olarak kendi partili üyeleriniz bile bire bir görüşmelerde bizeler bu pişmanlığı ifade ediyorlar. Bu kadar çok insanı ülkemiz sınırlarından almaktansa onların sınırları içerisinde kurulacak kantonlar, çadır kentlerle onların ülke sınırını koruma altına alsaydık, şehirlerimize girmeselerdi daha iyi olmaz mıydı? Şimdi, gidecek hâlleri de kalmadı. Bence bu konunun verdiği ağır hasar, toplumsal sorunlar, maalesef ülkemiz ve ilimizi çok kötü etkilemiştir ve hâlen etkilemeye devam etmektedir. Bundan sonrası için yapacaklarınız nedir merak ediyorum?

Sayın Bakanım, Dışişlerinde FETÖ terör örgütüyle ilişkili çalışanları uzaklaştırdığınızı söylediniz, hatta uzaklaştırmamanın en fazla sizin Bakanlığınızda gerçekleştirildiğini ilettiniz. O çalışanları alırken o zaman da hangi kriterler vardı ya da hiç mi dikkat edilmedi, doğrusu merak ediyorum. Bu güzide kurumu, maalesef, onlarla doldurmuşsunuz ancak şimdi aynı hatada mısınız diye soruyoruz. Çünkü Dışişleri personel alımında sadakat yine yeni bir liyakat kıstası hâline gelmiş durumda. “Yurt dışında eğitim görmüş gençlerimizi aldık, yerlerine yerleştirdik.” dediniz. Öncelikle klasik yabancı dil sınavını kriter olarak aldığınızı, sonra kendi iç dinamik sınav sisteminizi kullanarak göreve başlattığınızı

söylediniz. Ancak gerek büyükelçi gerek konsolosluk düzeyinde gerekse alt kademe çalışanlarında dış ülke atamalarında, bırakın o ülkenin dilini bilmeyi, evrensel dil olan İngilizceyi konuşamayan çalışanlarınızın olduğu söyleniyor. Bu ne kadar doğru, merak ediyoruz.

Sayın Bakanım, 41 Afrika ülkesinde büyükelçilik açıldığını ve ilişkilerin geliştirildiğini söylediniz. Acaba bu iyi ilişkiler kurduğumuz, gelişmişlik düzeyi yüksek olmayan Afrika ülkelerinden kaç Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni tanıma girişimine girmiştir? Bunu da sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, S400 füze alımı ile F35 savaş uçağı projesi uyumsuzluğu ülkemize sıkıntı yaratacak mı? Çünkü gerek dış işlerinde gerekse dış ülke makalelerinde Amerika’nın bu füze sistemini kesinlikle kurdurmayacağını söylüyorlar. Bu durum ileri zamanda ülkemizde sıkıntı yaratacak ve yine yeni problemler yaşanacak mı diye soruyorum.

Yine Sayın Cumhurbaşkanımızın Kaşıkçı cinayetiyle ilgili söylediği... “Biz bu cinayetle ilgili ses kayıtlarını bizden isteyenlerin hepsine ilettik. İstihbarat örgütümüz hiçbir şeyi de saklamadı. Suudiler dâhil Amerika, Fransa ve diğer ülkeler, hepsine dinlettik.” dediniz. Sayın Bakan, herkese bilgi belge veriliyor, kayıtlar dinletiliyor, hatta cinayeti işleyen Suudilere bile dinletiliyor, bilgi veriliyor ama nedense bu yüce Meclisin üyelerine herhangi bir bilgi verilmiyor. Bu süreçle ilgili bizi bilgilendirme noktasında bir çalışmanız olacak mı?

Ve son olarak Moldovya ülke başkanının sarayının Türkiye tarafından tadilat ve revize edildiği doğru mu? Eğer doğruysa ne kadar harcadı? Bunu ülkemiz halkına açıklar mısınız?

Tekrar 2019 bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Tüm Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Hatimoğulları, buyurun lütfen.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; Bakanın sunumunda Türkiye’nin huzur, güvenlik ve refahını merkeze alan bir dış politikadan bahsedildi. Öyle olsaydı ne güzel olurdu diyoruz ancak gerçekliğin böyle olmadığını, sadece Türkiye’de yaşayan halklar değil, bütün dünya tanığıdır. Çünkü sıfır sorun politikası, yerini sıfır barışa bırakmıştır ve gergin olunmayan ülke neredeyse kalmadı.

Yemen meselesini dile getirmek istiyorum çünkü bizler şu sıralar her gün bomba ve özellikle aşıktan ölen çocuk haberlerini okuyoruz Yemen’de. Fakat sanki Yemen sorunu yokmuş gibi Arabistan’la ilişkilere -olduğu gibi- devam ediliyor. Bu konuda, bu kadar insanlığı merkezine alan, barışı ve huzuru merkezine alan bir anlayışın Arabistan’la ilişkilerini bu bağlamda tekrar gözden geçirmesi gerekmiyor mu?

Filistin meselesiyle ilgili de bir iki noktaya değinmek istiyorum. Bugün İslam İşbirliği Teşkilatı dâhil olmak üzere atılmış olan hiçbir adımın Filistin konusunda yeterli adımlar olmadığını defaatle belirttik, burada da bir kez daha altını çiziyoruz. Filistin davasına gerçekten sahip çıkılıyorsa İsrail’le askerî, ticarî bütün anlaşmaların gözden geçirilmesi gerekiyor ki hakiki bir ilişki, hakiki bir dayanışma Filistin halkıyla anca o zaman anlaşılmış olur.

Suriye’de 2011’den beri devam etmekte olan bir savaş söz konusu ve Türkiye olarak bu savaşta, mevcut olan iktidar bir derin strateji tezi ortaya attı ama bütün olaylar her defasında şunu göstermiştir ki derin strateji çok fazla yüzeyselmış. Uluslararası güç dengelerinin elbette belirleyiciliği söz konusu fakat aynı zamanda, Türkiye, bu süreçte oynaması gereken rolü oynamadı bu bölgede, barışı daha çok savunabilirdi; sınırlarını IŞİD, El Kadide, Nusra gibi cihadist çetelere açmamayı tercih edebilirdi ama tam tersi oradaki iktidardan kendine göre kurtulmak ve kendine yakın bir iktidarın oraya yerleşmesi için ne yazık ki IŞİD, El Kaide, El Nusra’yla ve şimdi en son ÖSO’yla oldukça açık ilişkiler söz

konusu. Bununla ilgili çıkan haberlerin, bunların araştırması da yapılmış. IŞİD’le çok ciddi bir petrol ticareti gerçekleştirdiği ortadadır. Oysaki IŞİD gibi bir terör örgütünün Ezidi, Süryani, Şii, Alevi, Şebak, Türkmen ve Arap kız çocuklarını nasıl kaçırdıklarını ve Türkiye başta olmak üzere birçok ülkede köle satış bürolarını nasıl açtıklarını gördük. Fakat Türkiye’de, özellikle Urfa ve Antep’te bu haberler çıkmasına rağmen bunun üzerine hiçbir biçimde yürünmedi, gidilmedi.

IŞİD’le ilişkileri kanıtlayan elbette birçok veri var ama bir tane daha burada paylaşmak istiyorum. 10 Ekim Gar katliamı davasının tutanaklarını incelemeniz yeterli olacaktır. Davanın gönüllü avukatlarının kendi emekleriyle ortaya çıkarmış oldukları kanıtlarla Türkiye’de MİT, polis ve birçok resmi kadro ile o katliamı gerçekleştiren IŞİD militanlarının diyalogları somut bir biçimde belgelenmiştir.

ÖSO’yla ortak iş yürütülüyor; ÖSO parlatılarak bizlere, kamuoyuna sunuluyor. Hâlbuki ÖSO’nun El Kaide ve IŞİD terör örgütlerinden kopma olan çetelerin oluşumundan, birleşiminden olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunlar 40 haramiler; asan, kesen, kelle uçuran bir örgüttür. Bunlarla nasıl bir ilişki tutturmayı hedefliyorsunuz? Bu asla anlaşılır bir şey değildir, kabul edilebilir bir şey de değildir.

İdlib’de, özellikle bu Soçi görüşmelerinden hemen sonra 15 Ekime kadar Türkiye bir süre talep etti ve ağır silahlardan arındırılacağını ifade etti. Fakat bu kadar vakit geçmiş olmasına rağmen bununla ilgili kamuoyuyla sağlıklı bilgiler henüz paylaşılabilmiş değildir. Bizler de buradan soruyoruz ne oldu diye.

Aynı zamanda, yine İdlib’in patlamaya hazır bir bomba gibi Türkiye’nin tamamını... Ankara dâhil olmak üzere ama elbette başta Hatay, Antep ve Urfa gibi sınır illerimiz başta olmak üzere Ankara bile güvende değildir. Bugün İdlib’te kümelenmiş olan selefi cihadist çetelerin Türkiye’de yaşayan ve aslında dünyadaki birçok halk için nasıl problem teşkil ettiğini ve tehdit teşkil ettiğini görüyoruz.

Ayrıca, arabuluculuk bir marka olarak ifade edildi ve bununla övünüldü, doğrudur. Kendi ülkesinde Kürt’üyle, Alevi’yiyle barışamayan ve burada bir arabuluculuğu ortaya koyamamış olan bir anlayış, bir zihniyet...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – ... başka ülkelerle niye arabulucu olmaya çalışsın, bu da ayrıca bizim açımızdan ironik bir durumdur.

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

Sayın Bülbul...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, 2019 tarihli bütçemiz hepimize hayırlı uğurlu olsun.

Ben şuradan girmek istiyorum: Dışişleri politikası olarak savrulmamız devam ediyor, istikrarlı bir yönümüz oluşmadı. Gündem devamlı değişiyor. Bu gündemle birlikte politik tavrımız da savrulup istikrarlı bir yapıda sürmüyor. Bunu hep görüyoruz, uluslararası sorunlardaki tavırlarımızda da görüyoruz.

Suriye’de devam eden, sonu görünen iç savaştan en çok etkilenen ülkelerden biri ülkemiz. Özellikle yoğun göç alımında Lübnan’la birlikte en tepede olan ülkeyiz. Suriyeli göçmenlerin sayısının fazlalığı nedeniyle sosyal yardım ve ikamet işlerinde, işlemlerinde birçok sorun yaşandığını hepimiz görüyoruz.

Avrupa Birliğiyle yapılan ve Suriyeli göçmenlerin Türkiye’de ikamet etmesi hususunda fikir birliğiyle yapılan anlaşmaya göre Türkiye’deki Suriyeliler için 2017 yılının sonuna kadar 3 milyar avroluk fon sağlamayı taahhüt edilmişti. Daha sonra yapılan görüşmeler neticesinde 3 milyar avroluk bir ek paket üzerinde yeniden anlaşılmıştı. Ancak Avrupa Birliği sayıştayı olan, görevi Avrupa Birliği

kapsamında verilen fonların kontrolünü sağlamak olan AB sayıştayı geçtiğimiz gün Brüksel’de düzenlediği basın toplantısında Türkiye’ye gönderilen, ülkemize gönderilen 3 milyar avronun 1,1 milyarının ne olduğunun bilinmediğini açıkladı. Söz konusu açıklama ilk paket dâhilindeki 3 milyar avroyu kapsıyor. Meblağın akıbetinin sorulması üzerine Türk makamlarından yanıt alınmadığını iddia ediyorlar. AB sayıştayı aynı raporda “Denetlenen projeler sığınmacılara yardım sağladı, birçoğu sonuç verdi ancak bu projelerin yarısı henüz beklenen sonuca ulaşmadı.” diyor. Sayın Bakana sormak istiyorum: AB’den gelen para hangi çalışmalar için kullanılıyor? AB sayıştayına verilen kısıtlı bilginin nedeni nedir?

Bir de Türkiye’de yaşayan vatandaşlar olarak bizim büyük endişelerimiz var. Bu endişelerin en önemlilerinden biri, Suriye’de savaşan, Suriye’de bulunan unsurların daha sonra Türkiye’de ikametleriyle ilgili. Yurt dışı basınında Asia Times gazetesi birkaç gün önce Suriye’de yerleşik hâldeki Uygur, Özbek ve Orta Asya’daki diğer bölgelerden gelen bu unsurların İdlib savaşı sonrası ne olacağına ilişkin bir iddia ortaya attı. İddia, bu unsurların daha sonra Tarsus, Antep ve Konya’ya yerleştirileceğine ilişkin. Sayın Bakana sormak istiyorum: Bu iddialar doğru mudur? Bunun doğruluğu ne kadardır?

Ayrıca, farklı bir konu açıklamak istiyorum: Beyin göçü. Ülkemizde özellikle AB ülkelerine yaşanan, Amerika’ya yaşanan beyin göçü bayağı yükselmiş durumda. 1980 yılında yüzde 4,4 olan beyin göçü oranımız bugün yüzde 13’lere tırmanmış durumda. Burada gençlerimizin yurt dışında iş gücüne katılım oranlarının daha arttığı da biliniyor. Özellikle fizik, mühendislik ve akademi alanında uzmanlaşmış gençlerimizi kaybediyoruz. Yapılan araştırmaya göre gençlerimiz yurt dışında çalışma motivasyonları, azalan iş imkânları ve hak ve özgürlüklerde yaşanan daralma olarak bunun nedenleri ortaya konuyor.

Dışişleri Bakanlığının çalışma prensipleri gereği birçok bakanlığımızla disiplinler arası bir ilişkiye sahip olduğunu hepimiz biliyoruz. Buradan Sayın Bakana sormak istiyorum: Beyin göçüne ilişkin son veriler nedir? Beyin göçünü engellemek için diğer bakanlıklarımızla ortak hangi çalışmalar yürütülüyor?

Bir başka konu ise şu: Aydın Milletvekili olduğum için özellikle sormak istiyorum. Aydın’daki siyasi çalışmalarımızda hangi siyasi görüşe sahip olursa olsun vatandaşlarımız şu soruyu soruyor: Türkiye karasularındaki 15 adanın 2004 yılından beri Yunanistan tarafından işgal edildiği konusunda iddialar var. Bu doğru mudur? Aydın ilinin açığında bulunan, Kuşadası ve Didim’in sahillerinde bulunan Batnoz, Eşekler, Leros, Keçi Adası, Faros adalarıyla birlikte Ege’deki Koyun Adası, Venedik kayalıkları, Sakarcılar, Koçbaba, Ardıçık ve Girit Adası etrafındaki 5 adanın Yunanistan tarafından işgal edildiği doğru mudur? Bu işgaller doğruysa Sayın Bakan, Dışişleri Bakanlığı olarak bu konularda diplomatik yönden hangi çalışmalar içerisinde bulundunuz?

Dışişleri Bakanlığı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bülbül.

Sayın Özdemir...

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; hoş geldiniz Komisyonumuza.

Tabii, hiç şüphe yok ki geline nokta ülkemizin dış politika anlamındaki ana konu başlıklarının başında Suriye geliyor. Bu anlamda da iç savaşın başladığı günden bu yana bir tespite göre 22 tur süren uluslararası görüşmeler oldu Suriye’de. 8 tur süren Cenevre görüşmeleri ne yazık ki herhangi bir

sonuç vermedi. Bunun akabinde ülkemizin Rusya ve İran'la beraber geliştirdiği Astana görüşmeleri ve Soçi Zirvesi de hiç şüphe yok ki başarılı ve sonuç alıcı girişimlere sebebiyet verdi. Bu anlamda da bu başarılı sonuçların alınması benzer şekilde millî güvenliğimize de katkı sağladı ve Zeytin Dalı Harekâtı'yla beraber Fırat Kalkanı Harekâtı'nın da bu manada gerçekleştirilmiş olması doğrusu son derece önemlidir. Bu anlamda size ve emeği geçen tüm Dışişleri personeline teşekkürlerimi ifade etmek istiyorum.

Tabii, Suriye boyutunda hiç şüphe yok ki en büyük sorunumuz PKK ve PYD terör örgütünün orada gayrimeşru bir şekilde müttefikimiz dediğimiz Amerika Birleşik Devletleri'nin desteğiyle kontrol ettiği saha. Suriye'nin yaklaşık dörtte 1'ini kontrol ediyor ve bununla beraber Fırat Nehri üzerindeki çok son derece stratejik bazı barajların kontrolüyle birlikte yine petrol ve doğal gaz bölgelerinin kontrolü bu terör örgütüne verildi. Bu durum hiç şüphe yok ki kabul edilemez. Sadece bizim açımızdan değil bölgenin istikrarını esas alan ve hedefleyen her çevre açısından da bunun kabul edilemezliği ortadadır ve aynı terör örgütünün Suriye'deki Kürt kardeşlerimizi de temsil etmediği gerçeğini ısraren ve tekraren ifade etmenin yerinde olduğunu düşünüyorum.

Bununla beraber Suriye'deki en önemli konu belki de iç savaş öncesindeki demografik yapının korunmasıdır çünkü burada da bu terör örgütü eliyle demografik yapının değiştirilmesi çabalarının var olduğu ortadadır. Bütün bunlar olurken Tahran Zirvesi'nde İdlib konusuyla alakalı mesafe katedilmesi ve yine başarılı bir şekilde İstanbul'da dörtlü bir zirvenin yapılması da gerçekten önemliydi. Yavaş yavaş artık Suriye'de belirli şartlar da olgunlaştıktan sonra siyasi sürece geçiş çabalarının hızlandığını da gözlemliyoruz ve elbette bu şartlar altında acaba Suriye'deki siyasi süreçle alakalı ülkemizin gelinen noktadaki önceliği ne olacak, bunu zatalinizden öğrenmek isteriz.

Gündeme getirmek istediğim bir başka konu da Irak olacak, Irak'ta yaşayan Türkmen soydaşlarımızın durumu. Çünkü orada geride bıraktığımız aylarda bir seçim gerçekleşti ve bu seçim neticesinde de soydaşlarımızın haklarının gasbedildiği, hatta bazı oy sayımlarına şaibe karıştırıldığı iddiaları mevcut. Bu anlamda Türkmen soydaşlarımızın hak ve menfaatlerinin korunması hususunda şimdiye kadar Irak'la yürütülen temaslarımızda bu konu gündeme gelmiş midir? Bir de elbette mevcut durumda Irak'ta Cumhurbaşkanı ve Başbakan tayin edilmiş durumda, Türkmen soydaşlarımızın da oradaki nüfus ve potansiyeli dikkate alındığında acaba Cumhurbaşkanı yahut Başbakan yardımcılıklarına Türkmen bir ismin görevlendirilmesi mümkün müdür? Bu anlamda bir düşünceniz var mıdır?

Bir diğer konu Hazar Denizi'yle alakalı çünkü ülkemizin Türk dünyasıyla olan ilişkileri de Orta Asya'yla olan ilişkileri de pek tabii önem arz ediyor, özellikle 21'inci yüzyılın gelişen ve değişen koşullarında. Burada da geride bıraktığımız aylarda Hazar Denizi'nin statüsüyle alakalı bu bölgeye kıyısı olan ülkeler arasında bir anlaşma oldu. Tabii, bu anlaşmanın önümüzdeki süreçle alakalı, ülkemizin Türk dünyasıyla alakalı sürdürdüğü ve bundan sonra da sürdüreceği siyasi, ekonomik ve güvenlik ilişkilerini nasıl etkileyebilecektir? Bu anlamdaki öngörülerimiz nelerdir?

Bir ifade etmek istediğim husus da bu Maarif Vakfı'yla ilgili olacak Sayın Bakanım. Gerçekten bu anlamda yürütülen ciddi çalışmalar mevcut. Tabii, Maarif Vakfı'nın kendi kurduğu eğitim kurumları haricinde, FETÖ'yle bağlantılı olduğu ilgili ülkelere tespit edilen Maarif Vakfı'na devredilen bazı okul, yurt, üniversitelerin mevcudiyeti de ortada. Bu anlamda Maarif Vakfı'nın yurt dışında sahip olduğu eğitim kurumlarına isim verilirken Türkçe hassasiyeti taşınıyor mu, buralara Türkçe isim veriliyor mu? Bunu da zatalinizden öğrenmek isteriz.

Son olarak ifade etmek istediğim bir başka husus da şudur: Tabii, bazı değerlendirmeler oldu, bunlara cevaben söylemiyorum, sadece partimizin görüşü itibarıyla bunu ifade etmek isterim. Türklük kapsayıcıdır, bütünün parçası olmaktan öte kapsayan, kucaklayan ve birleştirendir. Burada var olan siyasi partilerin tamamının da kendini bir etnik yapıya indirgemesinin doğru olmadığını ifade etmek isterim. Biz hepimiz, hep birlikte Türk milletinin hizmetinde olmalıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Bu vesileyle 2019 bütçesinin Dışişleri Bakanlığı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum, size ve Dışişleri Bakanlığı personeline başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Erozan... Yok.

Sayın Topal burada mı? Yok.

Sayın Güzelmansur? Yok.

Sayın Köksal, burada.

Buyurun.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Evet, Sayın Bakan, burada merak ettiğimiz ve neredeyse yıllardır Türkiye kamuoyunu meşgul eden bir durum söz konusu: Adalar sorunu. Ege Denizi'nde bulunan Aydın iline bağlı Eşek Adası'nda 2009 yılında Yunan Cumhurbaşkanı ve belediye başkanı “Yunanistan Cumhuriyeti Güney Ege Bölgesi On İki Ada İli Eşek Adası Nahiyesi” yazılı tabelanın önünde fotoğraf çektirmişlerdi. Bu ada Türkiye'ye ait olduğu hâlde Yunanistan resmen işgale kalkmıştı ve o gün, maalesef, iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisi gerekli tepkiyi gösterememişti.

Yine geçtiğimiz yıl Muğla ilimize bağlı Keçi Adası Yunanistan tarafından turizme açıldı. Üstelik bizimle hiçbir uluslararası anlaşmaya dayanmadan, yine Türkiye'ye ait Koçbaba ve Ardicık adalarında Yunanistan tarafından güneş enerjisi ve rüzgâr enerjisi santrali kurulması yönünde inşaatlara başlandı. Bakanlıkta bunlara ilişkin bir tepki, bir nota göremedik. Bakanlık olarak tek savunmanız “Ege'deki bazı adacık ve kayalıkların aidiyeti ve bununla bağlantılı olarak Türkiye ile Yunanistan arasında geçerli bir uluslararası anlaşma tespit edilmiş deniz sınırları yoktur.” şeklinde oldu. Oysaki bu beyanınız yanlıştı çünkü Lozan Anlaşması'nda 12 ada bölgesinde tartışma konusu olan ada, adacık ve kayalıkların hangi ülkeye ait olduğu 4 Ocak 1932 tarihli Türk-İtalyan Sözleşmesi'yle belirlenmişti. 1932 sözleşmesi sonrasında İngiltere tarafından çizilen 1939 ve 1943 tarihli savaş ofisi haritalarında 12 ada deniz sınırı açıkça gösterilmiş, ayrıca 1939 tarihli haritanın sol alt tarafında yazılı olarak not düşülmüştü.

Şimdi, bu bilgiler ışığında niçin bizim karasularımızdaki adaları bu şekilde işgal eden Yunanistan'a bir tepki verilmemiştir? Amerika'ya Reza için nota veren Bakanlık, işgal edilen Türk adaları için niçin nota vermemiştir?

Yine, 30-31 Ekim 2018 tarihi itibarıyla Sakız Adası'nda Yunanistan'ın top atışı yaptığı, ağır piyade silahları ve makineli tüfeklerle atış yaptığına ilişkin haberler basına yansımıştır. Sakız Adası, Lozan Anlaşması'nın 12'nci maddesi uyarınca askeri statüde olmayan bir adadır. Buna rağmen Yunanistan hangi hakla bu adayı silahlandırmaya kalkmaktadır? Açıkça Lozan Anlaşması ihlal edilmektedir. Buna karşın, ne Bakanlığınızdan ne de AKP kanadından bir ses çıkmamıştır.

Sayın Bakan, Ege'deki adalarla ilgili Yunanistan'ın yapmış olduğu ihlallerle silahlandırmaya karşı niçin tavır koymuyorsunuz, niçin sessiz kalıyorsunuz? Lozan'daki kazanımlarımızı kaybetmeye seyirci mi kalacaksınız?

Yine -başka sorularım da var- İsviçre’de yaşayan yurttaşlarımız, orada çalışmasalar dahi sigorta primi ödem zorundalar. Yani emeklilik için ödeme yapıyorlar, bu durum onların Türkiye’de emekli olmasını engelliyor. Bu mağduriyetin giderilmesi noktasında bir çalışma yapacak mısınız?

Yine, 2017 Sayıştay Denetim Raporu’na göre Dışişleri Bakanlığının 2016 yılı taşınır işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtlarının 2017 yılında yapılmış olduğu, idare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile icmal cetvelinin Sayıştaya gönderilmemiş olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, bu yüzden 2017 yılı bilançosundaki stoklar, duran varlıklar, hesap grupları, malzeme hesabı gibi ilgili olarak belirtilen tutarların teyidi yapılamamıştır. İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile icmal cetveli niçin Sayıştaya gönderilmemiştir, niçin denetimden geçirilmek istenmemiştir?

Yine, 2017 Sayıştay Denetim Raporu’na göre kamu idarelerinde stratejik planlama kılavuzunda belirtilen hedefler için zaman dilimi konulmamıştır, ne kadar sürede bitirileceği belirtilmemiştir. Ayrıca buradaki hedefler ile göstergeler arasında da mantıksal bir bağ kurulamadığı tespit edilmiştir. Tüm bunlar 2017 yılı Sayıştay Denetim Raporu’na yansımıştır. Yani bir planlama yapıyorsunuz fakat buradaki zaman belli değil. Bir hedef koyuyorsunuz ama bu hedefle yapılanlar bağdaşmıyor. Bu konuda gerekli ihtimam ve özenin gösterilmediği aşikâr. Bu durum karşısında ne yapmayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Ertan, buyurun.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bütün katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, uzun bir süredir Bakanlığınız uzun vadeli ve istikrarlı bir politika izlemek yerine gündelik, iç siyasetten doğrudan etkilenen ve buna göre pozisyon alan bir dış politikayı gündeminde tutuyor. Bunda elbette Suriye’de sekizinci senesine giren iç savaşın sonunda Emevi Camisi’nde namaz kılma hedefinin gerçekleşmemesinin etkisi olmakla birlikte bize göre ana motivasyon kaynağı, Bakanlığınızın artık diplomasinin her alanında kendini Kürt karşıtlığı bakanlığı olarak kodlamasında yatıyor. Tabii, bunun farklı platformlarda siyasi sonuçlarıyla karşılaşmak mümkün ama son olarak Afrin işgalinde de görüldüğü üzere insani sonuçlarıyla da karşı karşıyayız. Nitekim şu an Afrin’den, 150 binden fazla Kürt yerinden yurdundan edilmiş, mülteci konumuna düşmüştür. Toprakları, varlıkları ise IŞİD artı ÖSO çetelerince pay edilmiştir, pay edilmeye devam edilmektedir.

Sayın Bakan, öte yandan Suriye’de 2011’de başlayan iç savaşın ardından mülteci sorunu ve mültecilerin statüsü tüm dünyada ve Türkiye’de farklı bir boyuta taşındı. İç savaşın başlamasının ardından geçen yedi senede Türkiye, tarihinde hiç olmadığı kadar yabancıyı farklı bir statüyle, misafir statüsüyle topraklarına kabul etti. Avrupa’ya kaçak yollarla transit geçişin olmasının da etkisiyle bugün Türkiye’de yaşayan Suriyeli sayısı neredeyse 4 milyona ulaştı. Bir ülkenin bu kadar büyük bir insan topluluğunu kendi sınırları içerisine dâhil etmesi elbette çok önemlidir ancak Suriye’de nüfusun yarısından fazlasının mülteci statüsüne girmesinde Hükümetinizin sorumluluğu nedir? Bunu artık yüksek sesle hep birlikte tartışmanın zamanı geldi de geçiyor.

Sayın Bakan, uzun yıllardır yaşadıkları ülkeyi, o ülkeye dair emperyalist müdahaleler, doğal afetler, iç savaş, etnik, dinî, cinsel yönelim kimliği, dünya görüşü gibi Cenevre Sözleşmesi’ndeki temel kriterler sebebiyle, böylesi temel ayrılıklar sebebiyle, dünyadaki kıyım politikaları sebebiyle terk etmek durumunda kalan kişiler nedeniyle mültecilik dünya çapında çözüm bekleyen en önemli sorunlardan biri hâlidir. Türkiye açısından bakarsak, öncelikle büyük Çerkes göçü, Halepçe Katliamı ve Körfez Savaşı sonrasında yaşanan Kürt göçü, Suriye’deki iç savaştan önce Türkiye’nin karşıladığı göçler olmuştur.

Uluslararası göçlerle birlikte mültecilerin korunması, sığınma politikaları ve göç etmek zorunda kalan insanların yaşam koşulları, geldikleri ülkenin toplumsal koşullarına entegrasyonları dikkate alındığında bu göçler beraberinde pek çok riski getirmişlerdir. Bu risklerin en başında, bize göre, mülteci ve sığınmacıların insani yaşama koşullarına sahip olmaları geliyor. Nitekim, çok istisnai örnekler haricinde Türkiye’deki mülteci ve sığınmacıların toplumun en alt sınıfı gibi muamele gördükleri çok açıktır. Toplumun yoksul kesimi Suriyelilerden oluşmakta; en ağır işlerde ve en düşük ücretlerde Suriyeliler çalıştırılmakta, kadınlar cinsel şiddetin ilk hedefi olmakta, çocuklar istismarın hedefi olmaktadır. En basit adli bir vakada bile Suriyeliler, nefret suçlarının, linç girişimlerinin hedefi olmaktadır. Bu olumsuz tablo Suriyelileri misafir olarak görmenin bir sonucudur. Suriyelileri misafir olarak görmek onlara hukuki bir statü sağlamamaktır. 4 milyon insandan bahsediyoruz, artık devletin ve toplumun bir arada yaşamayı tartışması gerekmektedir.

Sayın Bakan, Suriyeliler özelinde Hükûmetinizin mültecilere yönelik bir an önce atması gereken adımlar aslında var. Bunlar 6458 sayılı Yasa’da tanımlanan geçici koruma statüsü yerine mülteci, vatandaşlık statüsü isteyen ve koşulları sağlanan kişilere ise vatandaşlık statüsünün tanınmasıyla ilgilidir. Mülteciler için bu ülkenin asli unsuru olmalarının yasal güvencelerini sağlamak için somut ve gerçekçi politikalar üretilmelidir. Cenevre Sözleşmesi’ndeki coğrafi çekince şartı artık kaldırılmalıdır. Mültecilerin ucuz iş gücü olarak görülmelerine izin verilmemeli, kayıt dışı istihdam edilmeleri engellenmelidir. Hiçbir insani yanı olmayan Geri Kabul Anlaşması iptal edilmelidir. Özellikle toplumu yönlendirme gücü olan kamu görevlilerinin nefret dilini kullanmalarına müsaade edilmemelidir. Ege Denizi’nin her sene binlerce insanın mezarı olmasına neden olan insan kaçakçıları adalet önünde hesap vermelidir ve en önemlisi de Suriye’yle resmi düzeyde ilişkiler başlatılmalı, Kürt karışıklığına son verilmelidir.

Sizlerden bu sorularımıza somut yanıtlarını ve görüşlerinizi beklediğimi söyleyerek bitiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sizi ve Dışişleri Bakanlığının değerli personelini, diğer kamu kurumlarının bürokratlarını ve değerli basın mensuplarını saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, geçen yıl yine bu Komisyonunda konuşmuştuk, ben size şunu söylemiştim: Sizin Dışişleri Bakanı olmanız Türkiye’de demokrasi, insan hakları alanında yaşanan olumsuzluklara sesinizi çıkarmama rahatlığı vermez, tam tersine sizin özellikle işinizi kolaylaştırmak için Türkiye’de demokrasi, insan hakları karnesinin düzeltilmesine katkı sağlamanız gerekir demiştim. Aradan geçen bir yılda, baktığımızda, cezaevlerinde hâlâ gazeteciler var, 85 yaşındaki Sise Nine cezaevinde, adını anımsamıyor. Bugün İnsan Hakları Komisyonunda rakam açıklandı, 0 ile 6 yaş arasındaki 743 çocuk cezaevlerinde anneleriyle birlikte. Eren Erdem, bizim milletvekili arkadaşımız, Osman Kavala iddianamesiz bir şekilde bir yıldır cezaevinde. Tabii ki bu tablo sizin kendi sunumunuzda söylediğiniz “Avrupa’yla ilişkileri güçlendirme, Avrupa Birliği hedefine bağlı kalma” gibi sözlerinizin aslına bakarsanız altını boşaltıyor. Bir taraftan Reform Eylem Grubu toplandı diyoruz, Avrupa’ya mesajlar veriyoruz ama diğer taraftan Avrupa Parlamentosunun Türkiye Raportörü Kati Piri geldiğinde, o Reform Eylem Grubu’nun üyesi olan bakanlar da dâhil hiçbir kabinenin bakanı kendisiyle görüşmüyor. En azından görüşerek raporu düzeltme imkânı varken bu imkânı bir kenara itiyoruz, sonra aramızdan

milletvekilleri toplanarak “Aman Avrupa Parlamentosa gidelim, kötü raporu değiştirelim.” diyoruz. Yani raportör ayağımıza geldiğinde görüşmüyoruz, ondan sonra rapor değişsin diye uğraşıyoruz. Bu, kabul edilebilir, anlaşılabilir bir mantık değildir.

Sayın Bakan, sunumunuzda girişimci, insani dış politikadan bahsettiniz. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin nasıl aslında dinamik, proaktif bir şekilde dışişlerini, diplomasiyi etkileyeceğini söylediniz. Tam tersine, aslında bakarsanız güçler ayrılığını ortadan kaldıran bu sistem yani tek adam rejimi en öncelikle Dışişleri Bakanlığının işini zorlaştıracaktır, zorlaştırmaktadır. Aslında bunu birçok alanda görüyoruz. İşte bir tane örneğini vermek gerekirse, mesela Rahip Brunson olayı diye bahsedilen konu nedir? Dünya bunu şöyle algılamıştır: “Al papazı, ver papazı. Ver papazı, al papazı.” Hukuk devletinde böyle bir mantık olmaz ama siz güçler ayrılığını ortadan kaldırırsanız, tek adam rejimine dönerseniz, evet, böyle davranabilirsiniz ama böyle davranmanız size ne itibar getirir ne de bir kazanım getirir. Şu anda Amerikan yaptırımlarının kalkmış olması –ki haksız, hukuksuz olduğunu biz vurguladık- bir diplomatik başarı değildir, nasıl ki Brunson’un serbest kalması Türkiye’de yargı bağımsızlığını ortaya koymuyor ise.

Sayın Bakanım, birkaç konuyu vurgulayacağım. Sunumunuzda hem geçen yıl hem bu yıl vurgulamışsınız, Türkiye’nin dış misyonlarda yeni büyükelçiliklerinin açılması önemlidir, Türkiye’nin temsili önemlidir, göğsümüzü kabartır ama Türkiye’nin dışarıda açılan büyükelçilik sayısı, her zaman itibar, her zaman başarılı diplomasi anlamına gelmiyor. Birkaç şey söyleyeceğim. Biz 2008 yılında, hatırlarsanız -siz de aktif görevdeydiniz- Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde geçici üye olmayı başardık. Bu önemli bir başarıydı gerçekten çünkü o dönemler, biliyorsunuz, Türkiye’nin AB atılımının olduğu, dünyada demokrasisiyle, demokrasiye attığı adımlarla anıldığı bir dönemdi. Ama bakın ondan sonra neler oldu, EURO 2020, EURO 2016, EXPO 2020, 2020 Yaz Olimpiyatı, BMGK 2015-2016 geçici üyeliği, EURO 2024; bakın, bunların hepsini biz kaybettik. Ne yapılırken kaybettik? Afrika’da büyükelçilik sayımız 3 katına çıkarken kaybettik. Ne yapılırken kaybettik? 240’ların üzerinde büyükelçilik açarken kaybettik. Yani marifet açmakta değil, marifet ülkenizde demokrasi olmasında, ülkenizde huzur ve iç barışı sağlamakta aslında. O zaten dışarıya doğal olarak yansıyor, nasıl ki AKP iktidarının başında, hatta sizi Avrupa Konseyinde Parlamenter Asamblenin Başkanlığına getiren demokrasi atılımında olduğu gibi. O günlere yeniden ihtiyacımız var, o günlere gidebilmek için demokrasiden başlamamız lazım. Az önce söyledim, gazetecilerimiz, işte İsmi naz Temel, işte Ece Sevim Öztürk, bunlar hücrelerde kalırken, zindanlarda çürürken, Türkiye’de binlerce yurttaş, genç Facebook’a yazdığı, Twitter’a yazdığı cümleler yüzünden soruşturmaya uğrarken bu olmaz. Bakın, rakamlar açıklandı, sadece geçen yıl 6.500 kişi hakkında Cumhurbaşkanına hakaret suçundan dava açılmış. Bu, dünya rekorudur, yapılmaması lazımdır. Tabii ki biz bunların içinde Sayın Erdoğan’a yönelik ağza alınmayacak hakaretleri kabul etmiyoruz ama “hakaret” tanımının uluslararası hukukta bir yeri vardır. Buna uygun bir tanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çakırözer.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Birkaç dakika daha vererseniz...

BAŞKAN – Yok, yapamam.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Peki, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Yalım, buyurun.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, ilk önce, bu kadar geniş bir kadroyla geldiniz, bundan dolayı, gelen bütün ekibe, size teşekkür ediyoruz çünkü dışarıda olan, ülke dışında olan -özellikle yirmi küsur yıl ülke dışında çalışan, yaşayan bir kişi olarak- itibarımızın korunmasının, Türkiye Cumhuriyeti'nin ülke dışında, bütün Avrupa'da ve dünyada itibarının korunmasının hepimizin başlıca görevi olduğu kanaatindeyim. Tabii, bu görevi yaparken herkes kademe kademe gidiyor, Türkiye Cumhuriyeti'ni en üst seviyede temsil eden de Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Recep Tayyip Erdoğan.

Ben ilk önce size sormak istiyorum. Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yaptığı açıklamalardan sonra, sizin kendinizin ve şahsınızın da birçok konuda çaresiz kaldığını ben gözlemekteyim. Hatta bunu düzeltmek için de ciddi çabalar sarf ettiğinizi gözlemekteyim. Sayın Cumhurbaşkanının yapmış olduğu hâlden, hareketlerden, konuşmalardan ve de tavırlardan sonra ekonomimizi ne kadar, nelerin negatif yönde etkilediğini bütün kamuoyu, bütün basın ve de yaşayan tüm vatandaşlarımız da biliyor.

Bunun yanında -ekonomiden açtım konuyu- Sayın Cumhurbaşkanının yapmış olduğu hâl, hareket ve davranışlardan sonra ne kadar yabancı yatırımcının da ülke dışına gittiğini biz -ben, kendim de şahsen- görüştüğümüz yabancı yatırımcı kişilerden de teyit alıyoruz. Yabancı yatırımcıların birçok projesini ertelediğini de biliyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanı bu yaptığı sürece bir gün "beyaz" diyor, ertesi gün "Bu beyaz değilmiş, siyah." diyor. Maalesef buna inanan birçok da kitle var ülkemizde ancak doğru olmadığını onlar da biliyor. Ben Sayın Cumhurbaşkanıyla ilgili, ülkemizi ciddi derecede sıkıntıya sokan, sıkıntı yaratan bu davranışlarından dolayı da kendi adıma, ülkem adına üzüldüğümü... Sizlerin ve de ekibinizin de -tekrar söylüyorum- bunu düzeltme adına gerekli çabaları gösterdiğinizi de tekrar teyit ediyorum.

Benim şimdi sorularım olacak birkaç tane. Şu anda iki buçuk dakikam var.

Sayın Bakanım "Suriyelilere 35 milyar dolar para harcandı." deniyor, 35 milyar dolar doğru bir rakam mıdır? Rakamın ne kadar olduğu ve de nerelere ödendiğiyle ilgili yazılı bir çizelgeyi, muhakkak bunu benden önceki konuşmacı arkadaşlarım da talep etti, ben de tekrar teyit ediyorum.

Suriyelilerle ilgili, biliyorsunuz Avrupa Fonu'ndan -kendim de şahsen çok iyi bir şekilde takip etmekteyim- 6 milyar eurodan bahsedildi. Biliyorsunuz bu talep edildi, belirli bir bölümü geldi. Bu gelen 6 milyar euronun şu ana kadar ne kadar Türkiye Cumhuriyeti devletine gelmiştir? Lütfen bununla ilgili rakamın beyan edilmesini rica ediyorum.

Sayın Bakanım, biliyorsunuz, 1999 yılında çıkarılan kanunla -maalesef dünya tarihinde ilk defa çıkarılan kanun geriye doğru işledi- yaklaşık 700 bin ile 1 milyon arası kişi mağdur oldu. Kimler? Emeklilikte yaşa takılanlar, EYT'liler. Bu kişilerin yaklaşık 7 milyar dolar civarında bir maliyeti var. 35 milyar dolar eğer Suriyelilere ödeniyorsa, mağdur olan bu EYT'li kitlenin, kendi öz evladımız olan kendi vatandaşlarımızın mağduriyeti neden giderilmiyor? Bununla ilgili bir sorum var.

Son konu, özellikle dış basında ülke dışındaki parlamenter arkadaşlarımız da bizimle oldukça tartışıyorlar bu konuda. Biz her ne kadar da sonuna kadar savunacağız, savunmak da boynumuzun borcu. Brunson olayında, Türkiye'de sizce yargı bağımsız mı değil mi Sayın Bakan? Eğer "Yargı bağımsız." diyorsanız, kırk sekiz saat önce Trump'ın attığı "tweet"le ilgili yorumunuzu bekliyorum. Bununla birlikte, dava bitmeden gelen özel uçağın, Brunson'u almak için gelen özel uçakla ilgili yorumunuzu da bekliyorum.

Sürem bu kadar. Tekrar söylüyorum: Güven, güven, güven. Eğer Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan tüm vatandaşlarımızın cebini ilgilendiren, doların, dövizin düşmesiye, artmamasıya yapılması gereken güvendir, yabancı yatırımcının gelmesidir ve de ülkemizin ekonomik refaha kavuşması için Sayın Cumhurbaşkanının hâli ve hareketidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şahin...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2019 yılı Dışişleri Bakanlığımızın bütçesinin de ülkemiz ve milletimiz için hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, bulunduğunuz Bakanlık bizler için çok özel bir bakanlık, Türkiye'mizin göz bebeği ve bizim ülkemizin vitrini, dışarıya açılan penceresi. Tabii, sizin şahsınızda da Türkiye Cumhuriyeti temsil görüyor. Sonuç itibarıyla en kıskanılan koltukta oturuyorsunuz bence. Türkiye'yi gelecekte yönetmeye namzet 1 numaralı kişilerden birisiniz, en başta gelen kişisiniz. Sonuç itibarıyla, biz sizleri çok farklı noktada görüyoruz, en kontrollü, en nezaketli ve en kibar Bakan olarak sizi değerlendiriyoruz ve çalışmalarınızda da sizlere başarılar diliyorum ben efendim.

Tabii, dış politika çizgimiz, ülkemizin ve cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün “Yurtta barış, dünyada barış.” sözüyle başlıyor. Sonuç itibarıyla içinde bulunduğumuz coğrafi koşullar bizlerin izlediği dış politikayı da tespit ediyor. Bazı politik çizgilerimiz vardır ki bu politik konumumuz değişmediği için, jeopolitik konumumuz değişmeyeceği için değişmesi mümkün değildir. Bunlardan biri de biz bir denge politikası yürüttük cumhuriyetimiz kurulduğundan bu yana çünkü ülkemiz Doğu kültürü ile Batı kültürü arasında, Orta Doğu ile Avrupa ülkeleri arasında köprü vazifesinde bir ülke ve her iki kültür arasında da denge politikası yürütmemiz gereken bir noktadayız. Fakat son yıllarda herhâlde bu denge politikasından biraz kaydık zannediyorum ve bocalamalara başladık. Örneğin, özellikle güney sınırimızdaki komşu ülkelerle olan ilişkilerimiz konusunda bu dengeyi yeterince sağlayamadık ve bakınız, güney sınırimız tamamen değişmiş noktada ve terör örgütlerinin yuvası hâline gelmiş, emperyal güçlerin manevra alanı hâline gelmiştir. Hatta fiilen güneyde artık komşularımız değişmiştir; Suriye'de Rusya'yla, Irak'ta da Amerika'yla artık komşu noktaya gelmiş durumdayız. Bunun hep bizlerin tutarsız ve istikrarsız dış politikası sonrasında olduğunu düşünüyorum.

Bakınız, Suriye'yle ilişkilerimiz çok iyiiken, “kardeşim Esad” birlikte tatil yaparken geldiğimiz nokta ortada. Suriye'de maalesef biz istediğimiz noktaya varamadık ve Esad hâlen iktidarda ve savaşı kazandı. Biz sadece İdlib'de radikal güçleri koruyabilecek bir noktaya geldik yani çok geri noktaya düştük, itibarımız zedelendi ve bilemiyorum, tabii bundan sonraki aşamada nelerle karşılaşacağız. Şimdi Kuzey Irak'ta da aynı şeyi yaşıyoruz. Önce Kuzey Irak Bölgesel Yönetimini destekledik, Merkezî Yönetimi hiç kale almadık; birtakım parti genel kurullarına çağırdık, Diyarbakır'da birtakım programlara dâhil ettik oranın liderini; daha sonra ulusal güvenliğimizi tehdit eder noktaya geldiği zaman bu kişiler, bu sefer de onları yok sayıp Merkezî Hükûmete döndük yani zikzaklar yapıyoruz. Hem Irak'ta hem Suriye'de bir taraftan Amerika'yla birtakım iş birliği içine girmeye çalışıyoruz, bir taraftan Rusya'yla. Yani bu bizim itibarımızı zedeliyor Sayın Bakanım yani burada bir istikrar gerekiyor.

Yani tabii, ben bir dışişleri elemanı değilim, bir tıp adamıyım ama bir vatandaş gözüyle baktığım zaman daha itibarlı, daha sıkı bir dış politika görmek istiyoruz önceki gibi. Bunu sağlamanızı rica ediyorum ben sizlerden. Geldiğimiz nokta, tamamen artık güney sınırimızda terörle mücadele eder, terör yuvalarıyla mücadele eder noktaya geldik. Yani bakın, Amerika binlerce tırlık silah taşıyor ama hâlen diyoruz ki: “Stratejik ortağımız.” Ortak falan değil yani şu anda gördüğümüz kadarıyla, resmen birbirimize düşmanlık pozisyonundayız. Yani bunu artık ülkemizin daha istikrarlı bir noktada değerlendirip o şekilde bir politika izlemesini bekliyorum.

Şimdi, efendim, dediniz ki: “Düzensiz göçle mücadele ediyoruz ve proaktif bir dış politika izliyoruz.” Şimdi, burada sormak istiyorum ben size: Suriye’yle olan bu sorunları yaşadığımız zaman 3,5-4 milyon Suriyelinin göç edebileceğini düşünemedik mi yani biz hesap edemedik mi bunu? Yani bu kadar derinliği olan bir dış politikaya sahip olan bir ülke olarak bizler, Suriye’yle olan sıkıntıda bu kadar büyük bir yük altına gireceğimizi tahmin edemedik mi? Soracağım şimdi: Bakınız, geçen haftalarda emeklilikte yaşa takılan vatandaşlarımızın sorunlarını çözmek istedik, 27 milyar liralık bir maliyete mal olacak yıllık. Ama biz Suriyelilere 200 milyar lira civarında para harcıyoruz yani kaynaklarımızı Suriyelilere aktarıyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Sayın Erozan, buyurun lütfen.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakanlığımın değerli mensupları; izin verirsiniz, öncelikle birkaç teknik konuya değineceğim, sonra birkaç gözlemim olacak.

Şimdi, ben size bu bütçe teklifinin 16’ncı, 26’ncı, 38’inci, 148’inci sayfaları desem, arayıp bulun, bulamazsınız; sayfa numarası yok burada. Nasıl ben size laf anlatayım ki? Şimdi, ben gözlemlerimi söyleyeceğim, siz not alacaksınız belki ama hiçbir zaman bulamayacaksınız bunları. Bu acaba kasıtlı mı yapıldı diye sormak durumundayım. Yani sayfa numarası olmayan, paragraf numarası olmayan bir bütçe teklifi dünyanın hiçbir yerinde olacak iş değil; madde 1.

İktidarın “Yok.” dediği kriz burada yazıyor. Nedir iktidarın “Yok.” dediği kriz? Ama burada diyor ki: “Enflasyon, döviz kuru, euro kurundan dolayı Bakanlık muzdariptir.” diyor. İstiyorsa iktidar “Kriz yok.” desin ama Dışişleri Bakanlığı burada “Kriz var.” demiş.

Biliyorsunuz -geçmişte öyleydi, şimdi nasıl bilmiyorum- Cumhurbaşkanlığı seyahatleri en pahalı işlerden biridir. Yani ufak uçaklar yetmedi, artık 747’lere geldik. Soruyorum, sorum bu: Acaba Cumhurbaşkanlığının seyahat masrafları Dışişleri Bakanlığının bütçesinden ödenmeye devam ediyor mu? Eğer ediyorsa burada konulan rakamlar daha da...

(Bu bölümde ses sisteminde arıza meydana gelmiştir)

BAŞKAN – Arkadaşlar, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.16

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.50

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 16’ncı Birleşimin, Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Müzakerelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Erozan, buyurun lütfen.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu mikrofonun söylediklerimden dolayı değil, söyleyeceklerimden dolayı kesildiğini varsayıyorum.

Şimdi, yine başka bir paragrafta bölgemizdeki terör örgütleri, aşırı unsurlar ve ulusal güvenliğimize yönelik tehditlerden söz ediliyor. DEAŞ var; YPG, PYD yok. Şu kâğıtta YPG, PYD yok; bulun bana. En büyük sorunumuz ne bizim bugün? YPG, PYD.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Konuşmamızda siz yoktunuz da biz söyledik.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Biliyorum konuşmanızı, konuşmanızı takip ettim ben bir şekilde ama burada yok.

“Düzensiz göçe maruz kalıyoruz.” Tamam, bunu da kabul ediyorum. “Düzensiz göçe maruz kalıyoruz.” demek, “Sınırlarımızı koruyamıyoruz maalesef.” demektir. Dolayısıyla bunu da hatırlatmak gereğini hissediyorum.

Bosna-Hersek... “Bosna-Hersek” kelimesi tirsiz yazılamaz, tirsiz yazıldığı zaman bambaşka bir sonuç çıkar. Türkiye Cumhuriyeti’nin Bosna-Hersek’e ilişkin tanımlamasında mutlaka tire olur, söylüyorum yani ben. Sadece bunu burada oturup milletvekili olarak söylemiyorum, ben Bosna-Hersek’te dört sene büyükelçilik yaptığım için...

Dışişleri Bakanlığında iki tip memur vardır: Bir tanesi, kalemi altın olanlar; bir tanesi, makası altın olanlar. Kalemi altın olan memurlara “Yaz kardeşim.” dersiniz, yazar on beş dakikada, getirir; makası altın olanlar kesip yapıştırır, eski metinler olur, uç uca getirir, yapıştırır “cut-paste” olur. Okuyorum altın makastan çıkmış bir cümleyi: “Sayın Başbakanımız, Sayın Bakanımızın, Sayın Müsteşarımızın...” Kim müsteşar? “Sayın Müsteşar Yardımcımız ve Sayın Genel Müdürümüzün çalışma ziyaretlerinde bulunmaları –ileriye yönelik, geçmişten bahsetmiyoruz- ve muhataplarını ülkemizde ağırlamaları söz konusu olacaktır.” İleriye yönelik bunlar, geçmişe ilişkin değil bu cümleler. Dolayısıyla eğer siz yeniden ihdas edecekseniz müsteşar ve müsteşar yardımcılıklarını mesele yok ama bunları biliyorsunuz, kaldırdınız, ortada bir şey kalmadı. Bu büyük ölçüde 1937 yılında Sovyetler Birliği’nde olan uygulamayı hatırlatıyor. Ama bizim Dışişleri Bakanlığımız 1937’deki Sovyetler Birliği’ne göre şanslı çünkü o dönemde müsteşar yardımcılıklarını kaldırdıkları zaman, Stalin hepsini kurşuna dizdi; bizinkileri tayin ettiniz, kurtuldular.

Rakamlara geleyim izin verirsiniz.

Şimdi, geçen seneki bütçeden bahsediyoruz. 3 milyar 310 milyon Türk lirası, 842 milyon dolar ediyor, kur 3,93. Şimdi, yeni teklif 4 milyar 635 milyon 760, kur 5,5; yine 842. Yani kardeşlerimiz bir kuruş... Bunu size söylemiyorum, Maliye Bakanına söylüyorum, cömert değil. Yani bu kurumun çok daha geniş kaynaklara ihtiyacı var. Kaldı ki siz neredeyse yüzde 90'ını dolar kurundan harcıyorsunuz.

Çok detaya girmeyeceğim. Birkaç tane yazılı soru verdik, cevap alamadık. Hangileri olduğunu da anmak istemiyorum ama ister istemez bir tanesini anacağım. Bunu Genel Kurulda da ifade ettim. Sayın Bakan, sabahleyin FETÖ'yle iltisaklı olup yüzde 23 oranında personelin atıldığını ifade etti. Tamam, not ediyorum, bu önemli bir temizliktir ama biz parti olarak "FETÖ'nün siyasi ayağı, FETÖ'nün ekonomik ayağı" diye araştırma önergeleri verdik, reddedildi. Şimdi, maalesef, şu soruyu sorduk biz o yazılı soru üzerine mecbur kalıp dedik ki: "Yüzde 23'ünü attınız. Bu, Bakanlığın aşağı yukarı dörtte 1'i, 600 kişiden fazla. Bu arkadaşlar ne zaman girdiler bu Bakanlığa, atılanlar?" Yani ben cevabını bildiğim bir soruyu sordum, açıkça söyleyeyim. Bunun cevabını bekleriz, yine bekleriz. Niye bekliyoruz? Çünkü burada sorumluluklar var. Bu Bakanlığın test sistemine geçişinde kimin imzası varsa hepsi sorumludur. Bu iki tane personel dairesi başkanına sorumluluğun üstüne yıkılabilecek bir konu değildir. Dolayısıyla bunun cevabını bekleriz.

İkincisi: Yine grup adına sabahleyin Sayın Sezgin konuştu, dolayısıyla çok ayrıntıya girmeyeceğim ama biz, Avrupa Konseyinin kurucu üyesiyiz, güzel; OECD'nin kurucu üyesiyiz, güzel. Biz üye olmasaydık da bugün girmeye kalksaydık bizi almazlardı. Avrupa Konseyine gidelim bugünkü hâlimizle "Üye olmak istiyoruz." diyelim, "Dolanın da gelin." derler bize. OECD'ye gidelim, bu ekonomik hâlimizle "Uzakta durun, bakarız zamanı gelince." derler.

Son bir şeye değineceğim 6 Kasım'da –sabahleyin yine değinildiğini anladım- İnsan Hakları Konseyinde Çin'in üçüncü dönem incelemesi yapıldı ve Fransız, İngiliz, Alman, İtalyan, Amerikan yani oradaki bulunanların yüzde 70'i –tabii onlar "Sincan" diyorlar, biz "Doğu Türkistan" diyoruz- oradaki Uygur kardeşlerimize yapılan yaptırımlar, uygulamalar, toplama kampları vesaire herkes değindi, bizim temsilcimiz de konuştu. Ama hiçbir temsilci, bizde böyle hassas bir konuda kendisi oturup bir konuşma yazmaz, o konuşma mutlaka Ankara'dan gelmiştir. O konuşmada ne bir "Uygur" kelimesi var ne bir "Sincan" kelimesi var ne bir "Doğu Türkistan" kelimesi var. Böyle bir dakika, iki dakika değil o konuşma. Neyse ki YouTube var, herkes YouTube'a girip bu konuşmayı dinleyebilir. Ben o kardeşimize hiçbir sorumluluk yüklemem ama o talimatı verenlerin niye bu kardeşlerimizi, Uygurlu kardeşlerimizi böyle gündemden âdeta sildiklerini de anlamakta güçlük çekiyorum.

Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erozan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir tek bu sıranın mı sesi kesilmiş?

BAŞKAN – Hayır, Sayın Tatlıoğlu'nun yeri ve orta blok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İyi de bununla ilgili ne tedbir almayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Akşam yaptırımı düşünüyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, şimdi nasıl devam edeceğiz?

BAŞKAN – Ben anlattım, siz yoktunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl devam ettireceğiz?

BAŞKAN – Çok kolay, konuşacağınız zaman hemen Sayın Abdülatif Şener'le yer değiştireceksiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – İyi de gruplar var yani basın var burada.

BAŞKAN – Yani ne yapmamı istiyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – AK PARTİ’liler kalksın orta sıradan, biz oraya geçelim. Hayır, nasıl olacak?

BAŞKAN – Ben nasıl olacağını size anlatacağım.

Sayın Şener, buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, Dışişleri Bakanlığının değerli bürokratları; Sayın Erdoğan hükümetlerindeki Türk dış politikasının ana özellikleri şunlardır:

1) Bu politika, Dışişleri Bakanlığının gelenekleri, birikimi ve Bakanlık “staff”ının yönlendirmesiyle oluşmuş değildir. Bu politikalar önce Başbakan olarak, daha sonra da Cumhurbaşkanı olarak Sayın Erdoğan’ın kararlarıyla yol alan bir politikadır. Sayın Bakanlar ve “staff”larıysa sadece bu kararları yönetmektedirler.

2) Dış politikaya ilişkin olarak Hükûmetin vermiş olduğu siyasi demeçler ve söylemler olanı biteni anlaşılmaz hâle getirmiş, kamuoyunu manipüle etmeye yöneliktir. Hatta, çoğu kez, Hükûmetin beyanları, uygulamaları dış politikanın tam tersidir. Bu yüzdendir ki dış politik konularda zaman zaman yasaklar oluşturulmakta, farklı bakış açılarının kendini ifadesi engellenmekte, çoğu kez de iktidar, diplomatik bir üslup yerine bağırان, meydan okuyan ve kükreyen bir üslubu tercih ederek yaptıklarının tam tersini haykırmakta, dış politikaya değil, iç politikaya oynamaktadır.

3) Tek kişinin yönettiği bu dış politika, tek kişinin Türkiye Büyük Millet Meclisi, yargı, basın, kamuoyu üzerindeki belirleyiciliğiyle anlaşılmaz ve tartışılmaz hâle gelmiştir. Tartışılmayan ve eleştirilemeyen iktidarlara ise yanlışlarında azgınlarıyla ve sürekli ürettikleri yanlışların her zeminde tekrar ve tekrar yeniden üretilmesine yol açarlar. Dış politikamız bu noktaya gelmiştir.

4) Tek kişilik politikalar, dünyadaki baskın güçlerin stratejilerine, baskılarına ve yönlendirmelerine aittir çünkü karşılarındaki millî kurumsal direnç merkezlerini ikna ve yönlendirme zorlukları ortadan kalkmış olmaktadır.

5) İktidarın uygulamakta olduğu dış politika ana eksen itibarıyla İsrail stratejileriyle uyumludur ve aynı zamanda, ABD ve Batı’nın dış politik planlarıyla da uyumludur.

6) Bu dış politika millî değildir, bu dış politika İslami değildir, bu dış politika insani değildir.

7) Bu nitelikleriyle iktidarın dış politikası ülkemizi ve gönül coğrafyamızı kan gölüne çevirmiştir, her gün yeni sorunlar üretmiştir ve iktidar kendi ürettiği sorunlarla meşguldür. Sayın Bakanın anlattığı tüm sorunlar iktidar politikalarının katkılarıyla meydana gelmiştir.

İşte Libya. Başbakan Erdoğan 2010 yılında Libya’yı ziyaret etmiş, Muammer Kaddafi’nin elinden insan hakları ödülü almış, birlikte dostluk pozları vermişlerdi. Bir yıl içinde Büyük Orta Doğu Projesi kapsamında ülke dış dinamiklerle parçalanmış, Türkiye’nin de içinde yer aldığı ittifak yani NATO devreye girmiş, yüz binlerce insan ölmüş, Libya kan gölüne dönmüş, kadınlar köle pazarlarında satılmış, ülke paramparça olmuş ve NATO’nun desteklediği isyancılar Kaddafi’yi vahşice katletmişlerdir.

Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında dünya ambargo uygularken Türk ordusu için sırtında mühimmat taşıyan Kaddafi, yakın korumasının Le Monde gazetesine anlattığına ve Türkiye’deki 4/11/2011 tarihli gazetelerde yer alan açıklamalara göre Başbakanımızın dostu Kaddafi, son günlerini “Her şeyi anlayabiliyorum ama Erdoğan’ın bana yaptığı hıyaneti anlayamıyorum.” diyerek geçirmiştir. Dün ne oldu? Dün Palermo’da ne oldu bu gelişmeler sonrasında? Libya bugün ne hâlde? Libya’yı kan gölüne çeviren ülkeler tarafından, bu son dönemde güya bu ülkeyi kan gölüne çeviren, hâkimiyet sağlamak için çaba harcayan çeteleri bir araya getirmek için bir zirve düzenleniyor İtalya’da, Palermo’da. İtalya

zirve içinde zirve toplantısı yapıyor ve Türkiye'yi temsilen bulunan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ı buraya davet etmiyor yani "Sen dışarıda kal." diyorlar. Sayın Oktay da tüm zirveyi terk etme kararı alıyor. Gündem bu ama asıl gündem bu değildir. Libya'yı parçalayan iç ve dış saldırılara Türkiye destek verdi, iş birliği yaptı, NATO aylarca Libya'yı bombaladı. Libya'yı uçuşa yasak bölge ilan eden NATO'nun hava üssü İzmir oldu bu süreçte ve o sırada, Dışişleri Bakanı Davutoğlu Libya'daki muhaliflere 200 milyon dolar daha destek vereceğini açıklamıştır ve paranın bavullarla götürüldüğü rivayetleri o dönemde ortalıkta dolaşmıştır. Sonunda ne oldu? Libya beş parça oldu, yüz binlerce insan hunharca katledildi, namus, şeref, onur kalmadı. Önce Libya'yı paramparça edeceksin, sonra parçaları birleştirmek için zirveler yapacaksın, bu zirvelerde restler çekeceksin. Libya'nın parçalanmasının bize ne faydası vardı? Libya'yı parçalayan bu iktidar politikası millî olabilir mi veya İslami veya insani olabilir mi; hayır. Bu Libya'yı parçalayan ittifakta ne işiniz vardı o zaman?

Şu Suriye'nin, Irak'ın, Libya'nın, Yemen'in çektiği acıların temelinde İsrail stratejileri yok mu? 1980'lerde dünya kamuoyuna yansıyan İsrail stratejileri Oded Yinon Planı olarak tartışılmıştı. Bu planın özünde şu vardır: İsrail'i kuşatan Müslüman ülkeler küçük parçalara ayrılacak ve İsrail bunlar üzerinde emperyalist bir ülke politikası uygulayacak ve dominant bir güç olacaktı. 2000'li yıllarda bu plan G8'lerin elinde Büyük Orta Doğu Projesi'ne dönüştü, ABD'de Sea Island kasabasında toplanan G8 toplantısında ilan edildi. Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerine dışarıdan rejim ihracı planının özüydü. Bu toplantıda Başbakan Erdoğan BOP'un Demokrasi Eş Başkanı ilan edildi. Kendisi de en az 30 kez Büyük Orta Doğu Projesi'nin Eş Başkanı olduğunu tekrar etti, AK PARTİ grup toplantısında da basına açık olarak 2 kez BOP Eş Başkanı olduğundan bahsetti.

BOP, Arap Baharı adı altında uygulamaya sokuldu. Dünyanın dört bir yanında yetiştirilen seyyar teröristler bölgeye sevk edildi; finansmanları, silah ve teçhizatları, lojistikleri dış güçler tarafından sağlandı; dezenformasyon ağırları kurdular, yalan ve çarpıtılmış haberlerle Türkiye ve dünya kamuoyu yanıltıldı ve yanıltılmaya devam ediliyor.

Arap Baharı'nın birinci aşamasında politikalar ve taraflar açıldı. İsrail, ABD, AB, Suud, Katar, Erdoğan iktidarı başta Suriye ve Libya olmak üzere bu ülkelerde istikrarsızlığa ve parçalanmaya yol açacak şekilde çoğu yabancı muhalif grupları desteklediler. Arap Baharı'nın ikinci aşamasındaysa paramparça olmuş, devlet yapısı zayıflamış bu ülkelere müdahil olan ülkeler arasında ittifak yapılarında küçük ayrışmalar ve bölgedeki politikalarında farklılaşmalar ortaya çıkmıştır ve şu anda da bazı görüntü farklılıkları olmakla birlikte, özü itibarıyla aynı politikalar devam etmektedir.

Sadeleştirmek istiyorum. Olan nedir?

1) İsrail stratejilerine uygun, Suriye, Libya, Yemen'de küçük küçük iktidar odakları oluşmuştur.

2) Milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir. "Bunların katilleri siyonist ve emperyalist güçler değildir, bunların katilleri emperyalizmin işbirlikçisi bölgedeki ülkeler Suud, Katar değildir; emperyalizmin tetikçisi bu ülkelere musallat olan yüzlerce çete ve terör örgütleri değildir, bu ülkelere var olan meşru devletlerdir." diyenler emperyalizmin dezenformasyon ağının ancak taşıyıcılarıdır bilerek veya bilmeyerek.

3) Milyonlarca kadın tecavüze uğramış, köle pazarlarında satılmıştır.

4) Çocuklar artık acıların çocuklarıdır, travmatik bir kadere sürüklenmişlerdir ve masumiyetleri yok olmuştur.

5) Bölgemiz terör örgütleriyle dolmuş, bölge silah ticaretinin, kara paranın merkezi hâline gelmiştir. Türkiye terör örgütleriyle komşu olmuş, Ankara’da, İstanbul’da, Gaziantep’te, Suruç’ta, Diyarbakır’da, Hatay’da patlayan bombalar altında yüzlerce vatandaşımız ölmüş, binlercesi yaralanmıştır. Şehit haberleri hepimizin yüreğini yaralamıştır.

6) Eğitimsiz, denetimsiz, tıbben ruhsal kontrolden geçmemiş, adına “muhalif” denilen çetelerin vahşi görüntüleri tüm dünyada İslam algısının çirkinleştirilmesi için kullanılmıştır.

7) On binlerce Müslüman, Müslümanların şerrinden kurtulmak, Hristiyanlara sığınmak için Akdeniz’in sularını ilkel botlarla geçmeye çalışmışlar, binlercesi Akdeniz’in sularında boğulmuş ve hayatını kaybetmiştir.

Onun için diyorum ki: BOP ve Arap kara kışına yol açan politikaların müttefiki olan bu iktidarın dış politikası millî değildir, İslami değildir, insani değildir. Onun için, bu iktidarın destekleyerek başlattığı bu politikalar İslam dünyasında tarihi boyunca yaşadığı en büyük vahşeti ortaya çıkarmıştır. Bu vahşet Moğal istilalarından ve Haçlı seferlerinden daha vahim ve daha korkunçtur. Onun için, AK PARTİ iktidarı bin dört yüz yıldır İslam dünyasında iş başına gelmiş en günahkâr iktidardır. Günahlarınıza tövbe zamanı gelmiştir. Savaş ve çatışma politikalarını terk edin. 57 İslam İşbirliği Teşkilatına mensup ülkenin millî geliri sadece Japonya’nınki kadardır; Çin’in üçte 1’i, ABD’nin beşte 1’i kadardır. Bu ekonomik zaaflıkla çatışma ve savaş ne Türkiye’nin ne de Müslümanların kazanacağı bir süreç değildir. Savaş acı demektir. Kurtuluş ve İslam’ın izzeti barıştadır. Türkiye, barışçıl politikaları merkeze almalıdır, çatışma alanlarından hızla çekilmelidir. İslam İşbirliği Teşkilatına öncülük yaparak bu ülkeler arasında barışın temel politika hâline dönüşmesi için çaba harcamalıdır. Bunun da ötesinde, İslam İşbirliği Teşkilatına öncülük yaparak Türkiye, Batı dünyasındaki savaş karşıtı sivil örgütlenmelerle ve düşüncelerle diyaloga ve dayanışmaya geçmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlar mısınız lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Çünkü çözüm barıştır ve barışın kendisi çözümdür.

Hepinize saygılar sunuyorum ve bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Değerli Bakanım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Şimdi, konuya girerken hemen şunu söyleyeyim: Değerli Bakanım, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız var, mavi kart alıyorlar, mavi kartı Türkiye’de de alabiliyorlar. Türkiye’den mavi kart aldığı zaman 10 TL’ye alıyor, yurt dışında aldığı zaman 3 euroya alıyor, 18 TL’ye tekabül ediyor yani Türkiye’de alınca 10 lira, yurt dışında, Almanya’da alınca 18 lira. Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı; Türkiye’de alınca 18,5 lira, Almanya’da alınca 8 euro, 49 lira 50 kuruşa tekabül ediyor. Kayıp Türkiye Cumhuriyeti kartı çıkarma bedeli, Türkiye’de çıkarınca 37 TL, Almanya’da çıkarınca 12 euro; 74,15 liraya tekabül ediyor. Bir yıllık pasaport ücreti, Almanya’da çıkarınca 52 euro, 321 liraya tekabül ediyor, Türkiye’de alınca 308 lira. Burada, belki biraz kur farkı vesaire denilebilir ama diğerleri hiç olabilecek şey değil, daha bir uçurum var. Dört yıllık ve üzeri pasaport alındığı zaman Almanya’da 104 euro, 642 TL’ye tekabül ediyor, Türkiye’de 764 lira. Türkiye’de bu daha pahalı oldu bu sefer yani Almanya’da daha ucuz, Türkiye’de daha pahalı oldu.

Geliyoruz, öğrenci defter ücreti; hele hele öğrenciye indirim olması lazım, hatta bence bunların ücretsiz olması lazım eğitimin, öğretimin teşviki açısından, öyle ya, Anayasa'mız diyor işte "Eğitim ücretsizdir." Bunlar yani Almanya'da alırsa 28 euro, 173 TL'ye tekabül ediyor, Türkiye'de alırsa 108 TL. Sizden istihdamım benim, yani burada fiyatlarda bir ahenkliğin sağlanması açısından bunu bir gözden geçirmek lazım.

İkincisi: Vatandaşlarımız, yurt dışındaki gurbetçi vatandaşlarımız hakikaten bu konuda da mağdur. Mesela geçmişte, seçim dönemlerinde denildi ki: "Efendim, tatil dönemlerinde uçak biletleri ucuzlayacak." Uçak biletleri hakikaten el yakıyor. Vatandaşımız perişan durumda. Bu uçak biletlerini emekliler için, öğrenciler için... Yani bir yandan biz, orada bulunan vatandaşlarımızın kendi millî kültüründen uzaklaşmaması için onlara "Gelin, gidin." diyoruz ama bu uçak biletleri yüzünden, ekonomi yüzünden vatandaş gelip gidemiyor ki; bu sıkıntıyı yaşıyorlar oradaki vatandaşlarımız.

Bir başka mağduriyet: Bu bilgi transfer sözleşmesi imzalandı. "Maalesef, diğer ülkeler Türkiye gibi -oradaki vatandaşlarımızın bize ilettikleri şikâyetler- bu bilgi transferi anlamında vatandaşını pek ihbar etmiyor ancak Türkiye bizi ihbar ediyor. Bize burada Almanya'daki Maliye Bakanlığı tarafından mektuplar gönderiliyor, vergi cezaları kesiliyor." Bu anlamda biz vatandaşımızı bile bile ihbar ediyoruz. Vatandaşımız bu bilgi transferi sözleşmesi nedeniyle mağdur durumda. Yani burada bu sözleşmeyi... Tamam, Avrupa Birliğinde bunun gerekçeleri var yani kaçakçılığın önlenmesi, kara paranın aklanması anlamında, hukuksal anlamdaki gerekçeler doğru ama yani diğer ülkeler yapmıyorsa, Türkiye Cumhuriyeti devleti kendi vatandaşına bunu yapıyorsa bu hakikaten kabul edilebilir bir durum değil.

Yine, mesela burada sizin konuşma metninize baktık yani son bir iki sayfanın dışında hepsi terörle mücadele, "okey." Terörle mücadele kimin kapsamına giriyor? İçişleri Bakanlığının, Millî Savunma Bakanlığının. Yani Dışişleri Bakanı... Size ben şunu sormak isterim mesela: TİKA'nın yurt dışındaki birimlerine gittiğimiz zaman, mesela Berlin'e gittiğimizde -Gazi Mustafa Kemal Atatürk bu ulusun değeridir, bu ulusun kurucusudur, bunun partisi martisi yoktur, bunu ben böyle kabul ediyorum- orada Atatürk büstleri yok. Yani giriyorsunuz, bazı kurumlarda, yurt dışındaki kurumlarda, geziye gittiğimiz zaman, mesela biz İnsan Hakları Komisyonu'yla gittiğimiz zaman, orada Atatürk büstü yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sizden rica ediyorum, yani ne olur gittiğiniz yerlerde bunları kontrol edin. Yani yurt dışında ülkenin kurucu lideri olmayacak da nerede olacak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Topal, buyurun.

SERKAN TOPAL (Hatay) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlar; hepinize saygılarımı sunuyorum.

Şimdi, bizim devlet geleneğimizin oluşmasındaki kurumların başında hepimiz çok iyi biliyoruz ki hariciye gelir yani Dışişleri. Cumhuriyet Dönemi'nde bu konuda çok büyük başarılar elde ettiğimizi hepimiz çok iyi biliyoruz. Tarihi hepimiz çok iyi biliriz. İkinci Dünya Savaşı'nı dikkat ederseniz Mustafa Kemal Atatürk –özlemle anıyoruz bir kez daha- çok iyi biliyordu, kimler tarafından başlatılacağını da çok iyi biliyordu. Öldükten sonra, İnönü'nün hamleleri sonucunda İkinci Dünya Savaşı'na... Hatta 1939 yılında Fransa ve İngiltere'yle barış antlaşması savaş başlamadan önce yapılmıştı. Yani dış politikanın bir öngörü olduğunu, büyük bir deha gerektirdiğini hepimiz çok iyi biliyoruz. Bunu da, o dönemlerde Hatay sorununun bir diplomasıyla çözüldüğünü, Kıbrıs Barış Harekâtı'nın böyle çözüldüğünü hepimiz çok iyi biliyoruz. Dikkat ederseniz, özellikle son yirmi otuz yıldır BOP, Büyük Orta Doğu Projesi;

bunu artık -7 yaşındaki, 77 yaşındaki- bütün vatandaşlarımız çok iyi biliyordu. Bu konuda yani savaş geliyor demesine rağmen bir Arap Baharı çıkarıldı ortaya. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki Arap Baharı'nın bir başka adı savaş baharı ve savaş baharının bir başka adı da ölümdür, kandır, gözyaşıdır.

Şimdi, bunu niye anlatıyorum Sayın Bakan? Özellikle son on altı yıl içerisinde –bu eleştirilerimi lütfen şahsınıza almayın- AK PARTİ döneminde şu ana kadarki bütün dış politika maalesef, bize göre yanlış, gerçekten yanlış. Bakın, yani tekrar etmek istemiyorum, işte “Komşularla sıfır sorun.” denildi, maalesef komşular sıfırlandı; yeniden ilişkileri düzeltmeye başladık, düzeltmeye çalışıyoruz. Terörle mücadele konusunda biz sürekli size destek olduk, destek olmaya devam edeceğiz. Elbette terör konusunda hepimizin ortak bir şekilde mücadele etmesi gerekiyor ancak bu stratejik derinliği biz bir türlü anlayamadık gerçekten; stratejik derinliği anlayamadık, bunun da ötesinde şimdi, bir gün önce dost olan ülkeyle ertesi gün hemen düşman olabiliyoruz. Hakikaten mesela Suriye konusunda bir türlü işin içinden çıkamadık.

Hatay'a da gelmek istiyorum özellikle. İki sınır kapısı kapalı mesela şu anda. Bu konuyla ilgili, Sayın Bakanım, Yayladağı Sınır Kapısı'nın açılması noktasında bir şey yapabilir miyiz? Çünkü gerçekten hem Hatay ekonomisi için hem ülke ekonomisi için çok önemli bir kapı. Bu kapının açılması noktasında mevcut Hükümetle, mevcut Devlet Başkanıyla bir girişim yapılamaz mı? Ya da bir komisyon kurulup bu noktada bir girişim yapılamaz mı? Çünkü ben şunu düşünüyorum: Devlet yönetiminde duygusallık olmaz, kişisel husumetler de olmaz. Dolayısıyla hem ülkemizin çıkarı hem milletimizin çıkarı önde gelir. Bu vesileyle, bundan sonraki dış politikada, Mustafa Kemal Atatürk'ün çok basit bir ilkesi, hepimizin de ezbere bildiği bir ilkesi ama önemli olanın gerçekten onu uygulamak olduğunu düşünüyorum. Bir şekilde siz elinizden geleni yapmaya çalışıyorsunuz ama hepimiz çok iyi biliyoruz ki dış politikada tökezlediğimiz anlar olmuş.

Biz yeniden şunu söylüyoruz son olarak: Terörle mücadele noktasında sizin yanınızdayız, “Yurtta sulh, cihanda sulh” düsturunu da uygulamak zorundayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2019 yılı bütçenizin Bakanlığınız, ülkemiz ve milletimiz için hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum.

Dünya hızla değişmekte, ülkeler arası çıkar ve nüfuz çekişmeleri şiddetlenmekte, özellikle bölgemizdeki asimetrik çatışmalar tüm hızıyla devam etmektedir. Göç sorunları, terörizm musibeti, ekonomik türbülanslar, sosyal çalkantılar, siyasal açmazlar, etnik ve mezhep tartışmaları insanlığın umutlarını köreltmektedir. Uluslararası ilişkilerin değişen ve karmaşıklaşan yapısı da dikkate alınarak küresel sorunlara kalıcı ve kapsamlı çözümler üretebilmek için Birleşmiş Milletler sisteminde reforma gidilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye'nin, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin daimi üyelerinden biri olması, uluslararası güvenlik ve barışın temini adına daha büyük rol üstlenmesi gerektiğini savunmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'yle ilişkilerimizin ekonomik, siyasi ve güvenlik boyutlarıyla her iki tarafın karşılıklı çıkarlarına hizmet edecek şekilde, eşitlik ve karşılıklılık temelinde yürütülmesi esas olmalıdır. ABD'nin IŞİD terörüyle mücadelede “taktik ittifakı” adı altında PYD'yle ortaklık yapmasının terörle ortaklıktan başka bir anlamı yoktur. PKK'lı teröristlerin başına ödül koyması

sahip olunan niyet ve zamanlama itibarıyla oldukça kuşku vericidir. ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi YPG'yi terör örgütü olarak tanımadıklarını söylemiştir. Bugün de güya ilişkilerin geçici ve eylem odaklı olduğunu söylüyorlar. Meselenin püf noktası da burasıdır. ABD YPG'yi silahlandırmakta, eğitim desteği vermektedir. ABD'li askerler YPG'lilerle kol kola devriye turu atmaktadır. Suriye Demokratik Güçleri isimli paravan örgütün içinde yuvalanan YPG'ye her türlü imkânı sunmakta, her kolaylığı sağlamaktadır. Güney sınırlarımız boyunca kurulmak istenen terör devletinin altyapı çalışmaları sinsice ve kallesçe devam etmektedir. YPG demek PKK demektir, ölüm demektir, bebeklere sıkılan kurşun demektir. YPG'yle birlikte planı yapılan sözde kürdistan devletine, hatta büyük İsrail tasarımına Türkiye Cumhuriyeti bedeli ne olursa olsun izin vermeyecektir.

ABD'nin İran'a uyguladığı haksız yaptırım kararları, akıl ve insanlığın reddettiği, üstelik barbarlıkta zirveye çıkan yöntemlerle katledilen gazeteci Cemal Kaşıkçı olayı, etnik ve mezhebi kampaşmalar, Fırat'ın doğusundaki provokasyonlar hep aynı kapiya açılmaktadır.

Orta Doğu'nun kargaşa ve krize sokulması, Arap Baharı'yla birlikte kırılan fay hatlarının yeni cephe hatları olarak değerlendirilmesi bölgesel huzur ve barış açısından büyük bir tehdittir.

NATO kapsamında bir müttefikimiz olan ABD'nin müttefiklik hukukuna uygun ve tutarlılık sergilemesini, Türkiye-ABD ilişkilerinin ikili bir ilişki olmanın ötesinde Avro-Atlantik bölgesi ve hatta dünya barış ve istikrarı açısından kritik önem taşıdığı gerçeğine uygun politikalar izlemesini bekliyoruz.

Sayın Bakanım, şiddet ve terörü politika enstrümanı hâline getirerek masum Filistinli kardeşlerimizin hayat ve varlık haklarına kasteden İsrail sonuç itibarıyla katliamcı bir devlet olduğunu göstermektedir. ABD'nin Tel Aviv'de bulunan büyükelçiliğini haksız ve hukuksuz şekilde Kudüs'e taşıması büyük bir çatışmanın gerekçesini oluşturmuştur. İsrail, ABD'nin açtığı karanlık ve kanlı güzergâhta gözü dönmüşçesine ilerleyerek Gazze'de katliam yapmaktadır. Zulme karşı direnirken hayatlarını kaybeden Filistinli kardeşlerimize Allah'tan rahmet, yaralılara şifa diliyoruz. Türk milleti din kardeşlerinin yanındadır.

Kudüs'te, Mescid-i Aksa'da yaşanan olaylar tüm Müslümanların içini sızlatmıştır. 13 Aralık 2017 tarihinde İstanbul'da yapılan İslam İşbirliği Teşkilatının zirve toplantısı, Kudüs'ün ve Filistinli kardeşlerimizin yalnız ve çaresiz olmadığını ABD'ye ve işgalci İsrail'e somut olarak gösteren ilk adım ve tarihi bir uyarı olmuştur.

Türkiye'nin öncülüğünde alınan Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 21 Aralık 2017 tarihli kararı ile Kudüs'ün tarihi statüsü, manevi hakları teyit ve tescil edilmiştir. Kudüs davasının dünya gündemine gelmesini ve geniş bir destek bulmasını sağlayan başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere Sayın Dışişleri Bakanımızı ve diplomatlarımızı bir kez daha kutluyoruz.

Kudüs, İslam âleminin namusudur. Harem-i Şerif tüm Müslümanların şeref nişanesi, kutsiyeti çok yüksek bir ibadethanesidir. İsrail musallat olduğu Harem-i Şerif'ten derhâl elini çekmelidir, kutsallarımıza hürmet etmeli, Filistinli kardeşlerimizin hayat ve varlık haklarını öğütmeden vazgeçmelidir. Uluslararası toplum yapılan katliamı durdurmalı, daha büyük felaketlerin önüne geçmelidir.

Sayın Bakanım, medeniyetlerin beşiği olan Orta Doğu bölgesi, Türk-İslam medeniyetinin zirvesi olan Osmanlı Devleti'nin yüzyıllar boyunca sağladığı huzurlu ve müreffeh günlerini aramaktadır. Kan ve gözyaşının dinmediği bölge, küresel aktörlerin birbirleriyle vekâleten savaştığı bir coğrafyaya dönüşmüştür. Milliyetçi Hareket Partisi, başta Orta Doğu olmak üzere, bölgesel sorunların Türkiye'nin katkısı ve inisiyatifi olmadan çözülmesinin mümkün olmadığına inanmaktadır.

Irak politikamızın esası, Irak'ın toprak bütünlüğünün muhafaza edilmesine ve Irak'taki Türkmen varlığının haklarının korunmasına, Irak topraklarının Türkiye için güvenlik tehdidi oluşturmamasına dayanmaktadır. Sınırlarımız dışından ülkemize yönelen fiili terör tehdidi ve saldırıları karşısında burada yuvalanan terör unsurlarının tasfiyesi için Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan hakları kararlılıkla kullanılmaya devam edilmeli, millî güvenliğimiz için gerekli bütün tedbirler alınmalıdır.

Suriye 'de yaşanan iç savaşın ardından ülkenin barış ve istikrara kavuşması, sosyal ve ekonomik açıdan kalkındırılması, güney hudutlarımızda güvenliğinin temin edilmesi, bölgede terörist yapılanmanın tekrar inşa edilmemesi ve Suriye'de yaşayan Türk varlığının hak ve hürriyetlerinin garanti altına alınması partimiz açısından millî beka meselesi olarak kabul edilmektedir

Fırat Kalkanı Harekâtı ve Zeytin Dalı Harekâtı küresel zulmün terör örgütleri kanalıyla hayata geçirmeye çalıştığı kanlı hesaplara karşı Türkiye ve bölge ülkelerinin huzur ve istikrarını tesis etmek üzere planlanmış millî ve stratejik hamledir.

Türk milleti Edirne'den Kars'a, İzmir'den Ardahan'a kadar seferber olup el açıp dua etmiş, kahramanlarımızı desteklemiştir. Kahraman Mehmetlerimiz Hatay'da konuşlandığı sırada Yörük çadırından çıkarak askerlerimizi duayla ziyaret eden, kurban kesip hepsini evladı gibi bağrına basan Yörük Ana, Türk milletinin eşsiz ferasetine tercümanlık yapmıştır. Türk milleti sinesinden çıkan ordusuna destek verip arkasında durdukça Allah'ın izniyle hiçbir hain, hiçbir müstevli, hiçbir kanlı hesap işe yaramayacak, hedefine ulaşamayacaktır. Dilimizde Allah'ın ismi, yüreğimizde iman ve vatan sevgisi, ufkumuzda bağımsızlıktan başka bir hedefimiz yoktur. Var olma irademiz kati ve kesindir. Vatanımızı böldürmeyeceğimizi hâlâ anlamamış olanlara verilecek dersler var ise bunu da heves ve heyecanla, Allah'ın izniyle yaparız.

Sayın Bakanım, Avrupa Birliğiyle göstermelik katılım müzakereleri tıkanmıştır. Avrupa Birliği, başından beri Türkiye konusunda riyakâr ve samimiyetsiz bir tutum sergilemiştir. Avrupa Birliğinin Türkiye'yi dışlayan tutumunun sürmesi ve AB'ye tam üyelik kapısının kapanması Türkiye'yi bir yol ayrımına getirmiştir. Türkiye, Avrupa Birliğinin vesayeti altına alınacak ve yörüngesinde tutulacak bir ülke değildir. Avrupa Birliği bu gerçeği bir an önce anlamalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi, Avrupa Birliğiyle ilişkileri Türkiye için bir kimlik ve kader sorunu olarak görmemektedir. Türkiye'nin ne pahasına olursa olsun Avrupa Birliğinin yörüngesinde sürüklenmeye mecbur, mahkûm ve muhtaç olmadığını savunmaktadır. Aksine, Brexit kararı sonrasında kan kaybeden Avrupa Birliğinin, Rusya, Çin ve ABD gibi küresel rakipleri ve uluslararası terörizm, kaçakçılık, göç gibi sınır aşan sorunlar karşısında Türkiye'nin desteğine giderek artan şekilde ihtiyaç duyduğuna inanmaktadır.

Kıbrıs, Türkiye'nin en önemli millî davasıdır. Türkiye'nin Kıbrıs üzerinde kurucu antlaşmalardan kaynaklanan vazgeçilemeyecek ve tartışılmayacak ahdî hak ve yükümlülükleri bulunmaktadır. Türkiye'nin etkin ve fiili garantisinin sulandırılması ya da olumsuz etkilenmesi hiçbir şart altında kabul edilmemelidir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan soydaşlarımızın uzun yıllardır büyük bir sabır ve feragatle sürdürdüğü onurlu mücadeleyi Türkiye her şart altında desteklemeye devam etmelidir. Türkiye, Kıbrıslı soydaşlarının varlığını tehdit eden hiçbir yaklaşımın yanında olmamalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi, Kıbrıs'ta tek gerçekçi, uygulanabilir ve yaşayabilir çözümün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - ...iki bölgesi, iki milletli ve iki devletli bir ortaklık yapılanmasına dayanması gerektiğine inanmaktadır. Böylesi bir çözüm için tek taraflı iyi niyetimizin yeterli olmadığı defaatle ortaya çıkmış olduğundan hem Rum yönetiminin hem de Avrupa Birliğinin bu konuya artık iyi niyetli ve yapıcı bir şekilde yaklaşması da beklentimizdir.

Ben, bütçenizin tekrar hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum, saygılar sunuyorum. Sizlere de başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Sayın Gaytancıoğlu...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; her fırsatta yerli ve millî politikalarından bahsediyorsunuz ama neden biz bunu dış politikada yeterince hissedemiyoruz? Öncelikle birkaç yıl önce komşularla “sıfır sorun” politikası dediniz, sorunlu olmadığımız ülke neredeyse kalmadı. Şimdi, “kriz yönetimi” diyorsunuz ama hiçbir krizi doğru yönettiğinizi görmedim. Krizi taviz vererek çözüyorsunuz.

Sayın Bakan, siz ve Genel Başkanınız dış politika konusunda kamuoyuna güncel çıkışlar yapıyorsunuz ancak arkası gelmiyor. O çıkışların ardından mutlaka geri dönüşler oluyor. Biraz hatırlayalım. “Al papazı, ver papazı.” dediniz ne oldu? Papazı verdik, FETÖ’yü alamadık.

Bir zamanlar neredeyse resmî görüşmeler yaptığınız terör örgütü liderlerini bugün lanetliyoruz, bunu görmeniz gerçekten güzel. Ama, sözde müttefikimiz olan Amerika’nın PYD/YPG’yi terör örgütü görmemesi konusunda net bir tavır sergileyemiyorsunuz, sadece kınamakla geçiştiriyorsunuz.

Her fırsatta “Gümrük birliğini güncelleyeceğiz.” diyorsunuz, unutmayalım ki tam üye olmadan gümrük birliğine girdik ve ciddi tavizler verdik. Neyin güncellemesi yapılacak, bunu bize net bir şekilde söyleyebilir misiniz? Acaba gümrük birliği kapsamı dışında tutulan tarım ürünleri gümrük birliğine mi dâhil edilecek? Eğer böyle yaparsanız zaten bitmiş durumda olan Türkiye tarımını iyice bitirirsiniz. Onun için, bu güncelleme nedir? Gerçekten çok merak ediyorum, düzgün bir şekilde açıklayınız. Çünkü tam üye olursak Avrupa Birliği bütçesinden ciddi bir kaynak alacağımızı herkes biliyor. Bu konuda akademisyenken yapmış olduğum bir çalışma var; yılda yaklaşık 11,5 milyar euroluk bir kaynak Avrupa Birliği bütçesinden sadece tarım için Türkiye’ye gelecek ama tam üye olmadığımız için bu kaynağı almamız mümkün değil ama eğer gümrük birliği tarım ürünlerini kapsamına alırsa o zaman da ciddi bir pazar olacağız. Şu an ette yüzde 200’le koruduğumuz, buğdayda yüzde 80’le koruduğumuz gümrük vergileri sıfıra düşebilir. O yüzden burada bir uyarı görevini de yapmak zorundayım. Yani gümrük birliğine eğer güncelleyerek tarımı tam olarak sokarsak sıfır gümrükle ciddi anlamda bir pazar olacağız. Şu anda pazar konumundayız zaten ette, buğdayda, arpada, mısırdaki, soyada. O zaman tamamen bir pazar söz konusu olacak.

Suriye konusunda çelişkili bir dış politikamız var. “Üç saatte Suriye’ye gireriz.” dediniz ama üç günde 3 milyondan fazla Suriyeli bize geldi, hâlen bizdeler. Yurttaşlarımıza tanınmayan haklar onlara tanınıyor.

18 adalar konusunu sürekli biz gündeme getiriyoruz. Lozan Barış Antlaşması başta olmak üzere çeşitli uluslararası egemenlik anlaşmalarıyla Türkiye Cumhuriyeti egemenliğinde olan bu adalara Yunanlıların yerleştiği ve Yunan bayrakları asıldığı yönünde bilgiler vardır. Hatta 16 Nisan referandumunda –ki bunu geçen dönemde de dile getirmiştım- Yunan Savunma Bakanı, Kara Kuvvetleri

Komutanıyla birlikte Aydın'a bağlı Eşek Adası'na helikopterle gitmiş hatta bakan ve beraberindekilere kuzu çevrilmiştir, bu da basına yansıdığı için söylüyorum. Bu konuda net bir tavrımız var mıdır, bize buradan açıklama yapabilir misiniz?

4 Temmuz 2003'te askerlerimizin başına çuval geçirildiğinde “Müzik notası mı?” diye dalga geçip Rıza Sarraf gibi bir şarlatan için “Bizim vatandaşımız.” deyip Amerika'ya anında nota verdiniz. Acaba bu konuda yani 18 adamızın işgali konusunda AKP Hükûmeti olarak neler yaptığınızı merak ediyorum.

Onun dışında, Bakanlığınızın bütçesi hayırlı olsun, iyi yatırımlarda, iyi ilişkilerde kullanalım. Türkiye Cumhuriyeti'ni ilelebet payidar kılalım diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Türedi Kaya...

TÜREDİ KAYA (Kırklareli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri; sayın bürokrat arkadaşlarım ve sayın basın; hepinize merhaba, hepinize iyi günler. Şimdiden hayırlı olsun diyorum Dışişleri Bakanlığı bütçemiz.

Değerli arkadaşlar, kurulduğumuz günlerde bizim çok büyük bir politikamız vardı: Yurtta barış, dünyada barış. Bunu terk ettiğimizden bu yana başımız maalesef sorunlardan kurtulmuyor bir türlü. Örneğin, Kıbrıs sorunda “ver kurtul” politikası bugüne kadar süregeldi. Onu bir milli dava yapmış, en haklı olduğumuz davaya ömrünü vermiş olan Rauf Denktaş bir tarafa itilerek, daha çok ver kurtulcularla iş birliği yapılarak, onlar desteklenerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde iktidara getirilmişlerdir ve bu sorunu gittikçe çıkılmaz bir hâle getirdiniz. “Kıbrıs bize ayak bağı oluyor.” anlayışı hâkimdir hepimizin bildiği üzere.

Bunun dışında, Suriye politikamızda rejim ve iktidar devre dışı bırakılmıştır ve diğer güç odaklarıyla iş birliğine gidilmiş ve bu, ülkemizin başına da ayrı bir sorun açmıştır. Bu konuda hiçbir tedbir alınmadan yaklaşık olarak 4-5 milyon Suriyeli Türkiye'ye gelmiş ve Türkiye bugün onlara bakma yükümlülüğündedir.

Değerli arkadaşlar, Orta Doğu ülkelerinde saygın bir yerimiz varken uygulanan zikzaklı mezhepçi politikalar yüzünden sözüne itibar edilmez bir ülke hâline geldik ve her gün biraz daha yalınlaşıyoruz dünyada. Avrupa Birliğiyle ilişkiler üç yıldır rölantide gidiyor; hiçbir görüşmede, hiçbir sonuca ulaşamadık şu ana kadar. İç politikamızda totaliter hatta diktatöryal diyebileceğimiz yaklaşımlar sayesinde kuvvetler ayrılığı prensibini hiçe sayarak yapılan uygulamalar, Suudi Arabistan'ın Başkonsolosluğunda işlenen vahşi cinayetin kendi topraklarımızda uygulanması ve Türkiye'nin buna sessiz kalıp hiçbir şey yapmaması dış politikada itibarımızı yerlere sermiştir.

Dışişlerinde personel azlığından, yeni eleman alınacağından bahsettiniz Sayın Bakanım. Dışişleri çalışanlarımıza “monşer” diyerek küçümseyip alay eden bir zihniyetle şimdi de hariciyeye alınacak elemanlardan KPSS istenmemesi tamamen liyakatten uzak, keyfiyetin hâkim olacağı bir personel alımı dış politikamıza ne kazandıracaktır dünyaya rezil olmaktan başka?

Kopenhag Kriterleri'ni hiçe sayıp alay etmek, Wikipedia'ya erişimi yasaklamak uygar ülkelerin alay konusu olmaktan başka ne işimize yarayacaktır?

Dış ilişkilerde sıfır sorun, sıfır sorun hâline gelmiştir. Bu anlayış mutlaka aşılmalıdır. Rusya'yla uçak sorunu, İran'la füze sorunu, Suriye'yle mezhebe dayalı sorun, İsrail'le Mavi Marmara sorunu, Avrupa'yla sözlü sataşma sorunları ve sonra istedikleri her şeyi vermeler. Nereye gidiyoruz, ne yapmak istiyorsunuz?

İç siyasette ve dış siyasette yapılan bu yanlışlar, hiç olmaması gereken bir ekonomik krize sokmuştur ülkemizi maalesef. Tekrar ülkemizi kurucu ayarlarına döndürmek mecburiyetindeyiz. Felsefeye, sosyolojiye, mantığa, matematiksel düşünce çerçevesinde bir eğitime, düşünce bütünlüğü, eğitim birliği, yaşam birliği, fırsat eşitliği, müspet ilimlere yönelme... Hayatta en hakiki yol göstericinin çağdaş bilgi olduğunu toplumun her alanında yerleştirmeliyiz. Demokrasiye inanmak, tam demokrasiye geçişi sağlamak bizim şiarımız olmalıdır ve tekrar “Yurtta barış, dünyada barış” kavramını hayata geçirmek için büyük bir gayret içinde olmamız gerekmektedir.

Sayın Bakan, bizim Müslüman ülkelerde mezhep ayrılıklarını kaşımak yerine Müslüman ülkelere bilimle, sanatta, teknolojiye ve sanayide örnek olacak adımları mutlaka atmamız gerekir diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Zeybek...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, Değerli Bakanım, cumhuriyet döneminde, hatta Osmanlı’dan beri iki yüz yıllık harbiye, maliyeden sonra en önemli teşkilatı oluşturan hariciyenin değerli bürokratları; hepinize yeni bütçenin hayırlı olmasını dileyerek sözlerime başlıyorum.

Dışişleri Bakanlığı Türkiye’nin çok tarihsel bir kurumudur ve bu kurumun içinde çalışmış olan çok sayıdaki personelimiz de zaman içinde görev başında şehit olmuşlardır, onları anarak sözlerime başlıyorum.

Sayın Bakanım, son yıllarda, özellikle Avrupa’da milliyetçi ve ırkçı politikalar AB ülkelerinde çok yaygın biçimiyle artmaya başlamıştır. Başlangıçta Müslüman toplum ve Müslüman nüfus üzerinde gelişen bu hareketler giderek göç ve göçmen sorunlarının ülkedeki sağcı siyasal partilerin kaşımaları sonucunda da ciddi biçimiyle artış göstermektedir. Avrupa Birliği 2015 yılında Paris’te yapmış olduğu göç ve göçmen sorunlarına ilişkin toplantıda kendisini göçün yarattığı tehditlerden koruma konusunda bir strateji geliştirmiştir. Avrupa Bölgeler Meclisi de özellikle yerel belediyelerin göç ve göçmen sorunu karşısında nasıl mücadele edeceği konusunda kendi değerlendirmesini yapmıştır.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım; Türkiye’ye kaçak olarak giriş yapmış olan göçmenlerle ilgili de düzenlemeye değinmek istiyorum. Bizim sadece Suriye’den gelmiş olan göçmenlerin dışında, son yıllarda özellikle Asya’nın hemen hemen bütün ülkelerinden kontrolsüz ve kaçak olarak gelmiş ve Türkiye’de ucuz iş gücü olarak çalışmakta; böyle bir problemle de karşı karşıyayız. Almanya’da yerel yönetimler göç ve göçmen sorunlarıyla ilgili toplantı düzenlediğinde, kurulu binlerce belediye, 1 milyona yakın göçmeni nasıl istihdam edileceği konusunda bir politika geliştirmiş. İşte 8 göçmenle, 1.000-1.500 göçmen arasında, hangi belediye sınırlarında ne kadar göçmenin yer alacağı bile belirlenmiştir. Maalesef Türkiye’deki göçmen sorunları meselesiyle ilgili olarak yerel yönetimler ile Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Hükûmetiniz ortak çalışmayı başaramamıştır. Ucuz krediyle Türkiye’de finansman sorununun çözümlendiği dönemde yüksek büyüme için lazım olan ucuz iş gücü maalesef bu işçilerle de sağlanmıştır ve belli bir kesimin de açıkçası ucuz iş gücü işine gelmiştir, bunu mutlaka dikkate almak gerekir.

Sürdürülebilir göçmen politikaları konusunda özellikle Türkiye’de hızlı göç veren tarımsal ve hayvancılığın olabildiğince daraldığı alanlarla ilgili mutlak bir planın gerçekleşmesine ihtiyaç vardır. Yani İstanbul’da, büyük şehirlerde, şehrin özellikle de merkezî yerleşimlerinde bulunan göçmenlerin, bir biçimiyle iskân politikalarının -bunların uzun süre Türkiye’de kalacağı da göz önüne alındığı zaman- mutlaka değerlendirilmesi gerekir.

Bakın İstanbul'daki tarihî yarım ada, Fatih -hemen onun yanı başında- Zeytinburnu ilçelerimiz bugün saat sekizden sonra insanların yani Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının sokağa çıkmaya cesaret edemeyeceği bir noktaya gelmiştir. Bununla ilgili mutlak bir iskân politikasına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Son on yıl içinde -söylenildiği için söylüyorum- Sayın Bakanım, eski Dışişleri Bakanı sonra da Başbakanlık yapmış olan ve “Stratejik Derinlik” kitabının yazarı Sayın Davutoğlu'nun bu ülke tarihinde göreve gelmiş ve bu ülkeye zarar vermiş en kötü Dışişleri Bakanı olduğunu buradan belirtmek istiyorum. Öylesine stratejik hatalar yapmıştır ki, öylesine cumhuriyet hükümetlerinin izlediği dış politikadan bir manevraya iktidarınızı da sürüklemiştir ki şimdi sizin bürokrasinizin, onun Türkiye dış politika siyasetinde yarattığı bu zikzakları ve bu yanlış politikaları giderme konusunda uzunca bir çaba harcamanız gerekmektedir.

Burada Dışişleri Bakanlığımızın yetişmiş bürokratlarının görüş ve düşüncelerinin mutlaka siyasetin önüne gelmesi gerekir. Bürokraside, özellikle Dışişleri bürokrasisinde kâtiplikten, ataşelikten, maslahatgüzarlıktan, konsolosluktan, büyükelçiliğe giden sürecin devam etmesinde büyük fayda vardır. Siyasette emekli milletvekillerinin büyükelçi olmasının mutlaka engellenmesi gerekir diyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sağ ol Sayın Vekilim.

Sayın Tuma Çelik...

TUMA ÇELİK (Mardin) – Merhaba bütün arkadaşlarım.

Şimdi burada biz sunum dinledik, bu sunumun içerisinde birçok belirleme dile getirildi. Bunların birkaç noktasını dile getirip onlara ilişkin bazı görüşleri dile getirmek istiyorum.

Şimdi, hemen hemen bütün dünyanın terörist örgüt olarak kabul ettiği IŞİD'le mücadele edildiği söylendi ama TÜİK'in yayınladığı belgelerde 2013, 2014, 2015 yıllarında Türkiye Cumhuriyeti'nin IŞİD'in hâkim olduğu sınır kapılarında çok ciddi bir ticaret yaptığı ortaya konuyor, milyonlarca dolarlık ticaret yaptığı.

Uluslararası alanda yapılan haksızlıklar dile getirildi. Gazze'de, Arakan'da ortaya çıkan insan trajedisine ilişkin Türkiye'nin tepkisi dile getirildi, Türkiye'nin tepki koyduğu ortaya konuldu ama yine Yemen'de benzer bir durum yaşanmasına rağmen burada da hiçbir şey yapılmadığını görüyoruz.

Avrupa Birliğiyle uyumun, Avrupa Birliğiyle bütünleşmenin stratejik bir hedef olduğu dile getirildi ama Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Birliği Bakanlığını bir başkanlık düzeyine indirdi. Birçok arkadaş dile getirdi, Avrupa Birliği Avrupa Parlamentosunda ortaya çıkan... Mesela Kati Piri'ye indirgendi mesele onun durumuyla, onun kişiliğiyle ya da onun yaklaşımıyla... Ama burada AKP milletvekilleri Kati Piri Türkiye'ye geldiğinde bire bir birçok görüşme yaptılar.

Yine, Libya konusu dile getirildi birçok noktada ama Libya'da son süreçte biz çekildik, Libya'ya da bizi almadılar.

Şimdi, aslında bütün bunların ortasında yani bu sorunların -ortasında yatan sebep- hem içeride hem dışarıda Türkiye'nin sergilediği politikanın yanlışlığından kaynaklandığını ben düşünüyorum. Türkiye ideolojik bir yaklaşımla dış siyasete yaklaşıyor. Türk, İslam, Sünni kimliği ve ideolojisi çerçevesinde yaklaştığı için ortaya birçok sorun çıkıyor. Mesela komşularıyla ilişkilerinde bu temel nokta üzerinde siyaset yaparak oluşturmaya çalışıyor. Evet, belki Türkiye şu anda sahip olduğu toplumsal yapı içerisinde Süryani, Kürt, Arap vesaire olduğunu kabul etmeyebilir ama bunu, Suriye'de bu halkların varlığını inkâr etse bile uluslararası ilişkilerde bunun bir karşılığı olmuyor ya da Türkiye

yurt dışında soydaş olarak tanımladığı -çokça dile getirildiği için isimlerini söylüyorum- Gagavuzlar, Ahıska Türkleri, Uygur Türkleri, Türkmenler vesaire; tabii bütün bunlara sahip çıkmak, bütün bunlara değer vermek, onların ihtiyaçlarını, sorunlarını karşılamak önemli bir şey. Ama ben bir Süryani'yim ve Türkiye'nin vatandaşım, yıllardan beri, Türkiye'nin kuruluşundan beri bu durum böyle. Fakat Türkiye Cumhuriyeti'nin mesela Suriye'de, Irak'ta, Lübnan'da, İran'da Süryanilerden bahsettiğini görmedim ya da Avrupa ülkelerinde Süryanilere yönelik bir politikasının olduğunu ben görmedim.

Aynı şekilde Türkiye'nin komşularıyla ilişkilerinde de ortaya çıkan sorunu ben dile getirmek istiyorum. Evet, Bosna-Hersek'le biz ilişkilerimizi geliştirelim ya da dünyanın başka bir ülkesindeki bir ülkeyle iyi ilişkiler geliştirelim ama neden mesela Türkiye Yunanistan'la ilişkilerini geliştirme, Ermenistan'la ilişkilerini geliştirme ya da Kuzey Irak'taki bölgesel yönetimle ilişkilerini geliştirme konusunda bu kadar hassasiyet göstermiyor ya da burada dile getirildiğinde bunlar tartışılmıyor? Arakan'daki Müslümanlara yapılan baskıları nefretle kınıyor ve Türkiye'nin bu noktada Arakan Müslümanlarına yaptığı yardımları, onların sorunlarına el atmasını elbette önemli buluyorum. Ama aynı Türkiye'nin IŞİD terör örgütlerinin Ninova'daki Süryanilere saldırdığında, Şengal'deki Ezidilere her türlü baskıyı yaptığında aynı duyarlılığı, aynı yaklaşımı göstermesini bekliyordum, Türkiye bunu göstermiyor.

Sonuç olarak, Türkiye hem içeride olduğu gibi Türk-İslam-Sünni çerçevede içerisinde hareket ettiğinden dışarıdaki yaklaşımlarında da bu şekilde hareket ediyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TUMA ÇELİK (Mardin) - Bitireyim izin verirseniz.

BAŞKAN – Ek süre vermiyoruz, buyurun bitirin. Sistem beş dakikaya ayarlı, veremiyoruz.

TUMA ÇELİK (Mardin) - Türkiye'nin bu yaklaşımı gayriciddidir, antidemokratiktir ve şu anda yaşadığımız çağdaş dönemden uzak bir yaklaşımdır. Bir önce bu yaklaşımını değiştirmesi gerektiğini düşünüyorum ve bütün Türkiye'nin, bütün halklarla birlikte bir bütün olduğunu kabul etmesini içeren politika yapması gerektiğini düşünüyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kayışoğlu burada mı? Yok.

Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Değerli Bakan, değerli milletvekilleri; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum, yeni bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

24 Haziran seçimlerinden sonra yeni sisteme geçildiği ilan edildi ve bununla ilgili düzenlemeler de peş peşe yapıldı. Ancak hâlâ yerine oturmamış noktalar söz konusu. Örneğin Cumhurbaşkanlığı Dışişleri Başkanışmanlığı. Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu ile Dışişleri Bakanlığı arasında nasıl bir ilişki var? Bu belli değil. Madem yeni sistemde Cumhurbaşkanı hükûmetin başı ve Dışişlerini temsilen bir bakan var, neden bir başkanışmana ihtiyaç duyulur bunu sorgulamak lazım. Bu durum Bakanlığın görev ve sorumluluklarına gölge düşürmez mi? Dahası, Dışişleri Bakanlığı ve onun bürokratları dururken Cumhurbaşkanlığında bu konuyla ilgili bir kurul oluşturulmasını açıkçası anlamakta zorlanıyoruz.

Dışişleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken Cumhurbaşkanlığının da burada temsilen olmasını açıkçası beklerdik. Ne de olsa Bakanlıktan çok Cumhurbaşkanlığı sözcüleri açıklama yapıyorlar dış politikayla ilgili. Daha yeni, Türkiye'nin İtalya'da düzenlenen Libya Konferansından çekildiğini Dışişleri Bakanlığından değil, Cumhurbaşkanı Yardımcısından öğrendik.

Değerli milletvekilleri, Bakanlık bütçesinde hepimizin malumu, önemli oranda bir artış söz konusu. Geçtiğimiz yıl 3 milyar 310 milyon olan Bakanlık bütçesi bu yıl 4 milyar 635 milyona yükseldi. Artış oranlarının yüzde 40'a kadar çıkması dikkat çekici. Kuşkusuz bunda kapatılan Avrupa Birliği Bakanlığı bütçesinin de buraya eklenmesi önemli. Ancak bütçenin ekonomik kısmına ilişkin yapılan değerlendirmeden öte siyaset yapma ve üretme tarzına dair de bir dizi eleştirimiz var.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin istikrarlı bir dış politika konsepti yok. Dönemlik şekillenen ve günlük olaylara göre hızlı değişimler gösteren bir dış siyasetin ülkemize kazandıracağı bir şey yok.

Son üç yılın Bakanlık bütçesi sunumlarına eğer dikkatlice bakarsak 2015 yılında Avrupa ve Avrupa Birliği eleştirileri, 2016 yılında Rusya'yla yaşanan gerilimler ve Rusya ilişkileri ağır basarken 2017 yılında ise ABD'yle ilgili eleştirilerin öne çıktığını görüyoruz. Her şeyden önce bir ülkenin dış politikasının kısa vadeli gelişmelerden bu denli yüksek etkilenmesi çok normal değil. Yıllar içinde iktidar değişmese bile dış politikanın bu denli değişmiş olması ülkemiz adına açıkçası düşündürücü.

Bu dünyada küresel olarak, bölgesel olarak bu ülkenin yeri neresi, belli değil. Bizler bu anlamda kısa, uzun ve orta vadeli projelerimizi ortaya koyacak mıyız, sormak istiyoruz; nasıl bir vizyonla hareket edeceğimizi sormak istiyoruz. Dış politika âdeta iç politikaya malzeme edilmiş durumda. Küresel durumdan ziyade bölgesel gelişmelerin içerisine sıkışmış bir dış politika izliyoruz. Suriye'yle, Irak'la, AB ve ABD'yle son derece pragmatik ve faydacı politikalar izliyoruz, milli olmaktan uzaklaşıyoruz. Almanya'yla yaşadığımız tutuklu gazeteciler krizi, ABD'yle yaşanan rahip krizi aslında dökülen dış politikanın sadece hukuk alanındaki sonuçları bana göre.

Avrupa Birliğiyle ilişkilerimiz ise çok önemli. Sadece ticari potansiyelleri dikkate alınsa bile Avrupa Birliği çok önemli. Ancak şimdi durmuş olsa bile Avrupa Birliğiyle ilişkilerimiz de istikrarsız. Avrupa Birliğiyle ilişkilerimiz AB Bakanlığının kapatılması ve bunun yerine bir başkanlığın kurulmasıyla özetlenebilir. Bu durum aslında iktidarın AB sürecine bakışını da özetliyor. AB'yle ilişkiler iç siyaset malzemesi yapılır hâlde son zamanlarda ve son zamanlarda ilişkilerimizde bir durgunluk olsa da her seçim döneminde Avrupa ve Avrupa Birliğiyle gergin bir gerilim yaşıyoruz. Bir taraftan gerilim yaşanırken diğer taraftan da vize serbestliği gibi vaatleri sıralayabiliyoruz. Vize serbestliği konusu her seçimden önce yaşanıyor ama şu anda adı bile anılmıyor. Son olarak AB Delegasyonu Türkiye Temsilcisi Büyükelçi Christian Berger, Türkiye'nin yıllardan beri beklediği vize serbestliği sürecinin birkaç yıl alacağını söyledi. Bu noktada, Türkiye'nin siyasi alanda atacağı adımların belirleyici olacağına dikkat çekmek isteriz. Doğrusu, Dışişleri Bakanlığının işi oldukça zor. Bu alanda ilerleme kaydedebilmek için sadece kendi Bakanlığını değil, aynı zamanda İçişleri Bakanlığının ve Adalet Bakanlığının da somut adımlar atması gerekiyor. Ama buna dair de bir emareyi göremiyoruz.

Gümrük birliğinin güncellenmesi ciddi bir tartışma. Ülkenin dış politika ile iç politikası iç içe. Bu şekilde giderse güncellenmeyecek. Güncellense dahi ülkemizden beklenen çeşitli kriterlerin yerine getirilmesi gerekmekte. Demokrasi ve insan hakları noktasında kriterlere Hükümetin nasıl yaklaştığı uygulamalardan da görülüyor. Hükümetin dış politikada yol alabilmesi için içeride kendi vatandaşlarına da nefes aldırması gerekiyor. Biliyorsunuz, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi geçtiğimiz yıl nisan ayında Türkiye'yi tekrar izleme sürecine aldı. Ne yazık ki hem AB tarihinde hem de cumhuriyet tarihinde bir ilki yaşadık. İzleme sonrası tekrardan izleme sürecine geçmek bu iktidarın dış politika alanındaki açık bir görüntüsüdür.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Karabat.

Sayın Güzelmansur...

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Sayın Bakan, Mart 2011’de Suriye’de bir iç savaş baş gösterdi, bir ateş alevlenmeye başladı. İktidar, 911 kilometrelik sınırimızın bulunduğu, iki ülke vatandaşları arasında akrabalık bağlarının olduğu komşumuz Suriye’de çıkan yangını söndürmek yerine alevlendirmeyi tercih etti, bu alevin bize sıçrayacağı hesap edilmedi. Rejimin karşısında, Amerikan ve Batı emperyalizminin yanında yer aldı. Suriye’nin yönetimi ile Rusya ve İran ilişkileri fark edilmedi. Emperyalizmin rejim sonrası dönem için planları doğru okunamadı. Sonradan kabul ettiğiniz diplomatik hatalar yapıldı. Suriye rejimine birkaç ay ömür biçildi, “Gitmesi yakındır.” denildi. Yedi yılın sonunda hâlâ Suriye rejimi orada duruyor. Üç saatte Şam’a gidecek, Emevi Camisi’nde namaz kılacaktınız. Dokuz saatte Süleyman Şah Türbesi’ni taşıdık. Açık kapı politikası uygulanmaya başlandı, 100 bin Suriyelinin geleceği öngörülüyordu. Bugün bunun 35 katı; 3,5 milyon Suriyeliye ev sahipliği yapıyoruz. Yanlış Suriye politikalarının sadece Suriyeli göçmen ayağında 35 milyar dolar millî servet harcadık. Açık kapı politikası sonucu sınırlarımız kevgire döndü, ülkemizde teröristler cirit atar oldu, terör saldırıları arttı; turizmimiz, ekonomimiz baltalandı.

Özetle Sayın Bakan, tarihî bir dış politika hatası yaparak girdiğiniz Orta Doğu macerasında, Türkiye, elinde 3,5 milyon Suriyeli, milyarlarca dolarlık mali bir yük, toplumsal, kültürel, psikolojik, ekonomik yüzlerce sorun, yerine getirilmemiş birtakım Avrupa vaatleriyle orta yerde kalmış durumdadır.

Sayın Bakan, yanlış Suriye politikasının bir de daha derin Hatay boyutu vardır. Yedi yıldır Suriye’de süren iç savaşın gölgesinde yaşayan bir şehirdir Hatay. Hatay 1,5 milyonluk nüfusa göre yapılan hesaplardan pay alan ama bu payı gerçekte Suriyelilerle birlikte 2 milyonun paylaştığı bir şehirdir; Suriye iç savaşından, ekonomik, sosyolojik, psikolojik anlamda en derinden etkilenen şehirlerin başında geliyor. Suriye iç savaşının başlaması ve yanlış Suriye politikası nedeniyle ihracat yollarımız daraldı, sınır kapılarımız kapandı, nüfusunun üçte 1 ‘i kadar Suriyeliye ev sahipliği yapmak zorunda kaldık, lojistik sektörü çökme noktasına geldi, Suriye erişimi sayesinde 14 Orta Doğu ülkesine ihraç ettiğimiz yaş sebze, meyve ve hububatı ihraç edemez olduk, karşılıklı vizelerin kaldırıldığı dönemde günübirlik giriş çıkışlarla yapılan, yüz binlerce insanın geçim kaynağı olan ve kentin ekonomisine de katkı sağlayan bavul ticareti bitti; en önemlisi imajı zedelendi, savaşa, tehlikeyle anılır oldu Hatay. Hatay bugün Türkiye’nin en mutsuz 4’üncü kenti.

Hatay, bugüne kadar, yüzyıllara dayanan hoşgörüsüyle, farklı renkleri ahenk içinde yaşatma kültürüyle, kendi kendine yetme güdüsüyle bu yükü taşıdı. Ancak ülkemiz derin bir ekonomik krizin eşiğindedir, paylaşacak ekmek küçülmüştür, bıçak kemiğe dayanmıştır.

Sayın Bakanım, tüm bunlara son vermek için, 82 milletten binlerce savaşçının çarpıştığı, 28 ülkenin doğrudan ya da dolaylı içinde yer aldığı Suriye’deki iç savaşın emperyal bir savaş olduğunu görün, onu istiyoruz. Suriye’de Türkiye’nin çıkarlarının korunacağı realist bir politika istiyoruz. Ulu Önder Atatürk’ün “Yurtta sulh, cihanda sulh.” ilkesine paralel bir dış politika istiyoruz. Sınır kapılarımız açılsın, 14 Orta Doğu ülkesine yeniden erişim imkânımız olsun. Suriye’de barış ortamı sağlandıktan sonra ilimizdeki Suriyeliler ülkelerine dönsünler istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güzelmansur.

Sayın Sındır...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Dışışleri Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, bugün Plan ve Bütçe Komisyonumuzda Dışışleri Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Bütçe üzerine söylenenler üzerinde durmayacağım. Sayın Bakanın yaptığı sunum ve bizlere takdim ettiği, Bakanlığımızın, üzerinde de “2019 Yılına Girerken Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde Girişimci ve İnsani Dış Politikamız” başlıklı kitapçığın üzerinden ve Bakanlığın genel birkaç konusu üzerinden sözlerimi sürdürmek istiyorum.

Tabii, dış politikamızın tutarlı ve süreklilik arz etmesi gerektiği, milli olması gerektiği, ekonomik, sosyal çıkarlarımızı koruyan, kollayan bir politika olması gerektiği, bir devlet politikası olması gerektiği, herhangi bir hükümetin siyasi amaçlarına hizmet eden değil, devletin çıkar ve menfaatlerine hizmet eder bir politika olması gerektiği, belirli bir mezhep veya inanç temelli değil, herkese eşit mesafede ama barışçıl olması gerektiği, tarafsız, adil ve akılcı olması gerektiğini hep söylüyoruz, iç politikanın da alet olmaması gerektiğini söylüyoruz.

Sayın Bakanım, yaşadığım için biliyorum yani tecrübe ettiğim için biliyorum. Örneğin Bulgaristan’da “Hak ve Özgürlükler Hareketi”ni biliyorsunuz, bir siyasi parti. Bu siyasi parti, 1990 yılında totaliter rejime karşı oradaki soydaşlarımızın mücadelesiyle kurulmuş, önce yeraltında kurulmuş, sonra legal hâle gelmiş ve oradaki soydaşlarımızın hak ve çıkarlarını bugünlere kadar sürekli gözetten bir parti. Ancak şahit olduğum bir şey ki Bulgaristan’daki Sofya Büyükelçiliğimizin ve Türkiye’de Hükümetin ya da siyasi partilerin, özellikle AK PARTİ’nin, başka siyasi bir partiye, Bulgaristan’da oluşturulmak istenilen “Dost” adı altında bir partiye açıktan yoğun bir destek çabasıyla orada milli bir politika, bir devlet politikası olmasından ziyade iç politikaya alet edilen bir politika izlendi. Buna şahit olduğum için üzülererek söylemek istiyorum, orada herhangi bir siyasi partinin güdümünde değil, oradaki milli menfaatlerimizi, çıkarlarımızı gözetten bir yaklaşım içerisinde olmanın ve oradaki yegâne ve en güçlü siyasi parti konumunda olan Hak ve Özgürlükler Hareketine karşı böyle bir çabanın doğru olmadığını belirtmek istiyorum.

Sayın Bakanım, bir Avrupa ordusu, biliyorsunuz, Avrupa Birliği ordusu, 23 üyenin de imza attığı bir Avrupa Birliği ordusu var. Bu konuda ben çok detaylı bilgi alamadım. Kitapçığı inceledim gerçi, gözümünden kaçmış olabilir, belki vardır ama bulamadım varsa da. Bu konuda dış politikamızın, politikalarımızın ne olması gerektiği konusunda sizin de düşüncelerinizi almak istiyorum. Tabii, bu kapsamda şunu da belirtmek istiyorum: Bu PESCO 27 ülkenin –ki Avrupa ülkesi Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Hırvatistan, bunun içerisinde Fransa, Almanya da var, birçok ülkenin- katıldığı ve savunmaya ilişkin yatırımların düzenlenmesi için bağlayıcı ve kapsayıcı bir hukuki çerçeve olduğu belirtilen PESCO’ya, Avrupa Birliği toprakları ve vatandaşlarını korumak olarak tanımlanmış PESCO’ya karşı Trump’ın da bir açıklaması var Macron’a yönelik: “Macron, Avrupa’yı ABD, Çin ve Rusya’dan korumak için kendi ordusunu kurmayı öneriyor fakat Birinci ve İkinci Dünya Savaşı’nda olan Almanya’ydı. Bu, Fransa açısından nasıl gelişmişti? ABD gelmeden önce Paris’te Almanca öğrenmeye başlıyorlardı.” gibi ifadeler kullandı. Burada bizim dış politika çerçevemiz nedir, yaklaşımımız nedir? Bu PESCO’ya katılım veya katılmak veya katılmamak; duruşumuz nedir? Bu konuda bizleri bilgilendirirseniz memnun olacağım.

Bir üçüncü konum ise –zamanım var, yeterli olur sanıyorum- Sayın Bakanım, sabahki oturumda sizi üzen, biliyorum, rahatsız eden belki ama yanlış anladığınız, Bakanlığımızın bürokrasisine, bürokratlarına ve çok kıymetli büyük elçilerimize, bütün bürokrat arkadaşlarımıza veya sizin Bakanlık

ekibinize yönelik herhangi bir eleştirisi yoktu, asla böyle bir şey yok. Bugüne kadar devletin politikasını en iyi şekilde yürüten bir kadronuz var. Bundan bir şeyimiz yok ama ben de aynı konuya vurgu yapmak istiyorum.

Bakın, 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi var. Bu kararnamenin 22’nci maddesi ve arkasından 26’nı maddesiyle “Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu” diye bir kurulun oluşturulması sağlanmış durumda. Bu maddeyi okumak istiyorum: “(1) Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Türkiye’nin uluslararası ilişkilerine yönelik politika önerileri oluşturmak,
- b) Bölgesel etkinliği artırmaya yönelik politika önerileri oluşturmak,
- c) Bölgesel sorunlara çözüm önerileri geliştirmek,
- ç) Küresel gelişmeleri analiz ederek raporlamak,

d) Değişen güvenlik ortamını analiz ederek, tehditlere, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarının yasadışı faaliyetlere karşı korunması, güvenliğinin sağlanması, ülke içinde ve uluslararası alanda işbirliğinin geliştirilmesi ile sınır yönetimine ilişkin güvenlik politika önerileri geliştirmek,

- e) Türkiye’nin göç politika ve stratejilerini belirlemek...” Geçiyorum o maddeyi.

“f) Afet ve acil durum halleri ile ilgili önleme, müdahale ve iyileştirme konularında politika önerileri geliştirmek,

Sivil havacılık, siber güvenlik, karayolu, demiryolu ve havayolu trafik güvenliği ile ilgili politika önerileri geliştirmek.” gibi hem dış politika hem güvenlikle ilgili görev, yetki ve sorumluluklar tanımlanmış. Gayet güzel.

Şimdi, daha önce bu görev, yetki ve sorumluluklar neredeydi Sayın Bakanım, kimdeydi? Bu kurul olmadan önce, bu kurul yok iken Dışişleri Bakanlığımızın görev, yetki ve sorumlulukları neydi? Bu alanla çatışan, çakışan sorumluluk alanlarınız var mı, görev ve yetkileriniz var mı? Yoksa saygı duyarım. Eğer “Bunlar Dışişleri Bakanlığının görev, yetki ve sorumluluk alanlarına girmiyordu, şu anda da kurulda, zaten bizim sorumluluk alanımız değildi.” diyorsanız diyecek bir şeyim yok ama bu yetkileri, bu görev, yetki ve sorumlulukları sizin Bakanlığınızdan, görev yetki ve sorumluluklarınızdan alınmış ve kurula verilmiş bir alan var mıdır yoksa bunları daha önce kim yapıyordu? Bu konuda Bakanlar Kurulunun yetkisi vardı burada daha önce, biliyorum. Bakanlar Kurulunun o yetkisi de tabii ki dış politikayı öneren Dışişleri Bakanlığı olduğu için o politikayı Bakanlar Kurulu kararıyla belki uyguluyordunuz ama şu anda böyle bir kurul var. Yani bu kurul -Sayın Kuşoğlu sabahki söyleminde “iki başlılık” derken- bir dış politika kurulu ve Dışişleri Bakanlığıyla arasında bu anlamda bir çelişki sizce yok mudur? Nasıl bu konuda çalışma programını izliyorsunuz?

Ben, 2019 yılı bütçesinin Dışişleri Bakanlığımıza ve tabii ki devletimize, vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sizin başarınız, bizim ülkemizin, milletimizin, vatanımızın bağımsızlık ve özgürlüğü adına ve gerek içeride ve gerek dışarıda barışın tesisi anlamında hepimizin başarısı olacaktır. Bunu yürekten dileyerek söylüyorum. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Nurhayat Hanım yok, değil mi? Yok.

Sayın Arzu Erdem, buyurunuz.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; Dışişleri Bakanlığı bütçesinin hayırlara vesile olmasını şimdiden temenni ediyorum.

Özellikle dış politika ve Avrupa Birliği politikasıyla ilgili tespitlerde bulunmak üzere söz aldım. Avrupa Birliği ilerleme raporu önümüzdeki aylarda yazılacağından dolayı bununla ilgili almış olduğumuz geri dönüşler ve rapora ilişkin, içerisinde yer alacağı ifadeler noktasında bilgilerle ilgili de biraz bilgi vermek istiyorum. Şöyle ki: İlgililerle yaptığımız yurt dışı seyahatlerinde, görüşmelerde Türkiye’ye karşı siyasi bir ön yargıyla, siyasi bir saikle aslında sağlıklı bir raporun çıkmayacağını ve Avrupa Birliğiyle ilgili sürecin, çok uzun senelerden beri devam eden müzakerelerin bundan sonrası için de devam etmemesi ya da farklı boyutta aslında dondurulması yönünde bir görüş söz konusu.

Yapmış olduğumuz görüşmelerde yine gümrük birliği güncellemesinin yapılması noktasındaki ısrarımız Dışişleri Bakanlığının da mutlaka takip etmesi gereken konulardan bir tanesi çünkü gümrük birliği güncellemesi, Avrupa Birliği üyeliğiyle bağlantılı değerlendirilmemeli ve ticari çıkarlar noktasında Avrupa Birliği üyesi ülkelerin de Türkiye’yle ticari münasebetlerin güçlendirilmesi noktasında önem arz edeceğinden dolayı özellikle üye ülkelerin bu konudaki görüşü ve çalışmaların sürdürülmesi gerekiyor.

Eksik fasılların açılması noktasında yine bir direnç oluşacaktır bundan sonrası için yani vize serbestisi ve Avrupa Birliği’ne üyelik konusundaki çalışmaların o kısmı aslında biraz karanlıkta durmakta.

Göçmen politikası ve mültecilerle alakalı Avrupa Birliği üyesi ülkelerin kaygıları aslında bizimle yakınlaşmalarına vesile oluyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın son açıklaması, bundan sonra gelecek olan herhangi bir göçmen dalgasına Türkiye Cumhuriyeti devletinin kapılarını açamayacağını ve maddi, manevi bu yükü taşımayacağına dair açıklaması aslında bizim açımızdan olumlu, onlar açısından bir kaygı oluşturdu. Her birinin aslında merakla sorduğu “Peki, bundan sonra herhangi bir karışıklık olursa ne olacak? Türkiye gerçekten bu mültecileri karşılamayacak mı?” diye kendi ülkelerinden ürkünmektedirler. O sebeple, bu sürecin, aslında işin doğrusu, çok doğru değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle gümrük birliğinin güncellenmesinin ve ekonomik çıkarlarımızın ve emperyalist güçlerin ülkemiz üzerinde oynadığı o ekonomik baskıyla doğru orantılı olarak mutlaka iyi değerlendirilmesi gerektiğini ve özel çalışmaların yapılması gerektiğini buradan tekrar vurgulamak istiyorum. Özellikle, üzerinde durdukları, olağanüstü hâlin bittiğini belirtip raporda bunun ifade edilip edilemeyeceğini biz sordüğümüzda, orada yaptığımız toplantılarda: “OHAL bitti ama yerine çok daha ağır tedbirler alındı.” Kaldı ki bütün dünya ülkelerinde OHAL’in ilan edildiği Fransa da buna dâhil, birtakım tedbirlerin sürdürüldüğünü, OHAL bitse de biliyoruz.

İfade özgürlüğü konusunda yine aynı şekilde birtakım beyanlarda bulunuluyor. İfade özgürlüğünün olmadığını, tutuklu bulunan gazeteciler, belediye başkanları, milletvekilleri konusunda eleştiriler geliyor. Bununla ilgili kendi ülkelerinde yaşanmış olan terör olaylarından sonra çok daha ağır tedbirlerin, tutuklamaların ve gözaltıların olduğunu söylediğimiz vakit de özellikle Almanya’nın Adalet Bakanının yapmış olduğu açıklama önümüzde duruyor. Şöyle diyor: “Suçun başladığı yerde ifade özgürlüğü biter.” Kısacası, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin tamamı aslında kendi ülkelerine geldiği zaman çok korumacı bir politikayla hareket ederken ülkemizi siyasi saikle muazzam yargılamaktadırlar. Onun için, bunları çok iyi değerlendirmemiz gerekiyor.

Orta Doğu bataklığına çekilmeye çalışılan bir Türkiye var. Buna karşı hakikaten hem Cumhurbaşkanlığı’nın başarıyla sonuçlanması, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin başarıyla sonuçlanması onlar için çok önemli, aslında moral motivasyonlarını düşüren bir nokta oldu. Çünkü onlar için aslında

başarısızlık beklentisi vardı bu geçtiğimiz seçimlerle alakalı. Bundan sonrasında dış politika ve özellikle Avrupa Birliği politikasında bu siyasi saiklerle hareket ettikleri göz önünde bulundurularak bundan sonra atılacak olan adımlarda Avrupa Birliği bütçesinin bilhassa çok sağlıklı değerlendirilmesi, ülkemizde bulunan mültecilerle ilgili özellikle eğitim ve entegrasyon çalışmalarının doğru yapılması, Suriye’de özellikle güvenli zemin oluşturulduktan sonra liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi’nin de telaffuz ettiği gibi, güvenli bir şekilde ülkemizde bulunan mültecilerin kendi vatanlarına tekrar götürülmeleri noktasında da adımların atılması önem arz ediyor. Özellikle Türk milletinde bu hususta meydana gelmiş olan rahatsızlıklar, entegrasyonlar ve küçük yaştaki doğum oranları da göz önünde bulundurulduğunda mutlak ve mutlak eğitime çok ciddi bir kaynağın ayrılması gerektiği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erdem.

Sayın Baltacı, buyurun.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ettim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, başta Suriye meselesi olmak üzere, Davos çıkışı, Rus uçağının düşürülmesi, Deniz Feneri, Mavi Marmara olayı, Reza Zarrab’ın ABD tarafından tutuklanması ve Halk Bankasının olaya karışması, Rahip Brunson meselesi, Cemal Kaşıkçı cinayeti, FETÖ’nün uluslararası bağlantıları gibi konularda henüz bir sonuç alınmış değil, tek bir adım atıldığını görmüyoruz.

Dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu 2012 yılında şöyle bir ifade kullanmıştı: “Artık bu süreci yıllarla ifade etmek yerine, aylarla veya haftalarla ifade etmek gerekir.” diye Suriye meselesinin birkaç hafta içerisinde ya da birkaç ay içerisinde çözüleceğini söylemişti. Kendisinin Dışişleri Bakanı olarak ya da Başbakan olarak savaşın sonunu görmeye ömrü yetmemiştir ama bizim ömrümüz herhâlde bu savaşın sonunu görmeye yetecek çünkü savaş Suriye’de İdlib’e sıkışmış durumda.

Şimdi, İdlib’te hâlâ direnen cihatçı terörist grupları bekleyen iki tane seçenek var. Biri, ya yok olup gidecekler ki arzumuz o yöndedir ya da uluslararası bir anlaşma Türkiye’nin de içinde bulunduğu uluslararası bir anlaşmayla birlikte tahliye edilecektir. Şimdi, can alıcı soru bizim için şu... Çünkü Türkiye’de bu cihatçı teröristlerin canlı bombalarıyla çok canımızı kaybettik, bundan sonra böylesi acılar yaşamak istemiyoruz. Şimdi, bu teröristler tahliye edilecekse hangi yollarla tahliye edilecek, hangi yöntemle tahliye edilecek ve hangi ülkelere gönderilecek? Biliyorsunuz, Avrupa ülkeleri kendi uyuğunda olan ve bu terörist gruplara katılmış teröristleri kendi ülkesine kabul etmeyeceğini, daha doğrusu endişe duyduğunu defalarca açıkladı. Türkiye kamuoyunun bu konuda gerçekçi bir şekilde bilgilendirilmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Ayrıca, bunu hem Maliye Bakanlığı ve Hazine hem de Dışişleri Bakanlığı, dış işlerindeki yanlış politikaların Türkiye ekonomisi üzerindeki sonuçlarını irdelemek zorunda yani bu Komisyon da bu sonuçları irdelemek zorunda. Çünkü sadece bir Rus uçağının düşürülmesinin turizme verdiği zarar ortadadır. Yani Rus uçağı düşürüldükten sonra Ege ve Akdeniz Bölgelerinde kaç tane otelin kapandığını bilmek zorundayız. Ayrıca, örneğin, domates üreticilerinden tutun da ithalat ve ihracat yapan hemen hemen her kesimi Suriye dış politikası etkiledi. Ben sözlerimi fazla uzatmayacağım, hepimiz biliyoruz, bu dış politikayla artık ilerleme şansımız yok.

Sene 1923’te İzmir İktisat Kongresi’nden Mustafa Kemal’in sözleriyle sözlerimi bitireceğim. Belki bugünleri görerek söylemiştir ama çok manidar, bu sese kulak vermenizi rica ediyorum. Diyor ki Mustafa Kemal 1923 yılının Mart ayında İzmir İktisat Kongresinde: “Osmanlı fatihleri her şeyden önce sapanın karşısında yenilerek çekildiler. Asıl felaket bu çeşit yenilgiden doğdu. Kılıçla zafer kazananlar, yerlerini er geç sapanla zafer kazananlara bırakmak zorundadırlar.”

Bence dış politikada topla tüfekle daha fazla uğraşmayı bırakmak zorundayız, barışçıl bir politikaya dönmek zorundayız çünkü Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik krizden çıkış yolu barışçıl politikalarla diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Emir...

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlarım.

Şimdi, Kaşıkçı olayıyla ilgili, kimi karanlık noktalarla ilgili sizlere bazı sorular sormak istiyorum.

Şimdi, bir defa, Meclisin dinleyemediği, bizim kapalı oturumda dahi talep etmemize rağmen duymadığımız ama Sayın Cumhurbaşkanının “Dileyen herkese dinlettik.” dediği kayıtlar var, bu kayıtların olduğunu biliyoruz. Oysa, bu kayıtların nasıl ele geçirildiği, nasıl kaydedildiği konusunda bilimiz yok.

Şimdi buradaki birinci ihtimal, Türkiye Cumhuriyeti'nin orayı yani Suudi Arabistan Büyükelçiliğini bilinçli olarak dinlediği şeklindedir. Yani orada bir cinayet olacağına veya bir suç işleneceğine dönük bir kaygıyla dinlediğidir, bu bir ihtimaldir. Eğer bu var ise bunu bilmemiz gerekir. İkinci ihtimal de Türkiye Cumhuriyeti sefaretleri zaten dinliyordur, bu tesadüfen ele geçmiş bir dinlemedir.

Şimdi, benim merak ettiğim şey, acaba diğer sefaretlerden sizlere “Ya, siz bizi de dinliyor musunuz?” diye bir soru, bir kaygı geldi mi, gelmedi mi, doğrusu merak ediyorum. Çünkü bir cinayet işlenmiş ve cinayet anı dakika dakika kaydedilebilmiş.

Şimdi, bu dinleme kayıtları alınmışsa bir şekilde -ki alındığını anlıyoruz- ne zaman ulaştırılmış bürokrasiye, mesela Sayın Cumhurbaşkanına veya size ne zaman ulaştırılmış? Bu son derece kıymetli bir bilgi. Çünkü, bakın, olay nasıl tavsamış: Beş gün sonra Suudi Arabistan Prensi “Arayabilirsiniz konsolosluğu.” demiş. Arama ancak on üç gün sonra yapılabilmiş. Konsolosun evi on dört gün sonra yapılmış yani 2 Ekimden on dört gün sonra 16'sında yapılmış ve 16'sında Konsolos elini kolunu sallayarak gidebilmiştir.

Şimdi, burada, o sırada, yani Konsolos giderken bu dinlemeler size iletilmiş miydi, iletilmemiş miydi? Eğer iletilmemişse bu ağır bir suçtur, sizin bürokrasinizin, size bilgi vermesi gerekenlerin çok kritik bir şeyi yapmadığı anlamına gelir ki sizin orada mutlak bir işlem yapmış olmanız gerekir. Ne yapılmıştır, bu son derece kıymetli bir bilgi.

Şimdi, tabii burada, Türkiye Cumhuriyeti'nin yani hükümet de diyemiyorum -aslında tam teknik anlamda bir Hükümet olmadığınız için- siyasi iktidar diye tanımlayalım, Hükümet olmadığınız için; siyasi iktidarın olayı mesela Viyana Sözleşmesi gereğince Birleşmiş Milletlere taşımak yerine, kendi içerisinde, gerekiyorsa belirli pazarlıklar sonucunda acaba üstünü örtebilir miyiz diye bir pazarlığa girdiğinin de aslında bunlar emareleridir. Bakın, dikkat ettiğinizin farkındayım Sayın Bakan. Benim bu soruların açılığa kavuşmazsa... Ayıp değil, bakın, bu sorular eğer açıklığa kavuşmazsa “Bu on dört gün neyi beklediniz, kimi beklediniz, kim size bu bilgileri vermedi, vermeyen hakkında ne yaptınız?” diye ben sormak zorundayım. Bu soruları siz açıklarsanız, o zaman ben, sadece ben değil tüm dünya Türkiye Cumhuriyeti'nin burada şeffaf, açık bir şekilde bu işi yapanların cezalandırılması noktasında gereğini yaptığını anlamış olacağız.

Şimdi, öncelikle sizin nezdinizde, bunlarla beraber, Dışişleri bürokrasisini tebrik etmek isterim çünkü siyasi iktidarın kimi aktörlerinin de zaman zaman tespit ettiği gibi, özellikle Suriye’de duvara çarpmış, baştan yanlış kurgulanmış ve yanlış gitmiş ve yanlışlığı açıkça herkesin gördüğü bir dış politikayı şimdi büyük bir özveriyle, büyük bir ferasetle düzeltmeye gayret eden bir Dışişlerini görüyoruz aslında, özellikle Suriye bağlamında söylüyorum; bu anlamda da bugünkü çabaları anlamlı, değerli buluyorum ve başarılarınızın da devamını diliyorum.

Aynı şekilde, Avrupa Birliğiyle ilişkilerde de Dışişlerinin son derece zor bir görev yaptığını düşünüyorum çünkü olağanüstü hâlin aslında kaldırılmış gibi görünmekle beraber kaldırılmamış olduğu, temel hak ve hürriyetlerin sonuna kadar çiğnendiği, Anayasa’nın neredeyse her gün ihlal edildiği bir dönemde Türkiye’nin Avrupa Birliği sürecinin akamete uğramaması düşünülemezdi. Zaten Avrupa Birliği sürecimiz artık donma noktasında ve siyasi denetime girmiş bir ülke durumundayız.

Şimdi, sabahki sunumda Sayın Bozkır isabetle ifade etti, dedi ki: “Biz aslında Avrupa Birliğiyle müzakere tarihi almış bir iktidarız.” Doğrudur ama şunu da tespit etmemiz gerekir ki köprülerin altından çok sular akmıştır, bugünkü AKP, bugünkü siyasi iktidar o günkü AKP değildir.

Şimdi, vaktim kaldıysa bir konu daha var. Bakınız, sizin sunumunuz şöyle başlıyor: “Girişimci ve insani dış politikamız.” Bu sözün size ait olduğunu biliyorum Sayın Bakan. Şimdi, insani dış...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

Sayın Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, sabah yapmış olduğunuz konuşmada “Türkiye’nin AB’ye tam üyeliği, karşılaştığımız her türlü siyasi engele rağmen en önemli stratejik hedeflerimizden biridir.” demiştiniz. Avrupa Birliği Komisyonunun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Johannes Hahn ise “Türkiye’nin öngörülen bir zamanda AB’ye üye olması gerçekçi değil.” diyerek bize sizin deyiminizle “en önemli stratejik hedefimiz”i güncellememiz gerektiğini belirtip tam üyelik yerine stratejik bir partnerlik için çabalamamızı tavsiye etmiştir. Öte yandan, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan 1 Ekim tarihinde Meclis açılışında yapmış olduğu konuşmada Türkiye’nin AB’ye ihtiyacı olmadığını belirtmiştir. Bugün yapılan konuşmalarda Adalet ve Kalkınma Partisi sözcülerinin de Cumhurbaşkanıyla benzer ifadeler kullandığını görmekteyiz. Cumhurbaşkanımızın ve AKP’li milletvekili arkadaşlarımızın ifadeleri esasında Adalet ve Kalkınma Partisinin, Türkiye’nin AB’ye üye olması gibi bir hedefi olmadığını itirafıdır. Oysa siz Avrupa Birliği sürecini “ülkemizin siyasi, ekonomik ve sosyal dönüşümünü destekleyen, daha müreffeh bir Türkiye hedefimizin bir parçası” olarak nitelemektesiniz; anladığım kadarıyla, Avrupa Birliği süreci konusunda Cumhurbaşkanımız ve partinizden farklı düşünmektesiniz. Neyse ki Türk halkının geneli sizinle aynı görüşte. Kadir Has Üniversitesinin her yıl yaptığı Türk Dış Politikası Kamuoyu Algıları Araştırması’nın 2018 Raporu’na bakarsak, Türk halkının yüzde 55’i Avrupa Birliği üyeliğini destekliyor; tüm olumsuz gelişmelere rağmen halkımız Avrupa Birliğine üyelik dışında alternatif bir modelde ilişki kurulmasını desteklemiyor. Avrupa Birliği süreci bize değer katıyor, rakamlar da bunu söylüyor. 2005 yılında, biliyorsunuz, Avrupa Birliğiyle müzakerelere başladık. 2005 yılı öncesinde, 1985 yılından 2005 yılına kadar bu ülkeye gayrimenkul hariç doğrudan yabancı yatırım girişi 20 milyar dolarken bir tek 2005 yılında yani Avrupa Birliğiyle müzakerelerin başlamasıyla beraber 8 milyar dolar, 2006’da 17 milyar dolar, 2007’de 19 milyar dolar, 2008’de 15 milyar dolar doğrudan yatırım gelmiş. Ancak 2015, 2016, 2017 ve 2018’in ilk beş ayına bakarsak; 2015’te 13 milyar, 2016’da 9 milyar, 2017’de 6 milyar, 2018’in ilk beş ayında ise 1,5 milyar dolarlık bir gelir olmuş; yani, Avrupa

Birliği bize değer katmakta, bizim değerimizi artırmakta. Bu şartlar altında, yani Avrupa Birliği bize “Tam üyeliği unuttun, stratejik ortak olalım.” derken, siyasi iktidar ise Türkiye’nin Avrupa Birliğine ihtiyaçı olmadığını iddia ederken Bakanlığının Avrupa Birliği yolundaki hedeflerini gerçeķçi buluyor musunuz?

2005 yılında çıktığımız bu yolda geline bu olumsuz tablonun sorumlusu kimdir, AB mi, dış mıhraklar mı, gene dış güçler mi? Hükümetinizin icraatlarının, gelinen noktada, sorumluluğu yok mudur?

Bir de, Sayın Bakanım, Bakanlığınızda çalışan kariyer memurlarının yüzde 23’ünün FETÖ’yle mücadele kapsamında kamu görevine son vermişsiniz. Bu oran diğer –bakanlıklarda- kurumlara göre biraz fazla değer mi? Bu sayı tam olarak kaçtır? Bu söz konusu personelin tamamının son on beş yıl içinde Bakanlığınızda işe başladığı iddiaları doğru mudur? Yapmış olduğunuz beyan sonrasında Bakanlığınızın FETÖ’yle yaptığı mücadelenin ciddiyetini görüp sevinelim mi yoksa bu kadar memur bu kuruma nasıl girdi, kim buna müsaade etti diye üzülelim mi inanın karar veremedim.

Yemen’de dünyanın en büyük insani krizi yaşanıyor; Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri ülkeye insafsızca saldırmakta. On binlerce kişi yaşamını yitirmiş durumda. Nüfusun yüzde 80’i yani 22 milyon kişi insani yardıma ihtiyaçı duyuyor, 18 milyon kişi gıdaya ulaşamıyor. Türkiye’nin bu konuda sesinin pek çıkmadığını ne yazık ki üzülererek görmekteyiz. Yemen’in Dostları Grubuna üyeyiz ve savaş başlamadan önce, 2012 yılında 100 milyon dolar oraya yardım yapmayı, bu gariban ülkeye yardım yapmayı taahhüt etmişiz. Savaşın başlamasından sonra ise 9 milyon dolar değerinde ilaç, malzeme yardımı yapmışız. Sizce bu yardım yeterli midir? 100 milyon taahhüdümüzü yerine getirebilecek miyiz? İnsani yardım konusunda dünyanın en cömert ülkesi -bu ifade sizin ifadeniz- olan Türkiye, Yemen için ne kadar yardım yapmayı planlıyor?

Yemen Cumhurbaşkanı Mansur Hadi 2015’ten sonra ülkemizi defalarca ziyaret etmiştir. Bu, Yemen’de meşruiyete vermiş olduğu önemi göstermektedir. Aynı hassasiyeti Suriye yönetimi için de gösterecek misiniz?

Teşekkür ederim.

BAşKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başevirgen...

BEKİR BAşEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçtiğimiz 29 Ekim Resepsiyonu’nda Helen kıyafeti giyen Türkiye’nin Uganda Büyükelçisi Ayşe Sedef Yavuzalp geri çağırılmıştır. Yaşanan bu olay bütün kurumlarda yaşanan liyakatsizliği gözler önüne sermektedir. Ülkemizin itibarını yabancı ülkelerde temsil eden bir konumda bulunan elçilerimizin atanmasında ne gibi kriterler göz önüne alınmıştır? Büyükelçi olarak atanabilmek için öncelikle diplomat olmak, sonra da sırasıyla ataşelik, 3. kâtiplik, 2. kâtiplik, başkâtiplik ve başkonsolosluk görevlerini başarıyla tamamlamak gerekiyor. Oysaki AKP kurucusu ve eski yöneticisi, Erdoğan’ın Danışmanı ve Milletvekili şaban Dışlı Lahey Büyükelçisi; 1999 seçimlerinde Fazilet Partisinden seçilen, Türkiye Büyük Millet Meclisine gelen, AKP’ye yakın eski Milletvekili Merve Kavakçı Malezya Büyükelçisi; AKP’nin Eskişehir eski Milletvekili Murat Mercan Tokyo Büyükelçisi; Erdoğan’ın Başdanışmanı ve eski AKP şanlıurfa Milletvekili Abdulkadir Emin Önen Pekin Büyükelçisi; eski AKP Bursa Milletvekili Tülin Erkal Kara Makedonya Büyükelçisi; AKP İzmir eski Milletvekili Zekeriya Akçam Cakarta Büyükelçisi; Aile eski Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya’nın kız kardeşi olan Ayşe Sayan Kuveyt Büyükelçisi; Yeni şafak Yazarı Mahmut Erol Kılıç Endonezya Büyükelçisi olarak

atandı. AKP'nin atadığı Malezya Büyükelçisi Merve Kavakçı yakın zamana kadar Türk vatandaşı bile değildi. Pekin'e Büyükelçi olarak atanan AKP'li Abdulkadir Emin Önen'in Çin'le tek bağlantısı Çin'de ithalat ve ihracat alanında faaliyet gösteren danışmanlık şirketi kurmuş olması. Türkiye'nin Vatikan Büyükelçiliğine atanan Lütfullah Göktaş ise Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Basın Başdanışmanıydı. Bu durumda, AKP'yle bağlantısı olan veya siyasi hayatının bir kısmını AKP'de geçirmiş kişilerin büyükelçilik görevine atanması yeterli bir ölçüt müdür? Yapılan bu atamalar liyakat ilkesine ne kadar uygundur?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bayraktutan...

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli Dışışleri bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, özellikle seçim bölgem olan Artvin'le ilgili olarak daha önce birçok kere hem Dışışleri Bakanlığına hem de Gümrük ve Ticaret Bakanlığına sorduğum ama yanıt alamadığım bir konuda Sayın Bakana da burada, sizlerin huzurunda bazı sorular sormak istiyorum.

Değerli Bakanım, bildiğiniz üzere, Sarp Sınır Kapısı Türkiye'nin önemli kara hudut kapılarından bir tanesi ve Sarp'ta hiçbir kapıda olmayan bir özellik var: Pasaport olmadan, pasavan veya herhangi bir şeye ihtiyaç duyulmadan kimlikle geçiş yapılıyor bu kapıdan. Bu kapıdan geçiş yapıldığı için çok yoğun bir trafikle karşı karşıyayız hem tır trafiğiyle karşı karşıyayız hem de aynı zamanda yaya geçişinde ciddi anlamda sorunlar var. Özellikle kutsal bayramlarda, tatillerde o kapıda olmanızı isterim. 5-10 kilometreye varan kuyruklarla karşı karşıyayız. Biz Muratlı'da bir kapı açılmasını ısrarla takip ediyoruz. Sayın Davutoğlu'nun Dışışleri Bakanı olduğu dönemde Muratlı kara hudut kapısının açılmasına ilişkin olarak 2/8/2013 tarihinde 2013/5249 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla Muratlı Gümrük Müdürlüğü kurulmasıyla alakalı bir karar alındı ama arkasından 26/11/2013 tarihli ve 2013/5677 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla da Borçka ilçesi Muratlı mevkisi daimi yolcu giriş kara hudut kapısı olarak tescil edildi. Aradan geçen bu zaman zarfı içerisinde birçok kere ilgili bakanlara sorular sormama rağmen ne yazık ki Muratlı'yla alakalı girişimde bulunamadık. Bu konuda Ahmet İyimaya'nın da çok büyük katkıları oldu, o da sonuç olarak Artvin orijinli olduğu için birçok girişimlerde bulunduk, yöre milletvekilleri olarak siyasetin dışında değerlendirdik bunu ama Muratlı'yla alakalı sadece “Yapacağız, açacağız, çalışmalar devam ediyor.” şeklinde bazı beyanlar oldu. Hatta ben Karadeniz Ekonomik İşbirliğindeyim, PABSEC üyesiyim, KEİPA'nın bütün toplantılarında bunu gündeme getirdim. Dedim ki: “Buna ilişkin Gürcistan'ın bir rezervi mi var, buna ilişkin ciddi bir şey mi yapıyor?” Onların parlamenterlerinden, Dışışleri Bakanlığından aldığım bilgilere göre Gürcistan'ın her türlü işlevi yaptığını, bizimle alakalı, onlarla alakalı bir sorunun olmadığını ama bu konuda Türk Dışışlerinin neden kaynaklandığını bilmediğim bir rezerv durumunun olduğunu veya bir çekince durumunun veya kaygılarının olduğunu... Onun ne olduğunu bilmiyoruz. O konuda bir açıklama yaparsanız çok memnun oluruz. Bu konudaki belirsizliğin, özellikle Sarp Sınır Kapısı'nda meydana gelen o yoğunluğun ortadan kaldırılması açısından mutlaka Muratlı'nın alternatif kapının açılması konusunda Dışışlerinin gereken alakayı ve gerekli tedbirleri bir an önce almasını... Çünkü bütün vermiş olduğum sorular -ısrarla takip ediyorum- yanıtsız kalıyor.

Gürcistan'ı sınırlarımızda komşu olduğumuz ülkeler arasında belki sıralama yaparsak hiçbir problemimizin olmadığı en önemli ülke diye görüyorum. Bilmiyorum, bu derecede sorunumuzun olmadığı bir başka ülke yok. Ama özellikle suçluların iadesi ve suçlular konusunda Gürcistan'daki merkezi hükümetle ciddi sorunlar yaşıyoruz Sayın Bakan. Yani hem konsolosluk düzeyinde hem bizim büyükelçiliklerimiz bu konuda yanlış bir iş yapmıyor, bize yardımcı oluyorlar ama özellikle uzun tutukluluk halleri ve hukukun işlemesi konusunda Gürcistan'da mevcut sistemdeki sorunlar nedeniyle başka bir ülkede yaşamadığımız sorunları Gürcistan'la yaşıyoruz. Dediğim gibi ben KEİPA'da bunu sürekli gündeme getiriyorum ama ne yazık ki karşımızda bir duvar var. Gürcistan bu konuda duyarlı davranmıyor. Özellikle Sayın Bakan, Türk vatandaşlarının taksirli suçlarda -uyuşturucu, adam öldürme kasıtlı suçlarda anlayabiliriz ama- özellikle tır şoförlerinin yaptığı kazalardaki tutukluluk hallerini bir görmenizi isterim. Yani oradaki tazminatlar, oranın iç hukuk sisteminde -ben de hukukçuyum, ona karışmamız mümkün değil ama- ciddi anlamda bir sorun var. Bu konuda Türk Dışışleri -ki çok yetkin olduğunu biliyorum, gerçekten de göz bebeğimizdir Dışışleri- o gelenekten gelen o şeyi uygulayabilirse yani özellikle Gürcistan'la alakalı bu sorunu aşabilirsek özellikle o bölgede yaşayan yurttaşlarımız açısından mağduriyet giderilir diye düşünüyorum.

Daha yeni Gürcistan Büyükelçisi geldi, güvenoyunu Cumhurbaşkanına sundu, öyle biliyorum, tam ayrıntılarını bilmiyorum ama bu hafta içerisinde de Gürcistan Büyükelçisini ziyaret edeceğim. Yöre milletvekili olarak hem bu sınır kapısının açılması konusunda net bir tarih verebilirseniz bölgede yaşayan yurttaşlar açısından, mağduriyetleri giderme açısından çok önemli olacaktır.

Bir de oradaki cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlü olan yurttaşlarımız gerçekten diğer ülkelerin vatandaşlarından ayrı bir konuma tabiler, derin mağduriyet yaşıyorlar, her gün ailelerle bu konuda muhatap oluyoruz. Bu konuda gerekli ilgiyi gösterirseniz sevinirim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Kan...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, size ve ekip arkadaşlarınıza güzel sunumunuz ve verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederim.

Ben bu dönem Parlamentolararası Birlik Türk Grubu olarak vazife yapıyorum. Türk Grubu olarak Cenevre'de katıldığımız genel kurulda grup üyeleri olarak da çok uyumlu bir çalışma gerçekleştirdik ve bundan sonra da inşallah Parlamentolararası Birlik Türk Grubu olarak güzel çalışmalar yapmayı ümit ediyoruz.

Tabii, yurt dışında Türkiye'yi temsil etmek büyük bir şeref. Orada ülkemize olan teveccühü de görmek büyük bir şeref. Özellikle -biraz evvel belki bazı vekillerimiz tarafından eleştirilmişti- insani yardım noktasında insani dış siyasetimiz açısından Türkiye'yi temsil etmek büyük bir şeref. Çünkü biz orada şunu görüyoruz: Türk dış politikasında uzun süredir görmediğimiz, Türkiye'ye karşı bir teveccüh ve formüle eskiden etkisiz eleman olarak görülen Türkiye'nin artık kale alınan bir ülke hâline gelmiş olması ve tanınır bir ülke olması. Ben tabii meselenin şahsi olmasından, şahsileşmesinden hoşlanmıyorum ama biraz evvel birkaç tane büyükelçi ismi zikredildi. Bu isimlerin arasında benim de 1999 yılında kendisine oy verdiğim Fazilet Partisi milletvekili Sayın Merve Kavakçı da vardı. Büyükelçilik için muhakkak Dışışlerinin içinden gelmiş olmak çok önemli. Bu manada Dışışlerinin bir okul olmasını, üniversite eğitimine, doktora eğitimine benzer bir okul olmasını takdirle karşılıyoruz ve Dışışlerindeki arkadaşlardan da büyükelçilerimizden de -benim duyduğum- bu noktada son derece istifade edebiliyorlar, faydalanabiliyorlar. Ancak biraz evvel zikredilen "Türk vatandaşı bile olmayan bir

insanın büyükelçi olmuş olması.” Bir kere bu doğru bir ifade değil. Bu vatandaşlıktan çıkarma sürecini de “Bu kadına haddini bildirin.” cümlesiyle onaylar bir ifade olarak anlaşılabilir. Onun da ötesinde, Texas Üniversitesinden lisans derecesi -benim de oradan lisans derecem var- Harvard Üniversitesinden yüksek lisans derecesi, George Washington Üniversitesinde on seneye yakın hocalık yapmak ve Washington DC’de Howard Universityden doktora sahibi olmak, aynı zamanda Türkiye’deki siyasi dengeleri çok iyi bilen bir şahıs olmak da büyükelçilik noktasında herhâlde olumlu vasıflardır diye düşünüyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Daha ne olsun?

CAVİT ARI (Antalya) – Sizin kardeşiniz olması da önemli tabii.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – Bilemiyorum, demek ki daha eksikler var. Dışişlerindeki arkadaşların da desteğiyle -muhakkak hepimizin eksigi noksanı vardır- bunlar da tamamlanır. Burada kayıtlara geçmesi açısından “Bu kadına haddini bildirin.” zihniyetini tekrar ben kınıyorum. Bizim için büyük bir şereftir -ki bizim için asla başörtülü, başörtüsüz ayrımı olmadı, olmamıştır ama- Türkiye Cumhuriyeti’nde kadına 5 Aralık 1934’te verilmiş olan seçilmiş hakkını 2 Mayıs 1999’daki had bildirmeden, on altı sene yirmi bir gün sonra 23 Haziran 2015’te Meclisteki yemin töreniyle de biz ona son vermiş olduk, son verilmesine şahit olanlar arasında olduk. Alevi, Sünni, Kürt, Türk ayrımı olmadığı gibi başörtülü, başörtüsüz ayrımı da, vatandaşlarımız arasında yer bulmayan, rağbet bulmayan ayrım da ortadan kalkmış oldu.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Kılıçdaroğlu’nun desteğini de unutmayalım ama.

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) - Bu manada Dışişleri Bakanlığımızın da okul olarak büyükelçilerimize verdiği destekten dolayı kendilerine şükranlarımızı sunuyoruz ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve milletvekilleri olarak yurt dışında ülkemizin dış politikada gördüğü itibardan dolayı da Parlamentolararası Birlik Grubu olarak da ayrıca mutluluk duyuyoruz.

Teşekkürlerimi sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kan, teşekkür ediyorum.

Sayın Yıldız...

AHMET YILDIZ (Denizli) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli meslektaşlarım; hoş geldiniz, hayırlı olsun bütçeniz.

Tabii, bu bütçe emsal dışişleri bakanlıklarıyla karşılaştırıldığında esasen az, ben bunu mesleki geçmişimden biliyorum ama inşallah önümüzdeki yıllarda telafi edilir.

Sayın Başkan, ben bu yılın bir kısmını da Dışişleri Bakanlığındaki görevimde geçirdim için çok övgüye de çok yergiye de girmem doğru olmaz ama mesleki geçmişime dayanan birkaç dost tavsiyem olacak Bakanımıza ve meslektaşlarımıza. Bunu da esasen Meclisimizin dış politika konularına vukufu bakımından yapıyorum, yoksa Sayın Bakanın malumu konular zaten.

Birincisi Sayın Bakanım, genç meslektaşlarımızın durumu. Şimdi, hem tasfiyeler hem misyon sayısının artmasıyla nedeniyle günlük iş yükü çok artmış durumda. Başkâtiplik sınavlarında gördük ki genç meslektaşlarımız birikim edinmekte bu nedenle zorlanıyorlar. Şimdi, bir meslek memurunun, bir konsolosluk ihtisas memurunun tarihî belgeleri okuması lazım, uluslararası hukuku, uluslararası politika konularını takip edebilmesi lazım. Çok gayretliler ama günlük iş yükü altında bu birikimi edinmekte, bize kıyasla, bizim dönemimize kıyasla biraz zorlanıyorlar. Onun için eleman açığının hızla daraltılması bence çok önem taşıyor. Bu, ilerisi için büyük bir risk. Bu, onları da sizi de rahatlatacaktır.

Bunu söylemek nereden aklıma geldi? Bir anekdot olsun diye söyleyeyim, dün kütüphanemi taşıdım, içinde genç memuriyetime ait bazı metinler buldum. Bunlardan bir tanesi, Hariciye Vekâleti Muhadedat Mecmuası yani 1926-1927’de yaptığımız anlaşmaların yayınlanmış hâli. Ben bir yıllık, iki yıllık memurken bunları okuyacak vakit bulmuşum, not almışım; bazı birikimlerim oradan geliyor. Mesaimden biliyorum ki şu anda birçok genç meslektaşımız bu imkâna sahip değil. Onun için eleman açığının bir an önce giderilmesi önem taşıyor. Bu arada, o kitabı belki Bakanlık kütüphanesinden ya da Mülkiye kütüphanesinden aşırmış olabilirim, eksik çıkarsa bendedir.

İkinci tavsiyem Sayın Başkan, Mısır konusunda. Bu İtalya’daki olaydan da izlediğimiz gibi Mısır’la aramızdaki güvensizliğin, soğukluğun hem bize hem onlara hem bölgeye maliyeti artıyor. Biz daha akil davranıyoruz, daha sağduyulu davranıyoruz ama Mısır tarafında daha sıkıntılı bir tavır devam ediyor. Şimdi, en birlikte olmamız gereken dönemde maalesef aramızda böyle bir durum var. Sayın Bakanın bu noktadan bir çıkış yolu araması... Aradığını da biliyorum ama bu İtalya’daki olayı da dikkate alarak, bundan sonra ne yapılabilir, parlamenter diplomasinin faydası olur mu veya başka güven artırıcı önlemler, arka kanallar, ne kullanılabilir? Ben bunu hakikaten hayati görüyorum. Kendisine de bu konuda başarılar diliyorum.

Üçüncü konu, Doğu Türkistan Uygur meselesi. İnsan Hakları Konseyinde yapılan müdahaleyi okudum, bu tabii anlamlı, diplomatik ama benim mesleki geçmişimde bu konu kafamda şöyle: 2000’li yılların ortalarına kadar, başta İslam İşbirliği Teşkilatı olmak üzere Çin üzerinde bu konuda daha ciddi baskı vardı, daha ciddi kınamalar vardı. 2000’li yılların ortalarında, özellikle Körfez’deki, Orta Doğu’daki bazı İslam ülkelerinin Çin ve Hindistan’la ilişkilerini gözeterek bu baskıyı, kararları yumuşattıkları oldu, Çin bundan cesaret buldu. Çin zulmü arttıkça Uygur soydaşlarımızda da maalesef radikalleşme arttı, terör örgütlerine meyil arttı. Şimdi bugünlerdeyiz, değişen durum nedir? Çin son aylarda daha önce gizlediği uygulamalarını şimdi itiraf etmeye başladı. Artık bizim de bundan sonraki açıklamalarımızı, tavırlarımızı daha açık, daha net yapmamız gerekir. Her şeyden önce işin sahibi biziz, başkalarından önce, onlar bizim hem soydaşımız hem de Türk dünyasının kimliklerini korumaya çalışan bir parçası. Önümüzdeki günlerde daha açık, daha net tavırlar almaktan çekinmememiz gerektiğini tavsiye ediyorum.

Sayın Bakana, meslektaşlarımıza gayretleri için teşekkür ediyorum, kolaylıklar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Referandum ve 24 Haziran seçimleri ile ekonomik kriz sürecinde AKP sözcülerinin en çok dile getirdiği, dış güçler idi. Yeni Haçlı Seferlerinden söz edildi, Almanya, Hollanda, İsrail, ABD’yle dış ilişkilerde büyük sorun var izlenimi yaratıldı. Kim bu dış güçler? Doğal olarak bu soru sorulduğunda aklımıza gelen ilk ülke isimleri de belirttiğim ülkelerin oldu. Bu kadar şiddetle tepki üretilen ülkelerle ticari ilişkilerimize bakınca bir sorun görülmemektedir. Şöyle ki: Almanya’yla ticaret hacmimiz 2016 yılında 35 milyar 479 milyon dolarken “Sorun var.” dediğimiz dönemde 36 milyar 438 milyon dolara yükselmiştir. Yine Bakanın yanıtına göre, Hollanda’yla olan ticaret hacmimiz 2016 yılında 6 milyar 605 milyon dolar iken 2017 yılında 7 milyar 608 milyon dolara yükselmiştir. Keza, Kudüs konusunda büyük tepki koyduğumuz ve Filistin’e zulmünü eleştirdiğimiz “katliamcı” dediğimiz İsrail’le de iktidar ticaret hacmini 2016 yılında 4 milyar 342 milyon dolardan 2017 yılında 4 milyar 918 milyon dolara yükseltmiştir. İsrail’le ticaretimiz geliştikçe silaha yatırım yapmasında ve Filistinlilere uygulamalarında bir azalma mı oluşmuştur? Hayır, artmıştır. Öyle olunca biz nasıl İsrail’e karşıyız? Sözde karşı olmak yeterli oluyor mu?

Keza, Dışişleri Bakanlığına göre, yurt dışında 6 milyon civarındaki Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının yoğun yaşadığı ülkeler de sırasıyla Almanya, Fransa, Hollanda, Avusturya, Belçika, ABD, Suudi Arabistan, İngiltere ve İsviçre’dir; işletme sahibi, mühendis, şoför, hizmet sektörü, öğretmenlik ilk meslek gruplarıdır. Ayrıca ülkemiz de buğday, arpa, etten samana dünya ülkelerinden ithalat yapma noktasına ermiş durumdadır. Keza, yurt içinde yerleşik olup yurt dışına doğrudan yatırım miktarı, 2017 yılı Kasım ayı itibarıyla Merkez Bankası verilerine göre 2 milyar 840 milyon ABD dolarıdır. Aynı istatistiğe göre, ABD’ye 741 milyon dolar, Hollanda’ya 700 milyon dolar, İngiltere’ye 286 milyon dolar, Azerbaycan’a 256 milyon dolar ve Almanya’ya 176 milyon dolardır.

Tüm bu veriler ışığında, ülkelerle oluşan ticari faaliyet ve insan dokusu dikkate alınırsa, Haçlı Seferlerini başlatan, ülkemizi karıştıran, ekonomiyi bozan bu dış güçler kimdir? Yoksa yalnız, ülkemiz insanına, seçimden seçime oy almak amacıyla oluşturulan bir argüman mıdır? Cumhurbaşkanının, AKP Genel Başkanının, o kadar laf saydığı dış güçlerin liderleriyle buluşunca samimi pozlar vermesi nasıl açıklanabilir?

AKP iktidarı dönemi başlangıcında Ermenistan, Suriye, Libya’yla başlatılan ilişkilerde yeni bir dış politika anlayışı tanımlanmıştı. “Komşularla sıfır dış politika” derken, bugün bu ülkelerle AKP dönemi öncesi dönem aranır duruma gelmiştir.

Yunanistan’la ilişkimizin, sorunun üzerine gidilmediği için açığa çıkmadığını söylemek yanlış mı olur? Örneğin, Taşoz Adası’ndaki Yunan değil de Türkiye sahası içinde bulunan bu adada Yunan şirketi petrol arıyor ve petrol çıkarıyor, biz ise bu konuda bir ses çıkarmadığımız için sorun oluşmuyor. “Yurtta barış, dünyada barış.” yaklaşımından geldiğimiz boyutta “ne kadar taviz verirsek o kadar dostluğu sürdürülen bir ülke” konumuna mı taşındık? Bu merakımdır.

Sayın Bakan, ayrıca, 15 Temmuz sonrası yurt dışına çıkan, farklı ülkelere iltica talebinde bulunan ve bu başvurusu kabul edilen ya da reddedilen sayısı kaçtır? Bunlardan kaç kamu görevlisidir? 2018 yılında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak için başvuranların sayısı nedir? Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkan ya da çifte vatandaş olarak bulunan kişi sayısı nedir? Ayrıca, yurt dışında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olup da tutuklu bulunan, farklı ülkelerin cezaevlerinde bulunanların sayısı nedir? Bunların suç sıralaması –ilk üçü- nedir? İadesi istenip de ülkemize 2017 ve 2018’de verilenlerin sayısı nedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Yunus Emre... Yok.

Sayın Sezgin Tanrıkulu... Yok.

Sayın Altaca Kayışoğlu... Yok.

Sayın Ednan Arslan... Yok.

Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve aynı zamanda Karma Parlamento Komisyonu Üyesi olarak ben de Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizle ilgili görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Evet, baktığımız zaman –sabah sunumunuzu çok dinlemek istedim ama dinleyemedim, sadece göz attığımda- sayfa 19’da “Bazı AB ülkelerinin iç siyasi saiklerle takındıkları olumsuz tutumlar nedeniyle katılım sürecimizde zaman zaman ciddi aksaklıklar yaşanmıştır.” diyorsunuz Sayın Bakan ama baktığımız zaman, özellikle de 2007 yılı sonrası Avrupa Birliğiyle ilgili politikalarımızda tutarsız, öngöründen uzak, dönemsel, günübirlik siyasi çıkarlar, bazen de hepimizin şahit olduğu kişisel çıkarlar üzerine tahrip edilen Avrupa Birliği ilişkilerine hepimiz şahit olduk. Yani sanki biz bütün sorumluluklarımızı yerine getiriyormuşuz gibi sadece dış faktörlere bu süreci bağlamak çok gerçekçi bir yaklaşım olmadı maalesef. Yapısal reformlardan hızla uzaklaştık. Özellikle de teknik anlamda baktığımız zaman, Kopenhag siyasi kriterlerinde, 2007 sonrası özellikle ağırlıklı olarak eleştiri aldığımız hukuk devleti, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, basın özgürlüğü, temel hak ve özgürlüklerle ilgili kayıplarımız maalesef çok fazla. Bugün, 2007 sonrası süreçten sonra geldiğimiz nokta, bugün açıklanan taslak raporla birlikte üyelik müzakerelerimizin maalesef donma noktasına gelmesi ve müzakerelerin ertelenmesi kararının çıkması. Yani önceliklerimiz değişti.

Sayın Cumhurbaşkanının Avrupa Birliğiyle ilgili, kendi kendini kısa vadelerde yok hükmünde sayan, çelişen açıklamaları ve bu sürecin maalesef seçim meydanlarında ve miting alanlarında gündeme getirilip kişiselleştirilmesi ve hamasi bir politikaya dönüşmesi, maalesef, bizim Avrupa Birliği kurumlarındaki mevkiidâşlarımıza bu süreci anlatmakta zor duruma düşürmüştür. Özellikle ilişkilerin Suriye krizi sonrası mülteci sorununa indirgenmesi ve vize serbestisi, gümrük birliği ve ekonomik ve ticari anlamda bir ilerlemeye şu an sıkıştırılmış bir durumda sürece baktığımız zaman.

Anayasa değişikliğiyle ilgili ben defalarca size soru önergesi de vermiştim. Yapılan bu değişikliğin, bizim resmi aday üyesi olduğumuz Avrupa Birliğinin kriterleriyle ne kadar ilgili olduğunu, buna yönelik bir değerlendirmede bulunup bulunmadığınızı defalarca sordum size. Neticede üyelik müzakerelerinin bugün donma noktasına gelmesinin temel sebeplerinden biri, Türkiye’de yeni anayasal sistemle birlikte demokratik, bağımsız kurumların işleyişinden uzaklaşmamız ve bütün kurumsal yapılarda bir tek adam hâkimiyetinin olması en temel eleştiri noktalarından birisidir bugün.

Şunu ifade etmek istiyorum: Sizin Reform Eylem Grubu toplantısının hemen akabinde biz Strazburg’a gittik ve oradaki Avrupalı parlamenterlerle görüştük. O toplantının sadece yapılmış olması dahi bir olumlu atmosfer yaratmıştı, sadece toplanmış olması. İfade etmek istediğim, bizim olumlu bir gündem yaratmak için ya da özellikle eleştiri aldığımız noktalarda spesifik ve somut adımlar atmamız gerekiyor. Sizin Bakanlığınızın ve Değerli AB Başkanım Sayın Kaymakçı’nın da temel sorumluluğu bu. Alanı tamamen Dışişlerinin sorumluluğunda ve teknik bir çalışma üzerinden... Biz bu alanlarda ilerleme kaydedemediğimiz sürece gümrük birliğinde bir güncelleme tabii ki beklemeyeceğiz ve beklemememiz gerekiyor.

Siz Reform Eylem Grubu toplantısında siyasi reform sürecinde ivme kazanıldığından bahsediyorsunuz ama somut hiçbir adım atılmadı. Bize sorulan, işte, Kavala davası, diğer alanlardaki hak mahrumiyetleri, hukuksuzluklar, yargının tamamen talimatlar sürecinde olmasıyla ilgili eleştiriler ve uygulamalar, maalesef, sürekli karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada herhangi bir adım atılmadı henüz ve giderek de maalesef, temel siyasi kriterlerde büyük kayıplar yaşamaktayız.

Şunu belirtmek istiyorum: Yine, sunumunuzun 24’üncü sayfasında “Türkiye-AB ilişkilerinde gerçekçi bir yol haritası izlenecek, farklı iş birliği alanlarında her iki tarafın kazanımlarını azami düzeye çıkaracak adımlar atılacak.” Bunun anlamı şu mu: Biz tam üyelik perspektifinden uzaklaşıp tamamen gümrük birliği, vize, mülteci alanında bir stratejik ortaklığa doğru mu gidiyoruz? Bu taslak rapor sonrası Bakanlığınızın yol haritası ne olacak, ne söyleyeceksiniz? Yoksa yine biz hamasi, seçim

meydanlarında ve seçim sonrası normalleşmeye giden bir travma, bu da doğal olarak güven kaybı; ülkemizin itibarını ve inandırıcılığımızı bizzat yitirdiğimiz bir sürece gidiyor ve 2007’den bugüne gelmiş olduğumuz nokta, Sayın Bozkır’ı dinlemedim, “bu iktidar” dedi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Özdemir.

Sayın Enginyurt...

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; ben Sayın Bakandan bir konuda bilgi almak istiyorum. Yurt dışında yaşayan, Türkiye Cumhuriyeti pasaportu taşıyan vatan hainleri var; sayıları da hayli fazla. Bu vatan hainleri değişik zamanlarda, işte, Düsseldorf’ta, Avusturya’da, Almanya’nın değişik yörelerinde hem Türk vatandaşlarına saldırıyorlar, taciz ediyorlar hem de Türkiye Cumhuriyeti devletine çok ağır hakaretler, suçlamalar yapıyorlar; Türkiye Cumhuriyeti’nin yöneticilerine, başta Sayın Cumhurbaşkanı olmak üzere, çok ağır ithamlar yapıyorlar. Bunlar Türkiye Cumhuriyeti pasaportu taşıyorlar. Memlekette, maşallah, FETÖ’cü diye KHK’yle pasaportuna el koymadığınız adam kalmadı; iyi de yaptınız yani “Niye yaptınız?” demiyorum, iyi de yaptınız da bu, PKK’lılara karşı biraz müsamahakâr bir davranış gibi durmuyor mu? Bunların vatandaşlıktan çıkarılması, Türkiye’deki mal varlıklarına el konulması düşünülemez mi? Çünkü azdıkça azıyor, şımarıdıkça şımarıyorlar. Türk Bayrağı’nı yakmak gibi alçaklık başta olmak üzere, her türlü şerefsiz ve kahpe eylemi yapmaktan imtina etmiyorlar. Ama yine çok rahat Türkiye Cumhuriyeti devletine ellerinde pasaportlarıyla giriş yapıyorlar, memleketlerinde gezip dolaşıyorlar, tatil bölgelerinde tatil yapıyorlar, tatilleri bitince asli görevleri olan Türkiye Cumhuriyeti düşmanlığına devam ediyorlar. Bu konuda bir çalışma yaptınız mı, yapılabilir mi? Onu öğrenmek istiyorum.

Bir diğer konu: Bugün Ahıska Türklerinin komünist Rusya tarafından, Stalin tarafından büyük bir zulme maruz bırakıldığı günün yıl dönümü. Ahıska Türkleriyle ilgili, kısmen -duyuyoruz- ilgileniyorsunuz, özellikle Gürcistan üzerinden gelenlerle. Bunların Türkiye’ye gelişine kolaylık sağlıyor mu? Sağlanan kolaylık yeterli mi? Bunu öğrenmek istiyorum.

Bir diğer konu da geçenlerde, bir Türk milliyetçisi olarak beni çok rahatsız eden ama sizin de hemen gerekli tavrı koyduğunuz, ama bundan sonra olmamasını temenni ettiğim bir konuyu da belirtmeden geçemeyeceğim. Uganda’da Büyükelçiniz Cumhuriyet Bayramı’nın yıl dönümünde, muhtemel ki herhâlde Roma’da akrabaları var, hatırladı onları ki Romalı kıyafetleriyle bir resepsiyon düzenledi. Bu hanımefendi gibi tiplere ne yaptınız? Yani geriye çektiniz ama yine bu hanımefendi Romalı alışkanlığını, geleneğini devam ettirir mi? Yarın bir başka göreve verdiğinizde Cumhuriyet Bayramı’nda Romalı olarak yaşamayı, resepsiyon düzenlemeyi düşünür mü? Bunu çok merak ediyorum.

Bir de en önemli gördüğüm konulardan bir tanesi şu: Amerika Birleşik Devletleri katillerin başına ödül koydu, PKK’lı katillerin başına. Ama aynı Amerika Birleşik Devletleri Menbic’de PYD’yle ortak güvenlik kontrolü yapıyor. Şimdi, bu PKK’lı katiller “PKK’yı kapattık, tasfiye ettik; PYD’li olduk.” deseler, PYD’ye dâhil olsalar Amerika bunlarla da orada güvenlik kontrolü yapacak mı? Başına koyduğu ödülünden vaz mı geçecek? Bunları PYD’li mi kabul edecek? Amerika’nın bu ikiyüzlü, şeytanca, canı tavrını doğru bulmuyorum. Bunun altında bir art niyet arıyorum ama buna da Dışişleri Bakanlığı olarak bir çözüm getireceğinize inanıyorum. Sizin de açıklamalarınızı yakından takip ediyorum, size de teşekkür ediyorum. Amerika’ya karşı mücadelemizi her daim veriyorsunuz, görüyoruz ama bazen de Amerika’ya çok şirin gözükme için iş adamlarıyla falan telefon trafiği yapıyorsunuz; olan da bizim iPhone’a oluyor arada. Lütfen, şu Amerika konusunda biraz ciddi olalım. “Ne Amerika ne Rusya ne Çin, her şey milliyetçi Türkiye için.” dersiniz güzel olur diyor, bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Enginyurt, teşekkür ediyorum.

Sayın İslam...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hoş geldiniz Sayın Bakan.

Dün gece İstanbul’da İsrail Konsolosluğunun önündeydim. Gerek İsrail’in zulmünde gerek Yemen’in zulmünde gerek Suriye hadisesinde, Libya’da, Uygur Türklerinin gördüğü muamelede sizi hep dışarıda görüyoruz yani gözlemci gibisiniz. Fakat bütün bu dış siyasetinize baktığımızda, yani şu saydığım ülkelerle ilişkinize baktığımda da sadece ve sadece para üzerinden bir dış siyaset belirlediğinizi gözlemliyorum. Bir özelliğiniz de şu: AB’yle, Avrupa Birliğiyle mesafelisiniz ama bunun karşısında mesela bir D8’in D60, D160 gibi büyüyerek gitmesi yani dünyada ekonomik yönden daha güçsüz ülkelerin örgütlenmesi şeklinde bir siyaset görmüyorum veya Bağlantısızlar benzeri bir siyaset görmüyorum. Mesela, Şanghay Beşlisine yani “tiranlar locası” olarak isimlendireceğimiz Şanghay Beşlisine oldukça sempatik bakıyorsunuz ve oraya yanaşmaya çalışıyorsunuz. Okuyabildiklerim bu.

Avrupa Birliğiyle niçin mesafeli olunur, bunu da düşünüyorum. Son birkaç yıldaki iç siyaseti gördükten sonra aslında Avrupa Birliğiyle mesafeli olmanın sizin içeride elinizi rahatlattığını düşünüyorum. Mesela, rahatça KHK’ler çıkıyor, 140 bin insan kamudan atılıyor, aşağı yukarı 200 bin insan işini kaybediyor, milyonlara ulaşan bir açlık, maddi sıkıntı ortaya çıkıyor, rahatça müsadere yapıyorsunuz. Bunu tabii ki kitabına uyduruyorsunuz, ben bunun yasalar çerçevesinde olduğunu görüyorum ama adil olmayan uygulamalarla zaman zaman bunu yaptığınızı da görüyorum. Öyle ki yani dışarıdan sermaye gelmediği gibi, içerideki sermayeyi de İngiltere’ye, Romanya’ya, Polonya’ya, birçok Avrupa ülkesine kaçırıyorsunuz. Ayrıca, yine AB’den uzaklaşmak size muhalefeti sindirme, yıldırma, âdeta terbiye etme ortamı sağlıyor. Bugün bakıyorum, birçok gazeteci, birçok düşünür -ki hemen hemen hepsinin, istisnasız hepsinin kimliği muhalif- hapishanelere doldurulmuş vaziyette.

Siz dış politikada başarılı olamazsınız Sayın Çavuşoğlu, bu sizinle alakalı bir durum değil. Bunu, sizin de içinde bulunduğunuz tek kişi yönetiminin, sizin elinizi kolunuzu bağlayan yönetimin yani geleneksel dış işleri siyasetinin ve hatta sizin kendi katkılarınızın dikkate alınmaksızın sadece ve sadece talimatlarla yönetilmesiyle alakalı olarak görüyorum.

Tekrar Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın İslam.

Sayın İbrahim Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyeti saygıyla selamlıyorum. Mükrim hâliniz bütün Antalya’ya şamil gördüğüm kadarıyla. Gene sizin şahsınızda milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Bir teşekkür de... Kuvvetle muhtemel, burada olanların bir kısmının haberi yok. Komisyonumuzun çok değerli bir üyesi var, Ekrem Çelebi Bey. Bugün menfi bir hâle müdahil oldu ve izale etti. Dolayısıyla huzurunuzda teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sen teşekkür ediyorsun ama onun işi orada çatıya çıkmak mı, burada Komisyon çalışmalarına katılmak mı?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O da insani bir vazifeydi, yaptı.

Sayın Bakanımız Bakanlığın politikalarını sabahleyin çok berceste, çok özel kayıtlarla anlattı. Ben tekrara düşmek istemiyorum ancak bir siyasetçi olarak bazı tespitler yapmak istiyorum izniniz olursa.

Bizim ak anlayışın her sahada olduğu gibi, dış politikada da çok özel, çok hususi duruşu var. Dış politikadaki duruşumuzu ifade eden kavramlar, haysiyet, onur, izzet, iffet, bunlar üzerine dizayn edilmiş, şekillendirilmiş bir dış politikamız var. Bu hâlde berdevam olan bütün kadroya, özellikle şükran duyduğumuzu ifade etmek istiyorum. Bu duruşu aslında merhum Akif çok güzel tarif etmiş, diyor ki: “Bir zamanlar biz de millet, hem nasıl milletmişiz/Gelmişiz, cihana milliyet nedir öğretmişiz.” ve devam ediyor “Kapkaranlıkken bütün afakı insaniyetin/Nur olup fişkırmışız ta sinesinden zulmetin.” Ne kadar net bir tarif. İşte dış politikadaki hâlimiz Akif’in bu tarifinde netlik buluyor. Bu hâli anlamayanlar elbette vardır yani bir izan noksanlığı olacaktır yahut bizim duruşumuzdan uzak düşmüşler bu hâli anlamayabilirler. Bunu biz mazur görüyoruz, makul buluyoruz.

Yüzlerce yıl yeryüzüne insanlık, adalet ve huzur taşıyan bir milletin evlatları, yeryüzündeki tüm insanlara yaratılmışların en şerefli gözüyle bakan muhteşem ecdadın torunları olarak hak eksenli bir politika izliyoruz. Bir mütefekkirimizin takdimiyle dünyayı prensiplerinden menfaatsiz olarak faydalandıran ecdadın, insanlık, şefkat ve adalet ölçeğinde oluşturduğu bir dış politika; diplomaside tarihi bir ibret vesikası, tarihî gerçekleri bir yol haritası olarak kabul eden bir anlayış; yeryüzündeki her türlü ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve soykırımı reddeden bir anlayış; küresel insanlık sorunlarını çıkar endişe ve hesabıyla değil, adalet, merhamet yaklaşımıyla çözmeyi amaçlayan ve bu yolda güçlülerin değil, haklıların yanında olan bir Türkiye var bugün, şükür. Güçlülerin haksızlıkları karşısında tüm mağdur ve mazlum milletler adına “Dünya 5’ten büyüktür.” haykırışıyla küresel dessaslık ve tezgâhları bozmayı hedefleyen bir Türkiye; komşularına karşı vefa siyaseti, vefa diplomasisi yürüten bir Türkiye; yeryüzünü kan gölü hâline getirmek isteyen insanlık düşmanlarının karşısında hakkı, adaleti savunan ve bu yolda kararlı bir tutum izleyen bir Türkiye; ak Türkiye’yi, ak Türkiye’nin dış politikadaki duruşunu tarif ediyorum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Türkiye “ak Türkiye” olmaz ya!

CAVİT ARI (Antalya) – Türkiye ne zaman “ak Türkiye” oldu ya?

ÖZKAN YALIM (Uşak) - Beyaza mı boyandı Türkiye?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ülkenin adını değiştirmeyin, yapmayın lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ak Türkiye’yle gurur duyuyoruz, ne var? “Ak Türkiye” diyor, ne desin? Ak Türkiye değil mi yani ne var?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Ak anlayış...

ÖZKAN YALIM (Uşak) - Anlayışınız olabilir, tamam ama “ak Türkiye” olmaz yani.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, her söz aldığımda mutlaka oradan bu neviden bir karşılık görüyorum. “Ak” kavramına karşı bunlarda müthiş bir afinite, müthiş bir ilgi var. Aslında, fırsat bulsalar buraya plase olacaklar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Hiç öyle bir niyetimiz yok, rahat olun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başımızın üstüne, alırsız ama...

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Allah razı olsun.

BAŞKAN – Evet arkadaşlar, evet...

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, eyvallah. Bu da çeşnisi oluyor, olsun.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Bizim size bir tavsiyemiz var: Aydemir’in önüne bir de “ak” koyun da böyle size daha güzel yakışacak “ak Aydemir” olun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Olsun, eyvallah. Olursa ben bundan memnuniyet de duyarım.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ülke isminin önüne koymayın bir ek lütfen, rica ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, Kamil Bey, öyle yapalım.

Arkadaşlar, o gün aynen şöyle bir ifade geçti: Şehitlerimiz bizim şeref varakalarımız dedim, aynen ifade bu, şehitlerimiz bizim şeref varakalarımız, onları ömrümüz olduğunca başımızın üstünde taşıyacağız dedim, Kamil Bey, hocam –kendisine saygı duyuyorum, müktesebatına da- buna bile itiraz etti “‘Şehitlerimiz’ diyemezsin, hepimizin şehitleri.” Ya, arkadaş, şehitlerimiz diyorum, bütün bir milletin. Dolayısıyla, hocam, katkı sunuyorsunuz siz, teşekkür ederim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ona itiraz eden ilk ben değilim ama itiraz etmiş olabiliriz grup olarak. Nereden çıktı bu, ne alaka?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şehitlerimiz hepimizin sevgili hocam.

BAŞKAN – “Her şeye itiraz ediyor hocamız.” demek istiyor yani oraya bağlayacak.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ak Türkiye de bu anlamda.

BAŞKAN – Bağla da bitirelim Sayın Aydemir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben haklı olduğum bir yerde itiraz ederim, o sözünüz, o ön ekiniz haklı bir ek değildir, bu kadar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, olsun hocam, olsun, devam edelim. Kavgasız bir zemin olsun istiyorum ben.

Geçmişte olduğu gibi bugün de yeryüzünde ve özellikle bölgesinde barış, huzur, kardeşlik ve istikrarın tesisi yolunda bir siyaset izleyen Türkiye var. Myanmar’dan Suriye’ye, Erbil’den Gazze’ye insanlığın sükût ettirildiği mazlum coğrafyalara adalet taşımayı, hakkı hâkim hâle getirmeyi amaçlayan bir Türkiye var. Yeryüzündeki tüm mağdur ve mazlumların hamisi, temsil ettiği değerlerle cihanda hakkın sesi olan bir Türkiye var. Elbette ki bu tarihî süreci bir insanlık dersi olarak cihana belletmeye kararlı, ecdat yadigarlarına vefalı, ecdat izlerini koruma yolunda sadık bir lider var. Türkiye’yi içe kapanıklıktan, güçlüler önünde suskun durmaktan kurtarıp dünyaya zılgıt çeken bir yiğit lider var.

Değerli Başkanım, tabii ki ak lider bu.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Buna diyebilirsiniz ama. Bunda sıkıntı yok. Ak liderde problem yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben, tabii, dış politika üzerine bilimsel herhangi bir görüş serdetmeyi doğru bulmuyorum, onu bilim insanları elbette ki kayda geçerler. Ben, millî irade bağlamında bize yansıyan düşünceleri de bu vesileyle aktarmak istiyorum.

Temsilcisi olmaktan müftechir olduğum ilimizin bir ilçesi var, Karayazı.

Arkadaşlar, 7 Haziran seçimlerinde yani 2015 seçimlerinde HDP’nin yüzde 98,5 oy aldığı bir ilçe burası. Şimdi, orada...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kayyum var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - ... çok yiğit insanlar, mert, vatansever insanlar her gün bizi arıyorlar, şu dış politikaya duydukları saygıyı ve burada kendilerini bulmaktan dolayı bize olan şükranlarını ifade ediyorlar.

BAŞKAN – Ben de konsolosluk falan isteyeceksin zannetmiştim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayın Bakanım, ben de onlardan aldığımı size aktarıyorum. Size minnettar insanlarıdır. Aynı şey, Hınıs ilçemiz için geçerli, aynı şey Tortum ilçemiz için geçerli.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onları yarın söyle, İçişleri Bakanlığı yarın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dışişleri Bakanımıza teşekkürleri var, dış politikamıza şükranları var.

Biz, bir kadroyuz, ak bir kadroyuz, her alanda yekpare davranıyoruz, elhamdülillah. Onun için de başarıda zirvelerdeyiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bak, Başkan bile gülüyor.

BAŞKAN – Sen çok yaşa İbrahim Aydemir.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Garo Bey, oradaki belediyeler de ak belediye lütfen, karıştırma.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Mevzuyu bilmiyorsunuz siz.

Başkanımız, tabii, bizim bu jargonun işi nereye kadar götürdüğünü bildiği için biraz da siz böyle şeye düşüyorsunuz ona gülüyor, benim bu tavrıma değil, sizin düştüğünüz hâle gülüyor.

Arkadaşlar, bizim dış politikamızı Sayın Cumhurbaşkanımız çok özel tarif ediyor. Müsaadenizle, onu da burada not düşeceğim.

BAŞKAN – Son bir dakikanız ama.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Geleceğin dünyasında sadece demokrasinin, özgürlüklerin, güvenlik ve refah anlayışının bulunduğu inaniyor, biz de bu istikamette çalışıyoruz.” diyor Sayın Cumhurbaşkanımız. 2023 hedeflerimiz sadece ekonomide değil, demokraside de dünyanın en ileri ülkelerinden biri hâline gelme kararlılığımızı ifade ediyor.

Yine, Sayın Cumhurbaşkanımızın bir belîğ ifadesini ilave edeceğim: “Bizim demokraside de ekonomide de hak ve özgürlüklerde de insani değerlerin korunması hususunda da asıl mücadele alanımız Batı’dır.” Bunun için “Dünya 5’ten büyüktür.” diyoruz. Bunun için “one minute” diyoruz. Bunun için “Tüm insanlık güvende değilse kimse güvende olamaz.” diyoruz. Bunun için 3,5 milyon Suriyeliyi ülkemizde barındırıyoruz. Bunun için, Myanmar’daki nehirlerin ve Akdeniz’in karanlık sularında boğulan mazlumların sızısını yüreğimizde hissediyoruz. Bunun için, insani yardımlarda dünyada ilk sırada yer alıyoruz.

Arkadaşlar, bir kavram...

BAŞKAN – Sayın Aydemir, son cümlelerinizi alayım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bir kavram, ben ara ara konuşmalarında söylüyorum, şimdi Sayın Cumhurbaşkanımızın tarifi bağlamında söylüyorum: “İnayet” diye bir mefhum var. Eğer insanlığı bir görürseniz “öteki” diye bir kavramı zihninize yerleştirmesiniz, Cenab-ı Hakk’ın inayeti, nusreti sizi kuşatıyor, tıpkı şu an ak anlayışı kuşattığı gibi, tıpkı şu an ak yaklaşımın dünyaya nizam verme noktasında zirve bulduğu gibi. Size de tavsiyem budur: Kafanızda “öteki” olmasın. Gagavuzlara yapılan yardımı gerekçe gösterip burada bölücü dil kullanmayın.

Sabahleyin neredeydi Hişyar Bey? Ona söyleyeceklerim var. Bakın, Hişyar Bey’in amcasının oğlu Erzurum’dan aday oldu. O, kendisi biliyor. Beraber seçime girdik, sizinle beraber siyaset yapanlar adama konuşma hakkı tanımadılar. Ne zaman? 7 Haziranda. Fırsat elinize geçse insanları sokağa çıkarmazsınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onu siz yapıyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Onun için, böyle bol kepçe konuşmayacağız.

Burada, bir de şunu özellikle söylemek istiyorum arkadaşlar... Bir şey söyleyeceğim ben.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kayıttasın, kameraya bak.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Bu kısmı doğru.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Arkadaşlar, burada, özellikle Kürtler adına siyaset yaptığını söylemek hadsizliktir, edepsizliktir...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Haddini bil!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Benim, Kürtler adına siyaset yapan benim. Kürtler benim kardeşim. Ben, orada, onlardan oy almışım. Haddini bilmeyenler, Kürtlere düşmanlık edenler, Kürtler üzerinden onları mağdur edenler bir daha asla bu zeminlerde Kürtleri kullanmamalılar. Buna müsaade etmeyeceğiz.

En nihayetinde şunu söylüyorum: Dış politikamızın da zemininde şu var: Terörü bütün bütün ülke gündeminden çıkaracağız, bitireceğiz. Nereye kaçarsa kaçsın bu imansızlar, başlarında bomba olup patlayacağız, yok edeceğiz.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bomba Meclisin tepesinde patladı.

BAŞKAN – Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bütçenin bütününü üzerinde de bunu söyledim, bütçeler bir ülkenin vicdanıdır. Biz, burada, belki soğuk rakamlardan bahsediyoruz ama siz bir bütçe getirdiniz, oradaki her 1 lirayı yoksullar ödüyor, vergilerimizden ödüyoruz hep beraber, size emanet ediyoruz ve sizin bütün vatandaşlarımızın hayrına politikalar yapmanızı bekliyoruz ve bu yönde de hesap soruyoruz size, diyoruz ki: “Benim vergilerimle, kullandığınız vergilerle dış politikada, iç politikada hepimizin hayrına politikalar ortaya koyun.” ama maalesef... Bakın, sizin 4’üncü bütçeniz, ben size 4’üncü kez konuşuyorum, hep istedim ki daha barışçı bütçeler buraya gelsin, hepimizi kucaklayan, hepimizi kapsayan bütçeler buraya gelsin ama maalesef dördüncü yılında, tekrar sizden de vicdansız ve adaletsiz bir bütçe gördük.

Bakın, bütçeniz güvenlikçi bakışa hapsolmuş bir bütçe. Siz diyorsunuz ki: “Latin Amerika’ya şunu açıyoruz, Afrika’da bunu açıyoruz, Uzak Doğu’da bunları yapıyoruz.” ama mum herhâlde dibini ısıtmıyor. Türkiye’de ciddi bir kamplaşma, kutuplaşma var. Bölgemizde hâlâ sönmemiş bir Suriye yangını var. Buna nasıl merhem olacağımıza, nasıl bu yangını söndürecekimize dair bir vizyon ortaya koymadınız. Neden? Çünkü, bütçe, olduğu gibi sizin bakışınızda, Bakanlığınızın bakışı da...

Sayın Başkan, bir uğultu var. Siz te telefonla konuşuyorsunuz. Neyse...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biz sizi dinliyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sizin Bakanlığınızın bakışı da maalesef tekrar tekçi bakışa hapsolmuş bir bakış.

Bakın “soydaşlarımız” diye tekrarladınız. Üç bütçedir size söylüyorum: Bir dışişleri bakanının, bir başbakanın, bir cumhurbaşkanının, bir devletin soydaşları olmaz. Sizin olabilir şahsen, benim olabilir, benim soydaşlarım var, sizin soydaşlarınız var, Erol Bey’in, Hişyar Bey’in veya diğer arkadaşlarımızın, hepimizin soydaşları var ama bir ülkenin vatandaşları olur, bir dışişleri bakanının da vatandaşları olur.

Sayın Bakan, ben, sizin koltuğunuzda oturabilirim değil mi bir gün, seçiliriz, ederiz. Siyaset yapıyoruz, değil mi? Ben, sizin koltuğunuzda otursam desem ki: “Ben, soydaşlarıma şunları yapacağım, işte Los Angeles’teki soydaşlarıma bunu yapacağım, Paris’teki soydaşlarıma bunu yapacağım.” Siz ne hissedersiniz? “Ya, bir ülkenin dışişleri bakanı ‘soydaş’ der mi?” dersiniz.

Bakın, sizin koltuğunuzda bir zamanlar bir Ermeni oturuyordu Sayın Bakan. Memleketin Hariciye Nazırı Kapriyel Noradunkyan’dı, biliyorsunuz. Pek çok müsteşar oldu Ermeni, pek çok sefir oldu, büyükelçi oldu, Sırp da oldu, başka milletlerden de oldu; hiçbirisi “soydaş” demedi. Ne zaman soydaş bakışı başladı? Tekçi anlayışa savrulduğumuz o 1920’lerde, 1930’larda, 1940’larda bu anlayış bize yapıştı. Ondan sonra “makbul vatandaş” tanımı yapıldı. Toplumun çeşitli kesimleri bunun gadrine uğradı, mütedeyyin kesim dâhil buna. 1998’lerde, 28 Şubatlarda neler olduğunu biliyoruz. 2007’lerde neler olduğunu biliyoruz. Siz de gadrine uğradınız, ben de, diğerleri de uğradı, hepimiz uğradık ama sonunda baktığımızda geldiğimiz yer, tekrar dön dolaş -AKP reform yapacaktı, demokrasiye taşıyacaktı ülkeyi, reformcu iddiaları vardı- 1920’lerin, 1930’ların, 1940’ların anlayışı. Maalesef dar bir ideolojiye, dar bir bakışa saplanmış durumdasınız Sayın Bakan. Tek soy var sizin bakışınızda maalesef, tek din var. Bakın “Diyanet Ataşeliği” diyorsunuz, “Hizmet veriyoruz.” diyorsunuz. Diyanetin içeride olduğu gibi dışarıda da kimlere hizmet verdiği belli. Türkiye’nin oysa vatandaşları...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Akdamar’ın tamiratını yapan bu devlet değil mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Dindaşlarımız” diyorsunuz, “Müslüman kardeşlerimiz” diyorsunuz, oysa bu anlamda hepimizi, herkesi kucaklayan bir bakışa geçmeniz gerekirdi. “Tek dil” diyorsunuz Sayın Bakan. Bakın, bir “call center”ınız var herhâlde, orada Türkçe hizmet veriyorsunuz elbette. “5 dilde daha hizmet veriyoruz.” dediniz. Ben baktım dillere, İngilizce, Fransızca, Almanca, Flamanca hizmet veriyorsunuz, Batı dillerinde. Neden Arapça hizmet vermiyorsunuz mesela? Neden Kürtçe, Ermenice, Süryanice hizmet vermiyorsunuz; neden vermiyorsunuz böyle bir şeyi?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Arapça olabilir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya pek çok Kürt vatandaşımız Kürtçe’nin dışında dil bilmiyor veya yurt dışındaki Ermeniler, Süryaniler, Kürtler, Araplar yani neden bu dillerde hizmet vermeyi düşünmüyorsunuz, böyle bir açılım yapmıyorsunuz? Çünkü tek dil bakışınız var. Bir de Batı dilleri, onlar makbul diller çünkü; yalnızca Batı dilleri makbul diller, Türkiye’nin dilleri makbul diller değil.

Tekçi bir tarih anlayışınız var. Az önce sayın vekilim, iPhone’unu kıran vekilim dedi ki “Romalı onlar, Romalı.” Uganda’da o kıyafeti giyenler için. Oysa onlar Çanakkaleliydi biliyor musunuz sayın vekilim. Hani Truva Çanakkale’de, Türkiye toprakları içinde.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Senin Ermeniliğine bir lafım yok ki.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ve bir zamanlar, birkaç bin yıl önce onlar belki senin dedendi, senin dedelerinin dedesinin dedesiydi.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Senin deden, benim dedem değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Dedelerinin dedesinin dedesiydi yani Çanakkaleliydi, Çanakkaleliydi efendim onlar ve Çanakkaleli birisi Türkiye’de bakın, bu yılı...

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Problem yapan sensin bu arada, bak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, dinleyin lütfen.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Dinleyeceğiz de yakışmıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, bu yılı Türkiye Cumhuriyeti devleti Truva Yılı ilan etmedi mi? Bu yılı Türkiye Cumhuriyeti devleti Truva Yılı ilan etti. Ya şimdi bir büyükelçi de Truva Yılı ilan edilmiş...

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – 29 Ekimi mi buldu?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu toprakların bir değeri. Ya Truva da bizim diyemiyor muyuz, Urartu da bizim diyemiyor muyuz, Roma da bizim diyemiyor muyuz, Osmanlı da Selçuklu da hepsi bizim diyemiyor muyuz? Bunların hepsi bizim dedelerimiz, atalarımız, hepimiz o köklerden geldik. Bazıları tabii ki Orta Asya’dan geldi ama bu toprakların da halkları vardı. Binlerce yıllık kadim bir gelenekten geliyoruz. Hitit de bizim diyoruz. Bütün bu tarih anlayışını kucaklayan ve bu mirasın torunlarıyız bizler, bu mirası sahiplenmeliyiz elbette ama siz ne yaptınız? Büyükelçiyi görevden aldınız.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; Türkiye bu anlayışla...

(Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz. Müsaade edin ya, Sayın Paylan da kendi düşüncelerini söylüyor. Ben de katılmıyorum, 29 Ekim kutlamasında ne işi var ama söylüyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, oradan katılmıyorum diyemezsiniz, oraya inin lütfen.

BAŞKAN – Yok ya, düşüncenize katılmayabilirim canım, bunda bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, oradan diyemezsiniz.

BAŞKAN – Canım yönetimimde bir adaletsizlik görürseniz onu söylerseniz yani.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Oradan diyemezsiniz, o adaletsiz; oradan diyemezsiniz, oradan dersiniz.

BAŞKAN – Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, Türkiye hikâyesini kaybetmiştir maalesef. Hani AKP bir iddia ortaya koymuştu, demokratikleştireceğiz, şu bu ama bakın, hikâyeyi kaybettiğiniz için en çok siz çekiyorsunuz. Vallahi yaşlanmışsınız biliyor musunuz. En çok siz çekiyorsunuz. En çok siz çekiyorsunuz, neden biliyor musunuz? Bakın, Türkiye nasıl görülüyor dışarıdan? İçeride A Haber şahane gösteriyor her şeyi, muhteşem; dışarıda da dış mihraklar var diye gösteriyor. O düşman, bu düşman, Amerika düşman, dış mihraklar, bilmem ne, iç mihraklar diye bir retorik tutturmuşsunuz ama dünyada işlemiyor değil mi Sayın Bakan? Yani gittiğiniz zaman dışarıda hukuksuzluklar, insan hakları ihlalleri, özgürlük alanlarının daralması karşınıza çıkıyor değil mi Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Pastör Brunson karşınıza çıktı değil mi Sayın Bakan? İki yıldır boşu boşuna içeride tutulduğu ortaya çıktı.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Nasıl boşu boşuna tutuldu, ceza aldı ya.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tabii ki. Çünkü gizli tanıklar, o sözde gizli tanıklar “Efendim ben bilmiyorum, görmedim.” dediler ve bir gece önceden karar verildi, özel uçak getirildi...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Doğru değil, yalan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Efendim, özel uçak geldi, onu açıklayın.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Doğru değil.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Özel uçak geldi ve özel uçağa bindi gitti. “Al papazı, ver papazı” mantığı Türkiye’yi hukuk devleti, hukukun üstünlüğü endeksinde ülkemizi 113 ülke içinde 103’üncü duruma getirdi. Bunu anlatamazsınız. “Al papazı, ver papazı.” dedikten sonra “Bağımsız yargı karar verdi, uçak da orada hazırды.” buna kimse inanmıyor, dünya da inanmıyor. Bakın “Terörist.” dediniz, “Ajan.” dediniz, ondan sonra özel uçağa binip gitti. Aynı Deniz Yücel gibi, Binalı Yıldırım açıkladı “Bugünlerde bırakılır.” dendi, Deniz Yücel’in de ne hikmetse özel uçağı hazırды Sayın Bakan.

Bakın, Süleyman Soylu’nun tavırları karşınıza çıkıyor değil mi, Sayın Süleyman Soylu’nun? Cumartesi Annelerini yerlerde...

BAŞKAN – Sayın Soylu’ya yarın söylersin onu, arkasından niye konuşuyorsun!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır, karşısına çıkıyor, dışarıda çıkıyor. Cumartesi Annelerini yerlerde sürüklemesi çıkıyor değil mi; New York Times’ta, Washington Post’ta manşet oluyor. Yedi yıl önce Cumhurbaşkanı’nın kabul ettiği “Acınız acımızdır.” dediğı Cumartesi Anneleri yerlerde sürüklendi Sayın Bakan bu ülkede, sizin karşınıza çıkıyor. Sonra Osman Kavala karşınıza çıkıyor değil mi Sayın Bakan, Osman Kavala demiyorlar mı size? Diyorlar, diyorlar Sayın Bakan, biliyoruz. Bir yıldır iddianame görmedi Osman Kavala, bakın, bir yıldır –darbeciymiş, şuymuş buymuş- bir yıldır iddianame görmedi, Osman Kavala içeride yatıyor. Selahattin Demirtaş karşınıza çıkıyor değil mi? Bir siyasetçi yalnızca siyasi iddialarını ortaya koyduğu için iki yıldır içeride hapis, rehin; bu karşınıza çıkıyor değil mi Sayın Bakan? Leyla Güven milletvekilimiz, aklık grevinde. Aynı Enis Berberoğlu’nun durumunda. Yani Enis Berberoğlu bırakıldı, Leyla Güven içeride. Bu ayrımcılıklar, bu hukuksuzluklar karşınıza çıkıyor değil mi Sayın Bakan?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Paylan, toparlar mısınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tabii.

Basın özgürlüğü karşınıza çıkıyor değil mi Sayın Bakan, ifade özgürlüğü karşınıza çıkıyor değil mi? “Kopenhag Kriterleri” diyorlar size. Bakın siz diyorsunuz ki: “Ben gümrük birliğinin genişlemesini istiyorum, ben vize serbestisi istiyorum.” Sayın Bakan, ben de astronot olmak istiyorum; hadi buyurun, ben de astronot olmak istiyorum. Ama bunun şartları var, hukukları var, Kopenhag Kriterleri var, özgürlük alanının genişletilmesi var. Ne yapıyorsunuz reform izleme grubu olarak? Yüz yirmi gün geçti, bir program ortaya koyabildiniz mi? Normalleşme, demokratikleşme, olağanlaşma anlamında ortada hiçbir şey yok, oysa siz “Vize serbestisi, gümrük birliği genişlemesi” olmaz ki. Avrupa Parlamentosu bugün rapor açıkladı “Türkiye’yle artık müzakereler inandırıcılığını kaybetmiştir.” diyor. Çıpa kayıyor Sayın Bakan. O çıpa oradan kayarsa hepimiz kaybederiz. Hep beraber normalleşmeye, olağanlaşmaya, demokratikleşmeye dönmemiz lazım. Suriye meselesindeki çözüm içerideki normalleşmede. Bakın, burada Ermeni’yiz, Türk’üz, Kürt’üz, hep beraber konuşuyoruz değil mi, bir hukuk bulmuşuz. Önce birbirimize sarılacağız. Birlikte demokratik bir Türkiye oluşturacağız. Birlikte Suriye’ye de model olabileceğiz.

Bakın, Suriye’de, sonuç olarak burada başka türlü anlatılıyor ama -hafızayıbeşer nisyanla maluldür- daha üç yıl önce Asya Abdullah, Salih Müslim burada değil miydi Sayın Bakan? Ne konuşuyorduk onlarla? Suriye’nin demokratik çözümünü konuşuyorduk, muhatabımız onlardı. Suriye’de eşitlik çerçevesinde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Paylan, toparlar mısınız lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Toparlayacağım da bir kaynama oldu efendim.

BAŞKAN – Kaynamıyor, kaynamıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Suriye’de demokratik bir çözüm konuşuyordunuz Salih Müslim’le, Asya Abdullah’la; oysa ne oldu? Üç yıldır düşman, terörist. Ne oldu? ABD ile Rusya’nın at alanına döndü Suriye. Oysa birbirimizi kucaklasak, hinterlandımızı öyle genişletsek ne olur, ne olur yani? Çözemeyeceğimiz neyimiz var, yârin yanağından başka paylaşılmayacak neyimiz var Sayın Bakan? Bütün bunlarla ilgili normalleşme, olağanlaşma adımları bekliyoruz sizden; Suriye politikasında, Türkiye politikasında.

Bakın, Ermenistan politikası Sayın Bakan; biliyorsunuz, Paşinyan iktidara geldi, ya Türkiye’ye diyor ki: “Ön şartsız görüşmelere hazırım.” Ama hapsoldüğümüz bir alan var, “Efendim, Azeriler yatırım yapıyorlar, Azeriler...”

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Karabağ işgal altında, işgal!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya oysa, bakın, kapı kapalıysa, kapının kapalı olduğu bir komşunuzu etkileyemezsiniz Sayın Bakan, kapı açıksa bir komşunuzu etkileyebilirsiniz. Elbette Karabağ meselesi çözülmeli, elbette Kıbrıs meselesi çözülmeli, bütün meselelerimizi çözmeliyiz ama kapı kapalıyken nasıl çözeceğiz? “Ön şartsız görüşmelere hazırız.” diyor.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Yani Karabağ’ı zapt edin, ondan sonra kapıyı açalım öyle mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, son olarak, bakın; Ruhban Okulu neden sizin meseleniz, niye patrik seçimleri sizin meseleniz? Çünkü mütekabiliyet olarak görüyorsunuz bunları. “Efendim, Atina’da cami açılmazsa burada olmaz.” Ya biz vatandaşız, biz rehine değiliz, biz bir pazarlık malzemesi olamayız. Önce biz vatandaşımızı yapalım, orayı utandıralım. Ruhban Okulu açılsın, azınlıkların hakları tanınsın. Bunlar bir pazarlık, mütekabiliyet malzemesi yapılmaz. Azınlığa mütekabiliyet olmaz, yabancıya mütekabiliyet olur. Biz yabancı değiliz, bu ülkenin kadim halklarıyız, Osmanlı’yız, Türkiye’yiz, böyle bakıyoruz ve böyle bakılmasını istiyoruz.

Sayın Bakan, bu anlamda, bütün bu çerçevede, Avrupa Birliğiyle ilgili de bir cümle edip bitireceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Son cümlelerinizi alayım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Avrupa Birliğiyle ilgili neredeyse hiçbir arkadaşımız konuşmadı. Niye? Çünkü hikâye bitti. 2004’te, 2005’te rahmetli Birand giderdi oraya, bir uçak dolusu gazeteciyle giderdi, bir hikâye anlatırdı, büyük bir heyecandı, raporlarda bir kelime fazla, bir kelime eksik büyük bir heyecan yaratırdı ve Türkiye o yıllarda her anlamda iyiye gidiyordu. Şu anlamda yani ekonomik olarak yatırımlar geliyordu, reformlar geliyordu, hepimiz faydalanıyorduk bu reformlardan ama bakın nereye savrulduk. Türkiye yeni bir hikâyeyi yazmalı, bu hikâyeyi önce birlikte yazmalıyız, sonra bütün dünyayı inandırmalıyız, huzur ve refah bundan geçer. Sizin de yaşlanmamanız bundan geçer Sayın Bakan.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Ersoy, soru mu yoksa söz talebiniz mi var konuşmak için.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Söz talebim var çok kısa.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyelerimiz, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide mensupları; biraz önceki hatibin konuşmalarına istinaden söz hakkı aldım. Bizim Türkiye Cumhuriyeti devletimizin Bakanlığının elbette soydaşları olacaktır, biz bu ifadeye tamamen katılıyoruz.

Bunun dışında biraz önceki hatip “Kürt vatandaşı” kavramını kullanmıştır. “Kürt vatandaşlığı” kavramını kesinlikle kabul etmiyor ve doğru bulmuyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kullanmadım öyle bir şey.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bu büyük milletin adı Türk milletidir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Vatandaşlarımız dedim, Kürt vatandaşlarımız, Türk vatandaşlarımız, Ermeni vatandaşlarımız dedim.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Siz biraz önce bu ifadeyi kullandınız, ben de düzeltme gereği duyuyorum.

BAŞKAN – Ben kaçırdım, hangi ifade bir daha söyler misiniz?

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – “Kürt vatandaşı.”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kürt vatandaşlarımız dedim.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – “Kürt vatandaşlarımız” diye bir kavramı kabul etmiyor ve doğru bulmuyoruz. Bu büyük milletin adı Türk milletidir, “Kürt vatandaşı” diye de bir kavram yoktur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kürt vatandaşlarımız dedim.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Ayrıca Selahattin Demirtaş terör örgütü üyesi olmaktan şu anda cezaevindedir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle değil.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Günlerdir bütçe görüşmeleri başladığı günden bugüne sayın hatip bu kavramları kullanıyor. Ben bunu da bilinçli yaptığını düşünüyorum. Ama ne kadar bu kavramları kendisi kullanırsa kullansın bizim Türk milleti olarak birliğimizi, beraberliğimizi hiç kimse bozamayacaktır, hiç kimsenin buna da gücü yetmeyecektir.

Ayrıca Başkanım, bir cümle daha kurayım.

BAŞKAN – Süreniz var, on dakikanız var yani.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nda Truva elbisesiyle Cumhuriyet Bayramı kutlanmaz, bu konuda da Sayın Cemal Enginyurt’a katılıyorum.

Ayrıca sayın hatip biraz önce Brunson konusunda da bir ifade kullandı, suçsuz yere iki sene yattığını söyledi. Türk adaleti tarafından terör örgütüne destek vermekten ceza almış birinden bahsediyoruz. Biz bu konuda Türk adaletine de güveniyoruz.

Ben Sayın Bakanıma ve bürokratlarımıza burada oldukları için, bizlere sunumlarıyla bu bütçeyi sundukları için teşekkür ediyorum. Bütçemizin vatanımıza, milletimize, devletimize hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ersoy.

Sayın Aydemir, buyurun.

Son konuşmacıdır, başka kimseye söz vermeyeceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bana “fake” attınız.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sonradan konuşmam sıkıntı mı oluyor Sayın Paylan? Sıkıntı mı oluyor, hayırdır?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok, hayır son konuşmacı dendiği için.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sıkıntı oluyorsa konuşmayayım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Estağfurullah.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, kıymetli bakan yardımcılarımız, değerli bürokratlarımız, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Kendime metin hazırladım ama çelişki içerisindeyim, metinden mi gideyim yoksa bu...

BAŞKAN – Metin hazırladınız da sabahtan beri niye düğmeye basmıyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dışarıda toplantılarım vardı Sayın Başkanım, kusura bakmayın.

Değerli arkadaşlar, 1071’den günümüze Anadolu’dan dünyanın her yerine barış, sevgi, merhamet, hoşgörü, kardeşlik ve umut dağıtan medeniyetimiz her daim mağdurun, mazlumun, yoksulun, kimsesizin yoldaşı olmuştur. Dokunduğu her yerde bereket tohumları yeşerten, heybesinden dostluk ve huzur dağıtan ülkemiz bugün de dünyanın göz bebeği konumundadır ve her geçen gün yükselen bir değerle geleceğe emin adımlarla yürümektedir. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın liderliğinde AK PARTİ iktidarlarıyla yönetimindeki ülkemiz bugün dünyada her an değişen dengelerde belirleyici rol üstlenmektedir.

Kökleri Osmanlı diplomasisine dayanan Dışişleri Bakanlığımız da Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle daha hızlı, etkin ve güçlü şekilde çalışmalarına devam etmektedir. “Türkiye sadece Türkiye’den ibaret değildir” anlayışıyla dünyanın her yerinde ülkemizin sesi, gözü, kulağı vazifesini üstlenen temsilciliklerimizle Türkiye’nin dünyaya açılan kapıları görevini başarıyla yürütmektedirler ve teşekkür ediyoruz.

Ülkemiz sınırlarında nasıl çalınmadık kapı, sıkılmadık el, dinlemedik dert bırakmadan siyaset yapıyor isek sınırlarımız dışında da “Gidemediğin yer senin değildir.” düşüncesiyle Bakanlığımız dünyanın her noktasına ulaşıyor, yurt dışında yaşayan vatandaş ve soydaşlarımıza da daha hızlı ve daha nitelikli hizmet götürmek için başarılı çalışmalara imza atmaktadırlar; teşekkür ediyoruz.

Her kıtayla ticaret ilişkisi tesis etmiş durumdayız. 210 ekonomik bölgeyle ihracat ve 222 ekonomik bölgeden ithalat yapıyoruz, 24 ülkeyle stratejik dönemde yüksek düzeyli iş birliği konseyi mekanizmasını kurduk, 8 adet üçlü veya dörtlü mekanizma süreçlerimiz devrede. 59 ülkede 61 TİKA koordinasyon ofisimiz, 43 ülkede 54 Yunus Emre kültür merkezimiz faal durumda. Maarif Vakfımızın 24 ülkede 131 okulu var. Bayrak taşıyıcımız olan Türk Havayolları da küresel bir şirket olarak 5 kıtaya, 120 ülkeye, 299 şehre, 302 havaalanına uçuyor.

Ülkemize yönelik tüm tehditler sınırlarımızın ötesinde de olsa diplomatik ve ekonomik eğer ihtiyaç duyulursa, gerekirse askerî imkânlarımızla o tehditleri gidip bertaraf etmek görevimizdir, bunu da yapıyoruz, bundan dolayı da teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Birleşmiş Milletlerde “Dünya 5’ten büyüktür.” diyen, Davos’ta da “...”(***) diyerek tüm mazlumların yüreğine su serpen Cumhurbaşkanımızın liderliğinde tüm mazlumların gözünün Türkiye’de olduğunu da biliyoruz.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – “...”(***) dediği ülkenin şeref madalyasını taşıyor.

*** Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

**** Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 2017 yılında ABD’nin yaptığı insani yardım miktarı değerli arkadaşlar, 6,7 milyar dolar. Türkiye Cumhuriyeti 2017’de ne kadar yardım yapmış? 8,06 milyar dolar, artık kıyaslamayı yaparsınız. 2016 yılında ABD’nin yaptığı insani yardım miktarı 6,3 milyar dolar, bizim ise 6 milyar dolardır. 2’nci sıradaydık ama millî gelire göre baktığımızda da 1’inci sırada olduğumuz apaçık ortadadır.

Güçlünün değil, her zaman, her yerde zalimin değil, haklının, ezilenin yanında bir tutumla Dışişleri Bakanlığımız çalışmalarına devam etmektedir. Hiç kimsenin önünde de eğilmiyoruz, dik duruyoruz ve -Türkiye’nin onurunu, gururunu- mağdurların yanındayız.

Türkiye 8’inci yılına giren Suriye ihtilafının sınır ötesi yansımaları nedeniyle en ağır faturayı ödeyen ülkelerin başında geliyor. 3,5 milyon Suriyeli kardeşimize ev sahipliği yapıyoruz ve onları ülkemizde misafir etmek için bugüne dek 30 milyar doların üzerinde para harcadık; helalihoş olsun. Suriye’deki terör örgütleriyle mücadele ettik, etmeye devam ediyoruz. Suriye halkının haklı davasını başından beri savunduk, savunuyoruz. Dünya ülkeleri Suriye halkını yüzüstü bırakırken biz desteğimizi asla onlardan esirgemedik. Suriye’de akan kanın durması ve ihtilafa muteber ve kalıcı bir siyasi çözüm bulunması için var gücümüzle çalıştık ve çalışmaya da devam ediyoruz.

Komşumuz Irak’ın egemenliğini, siyasi birliğini, toprak bütünlüğünü önemsiyoruz. Tüm bu komşularımızın yanı sıra Orta Doğu’ya, Orta Doğu denince akla ilk gelen yer tabii ki Filistin. Filistin’e ayrı parantez açmak istiyorum. Filistin tüm insanlığın kanayan bir yarasıdır. Barbar İsrail’in ve destekçilerinin hak, hukuk tanımayan girişimleri ve son günlerde artan bombardımanları karşısında dün olduğu gibi bugün de susmayacağız. Çözümün adresi bellidir, Filistinli kardeşlerimiz 1967 sınırlarında başkenti Doğu Kudüs olan devletlerine kavuşmalılar yoksa bölgemizde kalıcı istikrar ve barış mümkün olmayacaktır. Doğu, batı, kuzey, güney fark etmeksizin Türkiye 360 derece bir bakış açısıyla dışişleri politikalarına sağlam duruşuyla devam etmekte ve ülkemizin itibarını her geçen gün yükseltecek çalışmalara imza atmaktadırlar, her birinize ayrı ayrı da teşekkür ediyoruz Bakanlığımızın her bir ferdine.

BAŞKAN – Bitti mi? “Teşekkür ediyorum.” deyince.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür bir tane olmaz. Sık sık teşekkür edelim. Yani sabahtan beri eleştiriyorlar Sayın Bakanımızı. Allah’a şükür yani yüzümüzün akı, yüzümüzü ak ediyorlar.

Dışişleri Bakanlığımızın Sultan Abdülhamit Han’ın öğüdünü dinleyerek dış politikayı hassas teraziyle tarttığına bizler şahidiz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye evet, huzuru için, refahı için, istikrarı için öncelikle güvenlik güçlerimizle terörü yok etmek için var gücümüzle çalışıyor. Sınırlarımız içerisinde de olsa veya nerede olursa olsun, sınırlarımızın dışında da olsa bizler gidip o terör yuvalarına, inlerine girerek bombalamaya evet değerli kardeşlerim, kararlıyız ve bunu da kararlı adımlar atarak uygulamalarımızda gösteriyoruz.

Türkiye Afrin’i işgal etmemiştir. Değerli arkadaşlar, 3,5 milyon Suriyeliyi burada biz misafir ediyorsak hiç kimse durup dururken evini, yurdunu, memleketini terk ederek başka bir ülkeye gitmez. Bu misafir kardeşlerimiz niye Türkiye’ye geldiler? Demek ki orada bir olay var, kan akıyor. Bu akan kan dursun diye, yanan ateş, cehennem ateşi sönsün diye çırpınan kaç tane ülke var bir arkadaşlar bakalım? Bizim dış politikamızı eleştiriyoruz, eleştirin, tamam, eleştiriye açığız ama hakkı da haklıya teslim edin arkadaşlar. Tek çırpınan ülke Türkiye. Dışişleri Bakanımızı Türkiye’de çok sık göremiyoruz; akşam başka bir ülkede, sabah başka bir ülkede, akşam başka bir yerde, sabah başka bir yerde. Avrupa Birliği ülkelerine bakıyoruz, Avrupa Birliğini biz elimizin tersiyle mi ittik değerli arkadaşlar? Asla. Ama 15

Temmuz darbe girişimini FETÖ yaptı mı? Yaptı. Batıllar yaptı mı? Yaptı. Ama hak ne oldu ortaya çıkınca? Batıl zail oldu. Gece on ikiden sonra 15 Temmuz darbesini yapanlar yerle bir oldu mu? Oldu. Yerle bir oldu.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Millet çıktı millet. Millet seni uçurumun kenarından aldı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Dinlemeyi öğren.

Yerle bir ettik mi? Allah’a şükür ettik.

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – Sen de konuşmasını öğren.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hangi Avrupa ülkesinden kınama geldi? Hangi Avrupa ülkesi, hangi bizim dost bildiklerimiz telefon açıp da Sayın Dışişleri Bakanımızın yanında olduklarını ifade ettiler? İki gün sonra kerhen açtılar.

Değerli arkadaşlar, Avrupa Birliğine girmek istiyoruz, sonuna kadar da mücadele edeceğiz ama onların kapısında dilenci durumunda değiliz, diz çöküp de onlara “Aman bizi alın.” diye de yalvaracak bir millet değiliz, kendileri bilirler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kendi ülkemizle kendi milletimizle evet değerli arkadaşlarım, gurur duymamız lazım kendi değerlerimizle.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, değerlerimiz nedir? Barışı her tarafa yayın. Evet, yaymaya çalışıyoruz. Barış gelsin, huzur gelsin, dünya huzur içerisinde yaşasın. Biz Orta Doğu’ya veya başka bir yere petrol için gitmiyoruz. Biz Myanmar’a niye gidiyoruz? Biz niye değerli arkadaşlar, gidip su kuyuları açıyoruz Myanmar’da, Somali’de, şurada burada, ne işimiz var? Menfaat için mi? Hayır. İnsan, yaratılanların en şerefli insan olduğu için yaratılanı Yaradan’dan ötürü seviyoruz diyoruz. Din, dil, ırk ayrımı yapmaksızın herkesin yanına koşuyoruz. Evet, 780 bin kilometrekarede yaşayan bütün 82 milyonla kardeşiz.

Sayın Başkanım, son cümlem.

BAŞKAN – Ya, bak, huzurumuzu ve barışımızı, bütünlüğümüzü bozmayalım istersen bir teşekkür et de.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bozulmaz, kardeşiz. Kardeşlikten rahatsız olan varsa bir şey diyemeyeceğim ben yani kardeşlikten rahatsız olanlar kendileri bilirler.

780 bin kilometrekarede yaşayan bütün kardeşlerimizle...

NAZIR CİHANGİR İSLAM (İstanbul) – 786.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – 786 bin kilometrekarede yaşayan bütün kardeşlerimizle kardeşiz.

BAŞKAN – 500’ü de var.

Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, yuvarladık rakamı.

Ancak şunu hiçbir zaman unutmayalım, değerli arkadaşlar, bakınız, kayyumlardan bahsetti az önce değerli vekilimiz, hiç kimse seçilene karşı gelmiyor.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, teşekkür ediyorum artık.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bizler tek millet, tek bayrak, tek vatan, tek devlet diyen milletin...

BAŞKAN – Sayın Aydemir, teşekkür ettim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ...onurunu, gururunu her zaman...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – ...savunanlarla beraberiz. Herkesi kucaklıyoruz, herkesi seviyoruz.

Sayın Bakanım, bütçeniz hayırlı olsun, bereketli olsun, biz sizlere minnettarız, çok teşekkür ediyoruz. Allah güç kuvvet versin.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

BAŞKAN – Şimdi soru işlemi yapacağım.

Soru sormak isteyen milletvekilleri, lütfen sisteme girsinler. Komisyon üyeleri için on dakika, diğer milletvekillерimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru işlemi ve sıradan başlıyorum.

Sayın Yalım, ilk sen basmışın, buyurun.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Moldova’da Gagavuz Türklerinin olduğu yeri ben kendim de ziyaret ettim. İlk önce başkent Komrat’ta yapılan Atatürk Kütüphanesinden dolayı teşekkür ederiz, kendim de ziyaret ettim, tekrar söylüyorum.

Orada Sayın Başbakanla ziyaretimde belediye binasının Türkiye Cumhuriyeti tarafından restore edildiğini, bir de bir hastane yapıldığını, o zaman inşaattaydı, daha sonra Cumhurbaşkanı gidip açtı. Bu ülkeye yapılan bu desteklerden dolayı bu hastane ve de belediyeye yapılan toplam ödememizin miktarıyla ilgili bilgi almak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde 2008’den itibaren görev yapmakta olan Işıl Karakaş’ın görev süresinin Nisan 2017’de sona ermesine rağmen iki yıl boyunca Hükümetleriniz tarafından hazırlanan listelerde AİHM yargıçlığı tarafından ehil bulunmadıkları belirtildi. Bugüne kadar sunulan üç listenin üçü de kabul görmedi. Bugüne kadar yargıç seçilememesi krizinin sebebi nedir? Aday belirleme süreci neden şeffaf yürütülmemekte ve adayların kimler olduğu kamuoyuyla paylaşılmamaktadır. Aday belirleme süreci kamuoyunun denetimine açık bir şekilde duyurulacak mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Gaytancıoğlu...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yunanistan’la aramızda ciddi bir sorun olan ve aslında bizim egemenliğimizde olan 18 ada konusunda net bir açıklama yapar mısınız?

İki: Türkiye’de son verilere göre ne kadar Suriyeli vardır? Bunlara yönelik gelecekteki politikalarınız nelerdir?

Üç: “Avrupa Birliği ile gümrük birliğini yeniden güncelleyeceğiz.” diyorsunuz. Tam üye olmadan gümrük birliği imzalamış bir ülke olarak zaten Avrupa Birliğine tavizler verdik. Güncellemeyle yeni tavizler mi gelecektir?

Dört: Son verilere göre Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kaç tane ülkeye vizesiz gidebiliyor? Bizim vize uyguladığımız ülke var mı?

BAŞKAN – Sayın Aydın...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, iki kısa soru soracağım. Bir tanesi, Mustafa Bey’in ifade ettiği Birleşmiş Milletler nezdindeki bizim bu daimî temsilciliğimiz noktasında bir azim ve kararlılığımızın aktif olarak sahaya yansıtılması noktasında sizin de böyle bir tasarrufunuz var mı? Merak ettiğim bir şey.

İkinci olarak da, malumunuz, bir siyasi düşünceyi, bir ideolojiyi, bir fikri oluşturan en önemli kaynak bilgidir. Bilgi gerçekten bir sarraf misali ya da bir bilimsel mantıkla sebep-sonuç ilişkisi kurularak düşünceye dönüşür ki kalıcı olsun. Ben teşkilatınız adına bugün duyduğumuz birtakım kötü timsallerin emsal olamayacağı genel gerçeğinden hareketle ama yine de bunun bir eksiklik olduğu kanaatindeyim, maalesef, yani 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’nda konseptine uygun olmayan, ruhuna uygun olmayan, tarihine ters düşen bir kutlama yöntemi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Erdem...

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Sorumu daha soramadım.

BAŞKAN – İşte, zamanı iyi kullanmak gerekiyor Sayın Aydın.

Vakit kalırsa on beş dakika içerisinde tekrar dönerim size.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Tek bir cümleyle soruyla bitireyim.

BAŞKAN – Siz söyleyin zaten kayıtlara giriyor.

KAMİL AYDIN (Erzurum) – Efendim, millilik ve yerlilik adına Dışişlerimizin mensupları öncelikli olarak dışarıda bizi temsil eden misyonun gerçekten öncelikli milletin tanımını, içeriğini, tarihini, geçmişini bu bağlamda çok yetkin bir şekilde, yetkin ağızlardan yeniden revize edilip sunulmasında yarar var ki bunlardan da çok rahat bir şekilde dünyaya aktarsın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Erdem...

ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, biraz önce de değindiğim üzere ülkemizde bulunan mültecilerin entegrasyonu ve eğitimi büyük önem arz etmektedir. Bu hususta belirlenmiş olan eğitim politikalarıyla doğru orantılı bir dış politika belirlenmiş midir?

Yine, aynı şekilde çok merak edilen konulardan bir tanesi sığınmacıların yaklaşık yüzde 50’si 30 yaş altı. Bu hususta en çok merak edilen konu Suriye’de güvenlik, huzur sağlandıktan sonra ülkemizde bulunan mültecilerin ülkelerine tekrar yerleştirilmeleri konusunda çalışma yapılmış mıdır?

Yine, Avrupa Birliğiyle Gümrük Birliği Antlaşması güncellemesine ilişkin bir süre bulunmakta mıdır?

Bir de, ülkemizle alakalı bunu çok kısa dipnot olarak belirtmek istiyorum, ülkemiz Türkiye Cumhuriyeti devleti şanlı şerefli bir tarihî geçmişe sahip, her zaman için tertemiz bir tarihî geçmişe sahipti, bundan sonrası için de öyle olacak, bu konuyla ilgili kavramların yanlış kullanılmaması gerektiğini, milli kimliğimizin Türk kimliği olduğunu, bu anlamda diğer...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ARZU ERDEM (İstanbul) – ...etnik unsurların bunlarla yan yana getirilmemesi gerektiğini tekraren de vurgulamak istiyorum. Etnik unsurlar ayrı, milletimizin tek milli kimliği olan Türk kimliği ayrıdır.

BAŞKAN – Sayın Sındır...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, konuşmamda gerçi soru olarak yöneltmiştim, bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Avrupa Birliği ordusu konusunda, NATO üyesi ülkemizin dış politika stratejisi nedir, duruşu ne olacaktır?

Cumhurbaşkanlığının bünyesinde kararnameyle oluşturulan Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulunun, dış politika stratejilerini belirleme konusundaki görev, yetki ve sorumlulukları kurulmadan önce hangi kurum, kuruluş üzerindeydi?

Ve bir de Bulgaristan Türklerinin Hak ve Özgürlükler Hareketi Partisi dışında oraya bir siyasi müdahale olunması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım bana konuşma izni vermedi ama bir teşekkür etmek istiyorum.

Birinci teşekkürümüz, özellikle Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay’a...

BAŞKAN – Kayıtlara “Konuşma izni vermedi.” diye giriyorsunuz, ben defaatle “Konuşmak isteyen var mı?” diye sordum, bu şekilde tutanaklara girsin.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Tamam.

Ben geldiğimden beri ışığım yanıyordu işin açıkçası ama olmadı...

BAŞKAN – Sordum, “Soru mu soracaksınız?” diye sordum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Peki, teşekkür ediyorum.

Şöyle: Libya’da gerçekleştirilmekte olan bir toplantı vardı, bu toplantıdan dolayı da özellikle Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız hassasiyetlerinden dolayı tepki göstermiştir ve neticesiz kalmıştır, bu da sizden gelen bir bilgi doğrultusunda çok teşekkür ediyorum.

İkinci teşekkürüm hassaten sizlere ve dolayısıyla zatıalleriniz döneminde ve Sayın Cumhurbaşkanımızın Başkanlığında Türkiye gerçekten küresel liderlik vasfını bu dönemde çok büyük merhaleyle katetmiştir ve ülkemizin önünü açmıştır.

Sizin döneminizde, özellikle İstanbul’daki Dörtlü Zirve ve Soçi Zirvesi’nde, İdlib’deki kanın durdurulması konusunda, buradaki sizin hassasiyetiniz ve çalışmalarınızı gerçekten takdir ediyorum.

Üç, Birleşmiş Milletlerde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dört, yine Irak’taki yeni hükümetin kurulması sürecinde Türkiye’nin masada olması, gerçekten masada olması hasebiyle burada sizin zatîalilerinize şahsınızda teşekkür ediyorum.

Beş, Türkiye özellikle insani yardım açısından tüm dünyada 1’inci sırada.

2019 yılı bütçenizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Tatlıoğlu, buyurun lütfen.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Bakanım, konuşmada beni üzen bir olay olmuştu, onu paylaşmak istiyorum.

İstanbul Atatürk Havalimanı’na sabah beşte geldiğimde bir Katarlıyı televizyonun başında gördüm, benden yardım istedi ve o saatte uluslararası bir kanal izlemek istiyormuş fakat orada bir A Haber var veya kapatabiliyorsunuz. Bana dedi ki VIP’de “Bu devletin kanalı mı?” Ben “Öyle sayılır.” dedim. Lütfen böyleyse, çeşitliliğe izin vermiyorsanız kaldıralım, hakikaten mahcup oldum ben, bunu paylaşmak istedim çünkü başka türlü bir muhatap bulamadım.

Teşekkür ederim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Vardır mutlaka, teknik olarak mümkün değil.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – İbrahim Bey, gidin bakın, ben yaşadım yani.

Sayın Bakanı meşgul ediyorum bu kadar basit bir konuyla ilgili, imaj açısından yani gidip bakarsınız.

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, “Kırım’ın yasa dışı ilhakını tanımıyoruz.” diyorsunuz ancak Kırım limanlarından Rus bayraklı gemilerin Türk limanlarına gelişine izin verilmekte, yaptırımlara neden uymuyorsunuz Rusya’ya karşı?

İkinci olarak, Kırım fonunun gayrimenkullerine Kırım’daki Rus yönetimi el koymakta. Bu fon, biliyorsunuz Türkiye Cumhuriyeti tarafından ve buradaki Kırım Tatarları tarafından oluşturulmuştu, Kırım Tatar Meclisi de bu fonun bir binasıdır. Buna engel olunması lazım.

Katar konusunda, biliyorsunuz, Türkiye Katar’a yönelik ambargoya karşı çıktı, oraya süt gönderdik, yiyecek gönderdik, asker gönderdik ama Katar Güney Kıbrıs’la sıcak ilişkiler yürütmekte, anlaşma yaptı Exxon’la birlikte, Katar’ın anlaşmasını nasıl değerlendiriyorsunuz, nasıl önlemeyi düşünüyorsunuz? Katar Türkiye’yi çok seviyorsa, bize VIP uçak hediye etmek yerine KKTC’yi tanımayı tercih etse daha iyi olmaz mı, bu sevgisini böyle gösterse ya da en azından Rumlarla yaptığı anlaşmayı iptal ederek gösterse daha iyi olmaz mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Son olarak Kaşıkçı cinayetinde Başkonsolosun gidişine neden izin verdiniz? Soruşturma ne aşamadadır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, üç yıl önceki bütçe görüşmelerinde “Ruhban Okulunun açılmasında herhangi bir çekinceniz var mı?” demiştim, “Herhangi bir çekincemiz yok.” demiştiniz, aynı noktada mısınız?

İkinci sorum, İran ambargosuna uyacak mıyız? Bir önceki ambargoda olan skandallardan ders çıkardık mı?

Üçüncü sorum da Cemal Kaşıkçı cinayeti. Ses kayıtlarının elinizde olduğunu bütün dünyaya ilan ettiniz, bazı devlet başkanlarıyla ve istihbarat örgütleriyle paylaştınız. Sayın Bakan, bu nasıl oluyor? Büyükelçilikleri ve başkonsoloslukları dinliyor musunuz? Eğer dinlemiyorsanız o gün için bir istihbarat mı vardı? İstihbarat varsa neden cinayeti durdurmadınız?

Ben, net olarak bütün başkonsoloslukları, büyükelçilikleri dinliyor musunuz diye bunu hassaten merak ediyorum Sayın Bakan.

BAŞKAN – Sayın Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, ben Filipinler’le ilgili bir soru soracağım.

Bildiğiniz gibi Filipinler’de Müslüman gerillalar, Moro gerillaları Hristiyan Filipinlilere karşı uzun bir zamandan beri bir mücadele sürdürüyorlar, özerklik mücadelesi sürdürüyorlar ve Türkiye de orada, bu çatışmada arabulucu ülkelerden bir tanesi. Bu barışçı çaba devam ediyor mu hâlâ? Birinci soru bu.

İkinci soru da eğer böyle bir misyon kendimizde görüyorsak devlet olarak, niye kendi coğrafyamızda bu tür bir barışçı yaklaşım ortaya koymuyoruz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ettim.

Evet, Sayın Sezgin...

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, biliyorsunuz Avrupa Birliği gerçek sahici bir angajman gerektirmektedir. İlan ettiğiniz bir siyasi irade var, bu siyasi irade gerçekten samimi midir ve Reform Eylem Grubu’ndan toplantılar ötesinde kararlar görebilecek miyiz?

Çin ve Uygur, bambaşka bir coğrafyaya geçiyorum. Çin’deki rejimin kodlamasında bu temizlik eylemleri vardır, farklı sınıflara, farklı etniklere tarih boyunca bunu yapmışlardır. Bu rezalet, facia, eğitim kamplarına gönderilen Uygur Türkleri arasında entelektüeller de vardır, sadece bunun teröristlerin eğitimi gibi takdim edildiğini görüyoruz, bu yalandır.

Çok ağır...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Emecan...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan, “Herhangi bir kurumda beş yıllık devlet memuru olan herhangi biri, dış politikaya yön veren birimlerin başına büyükelçi olarak atanabilecektir.” diye bir karar alındı. Bu uygulama liyakate aykırı değil mi? Bizim kurumlarımız, okullarımız, büyükelçi yetiştiremiyor mu artık?

Kaşıkçı cinayetinde, Türk Dışişleri Suudi Arabistan Konsolosluğuna ilk gün girebilirdi, neden girmedik?

Son olarak da sunumunuzda Avrupa Birliği hedefinizin devam ettiğini ifade ettiniz. Türkiye’nin hukuk devleti olma özelliğini kaybetmesinden dolayı, Avrupa Birliği kapısının tamamen kapanmasıyla şu anda karşı karşıyayız. Bundan sonraki süreçte nasıl bir strateji izleyeceksiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Purçu.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Sayın Bakan, merhabalar.

Geçen yıl mülteciler için harcanması gereken yaklaşık 3,5 milyar euroluk harcama kalemlerinde, bütçesinde Romanların da yer aldığını gördük, resmî belgelerde. Mülteciler için Avrupa Birliğinden gönderilen bu bütçe içerisinde niçin Romanlar var? Böyle bir para da görmedik.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yok, yanlış o, doğru değil.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Var, resmî belgelerde var, Bakanlıktan aldığım belge bizde.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yok, o ayrı bir konu, o ayrı bir fon.

ÖZCAN PURÇU (İzmir) – Sayın Bakanım, 3,5 milyar euroluk fonda...

Sayın Bakanım, Bakanlıktan aldığım belgeler var. Romanlar için harcanan bedelleri istedim, bana da Bakanlık 3,5 milyar euroluk bir harcama kalemi gönderdi, hatta Avrupa Konseyinden gelen bazı arkadaşlar da dedi ki: “Romanlar ne kadar şanslı, bu kadar bir bedel harcanmış.” Dedim ki “Öyle bir bedel hiç görmedik biz.” Hatta ben bunu Meclisin kürsüsünde söyledim Sayın Bakanım. Bizi mülteci olarak mı görüyorsunuz? (Gülüşmeler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Az önce “Kırım fonu” demişim, Kırım Vakfı olarak düzeltiyorum onu.

Sorum şu: BM sözcüsü Kaşıkçı cinayetinde uluslararası soruşturma başlatılması için resmî bir talep beklendiğini ve Türkiye’den gelebileceğini söylemesine rağmen siz böyle bir şeyin uluslararası alana yansımayaacağını açıkladınız. Neden BM’ye başvuru kapısını kapadınız? Neden Viyana Sözleşmesi’nden doğan haklarımızı kullanmadınız?

Avrupa Sayıştayının Türkiye’ye sağlanan 1,1 milyar euroluk yardımın kime verildiği konusunda Türk yetkililerden bilgi alamadıklarını, sığınmacıların barınma, gıda, yiyecek, eğitim ve sağlık masrafları için harcanan 2 milyar euroluk bölümün de kapsamadığı yönündeki açıklamalarına ne diyorsunuz?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Süre doldu ama iki milletvekilimizin de soru talebi var, onları karşılayacağım.

Sayın Kayan...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bulgaristan’da bulunan soydaşlarımız gerek oradaki soydaşlarımızın hakkını korumak için gerek oradaki seslerini duyurmak için ve hatta koalisyon ortağı olup da oradaki siyaseti kendilerine de yönlendirmek için bir parti kurmuşlardı; Hak ve Özgürlükler Partisi. Bu parti gittikçe sayısını artırarak, gittikçe milletvekili sayısını artırarak son zamanda koalisyon ortağı olma aşamasına kadar gelmişti ama son yapılan seçimlerde nedendir tam çözemediğimiz, diğer partiye, Dost Partiye destek oldunuz ve hatta bu partiye devlet gücünü, Türkiye’nin devlet gücünü kullanarak bu partinin seçimlere girmesini istediniz. Dost Partinin diğer partiyi, Hak ve Özgürlükler Partisini geçip tek başına istediğinizi yaptırmak istediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kayan.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Burada noksan milletvekili çıkararak orada koalisyon ortağı olma şansını kaybettirdiniz hatta oradaki radikal bir partinin, bir faşist partinin koalisyon ortağı olmasına sebebiyet verdiniz. Bunun cevabını bekliyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, buyurun.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Doğu Türkistan’la alakalı bize de bazı bilgiler geliyor ama hiç kuşku yok ki siz de Dışişleri Bakanlığımız da bu anlamda en kapsamlı bilgilere sahiptir. Acaba bu konunun içeriği nedir? Bunu cevaplamanızı arz edeceğim.

Bir de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin güneyinde yer alan sahada petrol arama iznini Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nden aldı. Tabii, bu durum acaba ileride bizim Güney Kıbrıs Rum kesimiyle çakıştığı iddia edilen münhasır ekonomik bölge alanlarımızla ilgili bir sorun teşkil eder mi etmez mi? Bunu da sormak istedim.

Sağ olun efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, soru işlemleri tamamlanmıştır.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana söz vereceğim ama saat 20.15’e kadar birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.03

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.15

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 16'ncı Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakanımıza söz vereceğim.

Sayın Bakanım, süreniz kırk beş dakikadır.

Buyurun Sayın Çavuşoğlu.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca bugün söz alan tüm milletvekili arkadaşlarıma, soru soran arkadaşlarıma da tekrar teşekkür ediyorum. Gerçekten verimli bir bütçe müzakeresi oldu. Tüm arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Esasen çok da yorumlar geldi, sorular geldi, belki hepsini cevaplayamayız. Cevaplayamadıklarımız olursa eğer bunu da yazılı olarak Komisyonumuza iletmek isteriz.

Yeni bir sisteme geçtiğimizi sözlerimin başında da söylemiştim, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi yani bir deyişle başkanlık sistemine geçtik. Bu tabii ki parlamenter sistemden farklı bir sistem. Şu anda yürütmenin başında da Sayın Cumhurbaşkanımız var. Avrupa Birliğiyle ilgili de sorular sordular. Önemli olan güçler ayrılığıdır, hukukun üstünlüğüdür ve demokrasinin işlemesidir, önemli olan balığın yüzerek karaya vurmadan önce yüzebilmesidir sularda, engin sularda bile; bu, bizim için önemlidir. Tabii ki bu sistemde Hükümetin başında olan, yürütmenin başında olan Cumhurbaşkanının danışma niteliğinde kurullar kurması da son derece doğaldır ve bu kurullar danışma niteliğindedir. Esasen “tek adam rejimi” diyen arkadaşların, diğer taraftan, bunu söyleyerek çelişki içine düştüğünü de söylemek isterim çünkü Sayın Cumhurbaşkanımız istişareye çok önem verir ve önceki dönemde Başbakanken de buna benzer mekanizmaları danışmanlarıyla da çok iyi işletirdi. Biz de özellikle dış politikamızın oluşması konusunda tüm arkadaşlarımızla kafa yoruyoruz, tüm büyükelçilerimizden düşüncelerini, eleştiri de dâhil, cesur bir şekilde iletmelerini özellikle son Büyükelçiler Konferansı'nda da bir kere daha istedim. Ayrıca, Bakanlığımızda bir danışma kurulu var. Diğer taraftan, yine, akademisyenlerle biz buluşuyoruz, görüşüyoruz. Neden? Dış politikamızla ilgili onların bakış açılarına ihtiyacımız var. Biz bir yerden yürütürken bir taraftan belki her şeyi göremeyebiliriz, ben de göremeyebilirim Dışişleri Bakanı olarak. Bir konuda rapor getirilmesi ya da öneri getirilmesi, tespitle bulunulması politikanın o kurul tarafından sadece oluşturulması anlamına da gelmez ama bu tür kurullardan faydalanmak lazım, politikalarımızı geliştirebilmek için farklı bakış açılarından yararlanmamız lazım. Bu son derece sağlıklıdır. Sadece dış politikada değil, diğer alanlarda da bu kurullar tıkr tıkr işliyor. İçlerinde sanatçılar da var, akademisyenler de var, ekonomistler de var, dış politika uzmanları da var ve biz Dışişleri Bakanlığı olarak bundan da büyük bir mutluluk duyuyoruz ama en son bu önerilerle beraber, dış politikamızın oluşturulması ve uygulamasında arkadaşlarımız ve Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yapacağımız toplantılarla bunları belirliyoruz.

Diğer taraftan, dışarıdan atanan büyükelçiler konusunda isim de vererek arkadaşlarımız yorumlar yaptı. Şimdi, burada özellikle arkadaşlarımız var yani daha önce Bakanlığımızda başarılı bir şekilde görev yapmış, şimdi farklı partilerde görev yapan arkadaşlarımız var. Bazen Bakanlığımızdan siyasete adam göndeririz, bazen de siyasetin içinden insanlarımız ya da dışarıdan büyükelçi atanabilir. Dışarıdan büyükelçi atama kanunu ne zaman çıktı? Yeni sistemle mi çıktı ya da biz iktidara geldikten sonra mı çıktı? Dışarıdan vali atama ve büyükelçi atama kanunu bizden çok çok önce çıktı ve biz burada atarken liyakate çok önem veriyoruz. Geçen gün Tokyo'daydım. Diğer arkadaşlarımız da hepsi yurt dışında Bakanlığımızda yetişen ve yetişmeyenlerin hepsi görevlerini yapıyor. Bir aksaklık olduğu zaman liyakat esasıyla... Başarısız olduğu zaman biz zaten gerekli soruşturmaları yapıyoruz, gerekli tedbirleri alıyoruz. Şimdi, eleştirdiğiniz Murat Mercan parlamenter diplomasisinde 2002 yılından bu yana benimle beraber çok yoğun çalıştı ve çok başarılı bir arkadaşımız. Tokyo'da imparatorluk ailesi dâhil ulaşmadığı, açmadığı bir kapı da yok. Böyle başarılı arkadaşlar veya diğerleri... Diğer taraftan, yine Çin Büyükelçimiz, Pekin Büyükelçimiz... AGİT'te Başkan Yardımcılığı yaptı, 57 ülkenin ortak meclisinin başkan yardımcılığını yaptı. Aynı şekilde diğer arkadaşlarımız. Dil bilmeyen bir arkadaşımız bizim görevlendirmemiz mümkün değil. Artık yeni sistemde ekonomi müşaviri de dışarıdan olabilecek, turizm müşaviri de dışarıdan olabilecek, olmalı. Sektörden bir arkadaşımızı müşavir olarak göndersek -büyükkelçilerimiz bilir- ticaretin artması için, turizmin artması için daha çok çaba sarf etmez mi? Eder. Yani, liyakatle herkes bu görevleri yapabilmelidir. Büyükelçilik yapma görevi beş seneden sonra değil, beş sene herhangi bir kurumda hiç görev yapmamış bir kişi de -eğitim ve diğer konularda tabii kriterler var- devlette hiç görev yapmasa bile, özel sektörden biri büyükelçi atanabilir. Başka ülkeler de bunu yapıyor. ABD özellikle, birçok iş adamını büyükelçi olarak görevlendirebiliyor. Önemli olan budur, bunun sorumluluğu da o büyükelçileri görevlendiren iktidardadır.

Şimdi, "grand payeur" meselesi, Ünal Bey, bu konuda ben karar verdim. Niye? Orada görev yaptım, Avrupa Konseyinin zorluklarını, finansal zorluklarını biliyoruz. Yani onlar, biz uğraştık da zorla olduk değil, ilave 20 milyon avro verdik. Fakat, bizim verdiğimiz bu para bir FETÖ'cü teröriste ödül olarak giderse, para ödülü, ben o parayı keserim. Yani işin özeti budur. Biz Avrupa Konseyiyle ortağız ama maalesef bu sebepten dolayı 33 milyondan 14 milyona düşürdük, bu da zaruri ödememiz gereken aidat ama daha fazlasını da vermemiz mümkün değil.

Arkadaşlar, "Wikipedia" neden yasaklandı Türkiye'de? Atatürk'e "diktatör" dediği için. Diğer taraftan, Türkiye'yi IŞİD'le, DAESH'le aynı gösterdiği için. Şimdi size soruyorum: Bu salonda hangimiz Türkiye'de herhangi bir şahsın Atatürk'e hakaretini ifade özgürlüğü olarak alabiliriz? Var mı aranızda?

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Yok öyle bir şey.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yoksa niye "Wikipedia"yı savunuyorsunuz?

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – İçerik düzeltilmesiyle ilgili bir şey yapılabilirdi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Düzeltmedi, uyardık.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bir yazar... Bir yazar...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Uyardık, bir yazar olabilir, başkası olabilir. O zaman Türkiye'de de bir yazar ya da bir kişi söylediği zaman "ifade özgürlüğü" diyebilir miyiz? Diyemeyiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öyle dersenez dünyaya kapanalım o zaman!

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Öyle değil işte, öyle değil. Biz uyardık, Atatürk'e hakareti, Atatürk'ü diktatör gösteren karikatürün kaldırılması konusunda talepte bulunduk, yapmadılar. Lütfen bu konularda ifade özgürlüğü ile bu tür şeyleri kıyaslamayalım.

Hişyar Bey burada mı? Yok. Esasen sorular sormuştu. Şimdi, yurt dışındaki yardımlarda, arkadaşlar, biz insani yardım da yapıyoruz, kalkınma yardımı da. Kalkınma yardımlarında genellikle o ülkelerden gelen talepleri dikkate alıyoruz çünkü öncelikleri onlar daha iyi bilir. Bazen eğitim olabiliyor, bazen bir su projesi olabiliyor, bazen bir hastane olabiliyor, bazen de o ülkenin hizmet binalarının yenilenmesi oluyor. Nasıl işte Komrat'ta -biraz önce arkadaşlarımız, Özkan kardeşimiz dedi- belediye binasını yaptıysak yine Kişinev'de de Cumhurbaşkanlığı binasının restorasyonunu yapabiliriz. Bu, o ülkeye bizim yaptığımız bir yardımdır. Neticede bu çeşitlilik arz eder. Bazen dışişleri bakanlığı binalarını yeniledik, bazen de meclis binalarını yeniledik, demokrasinin merkezi. Bu arada, Hişyar Bey'in yanlış bilgisi var, Moldova'da diktatörlük falan yok, orada parlamenter sistem var. Sistemin ne olduğu önemli değil, Avrupa Konseyi üyesi ve bu konularda da çok önemli mesafeler kateden...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – TOMA'ya ihtiyacı yok o zaman.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Bakın, yardımların içinde asayişle ilgili talep de olur. Asayişle ilgili vermesi... Suç işlendiği zaman böyle bir TOMA'nın kullanılması ihtiyacı varsa neden verilmesin? Askerî eğitim ihtiyacı varsa Somali'de veriz, polis eğitim ihtiyacı varsa... Kapasite artırımlarıyla ilgili de yardımlar yapıyoruz biz. Bunları o ülke talep ediyorsa yaparız, bunlar hukuka aykırı değildir, bunu da söylemek isterim.

Arkadaşlar, Yemen konusunda...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – TOMA'ya...

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Garo Bey, lütfen bitirelim, medeni bir şekilde tatlı tatlı bitirelim. Bak, ben seni çok güzel dinledim, iyi de konuştun, iki defa konuştun.

Yemen konusunda hassasiyetimizi sürdürüyoruz. Bakınız, BM nezdinde, BM'nin çabalarını destekliyoruz, Umman'ın arabuluculuk çabalarını en çok biz destekliyoruz, İran nezdinde temaslarımız var. Şu anda Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin oradaki bu herkesi kuşatma altına alan politikalarını da doğru bulmuyoruz çünkü çok sayıda insan ölüyor, çok sayıda insan açlıktan, hastalıktan ölüyor. Biz buna sessiz kalmıyoruz. İslam İşbirliği Teşkilatı Yemen temas grubu toplantısını da New York'ta yaptık. Esasen daha önce Türkiye olarak biz yapacaktık, herkes orada yopalım dedi, orada yaptık. Şimdi, yine bu siyasi çözüm için çok katkı sağlıyoruz. İnsani yardımlarımızda da ta sorun başladığı günden bu yana biz yardımlarımızı yapıyoruz. 2 tane sahra hastanesi gönderdik. Çok zorluklar var orada, insani yardımları ulaştırmada maalesef zorluklar var. Tüm bunlara rağmen bizim yüzlerce ton gıda ve ilaç yardımımızı bundan sonra da devam ettirmemiz lazım.

Diğer taraftan, şimdi, Gagavuz Özerk Bölgesi ile bizim içerideki PKK'lıların durumunu kıyaslamak abesle iştirgaldir. Çünkü oradaki Gagavuz yönetimi terörü ve bölücülüğü desteklemiyor ki, Moldova özgürlüğünü, bağımsızlığını alınca kendi aralarında anayasayla beraber tıpkı Irak'ta olduğu gibi bir düzenleme yapmışlar ve burada bir özerklik statüsü var, sınırları belli. Onların da istediği, anayasaya uygun şekilde haklarının verilmesidir. Bölücülük de yapmıyorlar, terör örgütünü de desteklemiyorlar.

Ayrıca, Afrin'e de operasyonumuzu işgal olarak görmek büyük bir saygısızlıktır, ben bunu utanç verici olarak buluyorum. Çünkü, biz esasen orada Kürt kardeşlerimizi de PKK/YPG'nin zulmünden kurtardık. Şimdi insanlar niye dönüyor oraya, neden dönüyor? Çünkü orada artık güvenlik var. Geçen bütçede de bir soru sormuştum, HDP'li arkadaşlarımıza sormuştum, YPG'nin sürgüne gönderdiği 300 binden fazla Kürt Türkiye'de yaşıyor. Biz Kürtlere karşı olsak, zamanında Irak'ta olduğu gibi... Bunları aldık mı? Aldık. Geçen seneden beri -burada Hişyar Bey'e de sormak isterim, lütfen benim adıma

sorun- bu Kürtlerden hangisiyle gidip görüştü de “Niye dönemiyorsunuz Suriye’ye, özellikle YPG’nin şu anda kontrol ettiği yerlere niye dönemiyorsunuz?” diye niye sormuyor? Lütfen bu soruyu... Veya kaç tanesiyle görüştü? Buna cesaret bile edemez çünkü PKK buna izin vermez. Maalesef, bu bir gerçektir.

Diğer taraftan, biz kültürel faaliyetlerimizde ayırım yapmıyoruz. Şöyle bir baktım, bir sene içindeki sanat etkinliklerimizin içinde Rum var, Ermeni var, sanatçılarımız var, Musevi sanatçılarımız var; her türlü Alevi var, Sünni var, Türk var, Kürt var, yurt dışında bu faaliyetlere, sergilere, konserlere katılan sanatçılar. Böyle ayırım olmaz. Hepsı bizim vatandaşımızdır.

Diğer taraftan, Karabağ’ın çözülmesi için biz çaba sarf ediyoruz. Minsk Grubuyla bu işlerin olmayacağını da görüyoruz. İnşallah önümüzdeki süreçte bu çabalarımızı artıracacağız.

Aydın Bey’e teşekkür ediyoruz, Ahıska Türklerinin sürgün yıl dönümünü ilk olarak bize... Bugün biz açıklamamızı da yaptık Bakanlık olarak. Gerçekten ben de on yedi yıllık siyasi hayatımın belli bir kısmını Ahıska Türklerine adadım çünkü ilk milletvekili oldum, Avrupa Konseyinde o sürgün hikâyesini bir kere daha gördüm şöyle, gözümün önünde de daha önceki anlatılanlar da canlandı ama şimdi biz Gürcistan’a dönmeleri için yasayı çıkardık. Herkes dönmek istemiyor çünkü orada aileleri var, tarlası var, bahçesi var, okulu var, zorluklar var, yardım ediyoruz. Her gelene ev alma konusunda yardım ediyoruz, etmemiz lazım. Diğer taraftan Türkiye’dekilere de -şu anda 24 bin var- vatandaşlık veriyoruz, almaya başladılar, herhâlde bir 10 bine doğru çıktı, önümüzdeki süreçte... Yine, Ukrayna’da bu iç savaştan dolayı yani Ukrayna’nın güneyindeki problemlerden dolayı oraları terk eden Ahıskalı kardeşlerimizi de getirdik Erzincan’a, Ahlat’a o bölgeye yerleştirdik, aileleriyle beraber onlar da hayatından çok memnun.

Şimdi, yurt dışında vatandaşlarımız var. Vatandaşlık bir hukuki tabirdir. Soydaşlarımız da var. Şimdi, Bulgaristan’daki bir Türk, vatandaş değil. Şimdi buna vatandaşımız diyebilir miyiz? Diyemeyiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Los Angeles’te de Ermeniler var.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ermeniler var, vatandaşımız var, Ermeni, o da benim vatandaşım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Soydaşın mı?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Benim soydaşım değil, ben aynı soydan değilim Ermeni’yle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ben Dışişleri Bakanı olsam...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ama ben Türkiye’de hiçbir vatandaşımın arasında ayırım yapmadığım gibi Los Angeles’e gidip de başkonsolosluk bahçesinde hitap ettiğim zaman “Kim olursanız olun, hangi etnik gruptan olursanız olun, hangi dinden olursanız olun, hangi mezhepten olursanız olun ve hangi siyasi görüşten olursanız olun, bizim için aynısınız, hepiniz değerlisiniz.” dediğimde 2 Ermeni sonra geldi, ağlayarak bana sarıldı, ben de çok mutlu oldum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ne güzel.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – İşte bizim anlayışımız bu ama. Bu, suni bir şey değil ki içimden gelen şeyleri söylüyorum. Ben, devletin Dışişleri Bakanı olarak hissettiklerimi söylüyorum. Dolayısıyla “Burada soydaşımız yok.” diyemeyiz, bizim soydaşımız var. Eğer bir Türk, vatandaşımız değilse, Makedonya’da Türkse, buralardan gittiyse bizim soydaşımızdır. “Vatandaşlık” hukuki bir tabirdir. Akraba topluluklarımız da var.

Değerli arkadaşlar, Ege konusunda, adalar konusunda defalarca açıklamalar yaptık. Esasen, burada çok kıymetli, emekli büyükelçilerimiz var siyasetin içinde. Onlar, inşallah, partilerde gerekli bilgilendirmeleri yaparlar. Arzu ederseniz, biz Dışişleri Bakanlığında bu konudaki uzman arkadaşlarımızla da her türlü bilgilendirmeyi yaparız. Esasen, bir önceki CHP genel başkan yardımcısına da -o da bizim eski bir mensubumuzdu- söyledim ve Sayın Kılıçdaroğlu'na da haber gönderdim, bu konularda biz her türlü bilgilendirmeye hazırız. Diğer taraftan, Milliyetçi Hareket Partisini de geçen dönemde bilgilendirdik; arkadaşlarımızı, Genel Başkanı da bilgilendirdik; genel başkan yardımcılarına, grup başkan vekillerine bilgi verdik. Bu, siyasete malzeme edilecek bir konu değildir. Dün, İYİ PARTİ Genel Başkanı Meral Akşener'e de telefonda bilgi verdim. Tunceli'deydim. Bu arada Garo Bey, Erol Bey; gidin, Tunceli'de neler yapılmış, teröristlerden kurtarılan Tunceli'de insanlar ne kadar mutlu; ne kadar yatırımlar yapılmış, giden paralar teröristlere değil de halka nasıl gitmiş; halk gece birlere kadar sokakta, her yer nasıl pırıl pırıl; ne kadar teşekkür ediyorlar dinleyin ama dinledikten sonra da lütfen korkmadan söyleyin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Demokrasi sorunları yok yani.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Evet, yok, her şey güzel. Vali orada...

BAŞKAN – Niye sadece Sayın Paylan gidiyor? Bu kısmını anlamadım ben. Bütün arkadaşlar görsünler yani.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlara özellikle söyledim de kızım sana söylüyorum, gelimin sen anla. Ben, Sena Nur'a da git demek istedim, kardeşime.

Konuyu da değiştirdik, şimdi konu başka yere geçti. Sonuçta, ne anlatıyorduk? Şimdi, oradan Meral Hanım'ı aradım, dedim ki: Arkadaşlarımız var, değerli büyükelçilerimiz var. Size bilgi de sunarlar ve de biz sizi bilgilendirelim.

Arkadaşlar, bu işin içinden ben çok kolay çıkarım. Çok basit bir şeyi var, derim ki: 1996 Kardak krizine kadar ne olduysa oldu ve ondan sonra hiçbir iktidarın bu konularda sorumluluğu yok. Bazı arkadaşların söylediği gibi -bir arkadaşımızın- 2004'ten sonra yok. Adaların hiçbirinde fiilî ve hukukî bir değişiklik olmamıştır ama geçmişte ne oldu; bunları açık açık konuşmak yerine, isterseniz kapalı oturum düzenleyin, gelelim, Mecliste anlatalım, bu sizin kararınızdır; isterseniz partilerimizi, sizleri bilgilendirelim ne olduğunu. Ama bu şekilde tartışmak sadece Yunanistan'ın işine yarar, onu da açıkça söyleyeyim. Burada siyasi şeye malzeme edilecektir. Ayrıca, bu söylediğiniz adaların, adacıkların ne Lozan Anlaşması'yla aidiyeti belli olmuştur ne de 1947 Barış Anlaşması'yla belli olmuştur. Öyle değil mi? Burada diplomat arkadaşlarımız var. O yüzden burada bir sorumluluğu yoksa bir iktidarın, o da benim iktidarım ama ben burada "Benim sorumluluğum yok, ne olursa açıklarım." edasında falan değilim. Ülkemizin millî menfaatlerine zarar vermeyelim. O yüzden ne istiyorsanız biz size bilgi vermeye hazırız; geçmişte ne olmuş, defakto durumlar nasıl gelişmiş.

Şimdi, bizden önce istikşafî görüşmeler başladı rahmetli Ecevit'in iktidarında. Neden başladı? Bu sorunları -kıta sahanlığı dâhil, kara suları dâhil, FIR hattı dâhil- Yunanistan'la nasıl çözeceğiz diye. Rahmetli İsmail Cem döneminde -geçen gün eski Dışişleri Bakanı ve Başbakan Papandreu geldi-onların döneminde başladı. Yunanistan'la nasıl çözeceğiz? Diplomasıyla mı çözeceğiz? Tüm bunları bir paket hâlinde... Bu konuları, anlaşılmadığımız konuları mahkemeye mi götüreceğiz? Bizim için başka bir seçenek daha var, eğer yüce Meclisimiz ve devletimiz o seçeneği de değerlendirirse... O tek taraflı bir seçenek, o başka bir şey ama bunu biz şimdi askerlerle de görüşüyoruz -tüm Genelkurmay vesaire- Millî Güvenlik Kuruluna da bir rapor hâlinde getireceğiz. Bu hassas bir konu arkadaşlar; bu,

milli güvenlik meselesi. Yani lütfen “AK PARTİ’nin döneminde oldu.” gibi gerçek olmayan bilgilerle bu konuyu bu şekilde gündeme getirmeyelim. Ben bir kardeşiniz, bir Dışişleri Bakanı olarak bunu size söyleme gereği duydum.

Diğer taraftan, D8’le ilgili yorumlar geldi. Biz şimdi -Bekaroğlu da yok, Sayın İslam yok- D8’i reforma tabi tutuyoruz arkadaşlar, D20 yapmaya çalışıyoruz. Üye... Nasıl genişletebiliyoruz? Ayrıca karar alma mekanizması dâhil, bu örgütün daha etkin olması için reform sürecini başlattık ve bu konularla ilgili oluşturduğumuz raporları da yine D8’e sunduk ve New York’ta da bu konuyu arkadaşlarla görüştük. Ayrıca, İslam İşbirliği Teşkilatının da reforma tabi tutulması lazım. Hep “BM” diyoruz da üye olduğumuz... Şimdi Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatının da reform sürecini başlattık. Esasen, yirmi sene, otuz sene önce kurduğumuz örgütleri de bugüne uyarlamamız lazım, daha etkin olması lazım, görünür olması lazım, saygınlığının da olması gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, diğer taraftan, ülkelerle aranız iyi değil ama ticaret artıyor. AK PARTİ iktidarı -sizin tabirinizle AKP iktidarı- bunu yapıyor. Arkadaşlar, ticareti devletten devlete mi yapıyoruz ya? O eski sistem kaldı mı? Devlet hangi ticareti yapar? Devlet savunmayla ilgili başka... Savunmada da artık özel şirketler var. Şimdi, bir ülkeyle küstünüz diye, özel sektörü niye cezalandıralım? Bu, ayrıca, üye olduğunuz Dünya Ticaret Örgütü kurallarıyla çelişmiyor mu? Uluslararası hukukla çelişmez mi arkadaşlar? Neden ben iş adamına “Ben küstüm, sen de ticaret yapma.” diyeyim? Böyle bir hakkım var mı? Bunu doğru buluyor musunuz? Burada gerçekten eleştirin bizi de, eleştirirken bu gerçekleri de bilerek eleştirirseniz arkadaşlar, en azından daha orta bir yolda buluşabiliriz.

Arkadaşlar, bakınız, Kaşıkçı cinayetiyle ilgili Türkiye’nin sergilediği tavır, Türkiye’nin stratejisini ve bugüne kadar bizim bu konuda şeffaf bir süreç yürüttüğümüzü tüm dünya söylüyor; tüm dünya, istisnasız, bizi hiç sevmeyen ülkeler bile. Sürekli konuşuyoruz. Biz uluslararası toplumla sürekli şeffaf bir şekilde de bu süreci götürüyoruz. İlk başlarda “Şimdilik biz Suudi Arabistan’la bir çalışma kurduk, şu anda uluslararası mahkemeye götürmeyi düşünmüyoruz.” dedik ama şu bulunduğumuz aşamada da artık uluslararası soruşturmanın şart olduğunu görüyoruz. Ne olursa olsun, biz bu cinayetin tüm yönleriyle açıklığa kavuşması için ne gerekiyorsa bunu yapacağız, ne gerekiyorsa. Yani öyle kapatmaya çalışma, anlaşılmaya çalışma olmaz. Olur mu öyle şey? Bu bir can. Bir gazeteci olması tabii ki birçok kişi ya da kuruluşlar açısından önemli ama her şeyden önce bir can ve vahşice işlenen bir cinayet. İstihbaratlar var, onlar delil toplar. Şu anda mahkemenin elinde ve istihbarat birimlerimiz ve diğer güvenlik güçlerimiz, İçişleri dâhil, Emniyetimiz dâhil... Toplanan delilleri görmek isteyenlere biz gösterdik, gösterdik ki Türkiye herhangi bir blöf yapmıyor. Türkiye’nin elinde ne var, uluslararası toplumla paylaşmamız lazım.

Değerli arkadaşlar, burada, tabii ki bu konuda -başsavcılık her şeyi tamamladıktan sonra- bazı deliller var, açıklayamıyorsanız çünkü onu net bir şekilde ortaya çıkarmak lazım. Emareler var, bilgiler var; bunlar da değerlendiriliyor, hiçbir şeyi gizli götürmüyoruz.

Arkadaşlar, diğer taraftan, bakınız, biz gerçekten herkesin partisiyiz yani biz, Türkiye’de herkesin partisi olduğumuz gibi, yurt dışında da aynı anlayış içindeyiz. Yani burada Kürt sorunu olup olmadığını iktidara geldiğimiz zaman kim söyledi? Ama şimdi bizim “Kürt sorunu” diye bir sorununuz yok, terör problemimiz var; bunu da sizin görmemiz lazım. Şimdi, “Süryanilerin partisiyiz.” diyoruz ve bir de Süryani arkadaşımız var. Biraz önce buradaydı, ismi neydi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tuma Çelik.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Evet, Tuma Çelik keşke burada olsaydı da söylediklerimi dinleseydi. Siz de iletin.

Tüm dünyadaki Süryanilerle şu anda bizim çok iyi ilişkilerimiz var, Amerika'dakilerle, Avrupa'dakilerle, Dünya Aramiler Kongresi'yle, Suriye'dekilerle; hepsiyle çok çok iyi ilişkilerimiz var ve Mor Gabriel olayı, diğer konular. Bakınız, İstanbul'da bir kilise yapıyoruz Süryanilere ve bu kilisenin yeriyile ilgili Vatikan'la problem yaşadık, ta gidip Vatikan'da bizzat takip ederek bu sorunu çözdük. Bu kadar hassas davranıyoruz. Peki, size de soruyorum, siz de dediniz ki: "Süryanilerin de partisiyiz." Dünya Aramiler Kongresi'nin Başkanı bir açıklama yaptı Afrin Operasyonu başladığı zaman: "Bu YPG/PKK bizim çocuklarımızın eline silah veriyor ve 'Türk askerinin karşısında savaşın.' diye zorla gönderiyor." diye bir açıklama yaptı. Hani siz Süryanilerin de partisiydiniz? Hani o Süryani arkadaşımız Süryanileri çok düşünüyordu? Başka bir şey daha söyleyeyim, Dünya Süryaniler Kongresi Başkanı geçen hafta İstanbul'daydı ve bana kuzey Suriye'de yani Fırat'ın doğusunda 10 bin civarında Süryani var, PKK/YPG'nin tüm Süryani okullarını kapatmaya başladığını söyledi ve zulüm altında olduklarını söyledi, işkence altında olduklarını söyledi. Belki siz o kadar umursamazsınız, peki, bu Süryani milletvekili arkadaşımız bunu niye söyleyemiyor? Niye biliyor musunuz? PKK bunu söyletmez, bu bir gerçektir, bu gerçeği kabul edelim. O Süryanilerin hakları ne olacak? Türkiye'deki 300 bin Suriyeli Kürt'ün haklarını niye savunmuyorsunuz siz? Neden dönemiyorlar? Topraklarını kim aldı? Evlerini kim aldı? Niye sormuyorsunuz? Gidin bir konuşun. Avrupa'daki Kürtlerle de konuşun yani size tavsiyem budur. Herkesin partisi olmak istemeniz güzel bir şey, Türkiye'de herkesi temsil etmeye çalışmanız güzel bir şey ama bunun birinci koşulu bana göre -dostane söylüyorum- PKK terör örgütünün şeyinden kurtulmanız lazım, o da çok zor.

Çok soru geldi, hepsini cevaplamaya çalışıyorum. Arkadaşlar, bakınız, DAESH'le Türkiye'nin petrol alışverişi yaptığını söyleyen arkadaşlarımız oldu ve bunu yadırgıyoruz.

MAHİR POLAT (İzmir) – Rusya'nın böyle bir iddiası olduğunu söyledik.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Rusya, ilişkilerimizin kötü olduğu dönemde bunu söyledi, doğru. Yani maalesef, insanlar ilişkiler kötü olduğu zaman gerçekleri saptırabilir. Bakın, ben size bir şey anlatacağım, belki anlattığımı da daha önce duymuşsunuzdur. John Kerry, Dışişleri Bakanı, New York'ta bir toplantının öncesinde bana dedi ki "Mevlüt, bizim elimizde bilgiler var, Türkiye'de bazıları DAESH'ten petrol alıyor." Dedim ki "John, bu çok ciddi bir iddiadır, biz bunun altında kalamayız. Ben senden rica ediyorum, lütfen, delilleri, belgeleri bana ver." Sonra New York'a gittik, karşılaştım, "John, nerede deliller?" dedim, "Vereceğim." dedi. Sonra, on gün sonra Uluslararası Suriye Destek Grubu Toplantısı'nda karşılaştık "Nerede?" dedim, "Göndereceğim." dedi. En sonunda bir koordinat gönderdiler arkadaşlar, hemen biz harekete geçtik, Emniyete, istihbarata verdik, lütfen buna bakın dedik. Bir rapor geldi, ne çıktı biliyor musunuz? Kilis Belediyesinin asfalt şantiyesi çıktı ve bu belgeleri gönderdik. CIA; Amerikan CIA'i bakınız, yazılı bir şekilde bizden özür diledi. Şimdi, bunu iddia eden siz arkadaşlar nasıl özür dileyeceksiniz? Yani bir belge gösterin, bir delil gösterin. Ülkemizi böyle lekeleyecek şeyler yapmayın.

MAHİR POLAT (İzmir) – Biz Rusya'nın bunu düzeltmesi gerektiğini söylüyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Hayır, sizi söylemiyorum, başka bir arkadaş "Yapıyorsunuz." dedi, hem de "İŞİD" diyerek söyledi, çok iyi hatırlıyorum. Başka bir arkadaşımız "İŞİD'le petrol alışverişi yapıyorsunuz." dedi. Siz "Rusya dedi." dediniz, sizi itham etmiyorum. E, şimdi ne yapacağız? Amerika'nın CIA'i özür diledi bu suçlamasından dolayı, siz ne diyeceksiniz? Bunu diyen arkadaş için söylüyorum. Yapmayın. Yani biz burada iktidar, muhalefet olabiliriz ama ülkemizi böyle lekeleyecek... Ya, DAESH terör örgütüne bugüne kadar -ülke olarak söylüyorum- bizden başka kim darbe vurabilirdi? Yani biz DAESH terör örgütüyle Irak'ta ve Suriye'de mücadele ettik arkadaşlar. 4 bin DAESH'liyi etkisiz hâle getirdik, 4 bin teröristi; yakaladığımız ve işlem yaptığımız yabancı terörist

savaşçıları söylemiyorum, 4 bin. Hangi ülke yaptı bunu? Özgür Suriye Ordusuna şu diyorsunuz, bu diyorsunuz; Özgür Suriye Ordusu DAESH'i temizlerken niye bir şey söylemiyorduk da şimdi PKK/YPG'ye karşı mücadele edince söylüyorsunuz? Daha önce niye söylemiyordunuz? Çünkü o zaman iyiydi, başka bir terör örgütüydü. Terör örgütü kim olursa olsun burada ideolojilere ve de düşüncelere ya da etnik şeylere, o saplantılara girerek iyi terörist, kötü terörist ayrımı yapmayın. Yani bu sizin iş zor ama bu da bir gerçektir.

Irak'ta hükûmetin kurulması önemli. Türkmen kardeşlerimizin hükûmette yer alması için de tabii ki tamamen kapsayıcı olması, Kürtlerin de olması, Sünnilerin, Şiiilerin, diğerlerinin de olması konusunda temaslarımızı sürdürüyoruz; inşallah, iyi olacak.

Tabii ki Maarif Vakfı okulları... Biri mesela, "New York Üniversitesi" diye Arnavutluk'ta bir üniversite devralmış, onun ismini hemen değiştirmek kolay olmayabilir ama özellikle, FETÖ'den devrildiklerinin isimlerini de tabii ki değiştiriyoruz ve şehitlerimizin adını veriyoruz, Ömer Halisdemir gibi şehitlerimizin adını vermeye devam edeceğiz.

Biz biraz önce Bedia Hanım'ın sorusuna da cevap verdik. Yani Kürt karşıtı bir dış politikamız yok. Bakınız, siz "Kürt karşıtlığı" diyorsunuz, Kuzey Irak'taki referanduma biz karşı çıktık. Ben Bağdat'a gittim "Ben Kürt kardeşlerimin anayasal haklarını savunuyorum." dedim. Gittim Erbil'e "Bu referandumu yaparsanız şu anda kullandığınız defakto bölgeler elinizden gidecek." dedim, gitti mi? Ben Mesut Barzani'ye dedim ki "Sen masaya oturamayacaksın referandum yaparsan." Oturabildi mi? "Kürtleri de böleceksin." dedim, böldü mü? Şu anda Süleymaniye ile Erbil arasında neredeyse yine iç savaş başlayacak, bu kadar gerginler. Bunun sorumlusu ben miyim? Ben bu referandumun yanlış olduğunu, illegal olduğunu ama Kürtlerin haklarını savunduğumuzu söyledim. Şimdi, bunu söylemek mi Kürt düşmanlığı? Ortada bir gerçek var, bu gerçekleri söylemek durumundayız. Şimdi ne diyor oradaki Kürt kardeşlerimiz? "Bize dürüst davranan bir tek siz oldunuz. Diğer ülkeler sizinle beraber 'Referanduma karşıyız.' derken bize 'Devam edin.' diyorlardı." diyorlar. Şimdi, ilkeli ve dürüst olmak mı Kürt karşıtlığı politika izlemek? Biz her yerde Kürt kardeşlerimizi hiç ayırım yapmadan savunuyoruz ama yanlışlıkları da şey yaparız.

Utku Bey, Eren Erdem şu anda hapiste, tutuklu. Burada mı Utku Bey? Yok. Eren Erdem'e o belgeleri kim verdi? Eren Erdem'i kim yaktı? CHP içinde hangi kişi, hangi lider, hangi yönetim o adamı kandırarak eline belgeleri verdi ve hatta, sonra Eren Erdem "Ben milletvekili olmayacaksam kaçayım, beni listeye koymayacak mısınız?" diye sordu, hiçbir cevap verilmedi ve sonra Eren Erdem işlediği bu suçtan dolayı tutuklandı ama bunun sorumlusu AK PARTİ iktidarı değildir, bunun sorumlusu bu suçlu işletenlerdir. Kanunlar bellidir...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakan, kaçmak istemedi. Kendisi yargıdan asla kaçmadı "Kaçayım." da demedi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ben gerçekleri biliyorum, sonra bu konuda sizlere daha detaylı bilgiler de veririm.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Bakan, şu an suçlamada bulunuyorsunuz.

MAHİR POLAT (İzmir) – Şu an suçlamada bulunuyorsunuz Sayın Bakan.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Sayın Bakan, bunu açıklamanız lazım, burada zan altında bırakıyorsunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Bunu kimin söylediğini siz önce soruşturun, sonra ben açıklayacağım. Size bir zaman veriyorum, kendiniz soruşturun, o belgeleri kim teslim etti, kim yaktı, kim "Yurt dışına gitmene gerek yok." dedi, "Listeye konulmazsam yurt dışına gideyim." dedi, kim buna cevap vermedi; bunları kendi aranızda sorun, ben daha sonra açıklayacağım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yargı elinizde, savcılık elinizde, yapın o zaman işlemi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yargıyla ilgili değil, bu siyasi bir şeydir.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Varsa bir bildiğiniz söyleyin Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, bakınız, size bir soru sordum, bu soruyu siz kendiniz araştırın, ben daha sonra bu konuda net şeyler de söyleyeceğim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Siz de serbest bırakın Sayın Bakan o zaman.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, diğer taraftan, Avrupa Birliğiyle biz ilişkilerimiz geliştirmek istiyoruz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Böyle şaibe bırakmak olmaz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Siz soru soruyorsunuz, ben de soru soruyorum size.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Siz zan altında bırakıyorsunuz.

MAHİR POLAT (İzmir) – Ama siz zan altında bırakıyorsunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Hayır, siz de bizi zan altında bırakıyorsunuz. Soru sordunuz, ben de sorular sordum.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Biz bakan değiliz, Bakan olan sizsiniz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Arkadaşlar, Avrupa Birliği bizim için stratejik bir hedeftir; bir. İkinci: Bakınız, karşı karşıya kaldığımız sorunların, engellerin siyasi olduğunu unutmayalım. Şimdi, bizi en çok neden eleştiriyorlar? İşte, hukukun üstünlüğü, oydu, buydu vesaire bunlardan değil mi? Haklı ya da haksız. Şimdi, biz Avrupa Birliğine “23’üncü ve 24’üncü fasıllar en zor fasıllardır ve tüm bu konuları içeriyor, hadi açalım.” diyoruz ve “Açılış kriterlerini karşılayamazsak açmayın.” diyoruz. Neden Avrupa Birliği bunu açmıyor bizimle? Bu teknik bir şey mi, siyasi bir şey mi? Ayrıca bakın, “Kati Piri, Kati Piri” diyorsunuz, ben Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinde raportörlük yaptım, zor raporları da yazdım. Dolayısıyla, raportörün, rapor yazdığı ülke ya da kurumlara gidip bilgi toplaması çok önemlidir ve ben Dışişleri Bakanı olduğum zaman Kati Piri, Türkiye’ye geldi, iki saat ayırdım kendisine. Normalde yarım saat ayırırız biz, randevularımızı öyle ayarlarız. İki saat. Niye? Raportöre önem verdiğimiz için. Daha sonra Kati Piri, raporunda benim söylediklerimden bir kelime bile almadı, bir kelime. Ya, diyebilir ki “Dışişleri Bakanı da böyle iddia etti.” İkna olmayabilir. Bir kelime, cümle demiyorum. Daha sonra Kati Piri Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Elmor Brok’la geldi ve ben onunla görüşmek istemedim. O devreye girdi, geldi, daha kapıdan girer girmez “Sayın Bakan, ben çok özür diliyorum, hata yaptım ve sizin söylediklerinizin hiçbirisine yer vermedim.” dedi fakat ondan sonra da hiçbir raporunda yer vermedi. Şimdi, niye görüşeyim ben böyle bir kişiyle? Ve tamamen Türkiye düşmanı, gidiyor, PKK’lılarla beraber, odur, budur, yaptığı rapor belli. Volkan Ağabey zaten AB Bakanlığından da bunları biliyor.

Arkadaşlar “Türkiye her seçimi kaybediyor.” diye lütfen ülkemizi küçümsemeyin. Bakınız, geçen sene UNESCO İcra Komitesine aday olduk, Almanya’yı geride bırakarak seçildik. Uluslararası Denizcilik Örgütünde üye ülkelerin yüzde 90’ının oyunu alarak seçildik. Aynı şekilde, birçok arkadaşımız uluslararası kurumlarda -listesi de var- gerçekten önemli görevlere seçiliyor. Ülkemiz o kadar yalnız değildir.

Diğer taraftan, Cumhurbaşkanımızın açıklamaları bizi çaresiz durumda bırakmaz hiçbir zaman. Cumhurbaşkanımızla biz her konuyu istişare ederiz, bizim görüşlerimize de önem verir. Elbette Türkiye'nin şu anda lideri Recep Tayyip Erdoğan'dır ve açıklamalarını yaptığı zaman da bir sebebi vardır. Seversiniz, sevmezsiniz, bu siyasi iktidarın, şu anda Cumhurbaşkanının, hükûmetin, devletin başındaki kişinin açıklamaları olabilir.

Diğer taraftan, arkadaşlar, Suriyelilere harcanan 33 milyar... Uluslararası kurumların da kayıtlarında var, o arkadaşlarımız da geldiği zaman sorabilirsiniz çünkü bunlar içeride, Türkiye'de harcanan paralar. Dışişleri Bakanlığının yaptığı harcamalar değil ama biz yurt dışında yapılan insani ve kalkınma yardımlarını ilgili kurumlarımızla, AFAD'ımızla, Kızılayımızla ve TİKA'mızla beraber koordine ettiğimiz için onların rakamlarını daha iyi biliyoruz. Avrupa Birliğinden bugüne kadar 1,7 milyar avro civarında bir para geldi, 6 milyar bu senenin sonuna kadar gelmesi lazımdı ve bu paralar tabii ki önemli projelere de harcanıyor fakat günlük harcamalarda da bu paraların kullanılabilmesi lazım, anlaşmada da bu var. Avrupa Birliği biraz hızlandırdı ama hâlen bu konularda yavaş ve bu paralar özellikle -sayın milletvekilim eğitime önem verdi, teşekkür ediyoruz- Türkiye'de bulunan Suriyeli çocukların eğitim için de harcanıyor. Başlangıçta -şu anda 1 milyona yakın okul çağında Suriyeli var- bu çocukların ancak üçte 1'ini okula gönderebiliyorduk, şu anda yüzde 90'ın üstüne çıktık ve okul açılmayacak yerler olur -yani 3-5 var- onları da kendi eğitim sistemimizde değerlendiriyoruz. Bunların içinde tabii, Suriye'den gelen hocalar var, başka ülkelerden gelen, Arapça bilen hocalar var, Türkiye'den de tabii hocalar var. Hem Türkçe öğreniyorlar hem yabancı dil öğreniyorlar ve diğer taraftan, kendi müfredatına uygun da dersler veriliyor, bunlar da önemli.

Arkadaşlar, şimdi, bu paraların tabii, harcandığı yerler var. Mesela, kaç kişiye bazı yardımlar gitti? Bunun tabii, hazırlanması lazım ama o rapora bakıyorsanız daha çok Avrupa Birliğini eleştiriyor. Ama işte bu yardımların -bu kadar, 3,5 milyon Suriyeli var- hangisine ne kadar gitti? O kartlar var mesela günlük harcayabilecekleri, onların listesi şimdi hazırlanıyor tabii, bir çalışma var, ondan dolayı. Yoksa bunların hepsi şeffaf, denetime tabi şeyler.

Tabii, Mahmut Tanal "Yurt dışında, yurt içinde pasaport ve diğer ücretlerde farklılık olabiliyor." diyor. Gerçekten biz özellikle pasaport harçlarını o kadar düşürdük ki -diğer harçları da, vatandaşlar bizden istiyor- o nedenle şimdi gördük ki döviz kurundaki artışa rağmen Türkiye'de daha pahalı.

Fakat Türk Hava Yolları biletlerini biz de istiyoruz, tavsiye de ediyoruz, söylüyoruz, ara ara yapıyorlar fakat Türk Hava Yolları -unutmayalım- artık özel bir şirket. Yani yüzde 51'den fazla hissesi özel sektörde. Diğer taraftan Türk Hava Yolları -daha da önemlisi, hukuki bakımdan hassas olan- borsaya açık bir şirket. Yani binlerce hissedarı var içeride ve dışarıda. Dolayısıyla bu gelir kaybından dolayı bu hissedarlar, borsadan hisseleri alan kişiler dava da açabilir. Yani Türk Hava Yolları istese de her zaman bu indirimi yapamıyor çünkü sorumluluk sahibi. Yani birçok kişinin, hissedarının sorumluluğunu burada üstlenmiştir ve bu konuda eli kolu da bir yerde bağlı oluyor, bunlar doğaldır.

Arkadaşlar, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi, Avrupa Birliğiyle vize anlaşmasının uygulanmasıyla ilgili çalışmaları devam ettiriyoruz. Burada, Gümrük Birliği'yle ilgili, avantajları da oldu, üyelik uzadıktan sonra bazı dezavantajları da oldu, bunu hepimiz biliyorsunuz.

Diğer taraftan, şimdi, Avrupa Birliği bir başka ülkeyle serbest ticaret anlaşması imzalıyor fakat o ülkelerden gelen mallar bizim ülkemize sıfır gümrükle giriyor, bizimkiler gidemiyor. Şimdi, bunu bizim düzeltmemiz lazım, buna benzer aksaklıklar var. Hangi kalemler, hangi ürünler girer, girmez -zaten üç tur toplantılar yaptık- bundan sonra yapacağımız toplantılarda bunları detaylı görüşeceğiz.

Diğer taraftan, biz, şimdi, Japonya'yla ekonomik iş birliği anlaşmasına niye hız veriyoruz? Onlar da aynı anlaşmayı Avrupa Birliğiyle yaptığı için bize yönelik bir dezavantaj olmasın diye bunu yapıyoruz ve inşallah önümüzdeki yılın ortalarında bunu başaracağız.

Şimdi, Türcü Bey Kıbrıs'ta neyi “Ver, kurtul.” dedik, ben anlamadım. Yani Kıbrıs konusundaki bizim duruşumuz net. Geçen sene Crans-Montana’da ne dedik? “Sıfır garanti ve sıfır güvenlik diyenler rüyadan uyanırsın.” dedik. Yani “Ver, kurtul.” nerede dedik biz? Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’yle bu konuları gerçekten birlikte sürdürüyoruz. Böyle bir politikamız hiçbir zaman olmadı, bundan sonra da hiçbir zaman olmayacak.

Şu iç politikada totaliter ve diktatörlük yakıştırmalarınızı şiddetle reddediyorum. Recep Tayyip Erdoğan on altı yıldır, on yedi yıldır tüm seçimleri kazanıyor, halk seçiyor. Ve bizim sistemimizi, başkanlık sistemini de, bu sistemi MHP’yle beraber değerlendirdik, halka gitti, halk karar verdi en sonunda, ben karar vermedim. Ben gençlik yıllarımdan beri başkanlık sistemini savunuyorum Türkiye’de ama biraz önce söylediğim çerçevede, hukukun üstünlüğü, demokrasi, insan hakları, güçler ayrılığı vesaire çerçevesinde ya da anlayışı çerçevesinde. Böyle bir insana “diktatör” demeniz yakışksız. Anlıyorum psikolojinizi, özellikle CHP’nin. Yani on altı, on yedi yıldır tüm seçimleri kaybediyorsunuz ama bir kişiyi suçlamak yerine “Halkın desteğini alabilmek için neler yapabiliriz?”e, buna kafa yorsanız bana göre demokrasimiz de daha iyi olur, güçlü bir alternatif de olabilirsiniz, olmanız da lazım çünkü demokrasilerde güçlü bir alternatifin olması her zaman faydalı, bizim için de faydalı.

Evet, arkadaşlar, Suriyelilerin geri dönmesi güvenlik çerçevesinde olmalı ve şu anda 300 bin civarında Suriyelinin bu topraklara dönmesi, bizim teröristlerden kurtardığımız topraklara dönmesi de önemlidir. İdlib’de de şu anda, anlaşma imzalandıktan sonra, insanlar güvenliği hissedince dönmeye başladılar.

Muratlı’da kapının açılmasıyla ilgili görüşlerini Artvinli milletvekili Uğur Bey söyledi. Biz, gerçekten, Sarp Kapısı’nda, kendi tarafımızda yolları genişlettik, daha fazla eleman koyduk hem polis hem de gümrük muhafaza memuru. Diğer taraftan, Muratlı’da da kapı açılmasıyla ilgili biz her türlü kararı aldık fakat karşı taraftan yani Gürcistan’dan şu anda teknik önerileri bekliyoruz, onlardan kaynaklanan bir yavaşlık var. Suçluların iadesi konusunda ya da diğer adli konularda iş birliği yapmaya çalışıyoruz, zorluklar var. Bu sene 36 vatandaşımızdan ancak 3’ünü getirebildik. Özellikle, yeni Büyükelçimiz Ceren Hanım da Bakanlığımızda da bu tür konulara bakıyordu yani diğer meziyetleri de elbette var ama özellikle Gürcistan’a o arkadaşımızı da gönderdik, bunu da söylemek isterim.

Arkadaşlar, bizim Bulgaristan’da veya diğer yerlerde soydaşlarımız arasında ayırım yapmamız söz konusu değil ama HÖH Partisi bugün kimin kontrolünde, neyin kontrolünde ve Türkiye’ye ne kadar yakın, Türkiye’yle ilgili ne yapıyor, bunlara da lütfen bir bakın. Dolayısıyla başkalarının kontrolünde olan bir partinin ve Türkiye’ye sürekli düşmanlık yapan bir partinin politikalarını gözden geçirmesi lazım. Ayrıca Bulgaristan’da Türkçe kampanya yasaklanırken Mecliste sesini çıkarmayan partinin de soydaşlarımızın haklarını ne kadar savunduğunu sizin takdirinize bırakıyorum.

İdlib’deki teröristlerin ne olacağı konusu... İdlib’de çok sayıda yabancı terörist savaşçı var fakat onları ben oraya getirip koymadım. Halep’te, Doğu Guta’da, Humus’ta ve diğer yerlerde, buralarda operasyonlar olurken koridorlar açıldı, rejim özellikle bu teröristleri buraya gönderdi. Bunun da amacı neydi? Yarın bunların buradaki mevcudiyetini bahane ederek İdlib’e de saldırmaktı. Ama Cumhurbaşkanımızın Putin’le beraber anlaştığı ve bir muhtıra olarak imzaladığımız bu süreçten sonra bu oyun da bozuldu. Şimdi bunun kalıcı olması lazım. Fakat bu yabancı terörist savaşçılar ne olacak? Bu

güzel bir soru. Biz tüm ülkelere, sahadaki ülkelere de soruyoruz. Geldikleri ülkeler “Biz kabul etmeyiz.” diyor. O zaman ne yapacağız? Bu bizim sınırimızın öbür tarafında olduğu için bizim güvenliğimiz bakımından da önemli ama bu konularda kayıtsız değiliz ve gerekli hassasiyeti gösteriyoruz.

Sınırım Hahn konusu da vardı, ona da kısaca cevap vermek istiyorum. Volkan Ağabey zaten söyledi, Hahn, ırkçı bir partinin emrinde olan birisi, Avrupa Birliği genişlemesinden sorumlu. Der ki insan: “Şöyledir, böyledir.” Avusturya’nın bugün dış politikası ya da resmî politikasının dışında bir şey söylemiyor ama bizim için geçerli olan nedir? Avrupa Birliği Komisyonunun açıklamasıdır. Avrupa Birliği Komisyonu da “Hahn kendi görüşünü söylemiştir, biz böyle düşünmüyoruz, Türkiye’yle üyelik müzakere sürecinin devam etmesi gerekir zorluklara rağmen.” diyor, dolayısıyla bizim için burada kriter budur.

Reform Eylem Grubu... Arkadaşlar, ilk toplantıyı yaptık. Şu anda Adalet Bakanlığımız yargı reformu dâhil, özgürlük alanlarının genişletilmesi dâhil kapsamlı bir çalışma yapıyor. Bu çalışmayı da 11 Aralık’taki yine REG toplantımızda bizlere de anlatacaklar. Meclisten de ilgili komisyon Başkanlarımızı da çağırdık ve 4 bakanlık oturacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bunların hepsini inşallah değerlendireceğiz ve ondan sonra fikirler ortaya çıkmaya başlayacak ve biz bu süreci, yani reform sürecini üye olsak da üye olmasak da yapmamız gerekir.

Ben her zaman söylüyorum, biz 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra bu tedbirleri almak durumundayız. Ama sadece bu darbe girişiminden sonra aldığımız tedbirler değil, esasen 17-25 Aralık FETÖ’nün başka bir darbe girişimi, ta Gezi olaylarından bu yana, hatta FETÖ’nün Balyoz dâhil Türkiye’de yaptığı diğer operasyonlardan bu yana imajımızın zedelendiğini biliyoruz ama bazen güvenlik, imajdan daha önemlidir. Şimdi ise Cumhurbaşkanımız “Reformcu kimliğimize seçimler zamanı döneceğiz.” dedi ve döndük, dönüyoruz, bunda da samimiyiz. Bu, kendimiz için önemlidir. Avrupa Birliği’ne ne zaman üye olacağız, olmayacağız, bu belli de değil şu an. Ama reformları bizim yapmamız lazım, ihtiyacımız var ve Türkiye’yi reforma tabi tutmamız lazım, bu konuda da biz gerçekten samimiyiz.

Arkadaşlar, Sayın Gaytancıoğlu; 71 ülkeye vatandaşlarımız vizesiz gidebiliyor. Daha önce bu sayı 42’ydi ve en son işte Laos’la da diplomatik pasaportları kaldırdık ama vatandaşlarımıza da önceden vize alma şartı kalktı, sadece sınırda alabiliyorlar, o da zaten bir damga niteliğinde. İnşallah orayla da tamamen kaldırırız.

Sayın Özdemir, İnsan Hakları Mahkemesi yargıç seçme süreci ilan edilip yapılıyor ve komisyonlar oluşturuluyor. Ve bu komisyonların değerlendirmesi sonucu aday gösteriliyor. Bak, birçok ülke gerçekten Avrupa Konseyinde de yargıç kalitesini artırma konusunda kararlar aldı mecliste, ben de vardım o zaman ve bir panel de oluştu şimdi oraya gitmeden önce. Bu değerlendirmelerde üç adayın da eşit olması gerekiyor. Ufak farklılıklarda bile bu değişikliği yapabiliyorlar. İki adayımızı yeterli buldular, şimdi üçüncü aday için bu süreç başlatıldı ve yakında üçüncü adayımızı da göndereceğiz, sonra meclis alt komisyonu bu mülakattan sonra meclise gönderiyor ve 47 ülkenin milletvekilleri bizim yargıcımızı seçiyor. Hani diyoruz ya “Milletvekilleri, Meclis nasıl oluyor da mahkemelere ya da işte yargı organlarına üye seçiyor?” 47 ülkeyle ilgili tüm kararları alan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargıçlarının hepsini de 47 ülkeden gelen milletvekilleri seçiyor.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Demokratik ülkelerde oluyor Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Demokratik ülkelerde, elbette demokratik ülkelerde böyle olur.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Demokrasinin işlediği ülkelerde oluyor, demokrasinin işlemediği ülkelerde olmuyor ama.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Evet.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bir dinlesene.

BAŞKAN – Sayın Bülbül can kulağıyla dinliyor, ben biliyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Öze bakmak lazım, biraz önce zan altında bıraktınız.

BAŞKAN – Sayın Bülbül, lütfen.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ve aynı konuda devam ediyorsunuz.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Bülbül.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Utku Bey, “Kırım’dan gelen Rus bayraklı gemiler” diyorsunuz bize gelen gemilerde bakıyoruz, bunlar Soçi veya başka yerden çıkışlı. Dolayısıyla doğrudan Kırım’dan resmî bildirimle bize gelen bir gemi yok zaten buna da müsaade etmemiz söz konusu değildir. Ama Soçi’den önce Kırım’a uğradı mı uğramadı mı, bunların hepsini de bizim takip etme durumumuz yok.

Diğer taraftan, arkadaşlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin tanınması için tabii ki çaba sarf ettik ama bunun kolay olmadığını siz de biliyorsunuz, bizden önceki iktidarlar da denedi ama Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni tanımadı diye tüm ülkelerle ilişkilerimizi kısıtlayacaksa ya da büyükelçilik açmayacaksa o zaman dünyanın hiçbir yerinde olmayız. O zaman işte o “dream politics” de olmaz, bir arkadaşımız söyledi, “real politics” de olmaz.

Evet, Filipinler Barış Süreci’ne katkı sağlıyoruz. Büyükelçimizi, oradaki büyükelçimizi görevlendirdik, yeni bir büyükelçimizi görevlendireceğiz ve bu sürecin devam etmesi önemli ve burada Filipinler de oradaki bu diğer taraf da yani yıllardır mücadele yapan taraf da bizim ara buluculuğumuzdan son derece memnun.

Arkadaşlar, Birleşmiş Milletlerde Finlandiya’yla ara buluculuk inisiyatifinin eş başkanlığını biz zorla yapmıyoruz, biz yalvararak yapmıyoruz, bu bir güvendir. Medeniyetler İttifakı’nı -şimdi pazartesi günü gideceğiz New York’a- tekrar canlandırıyoruz. İspanya’yla eş başkanlık yapmamız bize teklif edildi, biz yalvararak bir yerde bir şey üstlenmiyoruz. Bu esasen Türkiye’nin bu meziyetlerine olan güvendir, Türkiye’nin tarafsız ve objektif olmasına da ayrıca güvendir.

Arkadaşlar, “Niye girmediniz başkonsolosluğa?” diyorsunuz. Viyana Sözleşmesi’ne göre ancak sel, afet ve yangın gibi durumlarda orayı korumak amacıyla girebilirsiniz. Aksi takdirde...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Neden gönderdiniz Sayın Bakan?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Gidebilir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Konsolosu niye gönderdiniz?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Dokunulmazlığı var, yargı kararı da yok.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Sayın Bülbül, müsaade eder misiniz? Sayın Bülbül, müsaade edin lütfen. Böyle bir usul yok.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ne bağıyorsun ya, Allah Allah! Adamın başkonsolosluğu ülkesine davet edebilir, gider ve onların diplomatik dokunulmazlığı var, başkonsolosların, var. Viyana Sözleşmesi’ni açın, okuyun, biz arkadaşlarımızla, Dışişleri Bakanlığıyla, hukukçularımızla yine uluslararası hukukçularla değerlendirdik ve eğer o ülke...

Bakınız, girebilirsiniz, içeri de girebilirsiniz. Eğer içeride “Burası benim konsolosluk işlerimin yapıldığı yer.” ya da “Burası benim arşivimin olduğu yer.” derse girebilir misiniz? Giremezsiniz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Giremezsiniz.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Bakan, 41’inci maddeyi iyi okusun arkadaşlar, size anlatsınlar.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Çok iyi okuduk. Bu bakanlıkta sadece hukuk bilen ya da dil bilen ya da Viyana Sözleşmesi’ni bilen -kusura bakmayın, saygısızlık etmek istemem- siz değilsiniz. Bu arkamdaki arkadaşlarımın hepsi de çok titizlikle bu işleri inceledi. Biz uluslararası hukukçulara da bunu sorduk. Biz haklı durumdayken haksız duruma düşebiliriz. Yani bir misyona böylesine bir zorla girme olmaz. Bunu bazı gazeteciler de nereden aldıysa yazdılar.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) - Gerek yoktu. Onu sorguya davet edebildiniz, 41’inci madde size bu hakkı veriyor. Ben Bakanlıktaki arkadaşların size doğru bilgiyi verdiğinden hiçbir kuşku duymuyorum ama siz siyasi bir kararla bunu manipüle ettiniz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yok, doğru değil, sizin söylediğiniz doğru değil, yani kesinlikle doğruyu söylemiyorsunuz şu anda. Arkadaşlarım da burada, doğruyu söylemiyorsunuz maalesef. Arkadaşlarımız da bakan yardımcılarımız da hepsi tanıdığın insanlar, hepsi de dürüst insanlar hepsi de bilir, sizin söylediğiniz doğru değil yalnız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Zaten doğru bilgi verdiğinizi söylüyor.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Hayır, doğru değil.

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ben gerçekten Ünal Bey’i severim, sayarım ama söylediği doğru değil, kesinlikle doğru değil.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama doğru bilgi verildiğini söylüyor zaten, yanlış anlaşılma var.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Şu anda arkadaşlar izlediğimiz yöntem, strateji, uluslararası hukuka saygı, şeffaflık ve tüm dünya bunu takdir ediyor, tüm dünya. Birilerine şirin görünmek için yapmıyoruz biz. Tüm dünya bunu takdir ediyor. Kusura bakmayın, yani siyasi şeyle de olsa yani tüm dünyanın takdir ettiği bir şeyi de sizlerin yani bu konuda bizi sadece iktidarı suçlamaya çalışması doğru değildir. Biz bundan sonraki süreçte de bu cinayetin açığa çıkması için her şeyi yapacağız, hiçbir güç bizi durduramaz. Kimse de -sizin söylediğiniz gibi- böyle kapatmamıza da sebep olamaz, bu işi kapatmayacağız ve uluslararası toplumla da birlikte götüreceğiz.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Bakanım, yurt dışında... Bir başkonsolos olarak söyleyebilirim ki, savcı başkonsolosu gayet meşru bir şekilde davet edebilirdi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Tüm yargı süreci başladıktan sonra, soruşturmalar başladıktan sonra başsavcı ihtiyaç duyduğu herkesi çağırıyor. Siz de biliyorsunuz ki başsavcının kimi çağırıp çağırmayacağına Dışişleri Bakanı da karar veremez, siz de, biz de karar veremeyiz. Yani uluslararası hukukla ya da Viyana Sözleşmesi’yle çerçeve de bellidir ama başsavcılık soruşturma yürütürken kimi çağırıp çağırmayacağı da onun takdiridir. Yani başsavcı adına “Bunu çağır bunu sorgula.” diyemem ki Aydın Bey, diyemem.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli hazırun, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ben de tüm arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutup oylarınıza sunacağım.

Dışişleri Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Dışişleri Bakanlığı 2019 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Dışişleri Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Dışişleri Bakanlığının 2017 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Avrupa Birliği Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Avrupa Birliği Başkanlığının 2019 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Avrupa Birliği Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Avrupa Birliği Bakanlığının 2017 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Türk Akreditasyon Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türk Akreditasyon Kurumunun 2019 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – B cetvelini okutuyorum:

(B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türk Akreditasyon Kurumunun 2017 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Kesin hesap B cetvelini okutuyorum:

(B cetveli okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Son söz milletvekilinin diyerek Sayın Paylan’a söz veriyorum.

Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, farklı siyasi partilerdeyiz burada ve hepimiz -tabii ki etnik kimliklerimiz de var, dinî kimliklerimiz de var ama- ne güzel, medeni bir tartışma yürüttük, bütçenizi geçirdik. Birbirimizin düşmanı değiliz ve ülkemizi demokratik bir yere taşımak istiyoruz ama siz verdiğiniz örneklerde hani “Benim Kürt’üm, senin Kürt’ün; benim Süryani’m, senin Süryani’n” gibi örnekler verdiniz ve dediniz ki: “Orada şu kadar Kürt yaşayamıyor.” Ama farklı örnekler de var. Afrin’de de şu anda 200 bin Afrinli Kürt yaşayamıyor. Bu anlamda, bu “Benim Kürt’üm, senin Kürt’ün” demeyelim. Farklı düşünceler var, bu düşüncelerin birbiriyle uzlaşması lazım. “Benim Süryani’m, senin Süryani’n” demeyelim. Farklı siyasi partilerdeyiz, farklı görüşlerdeyiz; biz yüzde 12 aldık, siz yüzde 40 aldınız ama önemli olan bu fikirlerin uzlaşması ve demokratik bir düzlemde barışçı bir Türkiye’ye, barışçı bir bölgeye ulaşmamızdır. Buradan geçer diye düşünüyorum.

Bu anlamda, Sayın Bakanım, sizden istirhamım ve bütün arkadaşlardan istirhamım şudur: Türkiye’yi bir an önce normalleştirelim, bir an önce demokratikleştirelim, bu anlamda adımlar atalım. Yoksa ABD’nin, Rusya’nın Kırım’da da bölgede de Suriye’de de oyun alanına, maalesef, figüran oluruz. Bu anlamda biz birbirimize sarılmalıyız, farklı düşüncelerin uzlaşması lazım. Bölgeye de Türkiye’ye de barış getirecek adımlar bunlardır diyorum ve saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şunun için söz aldım: Sayın Bakanla bugün günün başlangıcında bir tartışmamız oldu. Burası Plan ve Bütçe Komisyonu, hepimiz Türk milleti adına burada bulunuyoruz, bu ülke için hizmet vermeye çalışıyoruz. Amacım, tutanaklara -ki ileriki yıllarda da bu tutanaklar okunacak, değerlendirilecek- olumlu bir şekilde konuların geçmesi ve ileriki yıllarda bizleri okuyacak, değerlendirecek olanlara da olumlu bir izlenim bırakmamız. Yoksa bugünkü tartışmayı devam ettirmek değil amacım ya da bir tartışmadan galip çıkmak da mümkün değil, öyle bir amaç gütmüyorum.

Şöyle Sayın Bakanım, söz almışım, ekibinize ve size başarılar dilemişim, sonra Sayın Bozkır’ın Kudüs’le ilgili bir konusu vardı, onu söylemişim ve siz onunla ilgili olarak bana “O, senin İsrail hayranlığından olabilir.” demişsiniz. Tutanakları vereceğim size de. Allah’a şükür, ben Türkiye Cumhuriyeti hayranıyım. Yani İsrail hayranlığı hakaret aslında, orada siz bana hakaret etmişsiniz. Ben onu duymadım aslında, burada gördüm. Duymadım bugün öyle bir şey söylediğinizi ama tutanaklarda var. Daha bunlar kesinleşmiş tutanaklar değil. Doğruysa, bu hakaret aslında. “O, senin İsrail hayranlığından...” Yani ben Türkiye Cumhuriyeti’nin seçilmiş milletvekiliyim, nasıl İsrail hayranlığı olur? Olmaz bu, hakarettir.

Sonra da onun üzerine demişim ki: Sayın Bakanım, şimdi, Dışışleri Bakanlığıyla ilgili bütçeyi görüşüyoruz ve masaya yatırmamız lazım politikalarımızı. Dışışleri Bakanlığıyla ilgili olarak, kadrosuyla ilgili olarak tabii ki geçmişten gelen bir geleneğimiz var. Mutluyuz onlardan, o geleneğin devam etmesini istiyoruz ama bakıyoruz ki şu andaki yapıdan siz sorumlu değilsiniz. Şu andaki Türkiye’nin dış politikasından maalesef siz sorumlu değilsiniz.

DIŞIŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Tabii ki sorumluyum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Şu andaki yapıdan siz sorumlu musunuz? Değilsiniz. Şu anda iki başlı bir yapı var. Kararnameden sonra politikaların belirlenmesiyle ilgili olarak Ofis sorumlu.

BAŞKAN – Yok, belirleme değil “öneriler” diyor Sayın Kuşoğlu. Efendim, politika önerilerinin hazırlanmasıdır Politika Ofisinin görevi.

DIŞIŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Öneri hazırlanmasıdır sorumluluğu, danışma...

BAŞKAN – Sorumluluk Dışışleri Bakanlığında.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İyi de bu, Cumhurbaşkanlığı Ofisi yani bu herhangi bir şey değil ki.

DIŞIŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Tamam, danışma işte.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – “Think tank” ofisi değil ki, enstitü değil ki.

DIŞIŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Tamam, öneri, danışma niteliğinde işte.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – İyi de bunlar benim fikirlerim. Bunlardan, bu olumsuzluklardan siz sorumlu değilsiniz diyorum, ben size hakaret etmiyorum “staff”ınıza hakaret etmiyorum. “Staff” da “ekip” demek, pardon.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Onu da öğrendim evet.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bu konularda hakarete bulunmuyorum, iki başlık oldu şu anda diyorum.

Sonra şöyle devam etmişim: “Şu anda Cumhurbaşkanlığında da Güvenlik ve Dış Politika Ofisi tarafından bunlar yürütülüyor, birçok konu onlar tarafından dile getiriliyor.”

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Onlar yürütmüyor, biz yürütüyoruz. O, sadece bir danışma kurulu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani bir kararname çıktı, o kararnameyle o tarafa da görevler verildi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Hayır, hayır, öyle bir şey yok.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Nasıl yok ya? Sordum hatta size.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yok işte. Siz okudunuz zaten, öneri getiriyor, arkadaşlar. Ne diyor? “Öneriler getirir, çalışma yapar, rapor yazar.” diyor.

BAŞKAN – “Öneridir.” diyor efendim, hepsine “öneri” diyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Pardon, daha önce kim yapıyordu o işleri?

BAŞKAN – Sayın Sındır...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bunları söylüyorum, siz bana “Boş konuşmayın.” diyorsunuz. Ondan sonra...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Orayı tam okumadınız ama...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Vereceğim bunları.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – “Ben sizinle ilgili bir şey söylemeyeceğim çünkü siz bu konularda siz yok hükmündesiniz.” anlamına gelen şeyler söylediniz ama ben zaten söz alarak...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Hayır, hayır, katiyen öyle bir şey...

BAŞKAN – “Söylemeyeceğim.” demedi “Size fazla yüklenmeyeceğim.” dedi.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Dışarıda da sizinle konuştuk, burada da söz aldım. Ben nasıl yorumladığımı da söyledim, bunu kabul etmediğimi söyledim ama yine de kusura bakmayın dedim. Dışarıda da zaten sizinle kucaklaştık, kapattık bu konuyu. Yine de kusura bakmayın, ben kimseyi kırmak istemem, sizi de çok severim. Hiç kimseyi kırmak istemem. Size de sevgim, saygım var. Bundan sonra da aynı sevgim ve saygım var.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ederiz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir konuyu daha açıklığa kavuşturmam lazım.

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Wikipedia konusuyla ilgili olarak Atatürk’e “diktatör” denilmesi 2010 yılında söz konusu olmuştur. Wikipedia’nın kapatılması kararı ise Mayıs 2017’de alındı yani yedi yıl sonra ve oradaki kararın gerekçesi olarak da -yani yanlış bir bilgilendirme söz konusu olmuş size-Türkiye’yi Suriye iç savaşına destek vermekle suçlayan İngilizce bir metin söz konusu.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – DEAŞ’ı desteklemekle...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir de kendi kendine darbe anlamına gelen “autogolpe” kelimesinin o metinde kullanılması söz konusu. Bunlar gerekçe gösterilmiş. Yani Türkiye’yi kendi kendine darbe yapan bir ülke olarak göstermişler, Atatürk’le ilgisi olmayan bir şey.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakan, hayırlı uğurlu olsun.

Değerli arkadaşlar, 15 Kasım Perşembe günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.17

